WO.0007.111.2025

UCHWAŁA Nr XVIII/256/25

RADY MIEJSKIEJ W CZERSKU

z dnia 25 listopada 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024 – 2031

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. – Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 ze zm.), w związku z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t. j. – Dz. U. z 2024 r., poz. 278)

Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024 – 2031, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podległa ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przewodniczący Rady

Przemysław Biesek-Talewski

UZASADNIENIE

Rada Miejska w Czersku w dniu 25 kwietnia 2023 r. podjęła uchwałę w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji dla Gminy Czersk. Ustalenie tych obszarów stanowiło podstawę do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024–2031, który jest kluczowym dokumentem strategicznym i planistycznym w zakresie prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Gminny Program Rewitalizacji określa wizję, cele, kierunki działań oraz konkretne przedsięwzięcia zmierzające do wyprowadzenia z kryzysu społeczno-gospodarczego obszarów zdegradowanych, przy jednoczesnym wykorzystaniu ich potencjałów rozwojowych. Program ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju Gminy Czersk. Proces przygotowania Programu prowadzony był zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Obejmował on analizę uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzennych, technicznych i środowiskowych, a także diagnozę czynników kryzysowych i potencjałów rozwojowych. W toku opracowywania Programu zapewniono szeroki udział społeczności lokalnej oraz interesariuszy procesu rewitalizacji. W taki sam sposób przeprowadzono również pierwsze konsultacje Gminnego Programu Rewitalizacji, które odbywały się od 4 stycznia 2024 r. do 7 lutego 2024 r.. Ponadto podczas trwania konsultacji odbyło się spotkanie konsultacyjne w dniu 25 stycznia 2024 r. w Sali Konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Czersku przy ul. Kościuszki 27A, podczas którego przedstawiono główne założenia Programu, w tym cele oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024–2031 podlegał także ponownym konsultacjom społecznym w związku ze zmianą założeń dla planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wszelkie dokumenty i informacje związane z prowadzonym w Gminie Czersk procesem rewitalizacji są udostępniane publicznie zarówno na stronach internetowych Gminy Czersk, jak i w siedzibie Urzędu Miejskiego co zapewnia transparentność działań i możliwość aktywnego uczestnictwa mieszkańców w procesie rewitalizacji.

Podsumowując, Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024–2031 został opracowany w procesie szerokiej partycypacji społecznej, przy współpracy z organizacjami społecznymi, instytucjami publicznymi oraz przedstawicielami mieszkańców obszarów zdegradowanych. Dokument stanowi podstawę do planowania, koordynacji i wdrażania działań mających na celu ożywienie społeczno-gospodarcze oraz przestrzenne gminy, z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju i dobra wspólnego mieszkańców.

Załącznik

do uchwały nr XVIII/256/25

Rady Miejskiej w Czersku

z dnia 25 listopada 2025 r.

Gmina Czersk

Gminny Program Rewitalizacji 2024-2031

Zamawiający:
Gmina Czersk
ul. Kościuszki 27
89-650 Czersk

Wykonawca:
Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:
Joanna Kaszubska – Konsultant
Martyna Ciska – Konsultant
Mateusz Grzelak – Analityk
Zuzanna Ciska – Analityk

Spis treści

Wstęp 4

1. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji obejmująca analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru 19

1.1. Podobszar Gutowiec 25

1.2. Podobszar Łąg 39

1.3. Podobszar Odry 55

1.4. Podobszar Złotowo 70

1.5. Podobszar Osiedle nr 1 "Centrum" 85

1.6. Podsumowanie 103

2. Powiązania gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy 108

3. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji 114

4. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań 114

5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne 119

5.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 122

5.2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 179

6. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych 180

Rewitalizacja części miasta Czersk 191

7. Mechanizm włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji 192

7.1. Proces przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji 195

7.2. Sposób włączenia interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji na obszarze rewitalizacji 197

8. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych 199

9. Struktura zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, koszty i harmonogram realizacji programu 207

10. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji 213

11. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach 220

12. Specjalna Strefa Rewitalizacji 220

13. Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego 220

Załączniki 221

Spis tabel i rysunków 222

Wstęp

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. 2024 poz. 278) „rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Przed przystąpieniem do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031 przeprowadzona została diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Czersk. W diagnozie przedstawiono szczegółową analizę problemów poprzez zestawienie wskaźników charakteryzujących poszczególne jednostki osadnicze ze średnią wartością wskaźnika dla gminy Czersk.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji Gmina Czersk podzielona została na jednostki osadnicze, które przedstawiono w poniższej tabeli.

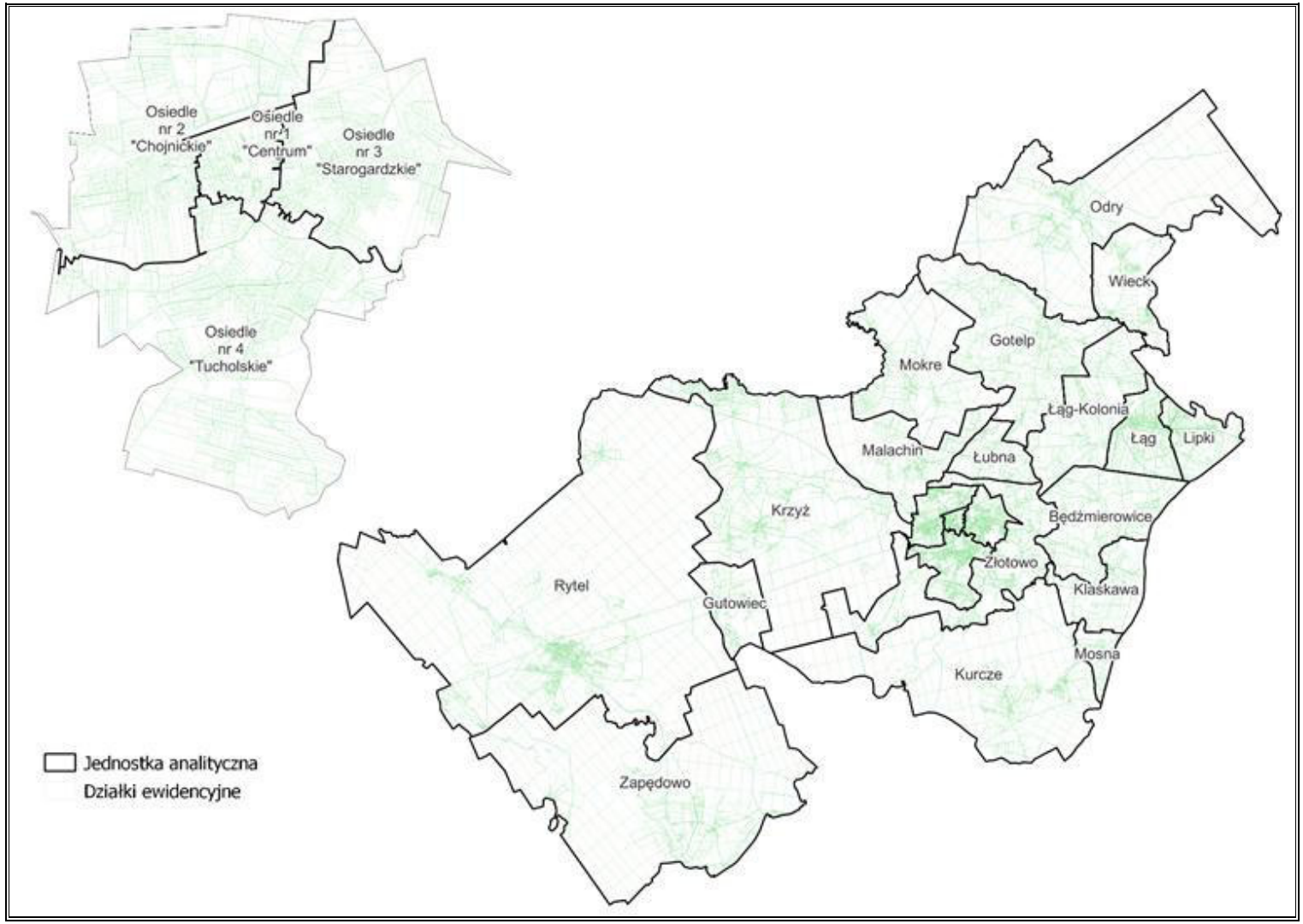
Tabela 1. Wykaz ulic i miejscowości wchodzących w skład jednostek analitycznych

Nazwa jednostki analitycznej	Ulice lub miejscowości wchodzące w skład jednostki analitycznej	Liczba ludności jednostki analitycznej [osoba]	% udziału ludności gminy (waga)
Obszar wiejski gminy Czersk			
Będźmierowice	Będźmierowice	514	2,47%
Gotelp	Gotelp, Kamionka, Jućza, Nowa Jućza, Stara Jućza, Nowe Prusy, Przyjaźnia, Pustki, Polana	768	3,69%
Gutowiec	Gutowiec, Kurkowo	442	2,12%
Klaskawa	Klaskawa, Struga	199	0,96%
Krzyż	Krzyż, Bielawy, Kłodnia, Kwieki, Nieżurawa, Sienica, Stodółki	635	3,05%
Kurcze	Kurcze, Bagna, Dąbki, Konewki, Ostrowite, Twarożnica, Ustronie	345	1,66%
Lipki	Lipki Dolne, Lipki Górne, Kęsza, Wądoły, Złe Mięso	674	3,24%
Łąg	Łąg, Bukowa Góra, Szyszkowiec	1 217	5,85%
Łąg-Kolonia	Łąg-Kolonia, Budziska, Stare Prusy, Szałamaje	523	2,51%
Łubna	Łubna, Koszary	350	1,68%
Malachin	Malachin	632	3,04%
Mokre	Mokre, Rówki, Listewka	276	1,33%
Mosna	Mosna	96	0,46%
Odry	Odry, Wojtal, Uroża, Odry, Wojtal	576	2,77%
Rytel	Rytel, Błota, Duża Klonia, Duże Wądoły, Karolewo, Konigort, Konigórtek, Jeziórko, Olszyny, Ostrowy, Mała Klonia, Małe Wądoły, Młynki, Modrzejewo, Olszyny, Płecno, Rytel - Dworzec, Rytel - Nadleśnictwo, Uboga, Zapora	2 712	13,03%
Wieck	Wieck, Klonowice, Zawada	155	0,74%
Zapędowo	Zapędowo, Nowy Młyn, Gartki, Lutom, Lutomski Most, Brda, Czerska Struga, Suszek, Kosowa Niwa, Żukowo	389	1,87%
Złotowo	Złotowo, Łukowo, Czersk (osada leśna)	899	4,32%

Nazwa jednostki analitycznej	Ulice lub miejscowości wchodzące w skład jednostki analitycznej	Liczba ludności jednostki analitycznej [osoba]	% udziału ludności gminy (waga)
Miasto Czersk			
Osiedle nr 1 "Centrum"	Batorego, Dąbrowskiego, Dr. Zielińskiego, Dworcowa, Gen. Józefa Hallera, Gen. Maczka, Gen. Sikorskiego, Generała Władysława Andersa, Józefa Ostrowskiego, Klonowa, Kolejowa, Kościuszki, Królowej Jadwigi, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Plac Kalinowskich, Pocztowa, Rynkowa.	1 905	9,16%
Osiedle nr 2 "Chojnickie"	Borowikowa, Brzozowa, Budowlana, Bukowa, Chojnicka, Cisowa, Czesława Miłosza, Dębowa, Grzybowa, Jana Pawła II, Jarzębinowa, Jodłowa, Kamienna, Konstantego Klina, Kosobudzka, Krótka, Kurkowa, Kwiatowa, Leśna, Lipowa, Łubianka, Marii Konopnickiej, Matejki, Mleczarska, Modrzewiowa, Ogrodowa, Pogodna, Polna, Przemysłowa, Przytorowa, Słoneczna, Sosnowa, Spokojna, Towarowa, Transportowców, Wielewska, Wierzbowa, Wojska Polskiego, Wrzosowa, Zielona.	2 350	11,29%
Osiedle nr 3 "Starogardzkie"	Augustyna Szpręgi, Blacharska, Cicha, Cmentarna, Czereśniowa, Derdowskiego, Gen. Bema, Firmowa, Jerzego Rogańskiego, Kasztanowa, Kaszubska, Kpt. Szczepańskiego, Kręta, Ks. Płk. Wryczy, Leszczynowa, Morelowa, Okrężna, Orzechowa, Ottona Sabiniarza, Partyzantów, Piaskowa, Piotra Ferensa, Podgórna, Pomorska, Por. Kalinowskiego, Rodzinna, Słowackiego, Sportowa, Starogardzka, Stolarska, Świerkowa, Targowa, Wicka Rogali, Wincentego Pola, Wiśniowa, Zacisze, Zbożowa, Zygmunta Krasińskiego.	2 305	11,08%
Osiedle nr 4 "Tucholskie"	21 Lutego, 60-Lecia, Adama Mickiewicza, Agrestowa, Akacjowa, Aleja 1000-Lecia, Boczna, Bohaterów Września, Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Browarowa, Czerwonych Maków, Długa, Floriana Ceynowy, Gajowa, Henryka II Pobożnego, Henryka Sienkiewicza, Jagodowa, Jana Karnowskiego, Jana Kilińskiego, Jeżynowa, Kazimierza Falkowskiego, Kazimierza Jasnocha, Kazimierza Odnowiciela, Kazimierza Sprawiedliwego, Księdza Kazimierza Sprengla, Kazimierza Wielkiego, Ludwika Zabrockiego, Łąkowa, Łosińska, Łukowska, Malinowa, Mieszka I, Myśliwska, Parkowa, Podleśna, Porzeczkowa, Poziomkowa, Przemysła II, Rzemieślnicza, Spacerowa, Starego Urzędu, Szkolna, Truskawkowa, Tucholska, Władysława Jagiełły, Władysława Łokietka, Władysława Reymonta, Wydmowa, Wyzwolenia, Zygmunta II Augusta.	2 847	13,68%
Gmina Czersk		**20 809**	**100,00%**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Czersku

Rysunek 1. Podział gminy Czersk na jednostki analityczne

Źródło: Opracowanie własne

Dla każdej jednostki analitycznej przeprowadzano analizę wskaźnikową w zakresie występowania problemów w 5 sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, technicznej.

Tabela 2. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie

Obszar	Nazwa wskaźnika	Waga wskaźnika
Sfera społeczna		
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze	1
	Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze	1
Bezrobocie	Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze	5
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze	5
	Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	5
	Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	5
Długotrwałe bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	5
Niepełnosprawność	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze	3
Długotrwała lub ciężka choroba	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze	1
Alkoholizm	Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze	1
Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin	Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze	4
Przestępczość	Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców	4
Bezpieczeństwo w ruchu drogowym	Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze	4
	Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze	4
Niski poziom kapitału społecznego	Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców	2
Sfera gospodarcza		
Niski stopień przedsiębiorczości	Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców	1
Sfera środowiskowa		
Jakość środowiska naturalnego	Udział budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do ogólnej liczby budynków mieszkalnych na danym obszarze	1
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Niedostateczny stopień skanalizowania budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w zasobie mieszkaniowym gminy	1
Niedostateczny stopień zwodociągowania budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy	1
Sfera techniczna		

Obszar	Nazwa wskaźnika	Waga wskaźnika
Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową	Udział budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową	2
Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji	1

Źródło: Opracowanie własne

Sołectwa i osiedla, na terenie których zidentyfikowano minimum 8 wskaźników w sferze społecznej, które wskazują na występowanie zjawiska kryzysowego (wartość poniżej średniej dla gminy Czersk) oraz minimum 3 wskaźniki z pozostałych sfer tj.: gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej, który wskazuje na występowanie zjawiska kryzysowego (wartość poniżej średniej dla gminy Czersk), uznano za obszar zdegradowany. Za obszar zdegradowany uznano jednostki: Gutowiec, Łąg, Odry, Złotowo, osiedle nr 1 "Centrum" oraz osiedle nr 4 "Tucholskie".

W poniższej tabeli przedstawiono łączny wykaz jednostek analitycznych wraz z obliczonymi wskaźnikami syntetycznymi. Zgodnie z przytoczoną wcześniej metodologią do obszaru zdegradowanego zaliczono jednostki analityczne spełniające jednocześnie następujące kryteria:

- na terenie jednostki analitycznej identyfikuje się co najmniej 8 wskaźników syntetycznych w sferze społecznej, których wartość jest większa bądź równa 0,
- na terenie jednostki analitycznej identyfikuje się co najmniej 3 wskaźniki syntetyczne z pozostałych sfer tj.: gospodarczej lub środowiskowej, lub technicznej, lub przestrzenno-funkcjonalnej, których wartość jest większa bądź równa 0.

Tabela 3. Zbiorcze zestawienie jednostek analitycznych i wskaźników syntetycznych

Nazwa jednostki analitycznej	Sfera społeczna					
	Zaawansowanie procesu starzenia się ludności		Bezrobocie			
	Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze	Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze	Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze	Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na danym obszarze
Będźmierowice	-0,00057	-0,00093	0,00379	0,00087	-0,00087	0,00183
Gotelp	-0,00081	-0,00065	0,00606	0,00331	0,00000	0,00204
Gutowiec	0,00010	0,00007	-0,00113	-0,00191	-0,00308	-0,00294
Klaskawa	0,00000	-0,00037	-0,00070	-0,00027	-0,00049	-0,00135
Krzyż	-0,00015	0,00006	0,00177	0,00007	-0,00200	0,00055
Kurcze	-0,00006	0,00013	0,00009	-0,00219	-0,00222	-0,00041
Lipki	-0,00059	-0,00012	0,00093	-0,00120	0,00283	-0,00103
Łąg	0,00020	-0,00011	0,00384	-0,00485	0,00467	0,00163
Łąg-Kolonia	-0,00042	-0,00018	0,00073	0,00078	0,00019	-0,00169
Łubna	-0,00010	-0,00033	0,00072	0,00182	0,00262	-0,00051
Malachin	-0,00079	-0,00040	-0,00031	-0,00398	-0,00201	0,00501
Mokre	-0,00021	-0,00023	-0,00068	-0,00176	-0,00025	0,00049
Mosna	-0,00006	-0,00012	-0,00034	-0,00061	0,00043	-0,00059
Odry	0,00043	0,00071	-0,00094	0,00044	0,00415	-0,00373
Rytel	-0,00034	-0,00027	-0,00809	-0,00815	-0,00812	-0,00762
Wieck	0,00011	-0,00001	0,00181	-0,00096	0,00017	-0,00093
Zapędowo	0,00006	0,00009	0,00063	-0,00047	0,00246	-0,00083
Złotowo	-0,00051	0,00018	0,00200	0,00569	0,00104	0,00347
Osiedle nr 1 "Centrum"	0,00482	0,00265	-0,00079	0,00377	0,00623	-0,00646
Osiedle nr 2 "Chojnickie"	-0,00023	0,00009	-0,00503	0,00144	-0,00382	0,00878
Osiedle nr 3 "Starogardzkie"	0,00163	0,00144	-0,00526	0,00512	0,00014	-0,00374
Osiedle nr 4 "Tucholskie"	-0,00188	-0,00129	0,00055	0,00236	-0,00420	0,00173

Nazwa jednostki analitycznej	Sfera społeczna					
	Długotrwałe bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała lub ciężka choroba	Alkoholizm	Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin	Przestępczość
	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze	Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze	Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców
Będźmierowice	0,00080	-0,00076	-0,00058	0,00092	-0,00110	0,00089
Gotelp	0,00439	-0,00185	-0,00012	0,00000	-0,00107	-0,00336
Gutowiec	0,00100	-0,00085	-0,00032	0,00032	0,00012	0,00127
Klaskawa	0,00074	-0,00026	-0,00012	-0,00019	-0,00045	-0,00027
Krzyż	0,00244	-0,00103	0,00013	-0,00057	-0,00082	-0,00094
Kurcze	0,00139	-0,00014	-0,00037	-0,00030	-0,00020	-0,00088
Lipki	0,00319	-0,00234	-0,00034	0,00078	-0,00089	-0,00238
Łąg	0,00268	-0,00501	-0,00139	-0,00043	0,00059	0,00095
Łąg-Kolonia	-0,00099	-0,00080	-0,00032	-0,00047	0,00371	0,00150
Łubna	0,00095	-0,00018	-0,00012	-0,00030	-0,00071	0,00033
Malachin	-0,00114	-0,00147	-0,00064	-0,00054	-0,00026	-0,00088
Mokre	-0,00050	0,00030	0,00001	-0,00024	0,00046	-0,00058
Mosna	0,00132	-0,00062	-0,00018	-0,00008	0,00032	0,00082
Odry	0,00014	-0,00006	0,00025	0,00016	0,00038	-0,00199
Rytel	-0,00588	-0,00458	-0,00177	-0,00110	-0,00042	-0,00002
Wieck	0,00051	-0,00047	-0,00028	-0,00013	0,00170	-0,00066
Zapędowo	0,00027	-0,00102	-0,00021	0,00036	-0,00086	-0,00181
Złotowo	-0,00108	0,00044	0,00030	-0,00012	0,00019	-0,00276
Osiedle nr 1 "Centrum"	-0,01068	0,01028	0,00277	0,00116	0,00078	0,00750
Osiedle nr 2 "Chojnickie"	-0,00591	0,00306	0,00148	0,00125	0,00290	0,00093
Osiedle nr 3 "Starogardzkie"	-0,00407	0,00313	0,00087	0,00067	-0,00232	-0,00012
Osiedle nr 4 "Tucholskie"	0,00140	0,00572	0,00112	-0,00038	-0,00178	0,00315

Nazwa jednostki analitycznej	Sfera społeczna			Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa
	Bezpieczeństwo w ruchu drogowym		Niski poziom kapitału społecznego	Niski stopień przedsiębiorczości	Jakość środowiska naturalnego
	Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze	Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze	Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców	Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców
Będźmierowice	0,00060	-0,00123	-0,00129	0,00053	0,00060
Gotelp	0,00012	-0,00117	0,00002	0,00111	-0,00094
Gutowiec	0,00406	0,00186	0,00014	0,00052	-0,00009
Klaskawa	-0,00040	-0,00051	-0,00040	0,00018	-0,00015
Krzyż	0,00354	-0,00058	-0,00104	0,00022	-0,00058
Kurcze	-0,00063	-0,00080	0,00069	0,00057	-0,00049
Lipki	-0,00126	-0,00098	0,00061	0,00046	-0,00064
Łąg	0,00086	0,00024	-0,00222	0,00027	0,00180
Łąg-Kolonia	-0,00099	0,00001	-0,00049	0,00029	-0,00022
Łubna	-0,00062	-0,00020	0,00068	-0,00017	-0,00002
Malachin	0,00036	-0,00024	-0,00025	-0,00021	0,00043
Mokre	0,00102	0,00150	-0,00021	-0,00021	0,00018
Mosna	-0,00017	0,00100	0,00019	0,00008	-0,00010
Odry	-0,00111	-0,00109	-0,00038	-0,00005	-0,00023
Rytel	-0,00194	-0,00049	-0,00141	0,00031	-0,00036
Wieck	0,00121	-0,00035	-0,00044	0,00025	-0,00020
Zapędowo	-0,00076	-0,00097	-0,00079	0,00060	-0,00020
Złotowo	-0,00013	0,00384	0,00185	-0,00002	0,00018
Osiedle nr 1 "Centrum"	-0,00223	0,00262	-0,00427	-0,00031	0,00015
Osiedle nr 2 "Chojnickie"	0,00331	-0,00117	0,00241	-0,00113	0,00116
Osiedle nr 3 "Starogardzkie"	-0,00127	0,00116	0,00253	-0,00149	0,00106
Osiedle nr 4 "Tucholskie"	-0,00373	-0,00205	0,00347	-0,00183	0,00025

Nazwa jednostki analitycznej	Sfera przestrzenno-funkcjonalna		Sfera techniczna		Liczba wskaźników syntetycznych w sferze społecznej, których wartość jest większa bądź równa 0	Liczba wskaźników syntetycznych z pozostałych sfer tj.: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej, których wartość jest większa bądź równa 0	Czy jednostka analityczna została zakwalifikowana jako obszar zdegradowany?
	Niedostateczny stopień skanalizowania budynków mieszkalnych	Niedostateczny stopień zwodociągowania budynków mieszkalnych	Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową	Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych			
	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w zasobie mieszkaniowym gminy	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy	Udział budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji			
Będźmierowice	0,00079	-0,00001	0,00164	0,00040	7	5	NIE
Gotelp	-0,00006	-0,00002	0,00238	-0,00079	8	2	NIE
Gutowiec	0,00071	0,00078	0,00148	-0,00049	9	4	TAK
Klaskawa	0,00033	0,00036	0,00068	-0,00022	2	4	NIE
Krzyż	-0,00005	-0,00002	0,00204	0,00050	7	3	NIE
Kurcze	-0,00003	-0,00001	-0,00027	-0,00035	4	1	NIE
Lipki	-0,00005	-0,00002	0,00214	0,00052	5	3	NIE
Łąg	-0,00010	-0,00003	-0,00099	0,00021	9	3	TAK
Łąg-Kolonia	0,00081	0,00089	0,00169	-0,00056	6	4	NIE
Łubna	-0,00003	-0,00001	0,00106	-0,00035	6	1	NIE
Malachin	0,00094	0,00102	0,00194	-0,00064	2	4	NIE
Mokre	-0,00002	-0,00001	0,00086	0,00021	6	3	NIE
Mosna	0,00014	0,00016	0,00030	-0,00010	6	4	NIE
Odry	0,00091	0,00099	0,00188	-0,00062	8	3	TAK
Rytel	-0,00021	-0,00007	-0,00212	0,00045	0	2	NIE
Wieck	0,00023	0,00025	0,00047	-0,00015	6	4	NIE
Zapędowo	-0,00003	-0,00001	0,00129	0,00032	6	3	NIE
Złotowo	0,00138	-0,00003	0,00287	0,00070	10	4	TAK
Osiedle nr 1 "Centrum"	-0,00017	-0,00006	0,00112	0,00087	10	3	TAK
Osiedle nr 2 "Chojnickie"	-0,00018	-0,00006	0,00726	-0,00126	10	2	NIE
Osiedle nr 3 "Starogardzkie"	-0,00019	-0,00007	0,00774	-0,00008	9	2	NIE
Osiedle nr 4 "Tucholskie"	0,00023	0,00040	-0,00223	-0,00038	8	3	TAK

Źródło: Opracowanie własne

W każdej z jednostek analitycznych, w której zidentyfikowano wysokie natężenie negatywnych zjawisk społecznych, współwystępują także negatywne zjawisko w co najmniej jednej z pozostałych sfer, co pozwala na stwierdzenie w ich obrębie stanu kryzysowego. Na podstawie powyższej analizy obszarami zdegradowanymi w gminie Czersk są: Gutowiec, Łąg, Odry, Złotowo, osiedle nr 1 "Centrum" oraz osiedle nr 4 "Tucholskie". W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnię oraz liczbę ludności obszaru zdegradowanego na tle całej gminy Czersk.

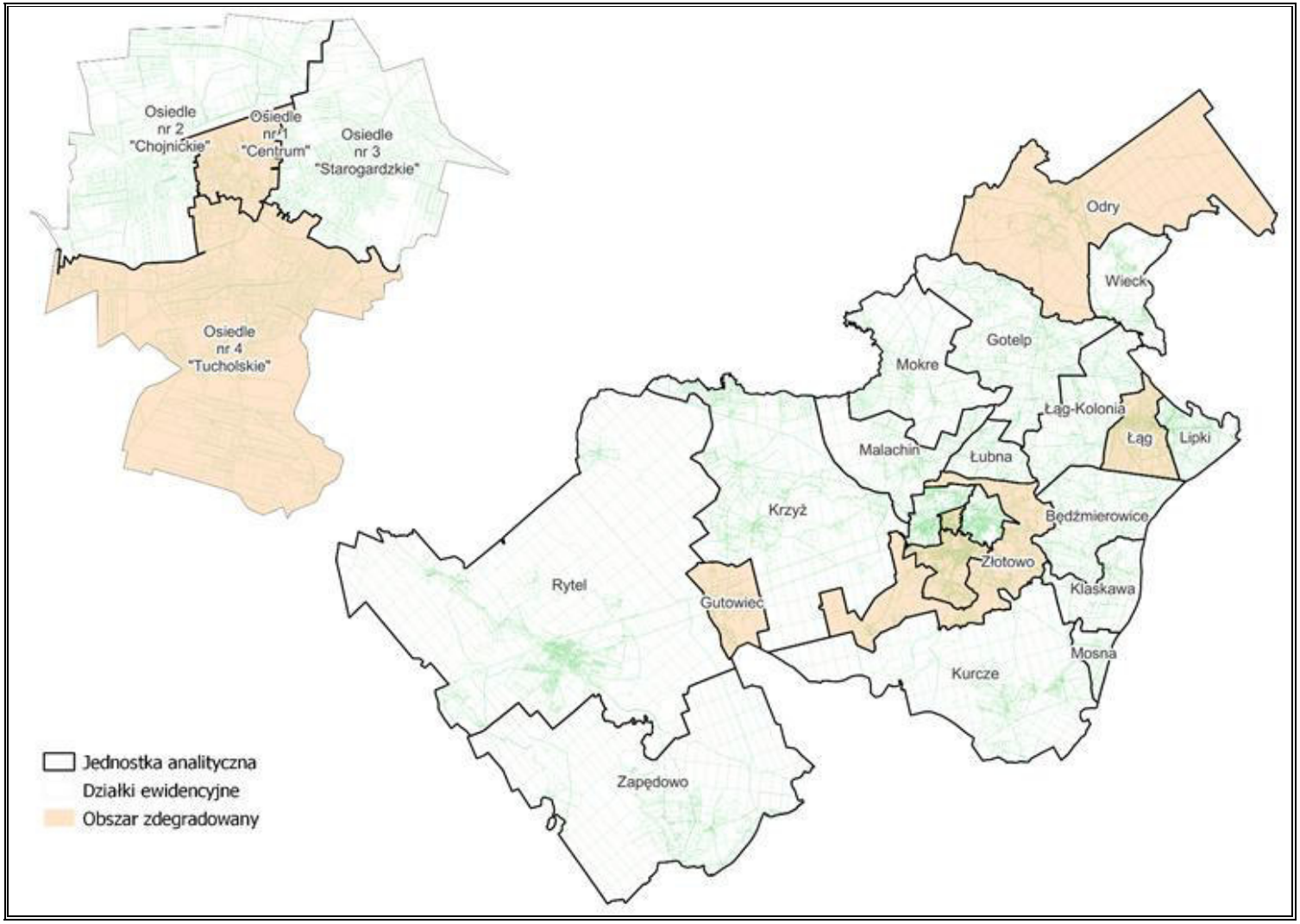
Tabela 4. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru zdegradowanego na tle gminy Czersk

Obszar zdegradowany	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w łącznej powierzchni gminy [%]	Liczba ludności [osoba]	Udział liczby ludności obszaru zdegradowanego w liczbie ludności gminy [%]
Gutowiec	538	1,42%	442	2,12%
Łąg	542	1,43%	1 217	5,85%
Odry	3 605	9,49%	576	2,77%
Złotowo	1 519	4,00%	899	4,32%
Osiedle nr 1 "Centrum"	51	0,14%	1 905	9,16%
Osiedle nr 4 "Tucholskie"	415	1,09%	2 847	13,68%
Razem	**6 670**	**17,55%**	**7 886**	**37,90%**

Źródło: Opracowanie własne

Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni gminy Czersk wynosi 17,55%, natomiast udział liczby ludności obszaru zdegradowanego w liczbie ludności gminy wynosi 37,90%.

Rysunek 2. Wyznaczony obszar zdegradowany na terenie gminy Czersk

Źródło: Opracowanie własne

Proces delimitacji obszaru rewitalizacji w gminie Czersk polegał na obliczeniu sumarycznego ważonego wskaźnika syntetycznego dla każdej jednostki analitycznej uznanej za obszar zdegradowany, a następnie wybraniu pięciu jednostek z największymi wartościami.

Wskaźnik syntetyczny obliczono, poprzez obliczenie średniej ważonej zsumowanych ustandaryzowanych wskaźników pomnożonych przez wagi, według następującego wzoru:

$$\bar{S} = \frac{\sum_{i=1}^{n} z_i w_i k_i}{\sum_{i=1}^{n} w_i + k_i}$$

gdzie:

z – ustandaryzowana wartość wskaźnika dla jednostki analitycznej,
w – waga jednostki analitycznej według procentowego udziału mieszkańców gminy w danej jednostce,
k – waga wskaźnika,
n – liczba wskaźników.

Wskaźnik syntetyczny przyjmuje wartości dodatnie lub ujemne i pokazuje, o ile dany wynik jest odległy od średniej wartości dla całej gminy, która ma wartość 0. Wartości dodatnie wskazują, które jednostki analityczne odznaczają się wysokim natężeniem negatywnych zjawisk, natomiast wartości ujemne świadczą o stosunkowo dobrej sytuacji w danej jednostce. Ponadto im większa wartość wskaźnika tym jednostka charakteryzuje się większym natężeniem negatywnych zjawisk i analogicznie, im mniejsza wartość wskaźnika tym jednostka charakteryzuje się mniejszym natężeniem negatywnych zjawisk.

Dodatkowo, w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji pod uwagę wzięty został sumaryczny ważony wskaźnik syntetyczny, poprzez zsumowanie wszystkich wskaźników sumarycznych dla danej jednostki analitycznej, według następującego wzoru:

$$\bar{R} = \sum_{i=1}^{n} \bar{S}_i$$

gdzie:

$\bar{S}$ – wskaźnik syntetyczny dla jednostki analitycznej,
n – liczba wskaźników.

Najwyższą wartość sumarycznego ważonego wskaźnika syntetycznego zdiagnozowano kolejno w jednostkach: osiedle nr 1 "Centrum", Złotowo, Łąg, Gutowiec, osiedle nr 4 "Tucholskie" oraz sołectwo Odry. Jednostka osiedle nr 4 "Tucholskie" nie została jednak włączona w obszar rewitalizacji ze względu na przekroczenie limitu 30% odnoszącego się do

liczby ludności zamieszkującej w obszarze rewitalizacji. W przypadku włączenia osiedla nr 4 "Tucholskie" limit zostałby przekroczony.

Tabela 5. Wyznaczanie obszaru rewitalizacji z obszaru zdegradowanego na terenie gminy Czersk

Obszar zdegradowany	Sumaryczny ważony wskaźnik syntetyczny dla obszaru zdegradowanego	Czy obszar zdegradowany został wyznaczony jako obszar rewitalizacji?
Gutowiec	0,00162	**TAK**
Łąg	0,00284	**TAK**
Odry	0,00022	**TAK**
Złotowo	0,01950	**TAK**
Osiedle nr 1 "Centrum"	0,01975	**TAK**
Osiedle nr 4 "Tucholskie"	0,00062	NIE

Źródło: Opracowanie własne

Do obszaru rewitalizacji włączono jednostki, w których zdiagnozowano najwięcej problemów oraz wzięto pod uwagę ich potencjał pod względem możliwości przeprowadzenia skutecznej interwencji w ramach procesu rewitalizacji. Przeanalizowano lokalizację danej jednostki, dostęp do infrastruktury i bazy lokalowej, w której będą mogły zostać przeprowadzone przedsięwzięcia rewitalizacyjne, liczbę mieszkańców, w tym liczbę osób dotkniętych różnymi problemami, którzy zostaną objęci wsparciem w ramach planowanych działań.

Za obszar rewitalizacji uznano jednostki: Gutowiec, Łąg, Odry, Złotowo oraz Osiedle nr 1 "Centrum". Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Czersk stanowi odrębny raport. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przedstawia mapa stanowiąca załącznik do uchwały nr LVII/663/23 Rady Miejskiej w Czersku z dnia 30 maja 2023 r.

W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnię oraz liczbę ludności obszaru rewitalizacji na tle gminy Czersk.

Tabela 6. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru rewitalizacji na tle gminy Czersk

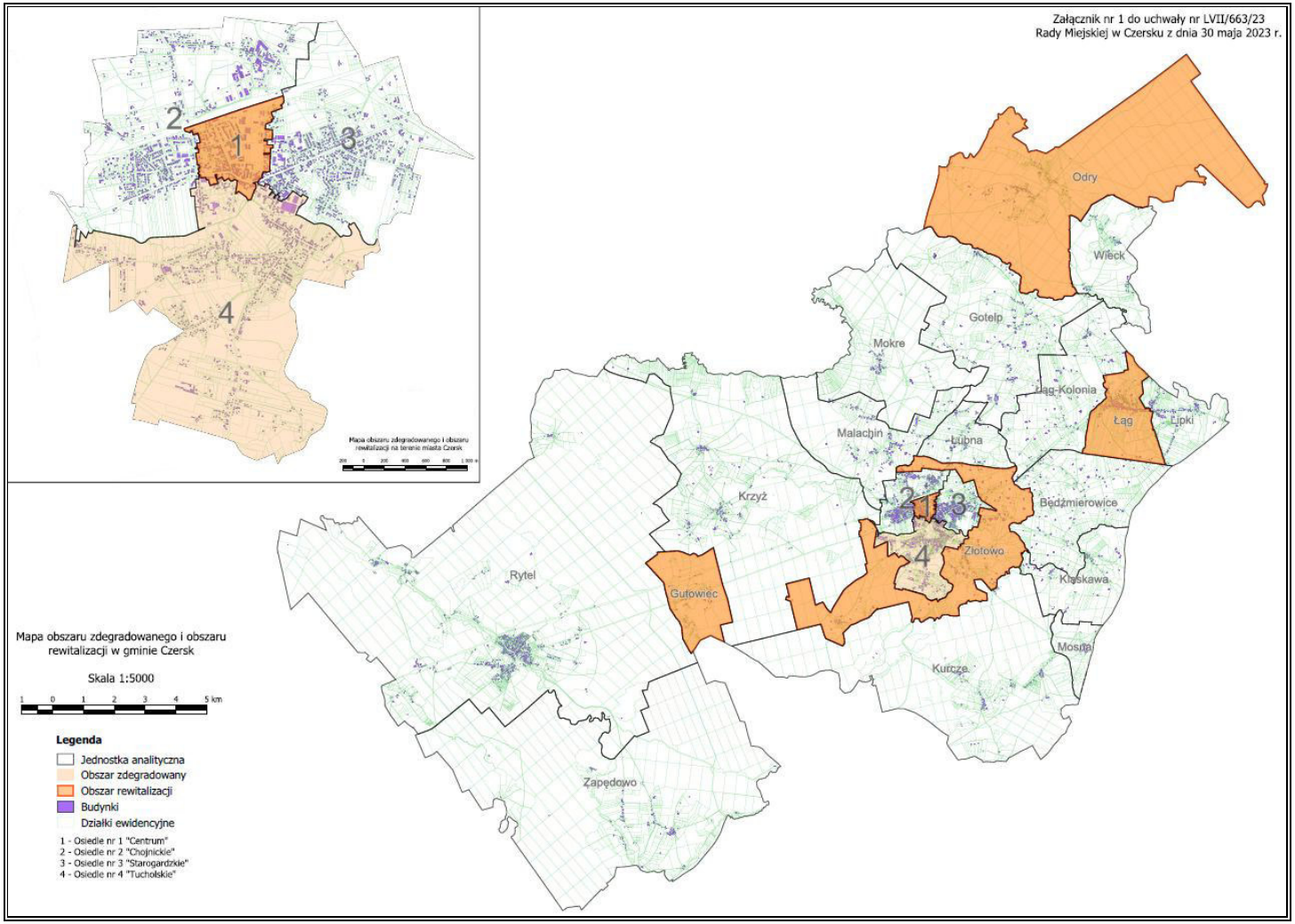
Obszar rewitalizacji	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w łącznej powierzchni gminy [%]	Liczba ludności [osoba]	Udział liczby ludności obszaru rewitalizacji w liczbie ludności gminy [%]
Gutowiec	538	1,42%	442	2,12%
Łąg	542	1,43%	1 217	5,85%
Odry	3 605	9,49%	576	2,77%

Obszar rewitalizacji	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w łącznej powierzchni gminy [%]	Liczba ludności [osoba]	Udział liczby ludności obszaru rewitalizacji w liczbie ludności gminy [%]
Złotowo	1 519	4,00%	899	4,32%
Osiedle nr 1 "Centrum"	51	0,14%	1 905	9,16%
Razem	**6 255**	**16,47%**	**5 039**	**24,21%**

Źródło: Opracowanie własne

Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni gminy Czersk wynosi 16,47%, natomiast udział liczby ludności obszaru rewitalizacji w liczbie ludności gminy wynosi 24,21%.

Rysunek 3. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie gminy Czersk

Źródło: Opracowanie własne

1. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji obejmująca analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru

Położenie gminy

Gmina Czersk zlokalizowana jest na terenie powiatu chojnickiego oraz województwa pomorskiego.

Według położenia fizyczno-geograficznego Polski terytorium gminy położone jest na obszarze mezoregionów: Bory Tucholskie i na znikomym fragmencie Pojezierze Północnokrajeńskie.

Tabela 7. Położenie gminy Czersk wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

Wyszczególnienie	Gmina Czersk	
Megaregion	Pozaalpejska Europa Środkowa	
Prowincja	Niż Środkowoeuropejski	
Podprowincja	Pojezierza Południowobałtyckie	
Makroregion	Pojezierze Południowopomorskie	
Mezoregion	Bory Tucholskie	Pojezierze Północnokrajeńskie

Źródło:
https://geologia.pgi.gov.pl/arcgis/home/webmap/viewer.html?layers=d5b0848edcf348f39292dd8c72c507bd
(dostęp: 22.05.2025 r.)

Rysunek 4. Położenie fizyczno-geograficzne gminy Czersk

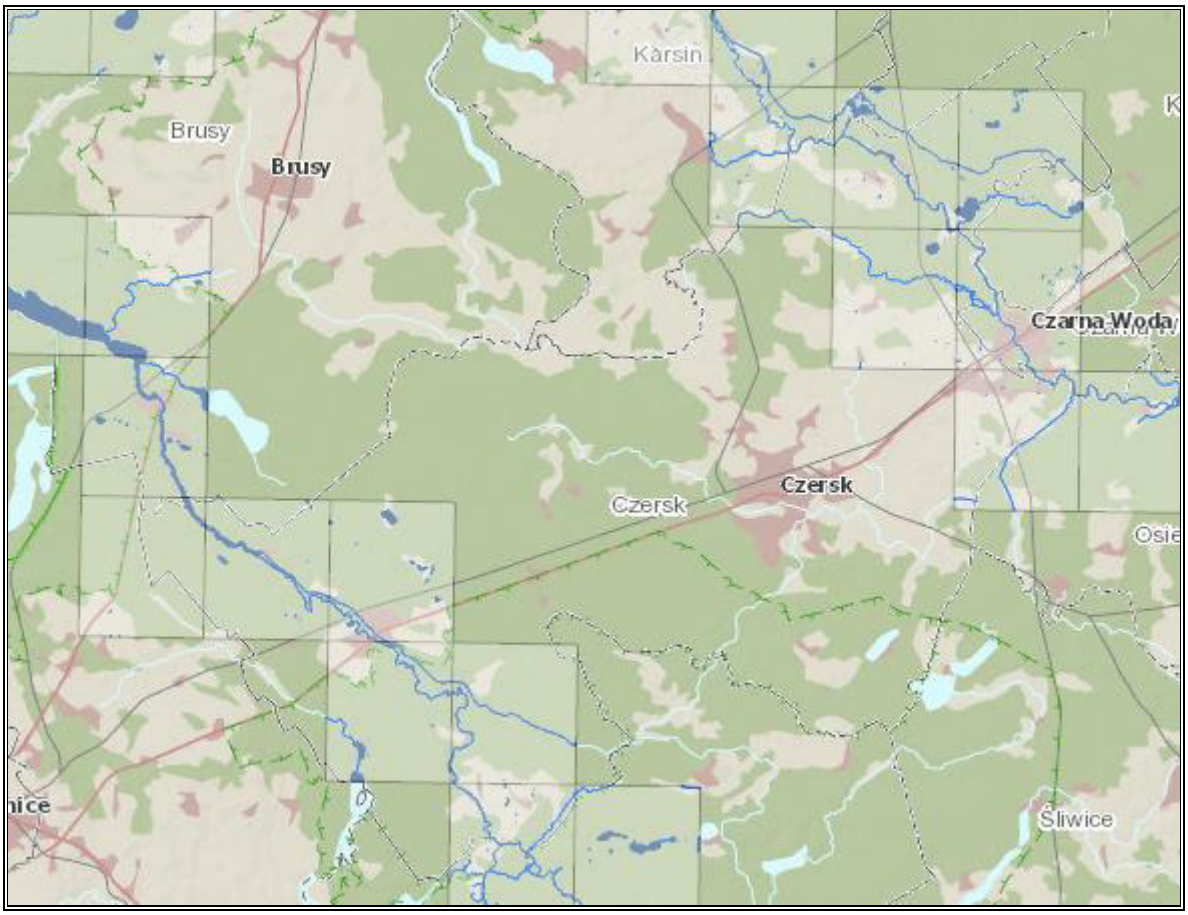
Źródło:
https://geologia.pgi.gov.pl/arcgis/home/webmap/viewer.html?layers=d5b0848edcf348f39292dd8c72c507bd
(dostęp: 22.05.2025 r.)

Zagrożenie powodzią

W świetle art. 163 ust. 1 Prawa wodnego, ochrona przed powodzią jest zadaniem Wód Polskich oraz organów administracji rządowej i samorządowej. Z przepisów art. 163 ust. 5 tej ustawy wynika, iż ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym i realizuje się ją uwzględniając wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym. Jednym z aspektów ochrony przed powodzią jest kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzi. Ważne jest, aby na zagrożonym obszarze prowadzić racjonalną politykę w zakresie planowania przestrzennego w odniesieniu do występującej charakterystyki zagrożenia powodziowego. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne wskazuje na obowiązek uwzględnienia w dokumentach z zakresu planowania przestrzennego obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i związanych z tymi obszarami wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, zobowiązując właściwe organy do oceny dopuszczalności aktywności inwestycyjnej na tych obszarach.

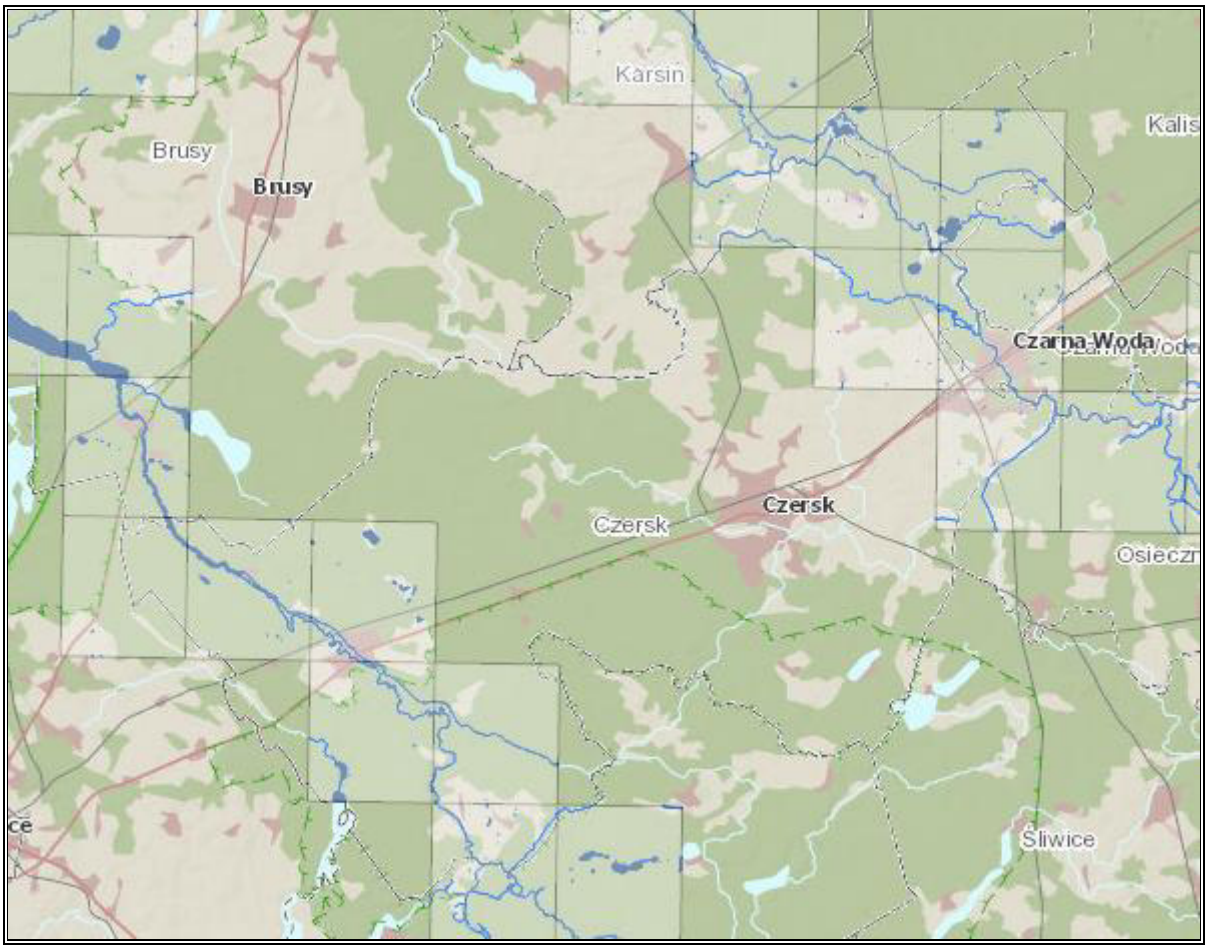
Na podstawie mapy zagrożenia powodziowego ustalono, że teren objęty gminnym programem rewitalizacji (Odry i Łąd) znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią oraz na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%.

Rysunek 5. Obszar zagrożenia powodzią – prawdopodobieństwo 0,2%

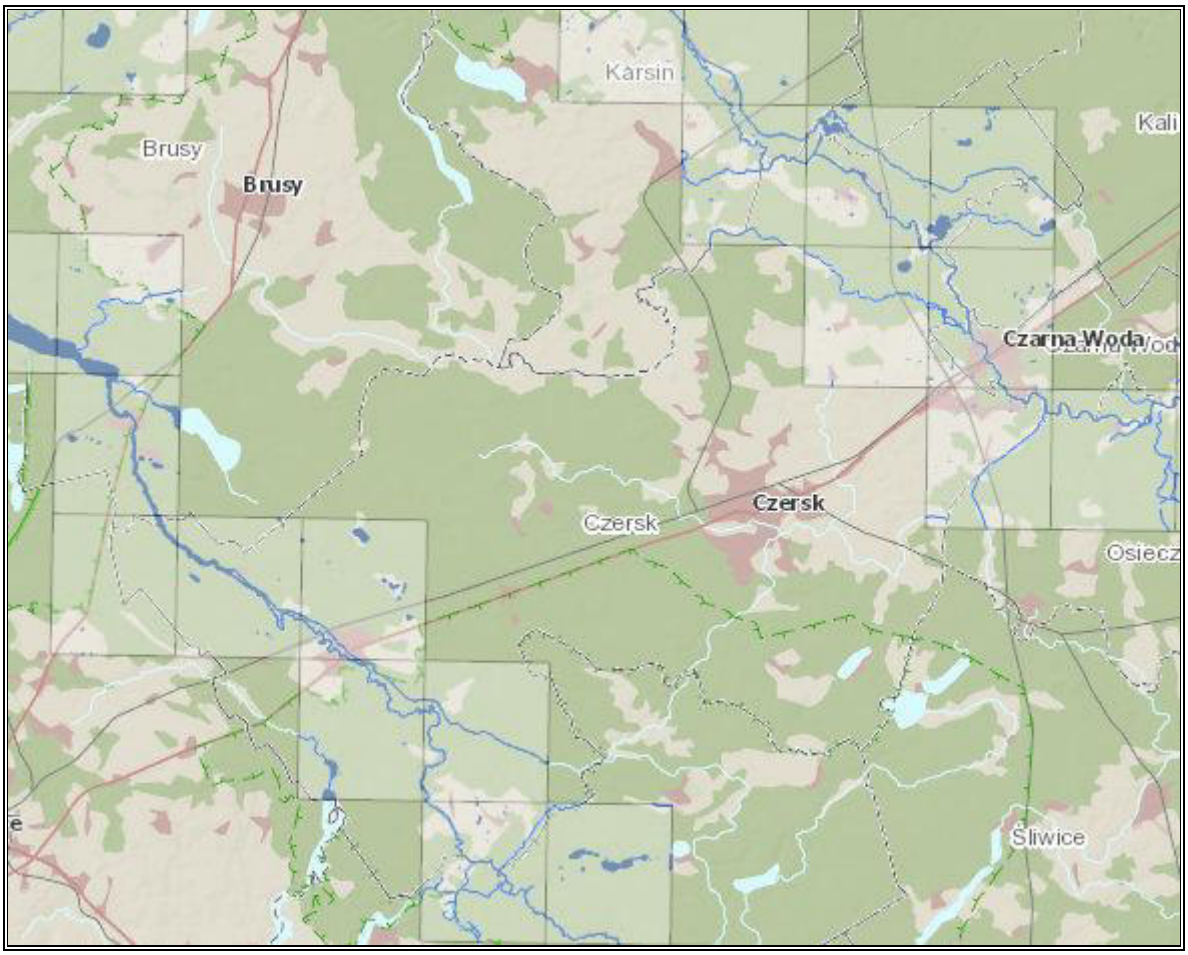
Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP (dostęp: 22.05.2025 r.)

Rysunek 6. Obszar zagrożenia powodzią – prawdopodobieństwo 1%

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP (dostęp: 22.05.2025 r.)

Rysunek 7. Obszar zagrożenia powodzią – prawdopodobieństwo 10%

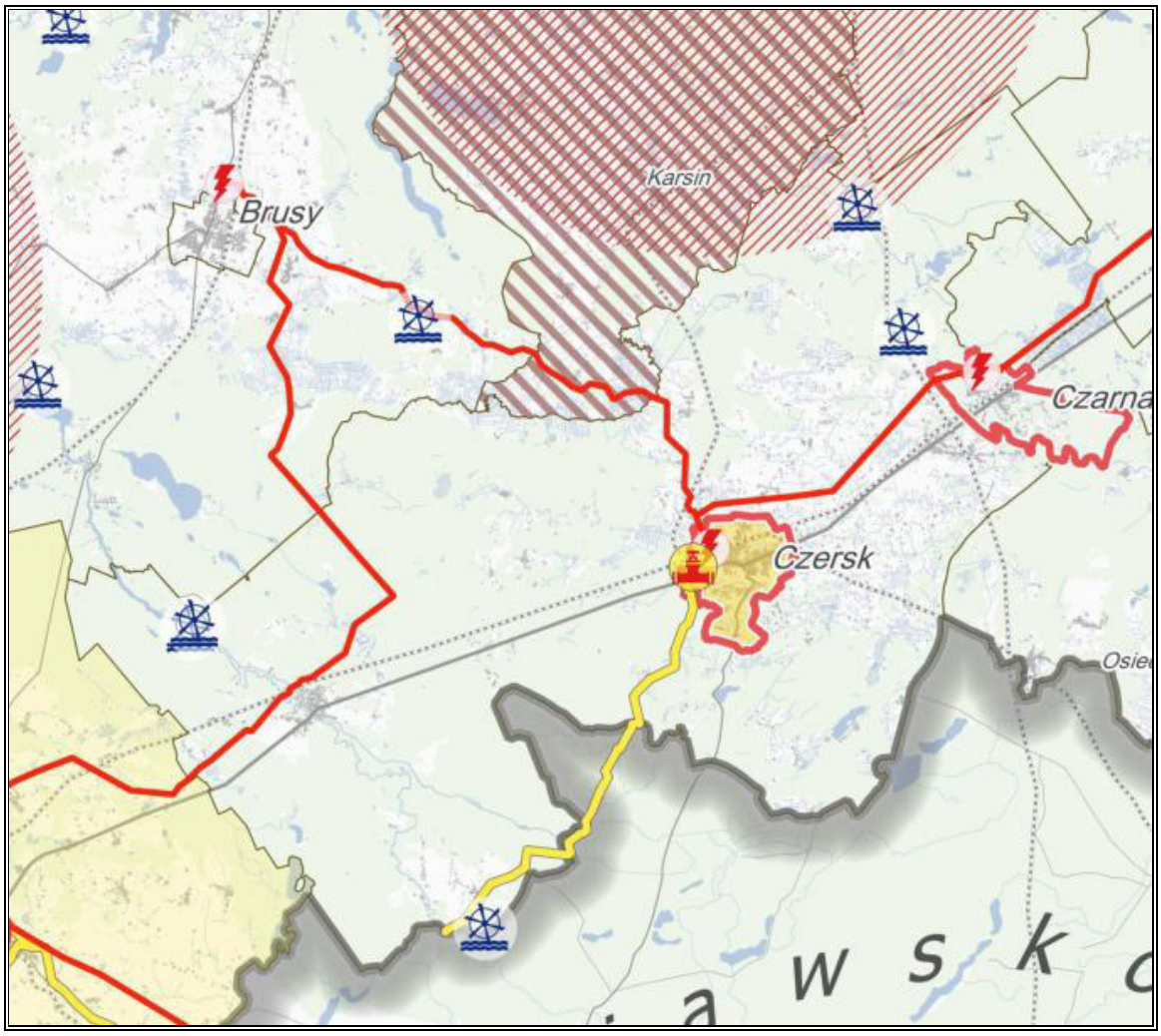

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP (dostęp: 22.05.2025 r.)

Infrastruktura techniczna

Przez teren gminy Czersk przebiega linia wysokiego napięcia oraz gazociąg wysokiego ciśnienia, których lokalizację przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 8. Infrastruktura techniczna na terenie gminy Czersk

Legenda:

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030

W dalszej części rozdziału dokonano diagnozy obszaru rewitalizacji i jego podobszarów w sferze społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Uchwały nr LVII/663/23 Rady Miejskiej w Czersku z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Czersk określiła granice obszaru rewitalizacji, przy czym nie dokonała ich podziału na podobszary w rozumieniu art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Zgodnie z ustawą podział obszaru zdegradowanego lub obszaru rewitalizacji na podobszary ma charakter

fakultatywny i może zostać dokonany zarówno na etapie uchwały wyznaczającej obszar, jak i na etapie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Na potrzeby niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji, w oparciu o szczegółową diagnozę zjawisk kryzysowych i zróżnicowanie przestrzenne potrzeb rewitalizacyjnych, dokonano podziału obszaru rewitalizacji na podobszary. Podział ten ma charakter porządkujący i nie zmienia granic obszaru rewitalizacji określonego w uchwale w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Czersk.

Zastosowany podział znajduje podstawę w art. 14 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, zgodnie z którym w przypadku gdy obszar rewitalizacji został podzielony na podobszary, Gminny Program Rewitalizacji jest opracowywany w podziale na te podobszary. Przedstawione w Programie podobszary stanowią wewnętrzną strukturę obszaru rewitalizacji i służą właściwemu zaplanowaniu działań w zależności od ich charakteru, skali i zróżnicowania problemów.

1.1. Podobszar Gutowiec

Obszar jednostki Gutowiec zajmuje powierzchnię 538 ha i zamieszkiwany jest przez 442 osoby. Na przestrzeni lat 2016-2021 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 22 osoby.

Teren podobszaru Gutowiec obejmuje następujące miejscowości: Gutowiec, Kurkowo.

Demografia

Biorąc pod uwagę ekonomiczne grupy mieszkańców, zauważyć można spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w jednostce Gutowiec w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016	2021
Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	99	91
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat; mężczyźni 18-64 lata)	295	267
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej; mężczyźni 65 lat i więcej)	70	84
Razem	**464**	**442**

Źródło: Opracowanie własne

W związku z malejącą liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie jednostki Gutowiec występuje i w przyszłości może się pogłębiać problem starzejącego się społeczeństwa.

W 2021 roku około co piąty mieszkaniec tego podobszaru należał do grupy wiekowej 60+ (kobiety) /65+ (mężczyźni). Może to mieć wpływ na lokalne potrzeby w zakresie opieki zdrowotnej, dostępności usług publicznych oraz planowania działań społecznych.

Tabela 8. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na terenie gminy	15,76%	18,15%	2,39	⬆	—
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na obszarze wiejskim	14,75%	16,78%	2,03	⬆	—
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na terenie podobszaru Gutowiec	15,09%	19,00%	3,91	⬆	0,00010

Źródło: Opracowanie własne

Podobszar Gutowiec zamieszkuje relatywnie mniej młodzieży niż terenie reszty gminy. Odnotowano jednocześnie wyraźny spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym między rokiem 2016, a rokiem 2021.

Tabela 9. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na terenie gminy	20,99%	21,12%	0,13	⬆	—
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na obszarze wiejskim	22,08%	21,95%	-0,13	⬇	—
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na terenie podobszaru Gutowiec	21,34%	20,59%	-0,75	⬇	0,00007

Źródło: Opracowanie własne

Podobszar Gutowiec doświadcza wyraźnych i niekorzystnych zmian demograficznych – z jednej strony spada udział dzieci i młodzieży, z drugiej strony dynamicznie rośnie udział osób starszych. Taka dwutorowa zmiana struktury wiekowej wskazuje na postępujące starzenie się

społeczeństwa oraz odpływ młodszych pokoleń. W efekcie rewitalizacja Gutowca powinna mieć charakter demograficznie zorientowany, z naciskiem na przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób starszych oraz zwiększanie atrakcyjności osiedleńczej dla młodszych mieszkańców.

Bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe

W obszarze bezrobocia jednostka Gutowiec charakteryzuje się pozytywną sytuacją - poziom bezrobocia utrzymuje się na poziomie poniżej średniej dla gminy. Niska liczba bezrobotnych (16 osób) wskazuje na relatywnie dobrą kondycję lokalnego rynku pracy, co może być czynnikiem stabilizującym dla społeczności i atutem w kontekście działań rewitalizacyjnych.

Tabela 10. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na terenie gminy	7,23%	—
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na obszarze wiejskim	7,69%	—
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na terenie podobszaru Gutowiec	5,99%	-0,00113
Liczba bezrobotnych na terenie podobszaru Gutowiec	16	—

Źródło: Opracowanie własne

W latach 2016–2021 odnotowano spadek udziału osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia – z 0,43% do 0,23%, co oznacza zmniejszenie o 0,20 punktu procentowego. Wartość ta pozostaje znacznie niższa niż średnie wskaźniki zarówno dla gminy (0,62%), jak i całego obszaru wiejskiego (0,51%). Tylko jedna osoba w Gutowcu w 2021 roku korzystała z tego typu wsparcia, co wskazuje na niską skalę problemu społecznego wynikającego z braku zatrudnienia.

Tabela 11. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na terenie gminy	2,50%	0,62%	-1,88	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na obszarze wiejskim	2,04%	0,51%	-1,53	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na terenie podobszaru Gutowiec	0,43%	0,23%	-0,20	⬇	-0,00191
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na terenie podobszaru Gutowiec	2	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Dodatkowo struktura wykształcenia wśród bezrobotnych również wypada korzystnie – jedynie 6,25% bezrobotnych posiadało wykształcenie gimnazjalne lub niższe, podczas gdy na poziomie gminy i obszarów wiejskich odsetek ten przekraczał 22%. Tylko jedna osoba bezrobotna w Gutowcu wśród bezrobotnych posiadała wykształcenie gimnazjalne bądź niższe, co może świadczyć o relatywnie wyższym poziomie wykształcenia wśród osób pozostających bez pracy lub większym dostępie do zatrudnienia niezależnie od poziomu wykształcenia.

Tabela 12. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	22,21%	—
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na obszarze wiejskim	22,72%	—
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Gutowiec	6,25%	-0,00308
Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym na terenie podobszaru Gutowiec	1	—

Źródło: Opracowanie własne

Warto podkreślić również, że na terenie podobszaru Gutowiec żadna osoba bezrobotna nie posiadała orzeczenia o niepełnosprawności.

Problem stanowi natomiast wysoki, w stosunku do średniej dla gminy, poziom bezrobocia długotrwałego, tj. wysoki udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych, który na obszarze jednostki wynosi 62,50%. Oznacza to, że wśród 16 osób bezrobotnych, jest aż 10 osób długotrwale bezrobotnych. Warto zauważyć, że wskaźnik ten jest wyższy niż średni poziom zarówno dla całej gminy (55,80%), jak i obszaru wiejskiego (59,78%). Może to świadczyć o istniejących barierach aktywizacyjnych, takich jak: niskie kompetencje zawodowe, brak lokalnych ofert pracy dostosowanych do profilu bezrobotnych, ograniczona mobilność, czy demotywacja wynikająca z długiego okresu bierności zawodowej.

Tabela 13. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	55,80%	—
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na obszarze wiejskim	59,78%	—
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Gutowiec	62,50%	0,00100
Liczba długotrwale bezrobotnych na terenie podobszaru Gutowiec	10	—

Źródło: Opracowanie własne

Sytuacja związana z bezrobociem na terenie podobszaru Gutowiec jest generalnie korzystna – poziom bezrobocia pozostaje poniżej średniej dla gminy, a skala korzystania z pomocy społecznej z tego tytułu jest marginalna. Dodatkowo bezrobotni charakteryzują się relatywnie wyższym poziomem wykształcenia, a wśród nich nie występują osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności. Problemem pozostaje jednak wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych, co może świadczyć o utrwalonych barierach powrotu na rynek pracy, wymagających ukierunkowanych działań aktywizacyjnych w ramach procesu rewitalizacji.

Wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami

Na terenie podobszaru Gutowiec zauważalna jest obecność mieszkańców ze szczególnymi potrzebami – mimo że w latach 2016–2021 nastąpił spadek udziału osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności, ich odsetek wciąż utrzymuje się na poziomie równym średniej dla obszaru wiejskiego i wyższym niż w całej gminie. W 2021 roku z tego rodzaju wsparcia korzystało 4 mieszkańców, co może świadczyć o obecności osób

wymagających stałego lub okresowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Zjawisko to należy uwzględnić przy planowaniu działań rewitalizacyjnych, szczególnie w zakresie dostępności przestrzeni publicznej, usług społecznych oraz włączenia społecznego.

Tabela 14. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie gminy	2,04%	1,24%	-0,80	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na obszarze wiejskim	1,64%	0,90%	-0,74	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie podobszaru Gutowiec	2,16%	0,90%	-1,26	⬇	-0,00085
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na terenie podobszaru Gutowiec	10	4	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Gutowiec odnotowano niewielki spadek udziału osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby – z 1,29% w 2016 roku do 0,90% w 2021 roku. Choć wskaźnik ten pozostaje niższy niż średnia dla gminy, wskazuje na obecność mieszkańców z przewlekłymi problemami zdrowotnymi wymagającymi wsparcia. W 2021 roku z takiej formy pomocy korzystały 4 osoby. Zjawisko to, w połączeniu z rosnącym udziałem osób starszych, podkreśla potrzebę uwzględnienia dostępności usług opieki zdrowotnej i społecznej w działaniach rewitalizacyjnych.

Tabela 15. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na terenie gminy	1,83%	1,42%	-0,41	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na obszarze wiejskim	1,49%	1,02%	-0,47	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na terenie podobszaru Gutowiec	1,29%	0,90%	-0,39	⬇	-0,00032
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby na terenie podobszaru Gutowiec	6	4	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie podobszaru Gutowiec występuje zauważalna grupa mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chore. Choć w ostatnich latach obserwuje się spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, obecność takich mieszkańców nadal stanowi istotny element lokalnej struktury społecznej. Konieczne jest uwzględnienie ich potrzeb poprzez działania poprawiające dostępność przestrzeni publicznej, usług zdrowotnych i wsparcia społecznego, a także tworzenie warunków sprzyjających włączeniu społecznemu i poprawie jakości życia.

Alkoholizm

W zakresie pomocy społecznej na terenie podobszaru zdiagnozowano problem wysokiego udziału osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, w stosunku do średniej dla gminy. Pozytywnym aspektem jest fakt, że na przestrzeni lat 2016-2021 zanotował on spadek o 0,20 p. proc.

Tabela 16. Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na terenie gminy	0,28%	0,13%	-0,15	⬇	—
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na obszarze wiejskim	0,26%	0,11%	-0,15	⬇	—
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na terenie podobszaru Gutowiec	0,43%	0,23%	-0,20	⬇	0,00032
Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu na terenie podobszaru Gutowiec	2	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Osoby dotknięte problemem alkoholowym często borykają się z wykluczeniem społecznym i trudnością w znalezieniu pracy oraz mogą mieć trudności w zaangażowaniu się w procesy rewitalizacyjne, co może ograniczać skuteczność tych działań.

Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin

Na terenie jednostki w roku 2021 odnotowano wysoki udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem – 0,45%. Średni poziom dla gminy w tym samym czasie, wynosił natomiast 0,40%. Na uwagę zasługuje fakt, że na przestrzeni lat 2016-2021 wskaźnik ten wzrósł o 0,23 p. proc. na terenie jednostki.

Tabela 17. Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na terenie gminy	0,25%	0,40%	0,15	⬆	—
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na obszarze wiejskim	0,27%	0,41%	0,14	⬆	—
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na terenie podobszaru Gutowiec	0,22%	0,45%	0,23	⬆	0,00012
Liczba Niebieskich Kart założonych w danym roku na terenie podobszaru Gutowiec	1	2	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Aby poradzić sobie z tym zagrożeniem, ważne jest, aby proces rewitalizacji uwzględniał strategie poprawy bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo rodzin i mieszkańców jest kluczowym elementem powodzenia procesu rewitalizacji.

Przestępczość

W podobszarze Gutowiec odnotowano wzrost wskaźnika przestępczości – liczba przestępstw w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wzrosła wyraźnie bardziej niż na poziomie całej gminy i obszaru wiejskiego. W 2016 roku na terenie podobszaru Gutowiec liczba popełnionych przestępstw wynosiła 3, natomiast w 2021 r. – 5 przestępstw.

Tabela 18. Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik przestępstw popełnionych na terenie gminy na 1 000 mieszkańców	6,96	7,02	0,06	⬆	—
Wskaźnik przestępstw popełnionych na obszarze wiejskim na 1 000 mieszkańców	5,01	5,53	0,52	⬆	—
Wskaźnik przestępstw popełnionych na podobszarze Gutowiec na 1 000 mieszkańców	6,47	11,31	4,84	⬆	0,00127
Liczba przestępstw na terenie podobszaru Gutowiec	3	5	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Dynamika wzrostu może wskazywać na narastające lokalne problemy związane z bezpieczeństwem. W związku z tym należy wzmocnić poczucia bezpieczeństwa i budowanie pozytywnych relacji społecznych w lokalnej społeczności.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Na terenie podobszaru Gutowiec w latach 2016–2021 odnotowano wyraźny wzrost wskaźnika wypadków drogowych oraz utrzymujący się na wysokim poziomie wskaźnik kolizji drogowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Szczególnie niepokojący jest ponad trzykrotny wzrost wskaźnika wypadków drogowych, co może wskazywać na lokalne problemy związane z bezpieczeństwem ruchu drogowego – np. brak infrastruktury drogowej, złe oznakowanie, niebezpieczne odcinki dróg lub wzrost natężenia ruchu. Wskaźnik kolizji utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie, przewyższając wielokrotnie średnie wartości dla gminy.

Tabela 19. Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na terenie gminy	0,1096	0,1201	0,0105	⬆	—
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na obszarze wiejskim	0,1143	0,1403	0,0260	⬆	—
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na terenie podobszaru Gutowiec	0,2155	0,6787	0,4632	⬆	0,00406
Liczba wypadków drogowych na terenie podobszaru Gutowiec	1	3	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 20. Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na terenie gminy	0,6101	0,7593	0,1492	⬆	—
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na obszarze wiejskim	0,6860	0,7543	0,0683	⬆	—
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na terenie podobszaru Gutowiec	1,9397	2,0362	0,0965	⬆	0,00186
Liczba kolizji drogowych na terenie podobszaru Gutowiec	9	9	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Zjawiska te wymagają uwzględnienia w kontekście rewitalizacji poprzez działania poprawiające bezpieczeństwo komunikacyjne – m.in. inwestycje w infrastrukturę drogową, doświetlenie ulic, czy edukację w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Niski poziom kapitału społecznego

Przeprowadzona diagnoza wykazała również niski poziom kapitału społecznego. W 2021 roku liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców wyniosła 2,26, podczas gdy średnia dla gminy 2,64. Pozytywnym aspektem jest natomiast wzrost wartości powyższego wskaźnika na przestrzeni lat 2016-2021. Nie zmienia to jednak faktu, że zarówno w 2016 r., jak i w 2021 r. na terenie podobszaru Gutowiec zarejestrowana była tylko jedna fundacja, stowarzyszenie lub organizacja pozarządowa. Wskaźnik zmienił się ze względu na zmianę liczby ludności.

Tabela 21. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie gminy na 1 000 mieszkańców	2,34	2,64	0,30	⬆	—
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na obszarze wiejskim na 1 000 mieszkańców	2,90	3,16	0,26	⬇	—
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie podobszaru Gutowiec na 1 000 mieszkańców	2,16	2,26	0,10	⬆	0,00014
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie podobszaru Gutowiec	1	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Niska aktywność społeczna może prowadzić do braku poczucia wspólnoty i więzi między mieszkańcami. Tworzenie silnej społeczności jest kluczowe dla procesu rewitalizacji, ponieważ może pomóc w rozwiązywaniu problemów i osiąganiu wspólnych celów. Mała aktywność społeczna może skutkować niechęcią mieszkańców do udziału w projektach i inicjatywach rewitalizacyjnych. Aby zminimalizować to zagrożenia, działania rewitalizacyjne powinny promować zaangażowanie mieszkańców, tworzyć przestrzenie do dialogu społecznego, wspierać inicjatywy społeczne oraz kulturalne.

Przedsiębiorczość

Dane dotyczące przedsiębiorczości w podobszarze Gutowiec wskazują na niską aktywność gospodarczą w porównaniu do średnich wartości dla gminy i obszarów wiejskich. Wskaźnik liczby budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców wyniósł w 2021 roku zaledwie 6,7873, podczas gdy dla całej gminy był prawie trzykrotnie wyższy. Na terenie podobszaru Gutowiec zidentyfikowano tylko 3 budynki przemysłowe, co świadczy o ograniczonej skali działalności produkcyjno-usługowej w tej jednostce.

Tabela 22. Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na terenie gminy	19,7991	—
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na obszarze wiejskim	14,9974	—
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na terenie podobszaru Gutowiec	6,7873	0,00052
Liczba budynków przemysłowych na terenie podobszaru Gutowiec	3	—

Źródło: Opracowanie własne

Niski poziom lokalnej przedsiębiorczości i niewielka liczba miejsc pracy w sektorze pozarolniczym, należy uwzględnić przy planowaniu działań rewitalizacyjnych, zwłaszcza tych ukierunkowanych na rozwój lokalnej gospodarki.

Jakość środowiska naturalnego

Dane zawarte w tabeli wskazują, że na terenie podobszaru Gutowiec blisko 40% mieszkańców zamieszkuje w budynkach ogrzewanych piecem na węgiel, co jest wartością nieco niższą niż średnia dla całej gminy i obszaru wiejskiego. Mimo to, wskaźnik ten pozostaje wysoki i potwierdza, że węgiel nadal stanowi dominujące źródło ogrzewania w znacznej części gospodarstw domowych. Łącznie zidentyfikowano 54 budynki mieszkalne wykorzystujące ten sposób ogrzewania.

Tabela 23. Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców – podobszar Gutowiec

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na terenie gminy	44,75%	—
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na obszarze wiejskim	40,33%	—
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na terenie podobszaru Gutowiec	39,42%	-0,00009
Liczba budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel na terenie podobszaru Gutowiec	54	—

Źródło: Opracowanie własne

Zjawisko to może mieć istotne znaczenie w kontekście polityki klimatycznej, jakości powietrza oraz kosztów eksploatacyjnych dla mieszkańców. W związku z tym w ramach działań rewitalizacyjnych warto rozważyć np. wsparcie procesów modernizacji źródeł ciepła, promocję odnawialnych źródeł energii i poprawę efektywności energetycznej budynków.

Niedostateczny stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych

Głównymi problemami zdiagnozowanymi w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest niewystarczający stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych będących w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie jednostki Gutowiec. Żaden z budynków, nie jest podłączony do zbiorczego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz sieci wodociągowej.

Brak podłączenia budynków mieszkalnych do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie podobszaru Gutowiec stanowi istotne ograniczenie w zakresie jakości życia mieszkańców oraz rozwoju funkcjonalno-przestrzennego tego obszaru. Taki stan rzeczy nie tylko wpływa negatywnie na komfort użytkowania nieruchomości, ale także może generować zagrożenia sanitarne i środowiskowe, szczególnie w kontekście ochrony wód gruntowych oraz gleb.

Brak dostosowania budynków publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową

Na terenie podobszaru Gutowiec nie ma zlokalizowanych budynków publicznych.

Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych

Na terenie podobszaru nie ma zlokalizowanych budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy.

Potencjał podobszaru Gutowiec

Wśród pozytywnych aspektów zdiagnozowanych na terenie podobszaru Gutowiec należy również wskazać funkcjonowanie transportu publicznego, w tym autobusów i połączenia kolejowego oraz drogę dla rowerów, wybudowaną wzdłuż drogi krajowej nr 22. Na terenie jednostki znajduje się także boisko piłkarskie, plac zabaw z siłownią zewnętrzną, otwarta strefa aktywności oraz świetlica wiejska. Świetlica jest regularnie wynajmowana przez mieszkańców w celu organizacji spotkań rodzinnych i wesel, a także wykorzystywana podczas wydarzeń kulturalnych organizowanych przez GCK, KGW Gutowianki i Sołectwo Gutowiec, takich jak warsztaty ruchowe, warsztaty w ramach pracowni Orange, Święto Grzyba, Mikołajki.

Opisane elementy infrastruktury społecznej i komunikacyjnej w podobszarze Gutowiec stanowią istotny potencjał rozwojowy, który warto wykorzystać i wzmacniać w ramach działań rewitalizacyjnych. Funkcjonujący transport publiczny – w tym zarówno autobusowy, jak i kolejowy – zapewnia dobrą dostępność komunikacyjną, co jest kluczowe dla przeciwdziałania wykluczeniu przestrzennemu, a także zwiększa możliwości dojazdu do pracy, szkoły czy usług poza miejscowością. Droga rowerowa wzdłuż drogi krajowej nr 22 nie tylko sprzyja ekologicznej mobilności, ale również wzmacnia walory rekreacyjne i turystyczne obszaru.

Z kolei obecność boiska, placu zabaw, siłowni zewnętrznej, otwartej strefy aktywności oraz aktywnie wykorzystywanej świetlicy wiejskiej świadczy o istnieniu lokalnego centrum integracji społecznej, które już dziś pełni ważną funkcję w życiu mieszkańców. Regularne wydarzenia organizowane przez lokalne instytucje i organizacje, takie jak GCK, KGW „Gutowianki" czy Sołectwo Gutowiec, dowodzą, że społeczność lokalna jest zaangażowana i aktywna. To istotny zasób kapitału społecznego, który można rozwijać poprzez wsparcie organizacji oddolnych inicjatyw, rozszerzenie oferty kulturalno-edukacyjnej oraz dalsze zagospodarowanie przestrzeni publicznej.

W kontekście rewitalizacji warto więc postrzegać tę infrastrukturę jako bazę do działań integracyjnych, animacyjnych i aktywizujących mieszkańców, a także jako element budujący lokalną tożsamość i wzmacniający spójność społeczną. Jej utrzymanie i rozwój przyczynią się do poprawy jakości życia oraz zwiększenia atrakcyjności podobszaru zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych nowych osiedleńców czy inwestorów.

1.2. Podobszar Łąg

Obszar jednostki Łąg zajmuje powierzchnię 542 ha i zamieszkiwany jest przez 1 217 osób. Na przestrzeni lat 2016-2021 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 26 osób.

Teren podobszaru Łąg obejmuje następuje miejscowości: Łąg, Bukowa Góra, Szyszkowiec.

Demografia

Biorąc pod uwagę ekonomiczne grupy mieszkańców, zauważyć można spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w jednostce Łąg w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016	2021
Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	267	261
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat; mężczyźni 18-64 lata)	781	727
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej; mężczyźni 65 lat i więcej)	195	229
Razem	**1 243**	**1 217**

Źródło: Opracowanie własne

W związku z malejącą liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie jednostki Łąg występuje i w przyszłości może pogłębiać się problem starzejącego się społeczeństwa.

W podobszarze Łąg w latach 2016–2021 nastąpił wyraźny wzrost udziału osób starszych (kobiety 60+ i mężczyźni 65+) w ogólnej populacji – wskaźnik ten wzrósł o 3,13 punktu procentowego i osiągnął poziom wyższy niż średnia dla całej gminy oraz obszaru wiejskiego. Oznacza to, że społeczeństwo w Łągu wyraźnie się starzeje, co może wpływać na rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne, opiekuńcze i społeczne.

Tabela 24. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na terenie gminy	15,76%	18,15%	2,39	⬆	—
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na obszarze wiejskim	14,75%	16,78%	2,03	⬆	—
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na terenie podobszaru Łąg	15,69%	18,82%	3,13	⬆	0,00020

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Łąg udział dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat w ludności ogółem utrzymuje się na stabilnym poziomie, z minimalnym spadkiem o 0,03 punktu procentowego w latach 2016–2021. Wskaźnik ten pozostaje zbliżony do średnich wartości dla gminy i obszaru wiejskiego, co sugeruje, że struktura demograficzna w zakresie najmłodszej grupy wiekowej jest względnie zrównoważona.

Tabela 25. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na terenie gminy	20,99%	21,12%	0,13	⬆	—
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na obszarze wiejskim	22,08%	21,95%	-0,13	⬇	—
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na terenie podobszaru Łąg	21,48%	21,45%	-0,03	⬇	-0,00011

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Łąg obserwuje się wyraźny wzrost udziału osób starszych w strukturze demograficznej, przy jednoczesnej stabilizacji udziału dzieci i młodzieży. Tendencje te wskazują na postępujące starzenie się społeczeństwa, co wymaga dostosowania lokalnych działań rewitalizacyjnych do potrzeb zarówno seniorów, jak i rodzin z dziećmi.

Bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe

W obszarze bezrobocia jednostka Łąg charakteryzuje się negatywną sytuacją. Poziom bezrobocia wynosi 8,80% wśród osób w wieku 18–59 lat (kobiety) oraz 18–64 lat (mężczyźni), co jest wartością wyższą o 1,57 p. proc. od średniej dla gminy. Teren podobszaru Łąg zamieszkiwało w 2021 roku 64 bezrobotnych.

Tabela 26. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na terenie gminy	7,23%	—
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na obszarze wiejskim	7,69%	—
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na terenie podobszaru Łąg	8,80%	0,00384
Liczba bezrobotnych na terenie podobszaru Łąg	64	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Gutowiec w latach 2016–2021 odnotowano istotny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, co świadczy o poprawiającej się sytuacji społeczno-zawodowej mieszkańców. Wskaźnik ten zmniejszył się bardziej niż w skali całej gminy i obszaru wiejskiego, co może sugerować większą skuteczność lokalnych działań

aktywizacyjnych lub pozytywne zmiany na rynku pracy. Zjawisko to należy uznać za korzystne z punktu widzenia rewitalizacji, jako element wzmacniający potencjał społeczny obszaru.

Tabela 27. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na terenie gminy	2,50%	0,62%	-1,88	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na obszarze wiejskim	2,04%	0,51%	-1,53	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na terenie podobszaru Łąg	2,25%	0,25%	-2,00	⬇	-0,00485
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na terenie podobszaru Łąg	28	3	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Łąg udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym jest wyraźnie wyższy niż średnia dla gminy i obszaru wiejskiego. Wskazuje to na istotny problem niskiego poziomu wykształcenia wśród osób pozostających bez pracy, co może utrudniać ich aktywizację zawodową i powrót na rynek pracy. Zjawisko to powinno zostać uwzględnione w działaniach rewitalizacyjnych, szczególnie poprzez rozwój lokalnych form edukacji, szkoleń zawodowych oraz programów podnoszenia kwalifikacji dostosowanych do potrzeb rynku.

Tabela 28. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	22,21%	—
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na obszarze wiejskim	22,72%	—
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Łąg	31,25%	0,00467
Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym na terenie podobszaru Łąg	20	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Łąg udział osób bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności jest zauważalnie niższy niż średnie wartości dla gminy i obszaru wiejskiego. Może to świadczyć o mniejszej skali problemu wykluczenia zawodowego w tej grupie lub o niższej liczbie osób z niepełnosprawnościami wśród ogółu bezrobotnych. Mimo to, obecność tej grupy wskazuje na potrzebę podejmowania działań wspierających ich aktywizację zawodową, w tym dostosowania ofert pracy oraz wzmocnienia usług doradczych i rehabilitacyjnych w ramach działań rewitalizacyjnych.

Tabela 29. Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	22,21%	—
Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na obszarze wiejskim	22,72%	—
Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Łąg	9,38%	0,00163
Liczba bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności na terenie podobszaru Łąg	6	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Łąg istotnym wyzwaniem pozostaje wysoki poziom bezrobocia długotrwałego, który przewyższa zarówno średnią dla całej gminy, jak i dla obszaru wiejskiego. Ponad połowa wszystkich osób bezrobotnych w tym podobszarze to osoby pozostające bez pracy przez okres przekraczający 12 miesięcy, co wskazuje na utrwalony charakter wykluczenia zawodowego w tej grupie.

Tabela 30. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	55,80%	—
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na obszarze wiejskim	59,78%	—
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Łąg	62,50%	0,00268
Liczba długotrwale bezrobotnych na terenie podobszaru Łąg	40	—

Źródło: Opracowanie własne

Osoby dotknięte bezrobociem mogą potrzebować wsparcia i programów szkoleniowych, aby odzyskać umiejętności i wrócić na rynek pracy. Brak takiego wsparcia może utrudniać reintegrację zawodową i prowadzić do długotrwałego bezrobocia. Problem bezrobocia może prowadzić do braku perspektyw rozwoju społeczności lokalnej. Mieszkańcy, którzy nie mają dostępu do pracy, mogą odczuwać frustrację i brak nadziei na lepszą przyszłość, co może wpływać na ich zaangażowanie w procesy rewitalizacyjne.

Istotne w rozwiązywaniu problemu bezrobocia w obszarach objętych rewitalizacją są inwestycje w edukację, szkolenia zawodowe i programy reintegracji zawodowej oraz programy i inicjatywy, które wspierają tworzenie miejsc pracy, oferują wsparcie dla osób bezrobotnych oraz promują rozwój przedsiębiorczości na lokalnym rynku pracy.

Wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami

W podobszarze Łąg w latach 2016-2021 odnotowano znaczący spadek udziału osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie ludności. Choć wskaźnik ten obniżył się bardziej niż w przypadku całej gminy i obszaru wiejskiego, nadal wskazuje na istnienie grupy mieszkańców o szczególnych potrzebach zdrowotnych i społecznych. Spadek może być wynikiem poprawy sytuacji życiowej części osób z niepełnosprawnościami, zmiany sposobu świadczenia wsparcia lub przesunięć w strukturze demograficznej.

Tabela 31. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie gminy	2,04%	1,24%	-0,80	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na obszarze wiejskim	1,64%	0,90%	-0,74	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie podobszaru Łąg	2,17%	0,49%	-1,68	⬇	-0,00501
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na terenie podobszaru Łąg	27	6	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Łąg w analizowanym okresie odnotowano wyraźny spadek udziału osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby. Mimo że tendencja ta jest zbieżna z kierunkiem zmian obserwowanych w skali gminy i obszaru wiejskiego, spadek w Łągu był znacznie bardziej dynamiczny. Może to świadczyć o poprawie sytuacji zdrowotnej mieszkańców, zmianach w systemie wsparcia lub ograniczonym dostępie do pomocy instytucjonalnej.

Pomimo spadku, obecność osób z przewlekłymi schorzeniami nadal stanowi istotny czynnik wymagający uwzględnienia w działaniach rewitalizacyjnych, w szczególności w zakresie dostępu do usług medycznych, opiekuńczych oraz rozwiązań wspierających samodzielność i jakość życia osób przewlekle chorych.

Tabela 32. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na terenie gminy	1,83%	1,42%	-0,41	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na obszarze wiejskim	1,49%	1,02%	-0,47	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na terenie podobszaru Łąg	2,01%	0,58%	-1,43	⬇	-0,00139
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby na terenie podobszaru Łąg	25	7	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Łąg, mimo wyraźnego spadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej choroby, nadal widoczna jest obecność mieszkańców ze szczególnymi potrzebami zdrowotnymi i społecznymi. Spadki te mogą wynikać zarówno z poprawy warunków życia i stanu zdrowia, jak i ze zmian w systemie wsparcia lub strukturze demograficznej. Obecność tych grup powinna być uwzględniona w działaniach rewitalizacyjnych, zwłaszcza w kontekście dostępności usług medycznych, opiekuńczych oraz tworzenia warunków sprzyjających samodzielności, integracji i podniesieniu jakości życia.

Alkoholizm

W podobszarze Łąg w latach 2016-2021 odnotowano spadek udziału osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców. Tendencja ta wpisuje się w ogólny kierunek zmian obserwowany w skali gminy i obszarów wiejskich, wskazując na zmniejszenie skali problemów związanych z uzależnieniem alkoholowym wymagających wsparcia instytucjonalnego. Mimo to, obecność takich przypadków – choć nieliczna – nadal wymaga uwagi w ramach działań rewitalizacyjnych, szczególnie w zakresie profilaktyki uzależnień, wsparcia psychologicznego oraz integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem.

Tabela 33. Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na terenie gminy	0,28%	0,13%	-0,15	⬇	—
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na obszarze wiejskim	0,26%	0,11%	-0,15	⬇	—
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na terenie podobszaru Łąg	0,24%	0,08%	-0,16	⬇	-0,00043
Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu na terenie podobszaru Łąg	3	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin

Na terenie jednostki w roku 2021 odnotowano wysoki udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem – 0,49%. Średni poziom dla gminy, w tym samym czasie, wynosił natomiast 0,40%. Na uwagę zasługuje również fakt, że na przestrzeni lat 2016-2021 wzrósł on o 0,09 p. proc. na terenie jednostki.

Tabela 34. Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na terenie gminy	0,25%	0,40%	0,15	⬆	—
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na obszarze wiejskim	0,27%	0,41%	0,14	⬆	—
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na terenie podobszaru Łąg	0,40%	0,49%	0,09	⬆	0,00059
Liczba Niebieskich Kart założonych w danym roku na terenie podobszaru Łąg	5	6	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Aby skutecznie przeciwdziałać temu zagrożeniu, proces rewitalizacji powinien uwzględniać strategie poprawy bezpieczeństwa, gdyż bezpieczeństwo rodzin i mieszkańców jest kluczowym elementem sukcesu działań rewitalizacyjnych.

Przestępczość

W podobszarze Łąg w latach 2016–2021 odnotowano spadek wskaźnika przestępczości, w przeciwieństwie do tendencji wzrostowej obserwowanej na poziomie całej gminy i obszaru wiejskiego. Choć liczba przestępstw utrzymuje się na podobnym poziomie, obniżenie wskaźnika w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców może świadczyć o poprawie sytuacji w zakresie bezpieczeństwa publicznego lub zmianach demograficznych wpływających na proporcje. Zjawisko to można uznać za pozytywny sygnał, jednak działania rewitalizacyjne powinny nadal wspierać budowanie poczucia bezpieczeństwa i społecznej integracji mieszkańców.

Tabela 35. Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik przestępstw popełnionych na terenie gminy na 1 000 mieszkańców	6,96	7,02	0,06	⬆	—
Wskaźnik przestępstw popełnionych na obszarze wiejskim na 1 000 mieszkańców	5,01	5,53	0,52	⬆	—
Wskaźnik przestępstw popełnionych na podobszarze Łąg na 1 000 mieszkańców	8,85	8,22	-0,63	⬇	0,00095
Liczba przestępstw na terenie podobszaru Łąg	11	10	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

W podobszarze Łąg sytuacja w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego pozostaje relatywnie stabilna. Liczba wypadków drogowych w analizowanym okresie nie uległa zmianie, a wskaźnik ich liczby na 100 mieszkańców wzrósł jedynie nieznacznie, co wpisuje się w ogólną tendencję obserwowaną na poziomie gminy i obszaru wiejskiego.

Tabela 36. Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na terenie gminy	0,1096	0,1201	0,0105	⬆	—
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na obszarze wiejskim	0,1143	0,1403	0,0260	⬆	—
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na terenie podobszaru Łąg	0,1609	0,1643	0,0034	⬆	0,00086
Liczba wypadków drogowych na terenie podobszaru Łąg	2	2	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Z kolei w przypadku kolizji drogowych zauważono lekki spadek wskaźnika, mimo że liczba zdarzeń zmniejszyła się tylko nieznacznie. Może to świadczyć o niewielkim zmniejszeniu natężenia drobnych zdarzeń drogowych lub o poprawie warunków organizacji ruchu.

Tabela 37. Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na terenie gminy	0,6101	0,7593	0,1492	⬆	—
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na obszarze wiejskim	0,6860	0,7543	0,0683	⬆	—
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na terenie podobszaru Łąg	0,8850	0,8217	-0,0633	⬇	0,00024
Liczba kolizji drogowych na terenie podobszaru Łąg	11	10	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Ogólnie rzecz biorąc, podobszar Łąg nie wykazuje istotnych problemów w zakresie bezpieczeństwa drogowego, jednak dalsze działania w ramach rewitalizacji powinny uwzględniać utrzymanie i rozwój bezpiecznej infrastruktury drogowej, zwłaszcza w miejscach newralgicznych, takich jak skrzyżowania, przejścia dla pieszych czy odcinki o ograniczonej widoczności.

Niski poziom kapitału społecznego

W podobszarze Łąg odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten jest wyraźnie wyższy niż średnia dla gminy i obszaru wiejskiego, co wskazuje na stosunkowo wysoką aktywność społeczną i zaangażowanie mieszkańców w działania obywatelskie.

Tabela 38. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie gminy na 1 000 mieszkańców	2,34	2,64	0,30	⬆	—
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na obszarze wiejskim na 1 000 mieszkańców	2,90	3,16	0,26	⬇	—
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie podobszaru Łąg na 1 000 mieszkańców	4,02	4,93	0,91	⬆	-0,00222
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie podobszaru Łąg	5	6	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Obecność lokalnych organizacji może być istotnym atutem w kontekście działań rewitalizacyjnych – wspierając integrację społeczną, rozwój inicjatyw oddolnych oraz realizację projektów wspomagających różne grupy mieszkańców. Potencjał ten warto wykorzystać do budowania partnerstw lokalnych i wzmacniania kapitału społecznego.

Przedsiębiorczość

W celu zbadania poziomu przedsiębiorczości pod uwagę wzięto liczbę budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców. W 2021 roku na terenie jednostki Łąg liczba ta wyniosła 17,2555, natomiast średnia dla gminy kształtowała się na poziomie 19,7991.

Tabela 39. Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na terenie gminy	19,7991	—
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na obszarze wiejskim	14,9974	—
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na terenie podobszaru Łąg	17,2555	0,00027
Liczba budynków przemysłowych na terenie podobszaru Łąg	21	—

Źródło: Opracowanie własne

Jakość środowiska naturalnego

W sferze środowiskowej zdiagnozowano problem wysokiego udziału budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do ogólnej liczby budynków mieszkalnych.

W podobszarze Łąg odnotowano bardzo wysoki odsetek budynków mieszkalnych ogrzewanych piecami na węgiel, znacznie przewyższający średnie wartości dla gminy i obszaru wiejskiego. Taki stan wskazuje na silne uzależnienie mieszkańców od tradycyjnych i emisyjnych źródeł ciepła, co może negatywnie wpływać na jakość powietrza oraz generować wysokie koszty eksploatacyjne dla gospodarstw domowych.

Tabela 40. Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na terenie gminy	44,75%	—
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na obszarze wiejskim	40,33%	—
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na terenie podobszaru Łąg	82,67%	0,00180
Liczba budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel na terenie podobszaru Łąg	272	—

Źródło: Opracowanie własne

Niezbędne jest wsparcie modernizacji systemów grzewczych, promowanie odnawialnych źródeł energii oraz wdrażanie programów poprawy efektywności energetycznej, co przełoży się na poprawę warunków życia mieszkańców oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko.

Niedostateczny stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych

Na terenie podobszaru Łąg nie występuje problem niedostatecznego stopnia skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych, ponieważ 100% budynków jest podłączonych zarówno do sieci kanalizacyjnej, jak i wodociągowej.

Pełne skanalizowanie i zwodociągowanie budynków mieszkalnych w podobszarze Łąg stanowi istotny atut tego terenu, świadczący o dobrze rozwiniętej infrastrukturze technicznej. Taki poziom wyposażenia technicznego poprawia nie tylko komfort życia mieszkańców, ale także zwiększa atrakcyjność inwestycyjną i osiedleńczą obszaru.

Brak dostosowania budynków publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową

Na terenie podobszaru Łąg zlokalizowane są 2 budynki publiczne i są one dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową.

Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych

W podobszarze Łąg udział budynków mieszkalnych należących do mieszkaniowego zasobu gminy i wymagających remontu lub termomodernizacji pozostaje niezmiennie wysoki – obejmuje dwie trzecie całego zasobu. W przeciwieństwie do tendencji spadkowej w całej gminie, gdzie zauważalnie zmniejszył się odsetek budynków wymagających prac modernizacyjnych, w Łągu nie nastąpiła żadna poprawa stanu technicznego tego typu obiektów w analizowanym okresie.

Choć liczba budynków należących do gminy na tym obszarze jest niewielka, ich zły stan techniczny wymaga uwagi i odpowiednich działań.

Tabela 41. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji – podobszar Łąg

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na terenie gminy	82,81%	57,38%	-25,43	⬇	—
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na obszarze wiejskim	58,82%	62,50%	3,68	⬆	—
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na terenie podobszaru Łąg	66,67%	66,67%	0,00	➡	0,00021
Liczba budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy Liczba budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy	3	3	—	—	—
Liczba budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na terenie podobszaru Łąg	2	2	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Potencjał podobszaru Łąg

Wśród pozytywnych aspektów zdiagnozowanych na terenie jednostki Łąg należy również wskazać funkcjonowanie transportu publicznego, w tym autobusów i połączenia kolejowego. Na terenie jednostki znajduje się rozwinięta oferta społeczno-kulturalna m.in. funkcjonuje tutaj Biblioteka Publiczna, Dom Kultury, place zabaw, otwarta strefa aktywności, siłownia zewnętrzna, boisko do piłki siatkowej plażowej, bulodrom, przystań kajakowa oraz jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej.

Zidentyfikowane zasoby infrastrukturalne i społeczne w podobszarze Łąg stanowią silny fundament rozwojowy, który powinien zostać wykorzystany w ramach działań rewitalizacyjnych. Dobrze funkcjonujący transport publiczny, obejmujący zarówno połączenia autobusowe, jak i kolejowe, zapewnia mieszkańcom realną dostępność do usług, edukacji i rynku pracy, również poza miejscowością, co przeciwdziała izolacji komunikacyjnej i sprzyja mobilności społecznej.

Rozbudowana infrastruktura społeczno-kulturalna, w tym obecność Biblioteki Publicznej i Domu Kultury, stanowi centrum aktywności lokalnej, wspierające integrację międzypokoleniową, edukację nieformalną i rozwój zainteresowań mieszkańców. Obiekty sportowo-rekreacyjne – takie jak place zabaw, siłownia zewnętrzna, boisko do siatkówki

plażowej, bulodrom czy przystań kajakowa – tworzą atrakcyjne warunki do aktywnego spędzania czasu wolnego, co ma duże znaczenie zarówno dla zdrowia fizycznego, jak i jakości życia mieszkańców. Dodatkowo pełnią one rolę przestrzeni sprzyjających budowaniu więzi społecznych.

Obecność Ochotniczej Straży Pożarnej nie tylko wzmacnia lokalne poczucie bezpieczeństwa, ale również często wiąże się z działalnością społeczną i animacyjną, angażującą mieszkańców w różnym wieku.

W kontekście rewitalizacji, wszystkie te elementy tworzą realny potencjał do dalszego rozwoju inicjatyw oddolnych, współpracy lokalnych instytucji i organizacji oraz budowania spójnej, aktywnej społeczności. Utrzymanie, rozwój i promocja tych zasobów może wzmocnić tożsamość lokalną, podnieść atrakcyjność osiedleńczą i poprawić jakość życia mieszkańców – a to kluczowe cele skutecznej rewitalizacji.

Ponadto na terenie podobszaru Łąg zlokalizowany jest **Zespół Szkół w Łęgu**. Obecność Zespołu Szkół w Łęgu stanowi istotny atut w procesie rewitalizacji tego podobszaru. Placówka edukacyjna, jako instytucja o zasięgu lokalnym i regionalnym, pełni nie tylko funkcje oświatowe, ale także społeczne, kulturowe i integracyjne.

Szkoła może pełnić rolę lokalnego centrum aktywności społecznej, wokół którego koncentrują się działania mieszkańców. W ramach rewitalizacji możliwe jest organizowanie spotkań sąsiedzkich, warsztatów i wydarzeń integracyjnych w pomieszczeniach szkoły, współpraca z lokalnymi organizacjami i liderami społecznymi w celu aktywizacji społeczności, uruchomienie programów edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Placówka edukacyjna jest miejscem, gdzie kształtują się postawy obywatelskie, co sprzyja budowaniu zaangażowanej społeczności lokalnej.

Na terenie podobszaru znajdują się szczególnie cenne obiekty zabytkowe tj. wpisane do rejestru zabytków. Zabytki stanowią integralną częścią historii i kultury regionu, a ich zachowanie wspiera budowanie lokalnej tożsamości i promowanie dziedzictwa kulturowego, co wzmacnia proces rewitalizacji oraz budzi dumę wśród mieszkańców. Cenne zabytki stanowią wyjątkowe narzędzie edukacyjne, umożliwiając naukę historii, architektury i kultury. Zachowanie zabytków jest kluczowe dla rozwoju kultury i dziedzictwa lokalnego, a także sprzyja tworzeniu zrównoważonych, atrakcyjnych i pełnych życia społeczności. W poniższej tabeli zamieszczono wykaz zabytków zlokalizowanych w podobszarze Łąg.

Tabela 42. Zabytki zlokalizowane na terenie podobszaru Łąg wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Adres	Nazwa zabytku	Nr w rejestrze
Zabytki nieruchome			
1.	Łąg ul. Długa 35	Kościół rzymskokatolicki parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	A-1953 z 2017-09-22
2.	Łąg ul. Kościelna 27	Chata	A-1953 z 2017-09-22
3.	Łąg ul. Długa 35	Ogrodzenie	A-1953 z 2017-09-22

Źródło: https://dane.gov.pl/pl/dataset/1130,rejestr-zabytkow-nieruchomych/resource/64358/table?page=1&per_page=20&q=czersk&sort= (dostęp: 22.05.2025 r.)

1.3. Podobszar Odry

Obszar jednostki Odry zajmuje powierzchnię 3 605 ha i zamieszkiwany jest przez 576 osób. Na przestrzeni lat 2016-2021 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 14 osób.

Teren podobszaru Odry obejmuje następujące miejscowości: Odry, Wojtal, Uroża, Odry, Wojtal.

Demografia

Biorąc pod uwagę ekonomiczne grupy mieszkańców, zauważyć można spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w jednostce Odry w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016	2021
Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	112	96
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat; mężczyźni 18-64 lata)	366	358
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej; mężczyźni 65 lat i więcej)	112	122
Razem	**590**	**576**

Źródło: Opracowanie własne

W związku z malejącą liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie jednostki Odry występuje i w przyszłości może pogłębiać się problem starzejącego się społeczeństwa. Starzenie się społeczeństwa wiąże się z większym zapotrzebowaniem na opiekę zdrowotną i usługi opiekuńcze, co może prowadzić do wzrostu kosztów opieki zdrowotnej i obciążać budżet gminy, ograniczając dostępność środków na projekty rewitalizacyjne. Osoby starsze mogą mieć również częściej wycofywać się z życia społecznego, co może prowadzić do spadku

zaangażowania w inicjatywy społeczne i kulturalne związane z rewitalizacją. Proces rewitalizacji powinien uwzględniać różnorodność potrzeb i perspektyw różnych grup wiekowych. Tworzenie programów i inicjatyw, które angażują osoby starsze i wspierają ich aktywność społeczną oraz ekonomiczną, może pomóc w minimalizowaniu negatywnego wpływu starzenia się społeczeństwa na ten proces.

Tabela 43. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na terenie gminy	15,76%	18,15%	2,39	⬆	—
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na obszarze wiejskim	14,75%	16,78%	2,03	⬆	—
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na terenie podobszaru Odry	18,98%	21,18%	2,20	⬆	0,00043

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Odry odnotowano wyraźny spadek udziału dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat w ogólnej strukturze ludności. Wskaźnik ten zmniejszył się bardziej niż w przypadku całej gminy i obszaru wiejskiego, co może wskazywać na proces starzenia się lokalnej społeczności oraz odpływ młodszych mieszkańców, np. w poszukiwaniu lepszych warunków edukacyjnych czy mieszkaniowych.

Tabela 44. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na terenie gminy	20,99%	21,12%	0,13	⬆	—
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na obszarze wiejskim	22,08%	21,95%	-0,13	⬇	—
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na terenie podobszaru Odry	18,98%	16,67%	-2,31	⬇	0,00071

Źródło: Opracowanie własne

Tendencja ta jest niepokojąca w kontekście przyszłego rozwoju demograficznego i społecznego – może prowadzić do zmniejszenia liczby rodzin z dziećmi, ograniczenia zapotrzebowania na infrastrukturę edukacyjną i rekreacyjną oraz osłabienia lokalnej aktywności społecznej.

Bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe

W podobszarze Odry wskaźnik bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym jest niższy niż średnia zarówno dla całej gminy, jak i dla obszaru wiejskiego, co wskazuje na relatywnie korzystną sytuację na lokalnym rynku pracy. Umiarkowany poziom bezrobocia może świadczyć o dostępności miejsc pracy lub skuteczności w aktywizacji zawodowej mieszkańców.

Tabela 45. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na terenie gminy	7,23%	—
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na obszarze wiejskim	7,69%	—
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na terenie podobszaru Odry	6,42%	-0,00094
Liczba bezrobotnych na terenie podobszaru Odry	23	—

Źródło: Opracowanie własne

Choć liczba bezrobotnych nie jest wysoka, warto analizować strukturę tej grupy (np. pod kątem wykształcenia czy długości okresu bez zatrudnienia), aby identyfikować potencjalne bariery i dostosować działania rewitalizacyjne do ich potrzeb. Stabilna sytuacja zawodowa mieszkańców stanowi atut, który może wspierać procesy integracji społecznej, rozwój lokalnych inicjatyw oraz zwiększać skuteczność działań inwestycyjnych i społecznych prowadzonych na obszarze Odry.

Zdiagnozowany tu został jednak wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogóle bezrobotnych. Jednak problem ten wydaje się mieć malejące znaczenie na tle innych wyzwań społecznych, ponieważ od 2016 r. udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na terenie podobszaru Odry wyraźnie zmalał.

Tabela 46. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na terenie gminy	2,50%	0,62%	-1,88	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na obszarze wiejskim	2,04%	0,51%	-1,53	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na terenie podobszaru Odry	3,05%	0,69%	-2,36	⬇	0,00044
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na terenie podobszaru Odry	18	4	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Odry udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych jest znacząco wyższy niż średnia dla gminy i obszaru wiejskiego. Wskazuje to na istotny problem niskiego poziomu wykształcenia wśród osób pozostających bez pracy, co może być jedną z głównych barier utrudniających skuteczne wejście lub powrót na rynek pracy.

Tabela 47. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	22,21%	—
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na obszarze wiejskim	22,72%	—
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Odry	39,13%	0,00415
Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym na terenie podobszaru Odry	9	—

Źródło: Opracowanie własne

Warto podkreślić również, że na terenie podobszaru Odry żadna osoba bezrobotna nie posiadała orzeczenia o niepełnosprawności.

W podobszarze Odry ponad połowa osób bezrobotnych pozostaje bez pracy dłużej niż 12 miesięcy, co oznacza, że długotrwałe bezrobocie stanowi poważne wyzwanie społeczne, mimo ogólnie niższego poziomu bezrobocia na tym obszarze. Wskaźnik ten jest zbliżony do średnich wartości dla gminy i obszaru wiejskiego, co potwierdza, że problem ma charakter strukturalny.

Obecność znacznej liczby osób długotrwale bezrobotnych może wskazywać na utrwalone bariery aktywizacyjne, takie jak niskie kwalifikacje, brak doświadczenia zawodowego, ograniczona mobilność czy demotywacja. W ramach działań rewitalizacyjnych istotne będzie wdrożenie programów wsparcia ukierunkowanych na indywidualne potrzeby tej grupy, obejmujących m.in. szkolenia zawodowe, doradztwo, programy zatrudnienia wspomaganego oraz współpracę z lokalnymi pracodawcami. Tego typu działania mogą skutecznie wspierać proces reintegracji zawodowej i społecznej mieszkańców.

Tabela 48. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	55,80%	—
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na obszarze wiejskim	59,78%	—
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Odry	56,52%	0,00014
Liczba długotrwale bezrobotnych na terenie podobszaru Odry	13	—

Źródło: Opracowanie własne

Problem bezrobocia w podobszarze Odry należy ocenić jako umiarkowany pod względem skali, lecz złożony pod względem struktury. Ogólny poziom bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym jest niższy niż średnia gminna, co świadczy o stosunkowo stabilnej sytuacji na lokalnym rynku pracy. Może to wynikać z dostępności zatrudnienia w najbliższej okolicy lub skutecznego wykorzystywania form wsparcia aktywizacyjnego. Jednak głębsza analiza ujawnia istotne wyzwania. Wśród bezrobotnych dominuje grupa osób z niskim wykształceniem, co ogranicza ich możliwości podjęcia pracy, zwłaszcza w sektorach wymagających choćby podstawowych kwalifikacji. Dodatkowo ponad połowa osób pozostaje bez pracy przez okres przekraczający 12 miesięcy, co wskazuje na trwały charakter bezrobocia i konieczność bardziej intensywnych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb

działań. Z pozytywnej strony warto odnotować wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia. Może to świadczyć o poprawie sytuacji dochodowej i większej samodzielności mieszkańców.

Wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami

W podobszarze Odry odnotowano nieznaczny spadek udziału osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie ludności. Choć zmiana ta nie jest duża, wskazuje na pewną stabilizację sytuacji tej grupy społecznej. Warto jednak podkreślić, że osoby z niepełnosprawnościami nadal pozostają obecne w strukturze społecznej obszaru i wymagają odpowiedniego wsparcia.

Funkcjonowanie tej grupy w lokalnej społeczności wiąże się z koniecznością zapewnienia dostępnych usług i przestrzeni publicznych, jak również tworzenia możliwości aktywnego udziału w życiu społecznym i zawodowym. W ramach działań rewitalizacyjnych istotne jest uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnościami poprzez działania w zakresie dostępności architektonicznej, usług opiekuńczych oraz programów integracyjnych, co sprzyja budowaniu bardziej włączającej i zrównoważonej lokalnej wspólnoty.

Tabela 49. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie gminy	2,04%	1,24%	-0,80	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na obszarze wiejskim	1,64%	0,90%	-0,74	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie podobszaru Odry	1,36%	1,22%	-0,14	⬇	-0,00006
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na terenie podobszaru Odry	8	7	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Odry w latach 2016–2021 odnotowano niewielki spadek udziału osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby. Mimo tej zmiany

wskaźnik pozostaje na poziomie wyższym niż średnia dla gminy i obszaru wiejskiego, co wskazuje na istotną obecność osób z przewlekłymi problemami zdrowotnymi w strukturze lokalnej społeczności.

Obecność tej grupy mieszkańców wymaga szczególnego uwzględnienia w planowaniu działań rewitalizacyjnych, zwłaszcza w zakresie dostępności do usług zdrowotnych i opiekuńczych. Warto również rozwijać działania wspierające samodzielność i integrację osób przewlekle chorych – zarówno w przestrzeni fizycznej, jak i społecznej. Takie podejście może przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzmacniania lokalnej spójności społecznej.

Tabela 50. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na terenie gminy	1,83%	1,42%	-0,41	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na obszarze wiejskim	1,49%	1,02%	-0,47	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na terenie podobszaru Odry	2,03%	1,74%	-0,29	⬇	0,00025
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby na terenie podobszaru Odry	12	10	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Alkoholizm

W podobszarze Odry odnotowano wyraźny spadek udziału osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców. Choć w 2016 roku problem ten występował w większym natężeniu niż w skali całej gminy, w 2021 roku sytuacja uległa poprawie i wskaźnik zbliżył się do wartości obserwowanych na poziomie gminnym i wiejskim.

Może to świadczyć o skuteczności lokalnych działań profilaktycznych, poprawie sytuacji społecznej lub ograniczeniu skali problemu alkoholowego wśród mieszkańców. Pomimo pozytywnej tendencji, zagadnienie to nadal powinno być monitorowane, a działania rewitalizacyjne – szczególnie te z zakresu profilaktyki uzależnień, wsparcia psychologicznego

i integracji społecznej – powinny być dostępne i gotowe do reakcji w przypadku ponownego nasilenia zjawiska. Zachowanie ciągłości działań wspierających może przeciwdziałać pogłębianiu się wykluczenia społecznego i problemów rodzinnych.

Tabela 51. Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na terenie gminy	0,28%	0,13%	-0,15	⬇	—
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na obszarze wiejskim	0,26%	0,11%	-0,15	⬇	—
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na terenie podobszaru Odry	0,68%	0,17%	-0,51	⬇	0,00016
Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu na terenie podobszaru Odry	4	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin

Na terenie jednostki w roku 2021 odnotowano również wysoki udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem – 0,52%. Średni poziom dla gminy, w tym samym czasie, wynosił natomiast 0,40%. Na uwagę zasługuje również fakt, że na przestrzeni lat 2016-2021 spadł on o 0,16 p. proc. na terenie jednostki.

Tabela 52. Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na terenie gminy	0,25%	0,40%	0,15	⬆	—
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na obszarze wiejskim	0,27%	0,41%	0,14	⬆	—
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na terenie podobszaru Odry	0,68%	0,52%	-0,16	⬇	0,00038
Liczba Niebieskich Kart założonych w danym roku na terenie podobszaru Odry	4	3	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Choć liczba przypadków jest niewielka, sama obecność Niebieskich Kart świadczy o występowaniu problemów w zakresie bezpieczeństwa i relacji domowych, co wymaga uwagi. W kontekście działań rewitalizacyjnych warto wzmacniać system wsparcia rodzin zagrożonych przemocą, rozwijać profilaktykę oraz zapewniać dostęp do pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej. Kluczowe jest również budowanie lokalnych mechanizmów zaufania i współpracy instytucjonalnej, by osoby dotknięte przemocą miały realną możliwość uzyskania pomocy i ochrony.

Przestępczość

W podobszarze Odry odnotowano wyraźny spadek wskaźnika przestępczości w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, co wyróżnia ten obszar na tle gminy i obszaru wiejskiego, gdzie wskaźniki te wzrosły. Liczba popełnionych przestępstw w analizowanym okresie była bardzo niska i uległa dalszemu zmniejszeniu, co może świadczyć o poprawie bezpieczeństwa oraz skuteczności działań prewencyjnych lub interwencyjnych.

Tabela 53. Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik przestępstw popełnionych na terenie gminy na 1 000 mieszkańców	6,96	7,02	0,06	⬆	—
Wskaźnik przestępstw popełnionych na obszarze wiejskim na 1 000 mieszkańców	5,01	5,53	0,52	⬆	—
Wskaźnik przestępstw popełnionych na podobszarze Odry na 1 000 mieszkańców	3,39	1,74	-1,65	⬇	-0,00199
Liczba przestępstw na terenie podobszaru Odry	2	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Tak niski poziom przestępczości jest istotnym atutem podobszaru, który wpływa pozytywnie na jakość życia mieszkańców oraz poczucie stabilności i porządku publicznego. W kontekście rewitalizacji sprzyja to budowaniu zaufania społecznego, wzmacnianiu relacji sąsiedzkich i podejmowaniu wspólnych inicjatyw społecznych.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Na terenie podobszaru Odry w 2016 r. oraz w 2021 r. nie wystąpiły wypadki drogowe.

W podobszarze Odry odnotowano wzrost wskaźnika kolizji drogowych, jednak wynika on z pojedynczego zdarzenia, które – ze względu na niewielką liczbę mieszkańców – wpłynęło istotnie na wskaźnik przeliczeniowy. Mimo wzrostu, ogólna skala zjawiska pozostaje bardzo niska, a obszar ten można nadal uznać za bezpieczny pod względem zdarzeń drogowych.

Tabela 54. Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na terenie gminy	0,6101	0,7593	0,1492	⬆	—
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na obszarze wiejskim	0,6860	0,7543	0,0683	⬆	—
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na terenie podobszaru Odry	0,0000	0,1736	0,1736	⬆	-0,00109
Liczba kolizji drogowych na terenie podobszaru Odry	0	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W kontekście rewitalizacji, nawet jednostkowe przypadki kolizji mogą wskazywać na potrzebę przeglądu lokalnej infrastruktury drogowej – np. oznakowania, widoczności czy stanu nawierzchni. Warto kontynuować działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz dbać o infrastrukturę wspierającą bezpieczne korzystanie z przestrzeni publicznych, w tym przez pieszych i rowerzystów.

Niski poziom kapitału społecznego

W podobszarze Odry liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców nieznacznie wzrosła w analizowanym okresie i pozostaje wyższa niż średnia dla całej gminy. Choć liczba organizacji jest niewielka, ich obecność świadczy o aktywności społecznej i zaangażowaniu mieszkańców w działania oddolne.

Tabela 55. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie gminy na 1 000 mieszkańców	2,34	2,64	0,30	⬆	—
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na obszarze wiejskim na 1 000 mieszkańców	2,90	3,16	0,26	⬇	—
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie podobszaru Odry na 1 000 mieszkańców	3,39	3,47	0,08	⬆	-0,00038
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie podobszaru Odry	2	2	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Obecność sektora organizacji pozarządowych może stanowić istotny potencjał w kontekście rewitalizacji – takie podmioty mogą animować lokalną społeczność, realizować inicjatywy kulturalne, edukacyjne czy integracyjne oraz wspierać osoby zagrożone wykluczeniem. Warto zatem wzmacniać ich pozycję i tworzyć warunki do rozwoju współpracy międzysektorowej, co przyczyni się do trwałego rozwoju kapitału społecznego na terenie jednostki.

Przedsiębiorczość

W podobszarze Odry wskaźnik liczby budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców jest wyższy niż średnia dla obszaru wiejskiego i nieznacznie przewyższa również średni poziom dla całej gminy, co świadczy o relatywnie silnej obecności zaplecza gospodarczego. Wskaźnik ten wskazuje na aktywność przedsiębiorczą i funkcjonowanie lokalnej infrastruktury przemysłowej, która może generować miejsca pracy i wpływać na rozwój lokalnej gospodarki.

Tabela 56. Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na terenie gminy	19,7991	—
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na obszarze wiejskim	14,9974	—
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na terenie podobszaru Odry	20,8333	-0,00005
Liczba budynków przemysłowych na terenie podobszaru Odry	12	—

Źródło: Opracowanie własne

Taki potencjał warto wykorzystać, wspierając lokalnych przedsiębiorców, tworząc warunki dla nowych inwestycji i promując współpracę sektora gospodarczego z samorządem i społecznością lokalną. Obecność budynków przemysłowych może również stanowić bazę dla inicjatyw związanych z rozwojem małych zakładów, rzemiosła czy usług, co sprzyja dywersyfikacji źródeł dochodu mieszkańców i wzmacnianiu lokalnej samowystarczalności ekonomicznej.

Jakość środowiska naturalnego

W podobszarze Odry udział budynków mieszkalnych ogrzewanych piecami na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców jest niższy niż średnia dla gminy i obszaru wiejskiego, jednak nadal pozostaje na relatywnie wysokim poziomie, co świadczy o znacznej skali wykorzystania paliw stałych jako źródła ogrzewania. Obecność aż 73 takich budynków wskazuje, że tradycyjne systemy grzewcze wciąż dominują w lokalnym zasobie mieszkaniowym.

Tabela 57. Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców – podobszar Odry

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na terenie gminy	44,75%	—
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na obszarze wiejskim	40,33%	—
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na terenie podobszaru Odry	34,76%	-0,00023
Liczba budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel na terenie podobszaru Odry	73	—

Źródło: Opracowanie własne

Taka sytuacja wiąże się z potencjalnymi problemami środowiskowymi, w tym z emisją zanieczyszczeń powietrza, oraz z wysokimi kosztami ogrzewania i niską efektywnością

energetyczną budynków. W ramach działań rewitalizacyjnych warto promować modernizację źródeł ciepła poprzez wymianę pieców na bardziej ekologiczne, wspierać termomodernizację oraz wdrażać programy edukacyjne dotyczące oszczędności energii. Poprawa efektywności energetycznej budynków nie tylko podniesie komfort życia mieszkańców, ale również przyczyni się do poprawy jakości powietrza i długofalowej ochrony środowiska.

Niedostateczny stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych

Głównymi problemami zdiagnozowanymi w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest niewystarczający stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych będących w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie jednostki Odry. Żaden z budynków, nie jest podłączony do zbiorczego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz sieci wodociągowej.

Brak podłączenia budynków mieszkalnych do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie podobszaru Odry stanowi istotne ograniczenie w zakresie jakości życia mieszkańców oraz rozwoju funkcjonalno-przestrzennego tego obszaru. Taki stan rzeczy nie tylko wpływa negatywnie na komfort użytkowania nieruchomości, ale także może generować zagrożenia sanitarne i środowiskowe, szczególnie w kontekście ochrony wód gruntowych oraz gleb.

Brak dostosowania budynków publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową

Na terenie podobszaru Odry nie ma zlokalizowanych budynków publicznych.

Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych

Na terenie podobszaru nie ma zlokalizowanych budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy.

Potencjał podobszaru Odry

Wśród pozytywnych aspektów zdiagnozowanych na terenie jednostki Odry należy również wskazać funkcjonowanie boiska gminnego, placu zabaw z elementami siłowni zewnętrznej, otwartej strefy aktywności i przystani kajakowej. Na tutejszym obszarze znajduje się również Muzeum Kręgów Kamiennych oraz jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej.

Funkcjonowanie boiska gminnego, placu zabaw z siłownią zewnętrzną oraz otwartej strefy aktywności stwarza dogodne warunki do codziennej aktywności fizycznej i rekreacji dla osób w różnym wieku. Infrastruktura ta sprzyja poprawie jakości życia, zdrowia mieszkańców, a także umożliwia realizację działań animacyjnych, takich jak pikniki, rozgrywki sportowe czy spotkania integracyjne. W ramach programu rewitalizacji te obiekty mogą stanowić bazę do organizowania cyklicznych wydarzeń lokalnych, warsztatów i projektów społecznych angażujących mieszkańców, szczególnie dzieci, młodzież i seniorów.

Przystań kajakowa z kolei wyróżnia podobszar Odry na tle innych jednostek – jako element turystyki aktywnej i przyrodniczej może być punktem wyjścia dla działań związanych z rozwojem oferty turystycznej i edukacji ekologicznej. Stwarza również potencjał do powstawania lokalnych inicjatyw gospodarczych (np. wynajem sprzętu wodnego, mała gastronomia sezonowa).

Istnienie Muzeum Kręgów Kamiennych, będącego unikalnym dziedzictwem kulturowym regionu, podnosi atrakcyjność obszaru nie tylko dla mieszkańców, ale również dla turystów i odwiedzających. Obiekt ten może stać się centrum działań edukacyjno-kulturalnych oraz miejscem realizacji inicjatyw łączących historię z nowoczesną formą przekazu (np. gry terenowe, wystawy multimedialne). Włączenie muzeum do programu rewitalizacji może znacząco przyczynić się do wzrostu tożsamości lokalnej oraz promocji regionu.

Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej pełni nie tylko funkcje ratownicze, ale również społeczne – jest często miejscem spotkań i inicjatyw obywatelskich. Jej obecność wspiera bezpieczeństwo lokalnej społeczności i może zostać wykorzystana jako partner instytucjonalny przy realizacji działań rewitalizacyjnych, np. w zakresie edukacji, profilaktyki czy animacji społecznej.

Wszystkie te elementy tworzą realną i trwałą bazę do rozwoju działań społecznych, edukacyjnych i gospodarczych. W programie rewitalizacji należy więc nie tylko utrzymać istniejącą infrastrukturę, ale również ją aktywizować, rozszerzać ofertę dostępnych usług i angażować mieszkańców w procesy decyzyjne oraz w życie społeczne jednostki. Taki kierunek działań może przyczynić się do wzrostu spójności społecznej, lokalnej dumy i odporności wspólnoty na przyszłe wyzwania.

Na terenie podobszaru znajdują się szczególnie cenne obiekty zabytkowe tj. wpisane do rejestru zabytków. Zabytki stanowią integralną częścią historii i kultury regionu, a ich zachowanie wspiera budowanie lokalnej tożsamości i promowanie dziedzictwa kulturowego, co wzmacnia proces rewitalizacji oraz budzi dumę wśród mieszkańców. Cenne zabytki stanowią wyjątkowe narzędzie edukacyjne, umożliwiając naukę historii, architektury i kultury. Zachowanie zabytków jest kluczowe dla rozwoju kultury i dziedzictwa lokalnego, a także sprzyja tworzeniu zrównoważonych, atrakcyjnych i pełnych życia społeczności. W poniższej tabeli zamieszczono wykaz zabytków zlokalizowanych w podobszarze Odry.

Tabela 58. Zabytki zlokalizowane na terenie podobszaru Odry wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Adres	Nazwa zabytku	Nr w rejestrze
Zabytki nieruchome			
1.	Odry	Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	A-1839 z 2008-12-10

Źródło: https://dane.gov.pl/pl/dataset/1130,rejestr-zabytkow-nieruchomych/resource/64358/table?page=1&per_page=20&q=czersk&sort= (dostęp: 22.05.2025 r.)

1.4. Podobszar Złotowo

Obszar jednostki Złotowo zajmuje powierzchnię 1 519 ha i zamieszkiwany jest przez 899 osób. Na przestrzeni lat 2016-2021 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 1 osobę.

Teren podobszaru Złotowo obejmuje następujące miejscowości: Złotowo, Łukowo, Czersk (osada leśna).

Demografia

Biorąc pod uwagę ekonomiczne grupy mieszkańców, zauważyć można spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w jednostce Złotowo w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016	2021
Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	195	183
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat; mężczyźni 18-64 lata)	561	574
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej; mężczyźni 65 lat i więcej)	144	142
Razem	**900**	**899**

Źródło: Opracowanie własne

W przeciwieństwie do tendencji obserwowanej na poziomie całej gminy i obszaru wiejskiego, w podobszarze Złotowo udział osób starszych w ogólnej liczbie ludności nie wzrósł, lecz nieznacznie spadł. Oznacza to, że w latach 2016–2021 społeczność Złotowa nie uległa procesowi starzenia się w takim stopniu, jak inne części gminy.

Taki wynik może być efektem korzystnych zmian demograficznych, np. większej stabilności liczby mieszkańców w młodszym wieku lub napływu młodszych rodzin. W kontekście rewitalizacji stanowi to potencjalną przewagę rozwojową, którą warto wzmocnić poprzez działania sprzyjające aktywności zawodowej, społecznej i rodzinnej mieszkańców, a także kontynuować inwestycje w infrastrukturę i usługi dostosowane do zróżnicowanej struktury

wiekowej. Taka stabilność demograficzna może stanowić fundament dla budowania trwałego kapitału społecznego i planowania zrównoważonego rozwoju lokalnego.

Tabela 59. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na terenie gminy	15,76%	18,15%	2,39	⬆	—
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na obszarze wiejskim	14,75%	16,78%	2,03	⬆	—
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na terenie podobszaru Złotowo	16,00%	15,80%	-0,20	⬇	-0,00051

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Złotowo w latach 2016-2021 odnotowano spadek udziału dzieci i młodzieży w wieku 0-17 lat w ogólnej liczbie ludności. Choć wskaźnik ten nadal utrzymuje się na poziomie porównywalnym z wartościami gminnymi i wiejskimi, obserwowana tendencja zniżkowa może świadczyć o powolnym procesie starzenia się społeczności lokalnej lub o odpływie rodzin z dziećmi.

Zjawisko to wymaga szczególnej uwagi, ponieważ może prowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na infrastrukturę edukacyjną i rekreacyjną, a także wpływać na osłabienie aktywności społecznej. Warto podejmować działania wspierające młode rodziny i zwiększające atrakcyjność osiedleńczą, np. poprzez rozwój oferty usług dla dzieci, poprawę warunków mieszkaniowych czy inwestycje w przestrzeń publiczną sprzyjającą rodzinnej aktywności.

Tabela 60. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na terenie gminy	20,99%	21,12%	0,13	⬆	—
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na obszarze wiejskim	22,08%	21,95%	-0,13	⬇	—
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na terenie podobszaru Złotowo	21,67%	20,36%	-1,31	⬇	0,00018

Źródło: Opracowanie własne

Bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe

W obszarze bezrobocia jednostka Złotowo charakteryzuje się negatywną sytuacją. Poziom bezrobocia kształtuje się na poziomie powyżej średniej dla gminy. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na terenie jednostki wynosi 8,36%, co jest wartością wyższą o 1,13 p. proc. od średniej dla gminy.

Tabela 61. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na terenie gminy	7,23%	—
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na obszarze wiejskim	7,69%	—
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na terenie podobszaru Złotowo	8,36%	0,00200
Liczba bezrobotnych na terenie podobszaru Złotowo	48	—

Źródło: Opracowanie własne

Dodatkowo zdiagnozowano również wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, wysoki udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych oraz wysoki udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych.

W podobszarze Złotowo udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia pozostał na niezmienionym poziomie w latach 2016–2021, podczas gdy w całej

gminie i na obszarach wiejskich wskaźnik ten wyraźnie spadł. Może to świadczyć o utrzymującym się problemie wykluczenia zawodowego i ekonomicznego.

Stabilność wskaźnika może wynikać z faktu, że wsparcie trafia do grup szczególnie narażonych na długotrwałe bezrobocie lub że brakuje wystarczających narzędzi do trwałej aktywizacji tych osób.

Tabela 62. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na terenie gminy	2,50%	0,62%	-1,88	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na obszarze wiejskim	2,04%	0,51%	-1,53	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na terenie podobszaru Złotowo	1,22%	1,22%	0,00	➡	0,00569
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na terenie podobszaru Złotowo	11	11	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Złotowo udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych jest nieco wyższy niż średnia dla gminy i obszaru wiejskiego. Wskazuje to na utrzymujący się problem niskiego poziomu wykształcenia wśród części osób pozostających bez pracy, co może ograniczać ich możliwości zatrudnienia, szczególnie w bardziej wymagających lub zmieniających się branżach.

Tabela 63. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	22,21%	—
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na obszarze wiejskim	22,72%	—
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Złotowo	25,00%	0,00104
Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym na terenie podobszaru Złotowo	12	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Złotowo udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogólnej liczbie osób bezrobotnych jest wyraźnie wyższy niż średnia dla gminy i obszaru wiejskiego. Świadczy to o szczególnej wrażliwości tego obszaru na problem wykluczenia zawodowego wśród osób z niepełnosprawnościami.

Zjawisko to może wynikać z ograniczonej dostępności miejsc pracy dostosowanych do potrzeb tej grupy, barier infrastrukturalnych lub niewystarczającej oferty wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej. W kontekście rewitalizacji konieczne jest uwzględnienie specyfiki tej grupy poprzez działania wspierające integrację na rynku pracy, takie jak programy zatrudnienia wspomaganego, szkolenia dostosowane do indywidualnych możliwości, doradztwo zawodowe oraz poprawa dostępności przestrzeni i usług.

Tabela 64. Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	7,77%	—
Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na obszarze wiejskim	7,64%	—
Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Złotowo	12,50%	0,00347
Liczba bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności na terenie podobszaru Złotowo	6	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Złotowo ponad połowa osób bezrobotnych pozostaje bez pracy dłużej niż 12 miesięcy, co świadczy o istotnym problemie długotrwałego bezrobocia. Choć wskaźnik ten jest

nieco niższy niż średnie dla gminy i obszaru wiejskiego, jego poziom nadal wskazuje na trwały charakter wykluczenia zawodowego wśród części mieszkańców.

Długotrwałe bezrobocie często wiąże się z dodatkowymi barierami, takimi jak brak kwalifikacji, utrata motywacji, problemy zdrowotne czy ograniczona mobilność.

Tabela 65. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	55,80%	—
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na obszarze wiejskim	59,78%	—
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Złotowo	52,08%	-0,00108
Liczba długotrwale bezrobotnych na terenie podobszaru Złotowo	25	—

Źródło: Opracowanie własne

Osoby dotknięte bezrobociem mogą potrzebować wsparcia i programów szkoleniowych, aby odzyskać umiejętności i wrócić na rynek pracy. Brak takiego wsparcia może utrudniać reintegrację zawodową i prowadzić do długotrwałego bezrobocia. Problem bezrobocia może prowadzić do braku perspektyw rozwoju społeczności lokalnej. Mieszkańcy, którzy nie mają dostępu do pracy, mogą odczuwać frustrację i brak nadziei na lepszą przyszłość, co może wpływać na ich zaangażowanie w procesy rewitalizacyjne. Istotne w rozwiązywaniu problemu bezrobocia w obszarach objętych rewitalizacją są inwestycje w edukację, szkolenia zawodowe i programy reintegracji zawodowej oraz programy i inicjatywy, które wspierają tworzenie miejsc pracy, oferują wsparcie dla osób bezrobotnych, i promują rozwój przedsiębiorczości na lokalnym rynku pracy.

Wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami

W podobszarze Złotowo, w przeciwieństwie do tendencji obserwowanej w skali całej gminy i obszaru wiejskiego, odnotowano wzrost udziału osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Zwiększenie liczby osób objętych takim wsparciem może świadczyć o rosnących potrzebach tej grupy społecznej lub lepszym dostępie do systemu pomocy społecznej.

Wzrost ten wskazuje na konieczność objęcia osób z niepełnosprawnościami szczególną uwagą w ramach działań rewitalizacyjnych. Kluczowe jest zapewnienie dostępnych usług opiekuńczych, zdrowotnych i socjalnych, a także przeciwdziałanie wykluczeniu poprzez działania wspierające samodzielność, aktywność i integrację społeczną. Wskazane są również

inwestycje w dostępność przestrzeni publicznej i budynków oraz rozwój inicjatyw lokalnych angażujących osoby z niepełnosprawnościami w życie społeczności. Uwzględnienie tych potrzeb pozwoli na budowanie bardziej włączającej i zrównoważonej lokalnej polityki społecznej.

Tabela 66. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie gminy	2,04%	1,24%	-0,80	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na obszarze wiejskim	1,64%	0,90%	-0,74	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie podobszaru Złotowo	0,78%	1,33%	0,55	⬆	0,00044
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na terenie podobszaru Złotowo	7	12	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Złotowo w latach 2016-2021 nastąpił wyraźny wzrost udziału osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby, co jest odwrotną tendencją w porównaniu do spadków notowanych na poziomie całej gminy i obszaru wiejskiego. Znaczne zwiększenie liczby osób objętych takim wsparciem wskazuje na pogłębiające się problemy zdrowotne wśród mieszkańców lub większą skuteczność identyfikowania i obejmowania pomocą osób z przewlekłymi schorzeniami.

Wzrost ten sygnalizuje konieczność wzmocnienia systemu wsparcia zdrowotnego i opiekuńczego, szczególnie dla osób z ograniczoną samodzielnością. W ramach działań rewitalizacyjnych należy uwzględnić rozwój lokalnych usług społecznych i zdrowotnych, dostęp do specjalistycznej opieki, programy wsparcia dla opiekunów oraz inicjatywy sprzyjające aktywizacji i integracji osób chorych. Działania te są niezbędne dla poprawy jakości życia mieszkańców dotkniętych długotrwałymi problemami zdrowotnymi oraz dla wzmocnienia lokalnej spójności społecznej.

Tabela 67. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na terenie gminy	1,83%	1,42%	-0,41	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na obszarze wiejskim	1,49%	1,02%	-0,47	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na terenie podobszaru Złotowo	0,44%	1,67%	1,23	⬆	0,00030
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby na terenie podobszaru Złotowo	4	15	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Złotowo odnotowano wyraźny wzrost liczby mieszkańców ze szczególnymi potrzebami – zarówno z niepełnosprawnościami, jak i przewlekle chorych. W przeciwieństwie do ogólnych trendów w gminie, zjawisko to nasila się, co wskazuje na rosnące potrzeby opiekuńcze i zdrowotne lokalnej społeczności. Wymaga to pilnego uwzględnienia w działaniach rewitalizacyjnych poprzez rozwój dostępnych usług, wsparcie opiekunów oraz poprawę dostępności infrastruktury i przestrzeni publicznych, tak aby zwiększyć samodzielność i integrację tych osób.

Alkoholizm

W podobszarze Złotowo odnotowano spadek udziału osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, co jest zgodne z tendencją obserwowaną na poziomie gminy i obszaru wiejskiego. Choć skala zjawiska jest niewielka, jego obecność wskazuje na potrzebę dalszego prowadzenia działań profilaktycznych i wspierających. Warto kontynuować i rozwijać lokalne programy przeciwdziałania uzależnieniom oraz zapewnić dostęp do wsparcia terapeutycznego i psychologicznego dla osób zagrożonych wykluczeniem z powodu problemów alkoholowych.

Tabela 68. Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na terenie gminy	0,28%	0,13%	-0,15	⬇	—
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na obszarze wiejskim	0,26%	0,11%	-0,15	⬇	—
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na terenie podobszaru Złotowo	0,22%	0,11%	-0,11	⬇	-0,00012
Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu na terenie podobszaru Złotowo	2	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin

Na terenie jednostki w roku 2021 odnotowano wyższy udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem – 0,44%, niż średnia dla gminy, która wynosiła 0,40%. Warto zauważyć, że na przestrzeni lat 2016-2021 odsetek ten wzrósł o 0,33 p. proc.. Aby poradzić sobie z tym zagrożeniem, ważne jest, aby proces rewitalizacji uwzględniał strategie poprawy bezpieczeństwa, takie jak zwiększanie obecności policyjnej, programy prewencji przestępczości, inwestycje w oświetlenie uliczne i inicjatywy społecznościowe, które promują poczucie wspólnoty i zaangażowanie mieszkańców w dbanie o swoje otoczenie. Bezpieczeństwo rodzin i mieszkańców jest kluczowym elementem sukcesu każdego procesu rewitalizacji.

Tabela 69. Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na terenie gminy	0,25%	0,40%	0,15	⬆	—
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na obszarze wiejskim	0,27%	0,41%	0,14	⬆	—
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na terenie podobszaru Złotowo	0,11%	0,44%	0,33	⬆	0,00019
Liczba Niebieskich Kart założonych w danym roku na terenie podobszaru Złotowo	1	4	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Przestępczość

W podobszarze Złotowo wskaźnik przestępczości uległ wyraźnemu obniżeniu, w przeciwieństwie do tendencji wzrostowej obserwowanej na poziomie gminy i obszaru wiejskiego. Spadek liczby przestępstw na 1 000 mieszkańców świadczy o poprawie bezpieczeństwa lokalnego i może być efektem skutecznych działań prewencyjnych, dobrej współpracy społeczności z instytucjami porządku publicznego lub niewielkiej skali problemu przestępczości w ogóle.

Tabela 70. Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik przestępstw popełnionych na terenie gminy na 1 000 mieszkańców	6,96	7,02	0,06	⬆	—
Wskaźnik przestępstw popełnionych na obszarze wiejskim na 1 000 mieszkańców	5,01	5,53	0,52	⬆	—
Wskaźnik przestępstw popełnionych na podobszarze Złotowo na 1 000 mieszkańców	3,33	2,22	-1,11	⬇	-0,00276
Liczba przestępstw na terenie podobszaru Złotowo	3	2	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Jest to istotny atut, który wzmacnia poczucie stabilności i sprzyja integracji społecznej. Zachowanie tego poziomu bezpieczeństwa oraz jego dalsze wzmacnianie – m.in. poprzez inicjatywy sąsiedzkie, monitoring lub działania edukacyjne – może pozytywnie wpłynąć na jakość życia mieszkańców i atrakcyjność obszaru.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

W podobszarze Złotowo sytuacja w zakresie bezpieczeństwa drogowego jest zróżnicowana. Wskaźnik wypadków drogowych pozostaje na bardzo niskim i stabilnym poziomie, co wskazuje na brak poważnych zdarzeń z udziałem poszkodowanych – to pozytywny sygnał świadczący o ogólnie bezpiecznych warunkach ruchu.

Z drugiej strony, wyraźnie wzrósł wskaźnik kolizji drogowych, który w 2021 roku był ponad dwukrotnie wyższy niż pięć lat wcześniej i znacznie przekroczył średnie wartości dla gminy i obszaru wiejskiego. Może to wskazywać na lokalne problemy infrastrukturalne, zwiększone natężenie ruchu, nieuwagę uczestników lub niewystarczające oznakowanie niektórych odcinków dróg.

Tabela 71. Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na terenie gminy	0,1096	0,1201	0,0105	⬆	—
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na obszarze wiejskim	0,1143	0,1403	0,0260	⬆	—
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na terenie podobszaru Złotowo	0,1111	0,1112	0,0001	⬆	-0,00013
Liczba wypadków drogowych na terenie podobszaru Złotowo	1	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 72. Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na terenie gminy	0,6101	0,7593	0,1492	⬆	—

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na obszarze wiejskim	0,6860	0,7543	0,0683	⬆	—
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na terenie podobszaru Złotowo	1,1111	2,1135	1,0024	⬆	0,00384
Liczba kolizji drogowych na terenie podobszaru Złotowo	10	19	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Niezbędna jest diagnoza miejsc najczęstszych zdarzeń oraz podjęcie działań prewencyjnych, takich jak poprawa oznakowania, uspokojenie ruchu w newralgicznych punktach, doświetlenie skrzyżowań czy działania edukacyjne dla kierowców i pieszych. Zmniejszenie liczby kolizji może istotnie wpłynąć na poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców podobszaru Złotowo.

Niski poziom kapitału społecznego

Na terenie podobszaru Złotowo nie są zarejestrowane żadne fundacje, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.

Brak zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie podobszaru Złotowo wskazuje na niewystarczająco rozwinięty kapitał społeczny, co może przekładać się na ograniczoną aktywność obywatelską, słabsze zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne oraz mniejsze możliwości inicjowania i realizacji oddolnych działań lokalnych.

Przedsiębiorczość

W podobszarze Złotowo wskaźnik liczby budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców jest nieznacznie wyższy niż średnia zarówno dla gminy, jak i obszaru wiejskiego, co świadczy o dobrze rozwiniętym zapleczu infrastrukturalnym dla działalności gospodarczej. Obecność 18 budynków przemysłowych wskazuje na istotny potencjał przedsiębiorczości, który może stanowić kluczowy element lokalnego rozwoju.

Tabela 73. Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na terenie gminy	19,7991	—
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na obszarze wiejskim	14,9974	—
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na terenie podobszaru Złotowo	20,0222	-0,00002
Liczba budynków przemysłowych na terenie podobszaru Złotowo	18	—

Źródło: Opracowanie własne

Zasób ten należy postrzegać jako ważny fundament dla wzmacniania lokalnego rynku pracy oraz pobudzania aktywności ekonomicznej mieszkańców. Działania rewitalizacyjne powinny uwzględniać możliwości współpracy z lokalnymi przedsiębiorstwami, wspieranie rozwoju małych i średnich firm, a także tworzenie warunków dla nowych inwestycji. Rozwój przedsiębiorczości może również pośrednio przyczynić się do poprawy jakości życia poprzez zwiększenie dostępności miejsc pracy i wzrost dochodów mieszkańców.

Jakość środowiska naturalnego

W podobszarze Złotowo połowa budynków mieszkalnych nadal ogrzewana jest piecami na węgiel, co stanowi wartość wyższą niż średnia zarówno dla całej gminy, jak i dla obszaru wiejskiego. Wysoki udział tradycyjnych źródeł ogrzewania opartych na paliwach stałych wskazuje na istotne wyzwanie w zakresie efektywności energetycznej, jakości powietrza oraz komfortu życia mieszkańców.

Tabela 74. Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na terenie gminy	44,75%	—
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na obszarze wiejskim	40,33%	—
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na terenie podobszaru Złotowo	50,00%	0,00018
Liczba budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel na terenie podobszaru Złotowo	128	—

Źródło: Opracowanie własne

Działania rewitalizacyjne powinny koncentrować się na wymianie źródeł ciepła na bardziej ekologiczne i energooszczędne, wsparciu termomodernizacji budynków oraz edukacji mieszkańców w zakresie korzyści płynących z poprawy efektywności energetycznej. Poprawa

warunków grzewczych nie tylko wpłynie na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, ale również na zmniejszenie kosztów utrzymania gospodarstw domowych i podniesienie standardu życia.

Niedostateczny stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych

Głównym problemem zdiagnozowanym w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest niewystarczający stopień skanalizowania budynków mieszkalnych będących w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie jednostki Złotowo. Żaden z budynków, nie jest podłączony do zbiorczego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków. Brak podłączenia budynków mieszkalnych do sieci kanalizacyjnej na terenie podobszaru Złotowo stanowi istotne ograniczenie w zakresie jakości życia mieszkańców oraz rozwoju funkcjonalno-przestrzennego tego obszaru. Taki stan rzeczy nie tylko wpływa negatywnie na komfort użytkowania nieruchomości, ale także może generować zagrożenia sanitarne i środowiskowe, szczególnie w kontekście ochrony wód gruntowych oraz gleb.

Z kolei poziom zwodociągowania jest pełny – wszystkie budynki w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie Złotowa są podłączone do sieci wodociągowej, co świadczy o dobrym standardzie dostępu do wody. Jednak przy braku kanalizacji, nawet ten poziom wyposażenia nie przekłada się w pełni na oczekiwany standard infrastrukturalny. Warto także podkreślić, że na terenie podobszaru Złotowo jest tylko jeden budynek mieszkalny znajdujący się w zasobie mieszkaniowym gminy.

Tabela 75. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie gminy	98,44%	98,36%	-0,08	⬇	—
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy na obszarze wiejskim	100,00%	100,00%	0,00	➡	—
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie podobszaru Złotowo	100,00%	100,00%	0,00	➡	-0,00003
Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie podobszaru Złotowo	1	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Brak dostosowania budynków publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową

Na terenie podobszaru Złotowo nie ma zlokalizowanych budynków publicznych.

Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych

W podobszarze Złotowo cały mieszkaniowy zasób gminy (tj. 100% budynków) wymaga remontu lub termomodernizacji, co wpisuje się w szerszy problem zauważalny również na poziomie całego obszaru wiejskiego. Pomimo że dotyczy to tylko jednego budynku, jego stan techniczny wskazuje na konieczność interwencji w celu poprawy warunków mieszkaniowych oraz efektywności energetycznej.

Tabela 76. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji – podobszar Złotowo

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na terenie gminy	98,44%	98,36%	-0,08	⬇	—
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na obszarze wiejskim	100,00%	100,00%	0,00	➡	—
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na terenie podobszaru Złotowo	100,00%	100,00%	0,00	➡	0,00070
Liczba budynków mieszkalnych znajdujących się w zasobie mieszkaniowym gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na terenie podobszaru Złotowo	1	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Modernizacja budynku nie tylko poprawi komfort życia jego mieszkańców, ale również zmniejszy koszty eksploatacji i zużycie energii, a tym samym przyczyni się do poprawy stanu środowiska. To działanie ma także wymiar społeczny – pokazuje troskę gminy o jakość lokali komunalnych i wspiera przeciwdziałanie marginalizacji osób korzystających z zasobu mieszkaniowego.

Potencjał podobszaru Złotowo

Wśród pozytywnych aspektów zdiagnozowanych na terenie jednostki Złotowo należy również wskazać funkcjonowanie placu zabaw z elementami siłowni zewnętrznej i placu rekreacyjnego.

Funkcjonowanie placu zabaw z elementami siłowni zewnętrznej oraz placu rekreacyjnego w podobszarze Złotowo stanowi istotny potencjał społeczno-przestrzenny, który może być skutecznie wykorzystany w ramach działań rewitalizacyjnych. Obiekty te pełnią ważną funkcję integrującą – są przestrzenią wspólną sprzyjającą aktywnemu spędzaniu czasu, międzypokoleniowym kontaktom oraz budowaniu więzi sąsiedzkich.

Ich obecność stwarza warunki do rozwijania inicjatyw lokalnych i animacji społecznej, takich jak zajęcia sportowe, pikniki sąsiedzkie czy warsztaty tematyczne, co może być szczególnie cenne w kontekście niskiego poziomu kapitału społecznego w jednostce. Dodatkowo, dobrze zagospodarowana przestrzeń rekreacyjna wpływa pozytywnie na postrzeganie jakości życia w danej miejscowości, zwiększa jej atrakcyjność dla rodzin z dziećmi i może przeciwdziałać depopulacji.

1.5. Podobszar Osiedle nr 1 "Centrum"

Obszar jednostki Osiedle nr 1 „Centrum” zajmuje powierzchnię 51 ha i zamieszkiwany jest przez 1 905 osób. Na przestrzeni lat 2016-2021 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 198 osób.

Do jednostki Osiedle nr 1 „Centrum” zaliczają się następujące ulice miasta Czersk: Batorego, Dąbrowskiego, Dr. Zielińskiego, Dworcowa, Gen. Józefa Hallera, Gen. Maczka, Gen. Sikorskiego, Generała Władysława Andersa, Józefa Ostrowskiego, Klonowa, Kolejowa, Kościuszki, Królowej Jadwigi, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Plac Kalinowskich, Pocztowa oraz Rynkowa.

Demografia

Biorąc pod uwagę ekonomiczne grupy mieszkańców, zauważyć można spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w jednostce Osiedle nr 1 „Centrum” w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016	2021
Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	369	313
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat; mężczyźni 18-64 lata)	1 248	1 066
Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej; mężczyźni 65 lat i więcej)	486	526
Razem	**2 103**	**1 905**

Źródło: Opracowanie własne

W związku z malejącą liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum” występuje i w przyszłości może się pogłębiać problem starzejącego się społeczeństwa.

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” odnotowano znaczący wzrost udziału osób starszych (kobiet w wieku 60+ i mężczyzn 65+) w ogólnej liczbie ludności – wzrost ten był wyraźnie wyższy niż w całej gminie oraz w obszarze miejskim. W 2021 roku osoby starsze stanowiły już ponad jedną czwartą mieszkańców tej jednostki, co jednoznacznie wskazuje na zaawansowany proces starzenia się lokalnej społeczności.

Taka struktura demograficzna wiąże się z koniecznością dostosowania działań rewitalizacyjnych do potrzeb seniorów.

Tabela 77. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na terenie gminy	15,76%	18,15%	2,39	⬆	—
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na obszarze miasta	16,95%	19,80%	2,85	⬆	—
Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	23,11%	27,61%	4,50	⬆	0,00482

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” w latach 2016–2021 nastąpił spadek udziału dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat w ogólnej liczbie ludności, co kontrastuje z niewielkimi wzrostami notowanymi na poziomie całej gminy i obszaru miejskiego. Udział tej grupy wiekowej

w strukturze demograficznej osiedla jest wyraźnie niższy niż średnia gminna, co świadczy o pogłębiającym się procesie starzenia się lokalnej społeczności i relatywnie niskiej obecności rodzin z dziećmi.

Zjawisko to może prowadzić do ograniczenia zapotrzebowania na usługi edukacyjne i rekreacyjne dla dzieci oraz osłabienia aktywności międzypokoleniowej. W kontekście rewitalizacji konieczne jest podjęcie działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności osiedla dla młodych rodzin, takich jak poprawa oferty mieszkaniowej, rozwój przestrzeni przyjaznych dzieciom, wzmocnienie infrastruktury edukacyjnej i wsparcie inicjatyw integrujących różne grupy wiekowe.

Tabela 78. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na terenie gminy	20,99%	21,12%	0,13	⬆	—
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na obszarze miasta	19,70%	20,11%	0,41	⬆	—
Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	17,55%	16,43%	-1,12	⬇	0,00265

Źródło: Opracowanie własne

Bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” wskaźnik bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym utrzymuje się na poziomie zbliżonym do średniej dla całej gminy, choć jest nieco wyższy niż dla całego obszaru miejskiego. Sytuacja ta wskazuje na umiarkowany, ale stabilny poziom bezrobocia, który nie odbiega znacząco od tła lokalnego.

Liczba 75 osób bezrobotnych sygnalizuje, że mimo miejskiego charakteru jednostki, rynek pracy nie w pełni odpowiada na potrzeby aktywnej zawodowo części mieszkańców, lub że istnieją bariery w dostępie do zatrudnienia, np. w postaci niedopasowania kwalifikacji, ograniczonej mobilności czy problemów zdrowotnych.

Tabela 79. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na terenie gminy	7,23%	—

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na obszarze miasta	6,67%	—
Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	7,04%	-0,00079
Liczba bezrobotnych na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	75	—

Źródło: Opracowanie własne

W kontekście rewitalizacji osiedla warto uwzględnić działania wspierające aktywizację zawodową, zwłaszcza dla grup zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy, jak osoby starsze, młodzi dorośli czy kobiety powracające na rynek po przerwach. Istotne będzie także tworzenie przestrzeni współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, rozwój inicjatyw społecznych wspierających przedsiębiorczość oraz działania edukacyjne podnoszące kwalifikacje zawodowe mieszkańców. Dzięki temu możliwe będzie nie tylko ograniczenie bezrobocia, ale też wzmocnienie lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego osiedla.

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” w latach 2016–2021 odnotowano wyraźny spadek udziału osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, co wpisuje się w pozytywny trend obserwowany również na poziomie miasta i całej gminy. Oznacza to, że skala uzależnienia od świadczeń społecznych w kontekście bezrobocia uległa ograniczeniu, co może świadczyć o poprawie sytuacji dochodowej mieszkańców, skuteczniejszej aktywizacji zawodowej lub zmianie sposobu kwalifikowania do pomocy społecznej.

Tabela 80. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na terenie gminy	2,50%	0,62%	-1,88	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na obszarze miasta	3,05%	0,74%	-2,31	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	3,00%	0,79%	-2,21	⬇	0,00377
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	63	15	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Choć liczba osób korzystających z tego rodzaju wsparcia znacząco się zmniejszyła, nadal stanowi to istotną grupę mieszkańców wymagającą uwagi. Warto kontynuować i rozwijać

działania wspierające samodzielność ekonomiczną, takie jak indywidualne programy wychodzenia z bezrobocia, poradnictwo zawodowe, kursy podnoszące kwalifikacje czy rozwój usług aktywizacyjnych w partnerstwie z instytucjami rynku pracy.

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum" udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych jest wyraźnie wyższy niż średni poziom dla miasta i gminy. Wskazuje to na istotny problem niskiego poziomu kwalifikacji wśród osób pozostających bez pracy, co może być jedną z głównych barier w powrocie na rynek pracy.

Taka struktura bezrobocia sugeruje konieczność ukierunkowanych działań aktywizujących i edukacyjnych, w tym kursów zawodowych, szkoleń przekwalifikowujących oraz działań wspierających edukację dorosłych. Niski poziom wykształcenia ogranicza dostęp do bardziej stabilnych i lepiej płatnych miejsc pracy, co może prowadzić do utrwalenia biedy i wykluczenia społecznego.

Tabela 81. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum"

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	22,21%	—
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na obszarze miasta	21,49%	—
Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum"	29,33%	0,00623
Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum"	22	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum" udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogólnej liczbie bezrobotnych jest relatywnie niski – znacząco niższy niż średnia dla miasta i całej gminy. Może to oznaczać mniejszy udział tej grupy w strukturze lokalnego bezrobocia, ale również może wskazywać na potencjalne trudności w rejestracji i aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, bądź ich nieujawniony status zawodowy.

Taka sytuacja wymaga dokładniejszego rozpoznania — czy jest efektem skutecznej integracji zawodowej tej grupy, czy też barier w dostępie do systemu wsparcia i rynku pracy. W kontekście rewitalizacji istotne będzie zapewnienie, że osoby z niepełnosprawnościami nie są pomijane w działaniach aktywizacyjnych, a lokalna infrastruktura, usługi i programy rozwoju zawodowego są dostosowane do ich potrzeb.

Tabela 82. Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	55,80%	—
Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na obszarze miasta	7,96%	—
Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	4,00%	-0,00646
Liczba bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	3	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” udział osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy) w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosi 40%, co stanowi niższą wartość niż średnia dla miasta i całej gminy. Choć oznacza to relatywnie mniejszy udział trwałego wykluczenia zawodowego, liczba 30 takich osób świadczy o tym, że problem wciąż ma realną skalę i wymaga interwencji.

Tabela 83. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na terenie gminy	55,80%	—
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na obszarze miasta	50,13%	—
Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	40,00%	-0,01068
Liczba długotrwale bezrobotnych na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	30	—

Źródło: Opracowanie własne

Niższy wskaźnik może świadczyć o większej rotacji na rynku pracy, większej aktywności instytucji wsparcia lub o większym potencjale zatrudnieniowym w tej części miasta. Niemniej jednak obecność grupy długotrwale bezrobotnych oznacza konieczność dostosowanych działań aktywizacyjnych – ukierunkowanych na osoby, które mogą borykać się z barierami powrotu na rynek pracy, takimi jak niskie kwalifikacje, wiek, stan zdrowia, brak motywacji lub ograniczony dostęp do opieki nad dziećmi.

Problem bezrobocia w podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” ma charakter umiarkowany i stosunkowo stabilny, jednak nadal wymaga ukierunkowanych działań. Z jednej strony obserwuje się spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu, z drugiej – nadal występuje znaczny udział osób o niskim poziomie wykształcenia oraz obecność grupy długotrwale bezrobotnych. Wskazuje to na potrzebę kontynuacji działań aktywizacyjnych,

szczególnie dla osób o ograniczonych kompetencjach zawodowych i wykluczonych z rynku pracy z powodów społecznych lub zdrowotnych.

Wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności pozostał na stosunkowo wysokim poziomie, a odnotowany spadek w analizowanym okresie był znacznie mniejszy niż w skali całego miasta i gminy. Wskazuje to na utrzymującą się obecność grupy mieszkańców o szczególnych potrzebach zdrowotnych, wymagających stałego wsparcia instytucjonalnego.

Tabela 84. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie gminy	2,04%	1,24%	-0,80	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na obszarze miasta	2,52%	1,66%	-0,86	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	2,33%	2,15%	-0,18	⬇	0,01028
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	49	41	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby pozostaje najwyższy spośród analizowanych jednostek, mimo odnotowanego spadku w latach 2016-2021. Wskaźnik ten utrzymuje się na znacząco wyższym poziomie niż średnia dla miasta i gminy, co wskazuje na wysoką koncentrację osób z przewlekłymi problemami zdrowotnymi, wymagających stałego wsparcia społecznego.

Tabela 85. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na terenie gminy	1,83%	1,42%	-0,41	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na obszarze miasta	2,24%	1,90%	-0,34	⬇	—
Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	2,95%	262,41%	-0,54	⬇	0,00277
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	62	46	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” utrzymuje się wysoki udział mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, w szczególności z niepełnosprawnościami oraz przewlekłymi problemami zdrowotnymi. Sytuacja ta wskazuje na konieczność objęcia tych mieszkańców priorytetowym wsparciem w ramach działań rewitalizacyjnych, poprzez rozwój usług zdrowotnych, opiekuńczych i socjalnych, dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób o ograniczonej sprawności oraz działania wspierające ich aktywność i integrację społeczną. Wzmocnienie lokalnego systemu wsparcia przyczyni się do poprawy jakości życia i zwiększenia spójności społecznej na obszarze osiedla.

Alkoholizm

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu pozostaje stabilny i stosunkowo niewielki, choć zmniejszył się w znacznie mniejszym stopniu niż w pozostałych częściach miasta i gminy. Może to oznaczać, że problem ten jest utrwalony w niewielkiej, lecz wymagającej wsparcia grupie mieszkańców, która nie zawsze korzysta z dostępnych form leczenia lub profilaktyki.

Tabela 86. Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na terenie gminy	0,28%	0,13%	-0,15	⬇	—
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na obszarze miasta	0,29%	0,17%	-0,12	⬇	—
Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	0,24%	0,21%	-0,03	⬇	0,00116
Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	5	4	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Nawet przy niskiej skali zjawiska, ważne jest zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej, programów przeciwdziałania uzależnieniom oraz działań edukacyjnych i profilaktycznych. Takie wsparcie może nie tylko poprawić sytuację osób dotkniętych uzależnieniem, ale również pozytywnie wpłynąć na ich otoczenie i jakość życia lokalnej społeczności.

Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin

Na terenie podobszaru w roku 2021 odnotowano wyższy niż średnia dla gminy udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem – 0,47%. Warto zauważyć,, że na przestrzeni lat 2016-2021 wskaźnik ten wzrósł o 0,23 p. proc. na terenie jednostki.

Tabela 87. Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na terenie gminy	0,25%	0,40%	0,15	⬆	—
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na obszarze miasta	0,22%	0,39%	0,17	⬆	—
Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	0,24%	0,47%	0,23	⬆	0,00078
Liczba Niebieskich Kart założonych w danym roku na	5	9	—	—	—

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”					

Źródło: Opracowanie własne

Wzrost wskaźnika wskazuje na potrzebę objęcia tego obszaru zintensyfikowanymi działaniami profilaktycznymi i interwencyjnymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W kontekście rewitalizacji istotne jest wzmocnienie lokalnych mechanizmów wsparcia, takich jak poradnictwo psychologiczne, mediacje rodzinne, współpraca z organizacjami pomocowymi i służbami społecznymi, a także edukacja mieszkańców w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc. Takie działania mogą realnie przyczynić się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa i spójności społecznej na osiedlu.

Przestępczość

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” odnotowano spadek wskaźnika przestępczości, który był bardziej wyraźny niż w skali miasta i gminy. Mimo to poziom przestępstw na 1 000 mieszkańców nadal pozostaje najwyższy w porównaniu do innych jednostek, co wskazuje, że bezpieczeństwo publiczne wciąż stanowi istotne wyzwanie dla tej części miasta.

Tabela 88. Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik przestępstw popełnionych na terenie gminy na 1 000 mieszkańców	6,96	7,02	0,06	⬆	—
Wskaźnik przestępstw popełnionych na obszarze miasta na 1 000 mieszkańców	9,26	8,82	-0,44	⬇	—
Wskaźnik przestępstw popełnionych na podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” na 1 000 mieszkańców	14,74	12,60	-2,14	⬇	0,00750
Liczba przestępstw na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	31	24	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Warto inwestować w lepsze oświetlenie ulic, monitoring, obecność służb patrolowych, a także rozwijać inicjatywy sąsiedzkie i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa lokalnego. Bezpieczne otoczenie sprzyja integracji społecznej, aktywności mieszkańców w przestrzeni publicznej i budowie pozytywnego wizerunku osiedla jako miejsca przyjaznego do życia.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” obserwuje się poprawę w zakresie poważnych zdarzeń drogowych – wskaźnik liczby wypadków drogowych uległ wyraźnemu obniżeniu i jest niższy niż średnie wartości dla miasta i gminy. Oznacza to, że sytuacja na drogach pod względem wypadków z udziałem poszkodowanych uległa poprawie i może świadczyć o większej ostrożności uczestników ruchu lub poprawie infrastruktury drogowej w tym zakresie.

Tabela 89. Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na terenie gminy	0,1096	0,1201	0,0105	⬆	—
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na obszarze miasta	0,1041	0,0957	-0,0084	⬇	—
Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	0,0951	0,0525	-0,0426	⬇	-0,00223
Liczba wypadków drogowych na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	2	1	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Jednocześnie nastąpił wzrost liczby kolizji drogowych, który był większy niż na poziomie miasta i gminy. Sugeruje to, że choć poważne zdarzenia są rzadsze, często dochodzi do drobniejszych incydentów drogowych, które mogą wynikać z dużego natężenia ruchu, nieczytelnej organizacji przestrzeni ulicznej lub braku odpowiedniego oznakowania.

Tabela 90. Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na terenie gminy	0,6101	0,7593	0,1492	⬆	—
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na obszarze miasta	0,5203	0,7654	0,2451	⬆	—
Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	0,9035	1,1549	0,2514	⬆	0,00262
Liczba kolizji drogowych na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	19	22	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Niezbędne jest wdrożenie działań poprawiających bezpieczeństwo i czytelność ruchu drogowego, takich jak modernizacja oznakowania, uspokojenie ruchu na newralgicznych odcinkach, poprawa widoczności w rejonach przejść dla pieszych oraz kampanie edukacyjne skierowane do kierowców i pieszych. Takie działania przyczynią się do poprawy komfortu i bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej osiedla.

Niski poziom kapitału społecznego

Podobszar Osiedle nr 1 „Centrum" wyróżnia się najwyższym wskaźnikiem liczby zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców spośród analizowanych jednostek, a w latach 2016–2021 odnotowano tu również istotny wzrost tego wskaźnika. Świadczy to o wysokim poziomie aktywności obywatelskiej oraz dobrze rozwiniętym kapitale społecznym, który stanowi ważny potencjał dla działań rewitalizacyjnych.

Tabela 91. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum"

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie gminy na 1 000 mieszkańców	2,34	2,64	0,30	⬆	—
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na obszarze miasta na 1 000 mieszkańców	1,66	2,02	0,36	⬆	—
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum" na 1 000 mieszkańców	4,28	5,25	0,97	⬆	-0,00427
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum"	9	10	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Obecność i aktywność organizacji pozarządowych może znacząco wspierać proces rewitalizacji, m.in. poprzez realizację działań animacyjnych, projektów integracyjnych, programów społecznych, edukacyjnych czy kulturalnych. Organizacje te są często bliżej mieszkańców niż instytucje publiczne i mają większą zdolność do reagowania na ich potrzeby.

Przedsiębiorczość

Podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem liczby budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców, który przewyższa średnią dla całej gminy, choć jest nieco niższy niż dla całego obszaru miejskiego. Obecność aż 41 budynków o charakterze przemysłowym wskazuje na istotny potencjał gospodarczy i inwestycyjny tej części miasta.

Taka koncentracja obiektów przemysłowych może sprzyjać lokalnemu zatrudnieniu, rozwojowi przedsiębiorczości oraz budowie powiązań gospodarczych z innymi częściami miasta i regionu. Z punktu widzenia rewitalizacji warto ten potencjał wykorzystać, m.in. poprzez wspieranie inicjatyw lokalnych przedsiębiorców, tworzenie przestrzeni dla rozwoju małych firm, rzemiosła czy usług, a także poprawę estetyki i funkcjonalności otoczenia obiektów przemysłowych.

Tabela 92. Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na terenie gminy	19,7991	—
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na obszarze miasta	25,6192	—
Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	21,5223	-0,00031
Liczba budynków przemysłowych na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	41	—

Źródło: Opracowanie własne

Jakość środowiska naturalnego

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” niemal połowa budynków mieszkalnych jest ogrzewana piecami na węgiel, co wpisuje się w ogólną strukturę miasta, gdzie dominuje ten typ ogrzewania. Wskaźnik ten, choć nieco niższy niż dla całego obszaru miejskiego, pozostaje na wysokim poziomie, co wiąże się z negatywnymi konsekwencjami środowiskowymi i zdrowotnymi.

Utrzymujący się duży udział pieców węglowych może przyczyniać się do podwyższonego poziomu emisji pyłów i zanieczyszczeń w centrum miasta, szczególnie w sezonie grzewczym.

Tabela 93. Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na terenie gminy	44,75%	—
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na obszarze miasta	52,45%	—

Wyszczególnienie	2021	Wskaźnik syntetyczny
Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	46,60%	0,00015
Liczba budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	89	—

Źródło: Opracowanie własne

Zjawisko to może mieć istotne znaczenie w kontekście polityki klimatycznej, jakości powietrza oraz kosztów eksploatacyjnych dla mieszkańców. W związku z tym w ramach działań rewitalizacyjnych warto rozważyć np. wsparcie procesów modernizacji źródeł ciepła, promocję odnawialnych źródeł energii i poprawę efektywności energetycznej budynków.

Niedostateczny stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych

Podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” charakteryzuje się pełnym podłączeniem budynków mieszkalnych do sieci kanalizacyjnej, co stanowi istotny atut infrastrukturalny na tle całej gminy i miasta. Utrzymanie wskaźnika na poziomie 100% świadczy o wysokim standardzie uzbrojenia terenu oraz dobrej dostępności podstawowych usług komunalnych.

Tabela 94. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w zasobie mieszkaniowym gminy – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie gminy	98,44%	98,36%	-0,08	⬇	—
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w zasobie mieszkaniowym gminy na obszarze miasta	97,87%	97,78%	-0,09	⬇	—
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	100,00%	100,00%	0,00	➡	-0,00017
Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	18	15	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” wszystkie budynki mieszkalne w zasobie gminnym są podłączone do sieci wodociągowej, co potwierdza pełną dostępność podstawowej infrastruktury technicznej. Jest to poziom wyższy niż średnia dla całego miasta i gminy, gdzie występują pojedyncze przypadki braku podłączenia.

Tabela 95. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie gminy	98,44%	98,36%	-0,08	⬇	—
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy na obszarze miasta	97,87%	97,78%	-0,09	⬇	—
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	100,00%	100,00%	0,00	➡	-0,00006
Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	18	15	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

W porównaniu do całej gminy i miasta, gdzie występują pojedyncze przypadki braku podłączenia do tych sieci, Osiedle nr 1 „Centrum” plasuje się na najwyższym poziomie dostępności infrastruktury sanitarnej. Taki stan techniczny stanowi solidną podstawę dla dalszego zrównoważonego rozwoju tego obszaru i pozwala skoncentrować działania rewitalizacyjne na innych, bardziej problemowych sferach – społecznych, środowiskowych czy funkcjonalno-przestrzennych.

Brak dostosowania budynków publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnością

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” w latach 2016-2021 odnotowano poprawę dostępności architektonicznej budynków publicznych dla osób z niepełnosprawnością ruchową, co przełożyło się na wzrost wskaźnika o ponad 16 punktów procentowych. Mimo to poziom

dostępności pozostaje niższy niż średnia dla całego miasta i gminy, co wskazuje na wciąż istniejące bariery w przestrzeni publicznej.

Tabela 96. Udział budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową na terenie gminy	80,00%	80,00%	0,00	⬆	—
Udział budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową na obszarze miasta	66,67%	75,00%	8,33	⬆	—
Udział budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	50,00%	66,67%	16,67	⬆	0,00112
Liczba budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	1	2	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Dalsze działania powinny koncentrować się na eliminowaniu barier architektonicznych w pozostałych obiektach użyteczności publicznej, aby zapewnić równy dostęp do usług i przestrzeni wspólnej wszystkim mieszkańcom, niezależnie od ich sprawności fizycznej.

Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych

W podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum” pomimo niewielkiej poprawy, utrzymuje się wysoki udział budynków mieszkalnych w zasobie gminnym wymagających remontu lub termomodernizacji. Wskaźnik ten spadł nieznacznie w porównaniu do 2016 roku, jednak tempo

poprawy jest wyraźnie niższe niż w całym mieście i gminie, gdzie odnotowano znacznie większy postęp.

Tabela 97. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”

Wyszczególnienie	2016	2021	Zmiana wskaźnika [p. proc.]		Wskaźnik syntetyczny
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na terenie gminy	82,81%	57,38%	-25,43	⬇	—
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na obszarze miasta	91,49%	55,56%	-35,93	⬇	—
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	83,33%	80,00%	-3,33	⬇	0,00087
Liczba budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”	15	12	—	—	—

Źródło: Opracowanie własne

Sytuacja ta wskazuje na potrzebę kontynuacji i intensyfikacji działań modernizacyjnych, zwłaszcza w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków, stanu technicznego instalacji oraz estetyki elewacji i części wspólnych. Działania te nie tylko przyczynią się do poprawy komfortu życia mieszkańców, ale również będą miały pozytywny wpływ na jakość powietrza, ograniczenie kosztów ogrzewania i ogólny wizerunek osiedla.

Potencjał podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum”

Na terenie jednostki zlokalizowane są: Szkoła Podstawowa nr 1 im. Janusza Korczaka w Czersku oraz Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Czersku. W 2021 roku w Szkole

Podstawowej nr 1 im. Janusza Korczaka z 93 8-klasistów przystępujących do egzaminu 8-klasisty z matematyki, 92 osiągnęło wynik poniżej średniej dla gminy.

Na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum” funkcjonuje transport publiczny, występują miejsca z dostępem do usług publicznych, gdzie mieszkańcy mogą korzystać z oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej. Znajduje się tu m.in. Urząd Miejski w Czersku, Posterunek Policji, Urząd Pocztowy, Bank Spółdzielczy oraz plac Józefa Ostrowskiego, który stanowi centrum miasta i jeden z głównych punktów handlowych w gminie.

Podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” posiada istotny potencjał rozwojowy i funkcjonalny, który może zostać skutecznie wykorzystany w ramach procesu rewitalizacji. Jako przestrzeń o charakterze śródmiejskim, skupia kluczowe instytucje publiczne, administracyjne i usługowe, co czyni go naturalnym centrum życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego gminy Czersk.

Obecność Urzędu Miejskiego, Posterunku Policji, Urzędu Pocztowego i Banku Spółdzielczego zapewnia łatwy dostęp mieszkańców do usług publicznych i bezpieczeństwa, co wzmacnia funkcjonalność i atrakcyjność tej przestrzeni. Plac Józefa Ostrowskiego pełni funkcję centralnego punktu miasta, z potencjałem do dalszego rozwoju handlu, usług i integracji społecznej – np. poprzez tworzenie stref aktywności społecznej, targów lokalnych czy wydarzeń kulturalnych.

Funkcjonujący transport publiczny stanowi ważny element dostępności osiedla, ułatwiający mobilność mieszkańców w różnym wieku, w tym osób starszych, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo, obecność dwóch szkół podstawowych czyni z osiedla ośrodek o dużym znaczeniu edukacyjnym, choć wyniki egzaminacyjne wskazują na potrzebę interwencji ukierunkowanej na podnoszenie jakości edukacji oraz wspieranie kompetencji uczniów i kadry pedagogicznej, co również może być elementem działań rewitalizacyjnych.

Dzięki istniejącej infrastrukturze instytucjonalnej i przestrzennej, osiedle ma potencjał do rozwoju programów aktywizacji mieszkańców, w tym działań międzypokoleniowych, kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych. Może stanowić inkubator działań społecznych i obywatelskich, zwłaszcza w powiązaniu z wysokim wskaźnikiem aktywności lokalnych organizacji pozarządowych działających na jego terenie.

Położenie Osiedla nr 1 w centrum miasta sprzyja koncentracji zasobów oraz tworzeniu modelowych rozwiązań w zakresie dostępności, zieleni miejskiej, zagospodarowania przestrzeni publicznych i poprawy estetyki otoczenia. Rewitalizacja tego obszaru może więc pełnić funkcję przestrzennego i społecznego „motoru zmiany” – dając przykład dla innych części miasta i gminy.

Wykorzystanie istniejących zasobów Osiedla nr 1 „Centrum” – instytucji, infrastruktury oraz lokalizacji – w połączeniu z ukierunkowaną interwencją na rzecz poprawy jakości edukacji, usług publicznych i warunków przestrzennych, może znacząco podnieść jakość życia mieszkańców oraz wzmocnić spójność społeczną i funkcjonalną tej części miasta. Dlatego podobszar ten powinien być traktowany jako priorytetowy obszar inwestycji i działań rewitalizacyjnych o wysokim potencjale oddziaływania.

Na terenie podobszaru znajdują się szczególnie cenne obiekty zabytkowe tj. wpisane do rejestru zabytków. Zabytki stanowią integralną częścią historii i kultury regionu, a ich zachowanie wspiera budowanie lokalnej tożsamości i promowanie dziedzictwa kulturowego, co wzmacnia proces rewitalizacji oraz budzi dumę wśród mieszkańców. Cenne zabytki stanowią wyjątkowe narzędzie edukacyjne, umożliwiając naukę historii, architektury i kultury. Zachowanie zabytków jest kluczowe dla rozwoju kultury i dziedzictwa lokalnego, a także sprzyja tworzeniu zrównoważonych, atrakcyjnych i pełnych życia społeczności. W poniższej tabeli zamieszczono wykaz zabytków zlokalizowanych w podobszarze Osiedle nr 1 „Centrum”

Tabela 98. Zabytki zlokalizowane na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Adres	Nazwa zabytku	Nr w rejestrze
Zabytki nieruchome			
1.	ul. Kościuszki 36 Czersk	Kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny	A-1228 z 2002-02-22
2.	-	Cmentarz parafialny św. Marii Magdaleny	A/249 z 1990-11-05

Źródło: https://dane.gov.pl/pl/dataset/1130,rejestr-zabytkow-nieruchomych/resource/64358/table?page=1&per_page=20&q=czersk&sort= (dostęp: 23.05.2025 r.)

1.6. Podsumowanie

Poniżej przedstawiono poszczególne wskaźnikami ze wskazaniem jednostek, na obszarze których odnotowano kryzysową sytuację, tj. sytuację gorszą w porównaniu z średnią dla całej gminy:

Sfera społeczna:

- Wskaźnik: Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze:
  - Gutowiec;
  - Łąg;
  - Odry;
  - Osiedle nr 1 „Centrum”.
- Wskaźnik: Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze:

- Gutowiec;
- Odry;
- Złotowo;
- Osiedle nr 1 „Centrum”.

— Wskaźnik: Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze:
  - Łąg;
  - Złotowo.
— Wskaźnik: Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze:
  - Odry;
  - Złotowo;
  - Osiedle nr 1 „Centrum”.
— Wskaźnik: Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze:
  - Łąg;
  - Odry;
  - Złotowo;
  - Osiedle nr 1 „Centrum”.
— Wskaźnik: Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na danym obszarze:
  - Łąg
  - Złotowo.
— Wskaźnik: Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze:
  - Gutowiec;
  - Łąg;
  - Odry.
— Wskaźnik: Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze:
  - Złotowo;
  - Osiedle nr 1 „Centrum”.
— Wskaźnik: Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze:
  - Odry;
  - Złotowo;

  - Osiedle nr 1 „Centrum”.
- Wskaźnik: Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze:
  - Gutowiec;
  - Odry;
  - Osiedle nr 1 „Centrum”.
- Wskaźnik: Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze:
  - Gutowiec;
  - Łąg;
  - Odry;
  - Złotowo;
  - Osiedle nr 1 „Centrum”.
- Wskaźnik: Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców:
  - Gutowiec;
  - Łąg;
  - Osiedle nr 1 „Centrum”.
- Wskaźnik: Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze:
  - Gutowiec;
  - Łąg.
- Wskaźnik: Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze:
  - Gutowiec;
  - Łąg;
  - Złotowo;
  - Osiedle nr 1 „Centrum”.
- Wskaźnik: Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców:
  - Gutowiec;
  - Złotowo.

<u>Sfera gospodarcza:</u>

- Wskaźnik: Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców:
  - Gutowiec;
  - Łąg.

Sfera środowiskowa:

- Wskaźnik: Udział budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do ogólnej liczby budynków mieszkalnych na danym obszarze:
  - Łąg;
  - Złotowo;
  - Osiedle nr 1 „Centrum”.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- Wskaźnik: Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w zasobie mieszkaniowym gminy:
  - Gutowiec;
  - Odry;
  - Złotowo.
- Wskaźnik: Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy:
  - Gutowiec;
  - Odry.

Sfera techniczna:

- Wskaźnik: Udział budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową:
  - Osiedle nr 1 „Centrum”.
- Wskaźnik: Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji:
  - Łąg
  - Złotowo;
  - Osiedle nr 1 „Centrum”.

Synteza szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji

Przeprowadzona analiza potwierdziła istnienie złożonych i wzajemnie powiązanych zjawisk kryzysowych, które występują równolegle w wielu sferach funkcjonowania obszaru. Wnioski z diagnozy wskazują, że proces degradacji nie dotyczy wyłącznie jednej sfery, lecz ma charakter wielowymiarowy i systemowy – pogorszenie sytuacji w jednej dziedzinie (np. społecznej) jest ściśle powiązane z trudnościami w innych obszarach, takich jak infrastruktura, gospodarka czy środowisko.

W sferze społecznej dominują problemy związane z bezrobociem, starzeniem się populacji oraz korzystaniem z pomocy społecznej z powodu choroby, niepełnosprawności i bezrobocia.

Wysoki udział osób starszych i długotrwale bezrobotnych wpływa na spadek aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców, co z kolei ogranicza potencjał lokalnej gospodarki. Brak stabilnych miejsc pracy i niska aktywność zawodowa przyczyniają się do pogłębiania nierówności i uzależnienia części mieszkańców od systemu wsparcia społecznego.

Sfera gospodarcza pozostaje w silnej korelacji ze sferą społeczną – ograniczona liczba podmiotów gospodarczych oraz niewielka liczba budynków przemysłowych wpływają na niską dostępność miejsc pracy, szczególnie dla osób o niższych kwalifikacjach. Z kolei długotrwałe bezrobocie i brak lokalnych inicjatyw przedsiębiorczych osłabiają atrakcyjność inwestycyjną miejscowości i hamują rozwój drobnej przedsiębiorczości, co skutkuje stagnacją ekonomiczną i ograniczeniem dochodów samorządu.

W sferze środowiskowej problemem jest wysoki udział budynków ogrzewanych piecami na węgiel, co przekłada się na złą jakość powietrza i negatywnie wpływa na zdrowie mieszkańców. Aspekt ten pozostaje w ścisłym związku ze sferą społeczną – zły stan zdrowia, w tym choroby układu oddechowego i krążenia, generują wyższe zapotrzebowanie na pomoc społeczną i obniżają zdolność do aktywności zawodowej. Dodatkowo, ograniczone środki finansowe gospodarstw domowych utrudniają wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne, co prowadzi do utrwalania problemu.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna ujawnia niedostateczny stopień skanalizowania i zwodociągowania niektórych obszarów, co przekłada się na niższy standard życia i mniejszą atrakcyjność inwestycyjną. Brak odpowiedniej infrastruktury technicznej ogranicza możliwości rozwoju nowych funkcji mieszkaniowych i gospodarczych. W konsekwencji obszary te często stają się mniej konkurencyjne względem innych części gminy, co z kolei sprzyja odpływowi mieszkańców i dalszemu osłabieniu więzi społecznych.

W sferze technicznej zidentyfikowano problemy związane ze stanem technicznym budynków oraz ich niedostosowaniem do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Niedoinwestowanie zasobu mieszkaniowego wpływa nie tylko na komfort życia, lecz także na poczucie bezpieczeństwa i estetykę przestrzeni publicznej. Brak dostępności budynków publicznych dla osób z ograniczoną mobilnością potęguje wykluczenie społeczne i ogranicza uczestnictwo tej grupy w życiu lokalnym.

Pomiędzy wszystkimi sferami zachodzą silne sprzężenia zwrotne. Deficyty infrastrukturalne i techniczne wpływają na jakość życia, pogłębiając problemy społeczne i gospodarcze. Z kolei trudna sytuacja społeczno-ekonomiczna ogranicza możliwości finansowe mieszkańców i gminy, co utrudnia realizację inwestycji środowiskowych i przestrzennych. W efekcie powstaje cykl degradacji, w którym każda sfera wzmacnia negatywne tendencje w pozostałych.

Dlatego też niezbędne jest przyjęcie zintegrowanego podejścia rewitalizacyjnego, które obejmie jednoczesne działania społeczne, gospodarcze, przestrzenne, techniczne i środowiskowe. Kompleksowe wsparcie umożliwi odbudowę więzi społecznych, poprawę warunków życia, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej oraz przywrócenie równowagi między rozwojem gospodarczym a ochroną środowiska.

Poza zdiagnozowanymi problemami wszystkie jednostki osadnicze wyznaczone jako obszar rewitalizacji Gminy Czersk charakteryzują się dużym potencjałem rozwoju, co stanowi istotny element dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W obszarze rewitalizacji znajdują się bowiem obiekty, w których świadczone są usługi edukacyjne i kulturalne, a także zapewniające dostęp do bazy sportowo-rekreacyjnej, gdzie mogą być organizowane działania aktywizujące lokalną społeczność.

2. Powiązania gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy

W niniejszym rozdziale przedstawiono powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031 ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, Planem zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030, Strategią Rozwoju Gminy Czersk do roku 2030, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czersk oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czersk na lata 2021-2030.

Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

Strategia została przyjęta uchwałą nr 376/XXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 roku.

Wskazuje ona trzy cele strategiczne (CS), mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Są one zoperacjonalizowane przez 12 celów operacyjnych (CO).

Tabela 99. Cele określone w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

1. TRWAŁE BEZPIECZEŃSTWO	2. OTWARTA WSPÓLNOTA REGIONALNA	3. ODPORNA GOSPODARKA
1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe	2.1 Fundamenty edukacji	3.1 Pozycja konkurencyjna
1.2 Bezpieczeństwo energetyczne	2.2 Wrażliwość społeczna	3.2 Rynek pracy
1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne	2.3 Kapitał społeczny	3.3 Oferta turystyczna i czasu wolnego
1.4 Bezpieczeństwo cyfrowe	2.4 Mobilność	3.4 Integracja z globalnym systemem transportowym

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

Cele rewitalizacji, takie jak „mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo" oraz „dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna", wykazują istotną spójność z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Koncepcja rewitalizacji zakłada aktywizację społeczności lokalnej, poprawę jakości życia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, co harmonizuje z ideą budowania otwartej wspólnoty regionalnej, opartej na kapitale społecznym, wrażliwości społecznej i równym dostępie do usług publicznych.

Rewitalizacja przestrzeni wspólnych przyczynia się jednocześnie do zwiększenia bezpieczeństwa środowiskowego i zdrowotnego, wspiera zrównoważony rozwój infrastruktury oraz sprzyja budowaniu lokalnej tożsamości. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców, w tym działania w zakresie edukacji, mobilności czy włączenia społecznego, odpowiada na potrzeby rynku pracy oraz wzmacnia odporność gospodarczą regionu. Dzięki temu przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisują się w szersze cele strategiczne województwa, tworząc podstawy dla trwałego i rozwoju społeczno-gospodarczego.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030

Plan został przyjęty uchwałą nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.

Cele i kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania województwa:

1. Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy:
   1.1. Kształtowanie struktur sieci osadniczej zgodnie z wymogami ładu przestrzennego;
   1.2. Kształtowanie wysokiej jakości środowiska mieszkaniowego;
   1.3. Racjonalizacja rozmieszczenia oraz poprawa dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych w tym zakresie;
   1.4. Zapobieganie i ograniczanie skutków powodzi oraz innych zagrożeń naturalnych;

2. Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo:
   2.1. Efektywne i bezpieczne wykorzystanie zasobów przestrzeni przez gospodarkę;
   2.2. Kształtowanie struktur przestrzennych umożliwiających tworzenie nowych i trwałych miejsc pracy;
   2.3. Wzmacnianie całorocznej i atrakcyjnej oferty turystycznej w oparciu o zasoby i walory przyrodniczo-kulturowe, krajobrazowe i funkcje metropolitalne;
   2.4. Kształtowanie racjonalnej struktury przestrzennej sieci transportowej;
   2.5. Zwiększanie stopnia bezpieczeństwa energetycznego i sprawności systemów produkcji, przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej i cieplnej, gazu, ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych;
   2.6. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
3. Zachowane zasoby i walory środowiska:
   3.1. Zachowanie i odtwarzanie zasobów środowiska przyrodniczego i jego spójności;
   3.2. Ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym;
   3.3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń środowiska;
4. Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych:
   4.1. Wzmacnianie relacji funkcjonalno-przestrzennych miejskich obszarów funkcjonalnych z wykorzystaniem ich zróżnicowanych potencjałów;
   4.2. Koordynacja polityki przestrzennej na obszarach szczególnych zjawisk w skali makroregionalnej;
   4.3. Wykorzystanie potencjału rozwojowego związanego ze szczególnymi walorami przyrodniczo-kulturowymi i krajobrazowymi;
   4.4. Przeciwdziałanie postępującej marginalizacji przez poprawę dostępu do dóbr i usług i rozwijanie nowych funkcji;
   4.5. Kształtowanie warunków przestrzennego dla rozwoju strategicznych funkcji gospodarczych.

Cele rewitalizacji są spójne z głównymi kierunkami polityki przestrzennego zagospodarowania województwa pomorskiego do 2030 roku.

Dążenie do aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców wpisuje się w założenia tworzenia konkurencyjnej i wielofunkcyjnej przestrzeni gospodarczej oraz zwiększania dostępności do infrastruktury społecznej i usług publicznych. Rewitalizacja wspiera tym samym realizację takich celów jak: poprawa jakości przestrzeni zamieszkania i pracy (1.2, 1.3), kształtowanie struktur umożliwiających powstawanie miejsc pracy (2.2), a także przeciwdziałanie marginalizacji poprzez rozwój nowych funkcji obszarów zdegradowanych (4.4).

Z kolei działania związane z kształtowaniem dostępnej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej są zgodne z celem poprawy jakości środowiska mieszkaniowego i przestrzeni publicznej (1.2). Dzięki temu działania rewitalizacyjne nie tylko poprawiają lokalne warunki życia, ale wspierają także długofalową politykę zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego regionu.

Strategia Rozwoju Gminy Czersk do roku 2030

Strategia przyjęta została uchwałą nr XLIV/499/22 Rady Miejskiej w Czersku z dnia 29 marca 2022 r. Strategia określa wizję do 2030 r. a także główny cel rozwojowy i cele strategiczne.

Wizja gminy Czersk brzmi następująco:

„Czersk gminą funkcjonującą w poszanowaniu walorów Borów Tucholskich, idealną dla wygodnego życia w zgodzie z przyrodą, wspierającą przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców oraz lokalne tradycje zawodowe i rzemieślnicze. Dobre miejsce do zamieszkania, aktywnie chroniące walory środowiska i wykorzystujące te atuty dla rozwoju społecznego".

Głównym celem rozwojowych określonym w Strategii jest: Rozwój gminy Czersk jako wygodnego miejsca do życia dla obecnych i przyszłych pokoleń.

Strategia Rozwoju Gminy Czersk do roku 2030 jest dokumentem, który wskazuje strategiczne kierunki działań na rzecz likwidacji zdiagnozowanych problemów w sferze technicznej, społecznej, gospodarczej i środowiskowej, na których powinna być skoncentrowana uwaga władz lokalnych w perspektywie do 2030 roku, aby lepiej zaspokajać zbiorowe potrzeby mieszkańców. Już w tym miejscu widoczna jest spójność dokumentu strategicznego z założeniami Gminnego Programu Rewitalizacji, który jest wieloletnim programem działań zmierzającym do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

W wyznaczonym obszarze rewitalizacji zdiagnozowano szereg problemów społecznych, ale także problemy gospodarcze, środowiskowe, oraz braki lub ograniczenia w sferze przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W Strategii Rozwoju wśród słabych stron wskazano m.in. starzenie się społeczeństwa, migrację młodych ludzi, skromny zasób mieszkalnictwa komunalnego, brak zróżnicowania oferty kulturalnej, niski poziom dostępności przestrzeni publicznej czy jakość powietrza wymagająca poprawy. Wśród celów określone zostały takie, których osiągnięcie poprzez realizację działań strategicznych zapewni zmniejszenie skali problemów, zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji. Mowa tu o następujących celach strategicznych określonych w Strategii Rozwoju Gminy Czersk do roku 2030:

- Cel strategiczny 1. Dobra jakość życia mieszkańców,
- Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy,
- Cel strategiczny 3. Życie w zgodzie ze środowiskiem.

Strategia Rozwoju Gminy Czersk do roku 2030 stanowi najważniejszy dokument wyznaczający kierunki działań podejmowanych na terenie gminy, w tym kierunki, które należy uwzględniać przy opracowywaniu programów i planów wykonawczych. Gminny Program Rewitalizacji stanowi dokument podrzędny Strategii Rozwoju, dlatego przy określaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy zachować zgodność i powiązanie działań z założeniami strategicznymi.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czersk

Obowiązujące w chwili opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czersk zostało przyjęte uchwałą nr LII/599/22 Rady Miejskiej w Czersku z dnia 20 grudnia 2022 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zawiera m.in. przegląd potrzeb i możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego gminy.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czersk określono główne potrzeby rozwojowe gminy, wśród których wskazano m.in. modernizację i rozbudowę usług społecznych, rozbudowę infrastrukturalnego zaplecza dla usług społecznych (gminnych i komercyjnych), wyposażenie gminy w nowoczesną infrastrukturę kulturalną, zapewnienie możliwości rozwoju miejsc pracy w lokalnych przedsiębiorstwach, poprawę dostępności przestrzeni publicznych, poprawę infrastruktury technicznej, w szczególności OZE i innych, niskoemisyjnych źródeł energii i ciepła czy modernizację infrastruktury drogowej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czersk na lata 2021-2030

Strategia przyjęta została uchwałą nr XXVII/330/20 Rady Miejskiej w Czersku z dnia 29 grudnia 2020 r.

Misją określoną w Strategii jest: Pomaganie mieszkańcom w trudnych sytuacjach, stwarzanie możliwości rozwoju, zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej oraz dążenie do integracji społecznej mieszkańców Gminy Czersk.

Celem realizacji ww. dokumentu jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Zadania w ramach strategii realizowane są przez Centrum Usług Społecznych w Czersku i zostały wpisane w cele strategiczne:

1) zintegrowany system wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem,
2) wsparcie osób bezrobotnych,
3) profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień,
4) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz łagodzenie ich skutków,
5) wspieranie osób niepełnosprawnych i starszych.

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane są przede wszystkim na aktywizację i integrację społeczno-zawodową mieszkańców zdegradowanych obszarów. Mają doprowadzić do zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańcom gminy m.in. poprzez pobudzenie aktywności społecznej oraz zapewnienia odpowiedniej oferty edukacyjnej, kulturalnej

i rekreacyjno-sportowej, dlatego też należy stwierdzić, że zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są niezbędne do tego, aby zrealizować cele wyznaczone w Strategii.

3. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja zawiera opis stanu docelowego, jaki ma zostać osiągnięty w wyniku przeprowadzenia rewitalizacji w wyznaczonym obszarze rewitalizacji, obejmując aspekty społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne. Wizja stanowi podstawę określenia celów i kierunków działań, w ramach których realizowane będą przedsięwzięcia rewitalizacyjne:

Wizja obszaru rewitalizacji po realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji:

W roku 2031 obszar rewitalizacji jest miejscem sprzyjającym twórczości i integracji lokalnej społeczności. To przestrzeń, gdzie osoby zagrożone wykluczeniem mają dostęp do dostosowanych do ich potrzeb obiektów i infrastruktury. Jednostki Gutowiec, Łąg, Odry, Złotowo oraz Osiedle nr 1 „Centrum" przyciągają mieszkańców, tworząc przyjazne środowisko do życia i zapewniają warunki do osiedlenia się. Społeczność aktywnie uczestniczy w różnorodnych kulturalnych warsztatach i edukacyjnych zajęciach. Oferta społeczna, kulturalna i sportowo-rekreacyjna jest dostosowana do różnych grup wiekowych.

Różnorodne grupy mieszkańców, obejmujące dzieci, młodzież, dorosłych i seniorów, korzystają z tych udogodnień z dużym zaciekawieniem. Osoby odpowiedzialne za projekty rewitalizacyjne wykazują doskonałe zrozumienie problematyki wykluczenia społecznego i podejmują działania, których celem jest eliminacja tych barier. Dostosowują swoją ofertę do potrzeb osób o szczególnych wymaganiach. Ponadto, budynki publiczne zostały przekształcone architektonicznie, aby umożliwić łatwy dostęp osobom z niepełnosprawnościami.

Zrewitalizowany obszar przyciąga także turystów i przedsiębiorców, co sprzyja rozwojowi społecznemu i gospodarczemu. Obszar wyróżnia się bezpieczną siecią komunikacyjną i aktywnym zaangażowaniem w inicjatywy związane z ochroną środowiska, takie jak ograniczanie emisji i wykorzystywanie źródeł energii odnawialnej. W rezultacie skala problemów na obszarze rewitalizacji zmniejszyła się, a jakość życia mieszkańców poprawiła.

4. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań

Wizja stanu obszaru rewitalizacji opisana w poprzednim rozdziale będzie możliwa do osiągnięcia poprzez realizację celów oraz odpowiadających im kierunków działań. Głównym zamierzeniem rewitalizacji jest ograniczenie zdiagnozowanych problemów przy jednoczesnym

wykorzystaniu potencjału obszaru rewitalizacji, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W ramach celów rewitalizacji określono kierunki działań, jakie należy podjąć, aby wyprowadzić obszar rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Każdemu z celów przypisano zjawiska problemowe, którym odpowiada dany cel oraz jednostki osadnicze w ramach obszaru rewitalizacji, dla których cel ma priorytetowe znaczenie. Ponadto określono mierniki osiągnięcia celu, które powinny być mierzone podczas okresowej oceny realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk oraz po zakończeniu wdrażania Programu.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane w ramach 2 celów rewitalizacji:

1. Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo;
2. Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna;

Realizacja celu „Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo” będzie obejmować działania z zakresu aktywizacji i integracji społecznej, w tym wsparcia rodzin dysfunkcyjnych zmagających się z problemami społecznymi. Uczestnictwo w warsztatach, zajęciach edukacyjnych czy sportowo-rekreacyjnych zwiększy aktywność mieszkańców obszaru rewitalizacji, umożliwi rozwój kreatywności i zdobycie nowych kompetencji, które będą mogły być wykorzystane przez mieszkańców w poszukiwaniu pracy. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskają dostęp do zróżnicowanej oferty społecznej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej. Społeczeństwo starzeje się, rosną potrzeby osób starszych, ale także z niepełnosprawnościami i borykających się z długotrwałą bądź ciężką chorobą, dlatego zapewnienie dostępu do usług społecznych dla tej grupy mieszkańców jest równie ważne, jak zwiększenie oferty usług publicznych dla dzieci i młodzieży.

Cel „Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna” obejmuje realizację działań zmierzających do poprawy atrakcyjności przestrzeni publicznej i bezpieczeństwa. Ze względu na zdiagnozowany problem niskiego poziomu bezpieczeństwa na drogach oraz niedostatecznego stopień skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych istotna jest poprawa stanu infrastruktury technicznej. Dodatkowo w ramach niniejszego celu przewidziana jest poprawa dostępności oraz stworzenie nowych obiektów i miejsc publicznych. Bezpieczna i atrakcyjna przestrzeń publiczna tworzy warunki do aktywności społecznej i gospodarczej, przyciąga ludzi do korzystania z oferty kulturalnej i rekreacyjnej, a także sprzyja integracji społeczności lokalnej. Ludzie chętniej korzystają z przestrzeni publicznej, gdy czują się w niej bezpiecznie, co sprzyja budowaniu więzi społecznych i aktywności obywatelskiej. Atrakcyjna przestrzeń publiczna stanowi fundament udanej

rewitalizacji, wspierając rozwój społeczny, gospodarczy i ekologiczny, a także wzmacniając więzi społeczności lokalnej.

Tabela 100. Cele rewitalizacji

Cel	Kierunek działania	Zdiagnozowany problem, któremu odpowiada cel	Jednostka osadnicza w obszarze rewitalizacji, dla której cel ma priorytetowe znaczenie	Mierniki osiągnięcia celu
Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo	Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności	Zaawansowanie procesu starzenia się ludności; Migracja ludności; Bezrobocie; Niepełnosprawność; Długotrwała lub ciężka choroba; Alkoholizm; Niski poziom kapitału społecznego;	Gutowiec; Łąg; Odry; Złotowo; Osiedle nr 1 „Centrum”;	Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze; Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze; Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze; Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców;
	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Zaawansowanie procesu starzenia się ludności; Migracja ludności; Bezrobocie; Niepełnosprawność; Długotrwała lub ciężka choroba; Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin; Przestępczość; Niski stopień przedsiębiorczości;	Gutowiec; Łąg; Odry; Złotowo; Osiedle nr 1 „Centrum”;	Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze; Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze; Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze; Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze; Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze; Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców; Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców;

Cel	Kierunek działania	Zdiagnozowany problem, któremu odpowiada cel	Jednostka osadnicza w obszarze rewitalizacji, dla której cel ma priorytetowe znaczenie	Mierniki osiągnięcia celu
Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna	Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych	Jakość środowiska naturalnego; Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową; Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych;	Gutowiec; Łąg; Złotowo; Osiedle nr 1 „Centrum”;	Udział budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do ogólnej liczby budynków mieszkalnych na danym obszarze; Udział budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową; Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji;
	Poprawa stanu infrastruktury technicznej	Bezpieczeństwo w ruchu drogowym; Niedostateczny stopień skanalizowania budynków mieszkalnych; Niedostateczny stopień zwodociągowania budynków mieszkalnych; Niski stopień przedsiębiorczości;	Gutowiec; Łąg; Złotowo; Osiedle nr 1 „Centrum”;	Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze; Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze; Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w zasobie mieszkaniowym gminy; Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy; Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców;

Źródło: Opracowanie własne

5. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne podejmowane będą bezpośrednio w celu eliminacji lub ograniczenia niepożądanych zjawisk zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji. Działania mogą być realizowane przez Gminę Czersk, ale także przez innych interesariuszy procesu rewitalizacji, niezależnie lub w porozumieniu z Gminą Czersk.

W ramach planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono działania, które będą realizowane głównie przez Gminę Czersk lub jej jednostki organizacyjne.

Tabela 101. Podział zadań rewitalizacyjnych w poszczególnych podobszarach rewitalizacji

Nazwa podobszaru	Zadanie rewitalizacyjne
Przedsięwzięcia dotyczące jednego podobszaru	
Gutowiec	Utworzenie drużyny piłkarskiej dla dzieci i młodzieży
	Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu
	Doposażenie i remont placu zabaw w Gutowcu
	Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gutowcu
	Modernizacja Alei Lipowej w Gutowcu
Łąg	Organizacja zajęć aerobiku i samoobrony w Domu Kultury w Łęgu
	Utworzenie dziennego miejsca pobytu dla seniorów w Łęgu
	Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu
	Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu
	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu
	Remont budynku przedszkola w Łęgu w celu utworzenia mieszkań komunalnych
	Termomodernizacja Ośrodka Zdrowia w Łęgu
	Rozbudowa placu zabaw przy przedszkolu w miejscowości Łąg
Odry	Zajęcia ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży
	Utworzenie drużyny piłkarskiej dla dzieci i młodzieży w Odrach
	Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry
	Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach
	Odnowienie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Odrach
Złotowo	Budowa świetlicy wiejskiej w Złotowie
	Rozbudowa placu zabaw w Złotowie
	Zaopatrzenie mieszkańców w wodę i kanalizację

Nazwa podobszaru	Zadanie rewitalizacyjne
Osiedle nr 1 „Centrum”	Uruchomienie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej
	Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV
	Przebudowa i przeznaczenie na funkcje społeczne budynków znajdujących się w otoczeniu Dworca PKP
	Przebudowa centrum Czerska
	Przebudowa ul. Dworcowej w Czersku
	Dostosowanie rolkowiska na potrzeby lodowiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czersku wraz z budową zaplecza, w tym toalety publiczne
	Modernizacja ulicy im. Józefa Ostrowskiego (Placu Ostrowskiego)
	Termomodernizacja budynku gminnego będącego w Mieszkaniowym Zasobie Gminy
	Remont pomieszczenia przy ul. Batorego 4 na potrzeby CAM
	Poprawa funkcjonowania węzła przesiadkowego przy Dworcu PKP wraz z budową infrastruktury towarzyszącej
	Uruchomienie programu dofinansowania do odnowienia elewacji i płotów w Centrum Czerska
Przedsięwzięcia dotyczące kilku podobszarów	
Odry Osiedle nr 1 „Centrum” Gutowiec Łąg	Organizacja zajęć aktywizujących, takich jak: fitness, zumba, aerobik
Gutowiec Łąg Odry Złotowo Osiedle nr 1 „Centrum”	Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży
	Od Juniora do Seniora
	Wdrażanie działań „Jesteśmy do usług”
	Organizacja warsztatów z rysunku i wykonywania murali artystycznych
	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych dla osób chcących pracować jako opiekun osób starszych
	Zatrudnienie organizatora społeczności lokalnej
	Kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy

Źródło: Opracowanie własne

5.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031 są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i określone cele rewitalizacji. Bez ich realizacji nie będzie możliwe osiągnięcie zakładanych celów i poprawa sytuacji w obszarze rewitalizacji. Część przedsięwzięć jest dedykowana wybranym jednostkom osadniczym, które stanowią obszar rewitalizacji, a część realizowana będzie z uwzględnieniem całego obszaru rewitalizacji i skierowana do wszystkich jego mieszkańców.

Szczegółowe powiązania i komplementarność pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami omówiono w rozdziale 6. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W celu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, przedsięwzięcia będą realizowane zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności oraz zasadą równego dostępu do usług. W przypadku działań realizowanych poza domem mieszkańców, wykorzystywane będą obiekty wolne od barier architektonicznych, dostosowane do potrzeb osób z ograniczeniami mobilności. Informacje o usługach, w tym materiały promocyjne i rekrutacyjne, będą udostępniane w formie elektronicznej, zgodnej ze standardami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1), umożliwiającej odczyt przez programy asystujące. Zostaną przygotowane w różnych formatach, takich jak tekst łatwy do czytania (ETR), duży druk czy wersje audio, w sposób przejrzysty, zrozumiały i pozbawiony języka specjalistycznego. Komunikacja z uczestnikami będzie dostosowywana indywidualnie, zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami

Tabela 102. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Nazwa	**G1. Utworzenie drużyny piłkarskiej dla dzieci i młodzieży**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Kluby sportowe
Zakres realizowanych zadań	Utworzenie drużyny piłkarskiej stworzy okazję do integracji społecznej. Dzieci i młodzież, którzy wcześniej mogli czuć się wykluczeni, znajdą wspólne miejsce i cel, co sprzyja budowaniu przyjaźni i więzi. Granie w drużynie rozwija umiejętności komunikacyjne i współpracy. Młodzi ludzie nauczą się jak pracować razem, rozwiązywać konflikty i szanować różnice. Dodatkowo aktywność fizyczna, jaką oferuje piłka nożna, przyczyni się do ogólnego zdrowia młodych ludzi. Ponadto, dzięki zatrudnieniu trenera młode osoby skupią się na nauczaniu wartości takich jak dyscyplina, szacunek, fair play i odpowiedzialność, które mają także zastosowanie nie tylko na boisku, ale także w codziennym życiu. Aktywność sportowa stanowi zdrową alternatywę dla niezdrowych form spędzania czasu wolnego. Drużyna piłkarska może zająć czas młodzieży, zapobiegając tym samym potencjalnym negatywnym wpływom środowiska. Utworzenie drużyny może zaangażować także rodziców i lokalną społeczność, co

	sprzyja budowaniu więzi międzypokoleniowych i wspólnemu zaangażowaniu w rozwój młodych ludzi. Niniejsze działanie będzie realizowane w oparciu i istniejącą oraz rozbudowaną/ przebudowaną infrastrukturę społeczną, w tym sportowo-rekreacyjną w ramach infrastrukturalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej tj. wpłynie na wzrost aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży. Zajęcia sportowe będą organizowane w sposób zapewniający udział dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Obiekt sportowy zostanie dostosowany architektonicznie. Trenerzy zostaną przeszkoleni w zakresie pracy z osobami o ograniczonej sprawności fizycznej i intelektualnej. W razie potrzeby planowane będzie wsparcie asystenta lub wolontariusza wspomagającego uczestników z niepełnosprawnościami. W treningach będą stosowane zróżnicowane formy aktywności, dostosowane do indywidualnych możliwości fizycznych i psychicznych uczestników.
Miejsce realizacji	Gutowiec
Szacowany koszt [zł]	10 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2029-2030
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji, Ożywienie społeczne mieszkańców, Wzrost kompetencji mieszkańców. **Wskaźniki:** Liczba utworzonych drużyn piłkarskich: 1 szt. Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem w programie: 15 osób **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Treningi będą organizowane w obiekcie sportowym lub przestrzeni pozbawionych barier architektonicznych. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o naborze do drużyny oraz harmonogramach zajęć będą publikowane w dostępnych cyfrowo formatach – na stronie internetowej Gminy i jednostek organizacyjnych z zachowaniem zasad dostępności (m.in. czytelny kontrast, możliwość odczytu przez czytniki ekranowe, tekst alternatywny do grafik). Materiały informacyjne i sprawozdawcze będą dostępne w formatach umożliwiających odczytanie ich przez osoby z niepełnosprawnością wzroku. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z uczestnikami i rodzicami będzie prowadzona w sposób dostępny dla osób z różnymi potrzebami – z możliwością kontaktu osobistego, telefonicznego i mailowego. Treści przekazywane uczestnikom będą formułowane w sposób prosty i zrozumiały.

Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G2. Organizacja zajęć aerobiku i samoobrony w Domu Kultury w Łęgu**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Kluby sportowe, Organizacje pozarządowe, Instytucja kultury
Zakres realizowanych zadań	Zajęcia z aerobiku i samoobrony odbywać się będą w sposób cykliczny, dopasowany do potrzeb mieszkańców rewitalizacji. Systematyczne zajęcia pozwolą na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, promocję zdrowego stylu życia poprzez wzmocnienie świadomości kultury fizycznej. Osoby uczące się samoobrony są bardziej świadome swojego ciała i potrafią skuteczniej radzić sobie w sytuacjach potencjalnego zagrożenia. Zajęcia grupowe stwarzają okazje do integracji społecznej. Komunikacja z uczestnikami będzie prowadzona w sposób przystępny i zrozumiały, z możliwością kontaktu telefonicznego, mailowego lub osobistego. W razie potrzeby zapewnione zostanie wsparcie osoby asystującej lub tłumacza języka migowego. Instruktorzy będą prowadzić zajęcia z uwzględnieniem indywidualnych możliwości uczestników, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez dostosowanie intensywności i zakresu ćwiczeń. Tworzenie wspólnoty osób o różnych doświadczeniach życiowych może pomóc w przełamywaniu barier społecznych i budowaniu pozytywnych relacji. Grupa osób angażujących się w zajęcia aerobiku i samoobrony może stać się swoistym miejscem wsparcia emocjonalnego. Wspólne wyzwania fizyczne i umysłowe sprzyjają budowaniu relacji opartych na wzajemnym zrozumieniu i wsparciu. Organizacja takich zajęć może sprzyjać współpracy z lokalnymi społecznościami, co może prowadzić do większej integracji osób wykluczonych społecznie w życie społeczne. Działania będą realizowane w oparciu o istniejącą oraz rozbudowaną/przebudowaną infrastrukturę społeczną, w tym sportowo-rekreacyjną w ramach infrastrukturalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej, tj. wpłynie na wzrost aktywizacji osób wykluczonych społecznie, w tym w szczególności osób starszych, bezrobotnych, niepełnosprawnych i ubogich. Ponadto przyczyni się również do zwiększenia bezpieczeństwa funkcjonowania rodzin. Dodatkowo działanie skierowane jest do osób z rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej oraz dzieci i młodzieży.
Miejsce realizacji	Łąg
Szacowany koszt [zł]	50 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2025-2027

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji Ożywienie społeczne mieszkańców, Poprawa stanu zdrowia seniorów. **Wskaźniki:** Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznych objętych wsparciem w programie: 10 osób Liczba uczestników zajęć: 20 osób **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Dom Kultury w Łęgu, w którym będą prowadzone zajęcia, zapewni możliwość swobodnego poruszania się osobom z ograniczoną mobilnością. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o naborze i harmonogramach zajęć będą publikowane na stronie internetowej Gminy i Domu Kultury w formie zgodnej z zasadami WCAG 2.1 (czytelny kontrast, możliwość odczytu przez czytniki ekranowe, tekst alternatywny dla grafik). Materiały informacyjne i regulaminy zajęć będą dostępne w formatach przyjaznych osobom z niepełnosprawnościami wzroku. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Zapewniony zostanie dostęp do informacji o zajęciach w formie przystępnej i zrozumiałej, w tym w języku prostym. W razie potrzeby umożliwiony zostanie kontakt z organizatorem w formie telefonicznej, mailowej lub osobistej. Uczestnicy będą mogli korzystać z pomocy osoby wspierającej (asystenta) podczas zajęć.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G3. Utworzenie dziennego miejsca pobytu dla seniorów w Łęgu**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Przystosowanie pomieszczeń na I piętrze Ośrodka Zdrowia w Łęgu do funkcjonowania dziennego miejsca pobytu dla seniorów. Prace modernizacyjne, remont pomieszczeń, dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnością, budowa windy. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej tj. wpłynie na wzrost aktywizacji osób wykluczonych społecznie, w tym w szczególności osób starszych.
Miejsce realizacji	Łąg

Szacowany koszt [zł]	500 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025 PFRON
Termin realizacji	2028-2030
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji, Ożywienie społeczne mieszkańców, wzrost kompetencji mieszkańców, Poprawa stanu zdrowia seniorów, Zwiększenie samodzielności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, Zmniejszenie poziomu bezrobocia. **Wskaźniki:** Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 20 osób Liczba miejsc dziennego miejsca pobytu dla seniorów – 20 miejsc **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się pełne dostosowanie pomieszczeń dziennego miejsca pobytu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i ograniczoną mobilnością. Obiekt na I piętrze Ośrodka Zdrowia zostanie wyposażony w windę, podjazdy i bezprogowe wejścia, a wszystkie pomieszczenia — w tym sanitariaty, sale zajęć i pomieszczenia wspólne — zostaną przystosowane do poruszania się osób na wózkach inwalidzkich. Zapewnione zostaną szerokie ciągi komunikacyjne, antypoślizgowe posadzki oraz elementy kontrastowe ułatwiające orientację osobom z dysfunkcją wzroku. Meble i wyposażenie będą ergonomiczne i bezpieczne, a przestrzeń zaprojektowana z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o działalności dziennego miejsca pobytu, ofercie zajęć i rekrutacji będą publikowane w serwisach internetowych Gminy Czersk i jednostek organizacyjnych w sposób zgodny z zasadami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1). Strony będą zawierały treści w czytelnym kontrastowym układzie, z możliwością powiększenia czcionki i odczytu przez czytniki ekranu. Dokumenty i formularze zostaną udostępnione w formatach dostępnych dla osób z niepełnosprawnością wzroku (np. pliki możliwe do odczytu przez oprogramowanie asystujące). **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** W placówce zapewniony zostanie dostęp do informacji w formie przystępnej i zrozumiałej dla wszystkich użytkowników, w tym seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Komunikacja z personelem będzie możliwa osobiście, telefonicznie i mailowo. Informacje wizualne, takie jak oznakowanie pomieszczeń, tablice informacyjne czy instrukcje ewakuacyjne, będą czytelne, z zastosowaniem piktogramów i kontrastowych barw. Pracownicy ośrodka zostaną przeszkoleni w zakresie

	obsługi osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami ruchowymi, sensorycznymi i intelektualnymi.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G4. Organizacja zajęć aktywizujących, takich jak: fitness, zumba, aerobik**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Gminne Centrum Kultury w Czersku
Zakres realizowanych zadań	Zajęcia skierowane będą do wszystkich grup społecznych i wiekowych. Wpłynie to pozytywnie na upowszechnianie zdrowego stylu życia. Zajęcia będą też okazją do integracji społeczności lokalnej. Zajęcia wpłyną pozytywnie na samopoczucie mieszkańców, zwiększą aktywność fizyczną i stworzą możliwość organizacji czasu wolnego.
Miejsce realizacji	Odry, Osiedle nr 1 „Centrum”, Gutowiec, Łąg
Szacowany koszt [zł]	240 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2026-2028
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Ożywienie społeczne mieszkańców, Spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, Rozwój umiejętności, pasji i uczestnictwa w życiu społecznym. **Wskaźniki:** Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 80 osób Liczba osób korzystających z zajęć – 80 osób **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Zajęcia będą organizowane w obiektach pozbawionych barier architektonicznych lub w miarę możliwości dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. **Dostępność cyfrowa:**

	Informacje o organizacji i harmonogramach zajęć będą publikowane w serwisach internetowych Gminy Czersk i Gminnego Centrum Kultury w sposób zapewniający ich dostępność cyfrową zgodnie z wytycznymi WCAG 2.1. Strony internetowe oraz materiały promocyjne będą zawierały tekst alternatywny do grafik, czytelny kontrast kolorystyczny, możliwość powiększania czcionki i odczytu przez czytniki ekranowe. Dokumenty informacyjne i formularze rekrutacyjne zostaną udostępnione w formatach przyjaznych osobom z niepełnosprawnością wzroku. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Uczestnicy przedsięwzięcia będą mogli kontaktować się z organizatorami w różnych formach – osobiście, telefonicznie, mailowo – w sposób zapewniający swobodny dostęp do informacji. Przekaz informacji o zajęciach będzie prowadzony w sposób prosty i zrozumiały, z wykorzystaniem komunikacji wizualnej (np. piktogramów i plansz informacyjnych). W trakcie zajęć instruktorzy będą dostosowywać tempo i intensywność ćwiczeń do indywidualnych możliwości uczestników, w tym osób z niepełnosprawnościami lub o ograniczonej kondycji fizycznej.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G5. Zajęcia ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Gminne Centrum Kultury w Czersku; Kluby Sportowe
Zakres realizowanych zadań	Organizacja w okresie zimowym zajęć dla dzieci i młodzieży pogłębiających talenty oraz pasje artystyczne. W okresie wiosenno-letnim w ramach zajęć dla dzieci i młodzieży będą organizowane zajęcia sportowe i ruchowe. Realizacja tego zadania pozwoli na zagospodarowanie czasu wolnego oraz zwiększy integrację społeczna i wpłynie na poprawę samopoczucia dzieci i młodzieży. Działania będą realizowane w oparciu o istniejącą oraz rozbudowaną/przebudowaną infrastrukturę społeczną, w tym sportowo-rekreacyjną w ramach infrastrukturalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej, tj. wpłynie na wzrost aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży.
Miejsce realizacji	Odry
Szacowany koszt [zł]	60 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2025-2028

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Ożywienie społeczne mieszkańców, Spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży, Rozwój umiejętności, pasji i uczestnictwa w życiu społecznym dzieci i młodzieży. **Wskaźniki:** Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 20 osób Liczba osób biorących udział w zajęciach – 20 osób **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Zajęcia ogólnorozwojowe będą organizowane w obiektach dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami. Pomieszczenia, w których odbywać się będą zajęcia, zapewnią swobodny dostęp osobom z ograniczoną mobilnością. Przestrzenie będą wyposażone w odpowiednie oświetlenie, kontrastowe oznaczenia ułatwiające orientację osobom z dysfunkcją wzroku i wystarczającą przestrzeń manewrową dla wózków inwalidzkich. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o naborze, harmonogramach i tematyce zajęć będą publikowane w formie dostępnej cyfrowo, zgodnej z zasadami WCAG 2.1, na stronach internetowych Gminy Czersk, Gminnego Centrum Kultury oraz innych jednostek organizacyjnych. Materiały promocyjne i informacyjne będą opracowane w sposób umożliwiający ich odczytanie przez czytniki ekranowe, z zapewnieniem odpowiedniego kontrastu i tekstów alternatywnych dla grafik. Dokumenty i formularze zgłoszeniowe zostaną udostępnione w formatach przyjaznych osobom z niepełnosprawnością wzroku i trudnościami poznawczymi. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z rodzicami i uczestnikami zajęć będzie prowadzona w sposób przystępny, z możliwością kontaktu osobistego, telefonicznego i mailowego. Informacje o zajęciach będą przekazywane w języku prostym, dostosowanym do wieku odbiorców i możliwości poznawczych dzieci. W razie potrzeby zapewnione zostanie wsparcie tłumacza języka migowego lub osoby asystującej. W materiałach informacyjnych i oznakowaniu miejsc zajęć zostaną wykorzystane czytelne piktogramy i elementy wizualne ułatwiające orientację.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G6. Utworzenie drużyny piłkarskiej dla dzieci i młodzieży w Odrach**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności

Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Kluby Sportowe
Zakres realizowanych zadań	Utworzenie drużyny piłkarskiej stworzy okazję do integracji społecznej. Dzieci i młodzież, którzy wcześniej mogli czuć się wykluczeni, znajdą wspólne miejsce i cel, co sprzyja budowaniu przyjaźni i więzi. Granie w drużynie rozwija umiejętności komunikacyjne i współpracy. Młodzi ludzie nauczą się jak pracować razem, rozwiązywać konflikty i szanować różnice. Dodatkowo aktywność fizyczna, jaką oferuje piłka nożna, przyczyni się do ogólnego zdrowia młodych ludzi. Ponadto, dzięki zatrudnieniu trenera młode osoby skupią się na nauczaniu wartości takich jak dyscyplina, szacunek, fair play i odpowiedzialność, które mają także zastosowanie nie tylko na boisku, ale także w codziennym życiu. Aktywność sportowa stanowi zdrową alternatywę dla niezdrowych form spędzania czasu wolnego. Drużyna piłkarska może zająć czas młodzieży, zapobiegając tym samym potencjalnym negatywnym wpływom środowiska. Utworzenie drużyny może zaangażować także rodziców i lokalną społeczność, co sprzyja budowaniu więzi międzypokoleniowych i wspólnemu zaangażowaniu w rozwój młodych ludzi. Niniejsze działanie będzie realizowane w oparciu i istniejącą oraz rozbudowaną/ przebudowaną infrastrukturę społeczną, w tym sportowo-rekreacyjną w ramach infrastrukturalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej tj. wpłynie na wzrost aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży.
Miejsce realizacji	Odry
Szacowany koszt [zł]	10 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2029-2030
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji, Ożywienie społeczne mieszkańców, Wzrost kompetencji mieszkańców. **Wskaźniki:** Liczba utworzonych drużyn piłkarskich: 1 szt. Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem w programie: 15 szt. **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Zajęcia będą prowadzone na obiekcie sportowym pozbawionym barier architektonicznych lub w miarę możliwości dostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Przestrzeń treningowa będzie bezpieczna. Trenerzy zostaną przeszkoleni w zakresie pracy z osobami o różnym stopniu sprawności i będą dostosowywać intensywność oraz formę ćwiczeń do indywidualnych możliwości uczestników. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o naborze do drużyny, harmonogramach treningów i wydarzeniach sportowych będą publikowane na stronie internetowej

	Gminy Czersk oraz jednostek organizacyjnych w sposób zgodny z zasadami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1). Strony i materiały promocyjne będą zawierały tekst alternatywny dla grafik, możliwość odczytu przez czytniki ekranowe i odpowiedni kontrast. Dokumenty rekrutacyjne i regulaminy zostaną udostępnione w formatach przyjaznych osobom z niepełnosprawnością wzroku. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Uczestnicy i rodzice będą mogli kontaktować się z organizatorami w różnych formach — osobiście, telefonicznie i mailowo. Informacje o zajęciach będą przekazywane w sposób prosty, zrozumiały i dostosowany do potrzeb odbiorców. W razie potrzeby zapewnione zostanie wsparcie tłumacza języka migowego lub osoby asystującej. W komunikacji wykorzystywane będą także materiały wizualne (np. plansze z instrukcjami, piktogramy). Działania te umożliwią pełny udział w treningach dzieciom i młodzieży, w tym osobom z niepełnosprawnościami, sprzyjając integracji i aktywizacji społecznej.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G7. Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Organizacje pozarządowe, Instytucje kultury
Zakres realizowanych zadań	Planuje się organizację cyklicznych zajęć dla dzieci i młodzieży. Zajęcia będą miały charakter ogólnorozwojowy. Przykładami takich zajęć będą zajęcia sportowe i artystyczne. Ponadto, przewiduje się także wprowadzenie stałych zajęć językowych, w tym języka kaszubskiego. W ramach zadania przewidziane są: — zajęcia z nauki rękodzieła, — zajęcia nauki jazdy na rolkach, — zajęcia nauki jazdy na łyżwach, — pogadanki nt. bezpieczeństwa, — zajęcia dotyczące nadużywania alkoholu i używania narkotyków, — dyżury psychologa, — dyżury prawnika. W ramach zadania przewiduje się także organizację takich zajęć, jak m.in. doradztwo rówieśnicze, edukację, liderowanie, coaching rówieśniczy – młodzież zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym będzie miała możliwość uzyskania pomocy w nauce w ramach prowadzonych zajęć edukacyjnych wyrównujących szanse edukacyjne uczniów z problemami. Ponadto w ramach prowadzonych zajęć młodzież będzie mogła wspólnie realizować pomysły, rozwijać zainteresowania, przeciwdziałać codziennym problemom pracować nad zachowaniem i angażować się w pomoc innym.

	Działania będą realizowane w oparciu o istniejącą oraz rozbudowaną/przebudowaną infrastrukturę społeczną, w tym sportowo-rekreacyjną w ramach infrastrukturalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej, tj. wpłynie na wzrost aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży.
Miejsce realizacji	Gutowiec; Łąg; Odry; Złotowo; Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	100 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027: Działanie FERS.01.06 Edukacja włączająca
Termin realizacji	2029-2030
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Ożywienie społeczne mieszkańców, Spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży, Rozwój umiejętności, pasji i uczestnictwa w życiu społecznym dzieci i młodzieży **Wskaźniki:** Liczba osób objętych zajęciami – 50 osób tygodniowo. **FERS.01.06:** WLWK-PLFCO21 - Liczba osób objętych wsparciem w zakresie wzmacniania społecznej, więziotwórczej i włączającej funkcji szkoły – 50 osób tygodniowo WLWK-PLFCR09 - Liczba placówek systemu oświaty, które wzmocniły funkcję społeczno-wychowawczą – 3 szt. **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Zajęcia będą prowadzone w obiektach zapewniających pełną dostępność architektoniczną dla osób z niepełnosprawnościami. Sale zajęciowe zostaną odpowiednio oznakowane i oświetlone, z zapewnieniem kontrastowych elementów wizualnych ułatwiających orientację osobom z dysfunkcją wzroku. Przestrzeń będzie zapewniała odpowiednią ilość miejsca do manewrowania wózkiem inwalidzkim. **Dostępność cyfrowa:** Informacje dotyczące harmonogramów zajęć, zapisów i wydarzeń będą publikowane w formie dostępnej cyfrowo, zgodnej z wytycznymi WCAG 2.1, na stronach internetowych Gminy Czersk, Gminnego Centrum Kultury oraz innych jednostek organizacyjnych zaangażowanych w projekt. Materiały promocyjne i dokumenty rekrutacyjne będą przygotowane w formatach umożliwiających odczytanie przez czytniki ekranowe, z zapewnieniem odpowiedniego kontrastu, skalowalnych czcionek i tekstów alternatywnych do grafik.

	Dostępność informacyjno-komunikacyjna: Komunikacja z uczestnikami i rodzicami będzie prowadzona w sposób przystępny, zrozumiały i wielokanałowy – poprzez kontakt osobisty, telefoniczny i mailowy. Informacje o zajęciach będą przekazywane w języku prostym, z wykorzystaniem piktogramów i plansz graficznych ułatwiających zrozumienie treści dzieciom i młodzieży. Kadra prowadząca zajęcia zostanie przygotowana do pracy z uczestnikami o różnych potrzebach edukacyjnych i komunikacyjnych, co zapewni pełną inkluzyjność zajęć.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G8. Od Juniora do Seniora**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności
Podmiot realizujący	Centrum Usług Społecznych (CUS), GCK
Zakres realizowanych zadań	Spotkania integracyjne międzypokoleniowe – alternatywa spędzania czasu wolnego z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury (świetlice wiejskie), rękodzieło, zajęcia z pedagogiem/ psychologiem, zajęcia kulinarne, ruch na świeżym powietrzu, itp. Zajęcia będą dostosowane dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami poprzez organizację następujących wydarzeń cyklicznych: — warsztatów z rękodzieła, — zajęć edukacyjnych, — zajęć sportowych, — zajęć integracji międzypokoleniowej, — zajęć rekreacyjno-kulturowych, — zajęć z psychologiem i pedagogiem, — zajęć kulinarnych, — ruch na świeżym powietrzu. Działania będą realizowane w oparciu o istniejącą oraz rozbudowana/przebudowaną infrastrukturę społeczną, w tym sportowo-rekreacyjną w ramach infrastrukturalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej, tj. wpłynie na wzrost aktywizacji osób wykluczonych społecznie, w tym w szczególności osób starszych, bezrobotnych, niepełnosprawnych i ubogich. Dodatkowo działanie skierowane jest do osób z rodzin objętych wsparciem pomocą społeczną oraz dzieci i młodzieży.
Miejsce realizacji	Gutowiec; Łąg; Odry; Złotowo; Osiedle nr 1 „Centrum”

Szacowany koszt [zł]	600 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2027-2029
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszarów rewitalizacji, Ożywienie społeczne mieszkańców, Spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, Poprawa stanu zdrowia seniorów, Zwiększenie samodzielności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. **Wskaźniki:** Liczba osób biorących udział w projekcie – 30 osób **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Zajęcia w ramach przedsięwzięcia będą realizowane w obiektach zapewniających dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, w tym osób starszych i o ograniczonej mobilności. W pomieszczeniach zapewnione zostanie odpowiednie oświetlenie oraz kontrastowe oznakowanie ułatwiające orientację osobom z dysfunkcją wzroku. Przestrzeń będzie dostosowana do możliwości seniorów i osób z niepełnosprawnościami. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o projekcie, harmonogramach i rekrutacji będą publikowane w sposób zgodny z zasadami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1) na stronach internetowych Gminy Czersk, Centrum Usług Społecznych oraz Gminnego Centrum Kultury. Treści będą opracowane w formatach umożliwiających odczyt przez czytniki ekranowe, z zachowaniem odpowiedniego kontrastu i alternatywnych opisów dla grafik. Formularze zgłoszeniowe, regulaminy i materiały informacyjne będą udostępniane w wersjach umożliwiających powiększanie czcionki oraz łatwy dostęp osobom starszym i z niepełnosprawnościami wzroku. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z uczestnikami projektu będzie prowadzona w sposób dostępny i zrozumiały, z możliwością kontaktu osobistego, telefonicznego i mailowego. Informacje o zajęciach będą przekazywane w języku prostym, a w materiałach promocyjnych i informacyjnych zostaną wykorzystane piktogramy i czytelne oznaczenia graficzne. Kadra prowadząca zajęcia zostanie przeszkolona w zakresie obsługi osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych, z niepełnosprawnościami ruchowymi, sensorycznymi lub poznawczymi.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G9. Wdrażanie działań „Jesteśmy do usług”**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności
Podmiot realizujący	Centrum Usług Społecznych (CUS)
Zakres realizowanych zadań	Uruchomienie tzw. koszyka usług, w tym: pakiet usług asystenckich, opiekuńczych, spotkania z prawnikiem, psychologiem, doradcą zawodowym, itp. Uruchomienie Klubu rodzinno-młodzieżowego jako miejsca spotkań. Projekt skierowany jest do dwóch grup docelowych: dzieci/młodzieży oraz ich rodziców/ opiekunów prawnych. Całość projektu ukierunkowana jest na najróżniejsze formy wsparcia, zarówno dla młodszych, jak i nieco starszych. Będzie to okazja do spotkań młodych mieszkańców (od 7 do 18 roku życia, a w wyjątkowych okolicznościach również osób we wczesnej dorosłości, czyli takich, które ukończyły 18 rok życia, niemniej wymagających wsparcia, np. osoby opuszczające placówki, miejsce realizacji swych pasji, nauki, wymiany doświadczeń).
Miejsce realizacji	Gutowiec; Łąg; Odry; Złotowo; Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	1 300 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2025-2026
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszarów rewitalizacji, Ożywienie społeczne mieszkańców, Spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, Poprawa stanu zdrowia seniorów, Zwiększenie samodzielności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszarów rewitalizacji, Ożywienie społeczne mieszkańców, Spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, Poprawa stanu zdrowia seniorów, Zwiększenie samodzielności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. **Wskaźniki:** Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie – 80 osób Liczba osób z niepełnosprawnościami i objętych wsparciem w programie – 23 osoby

	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej – 20 sztuk **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Usługi w ramach przedsięwzięcia będą realizowane w obiektach spełniających wymogi dostępności architektonicznej, umożliwiających korzystanie z oferty osobom z niepełnosprawnościami oraz osobom starszym. Lokale, w których funkcjonować będą Klub rodzinno-młodzieżowy oraz punkty usługowe CUS, zostaną wyposażone w podjazdy, bezprogowe wejścia oraz szerokie przejścia. Przestrzenie wewnętrzne będą odpowiednio oświetlone i oznakowane kontrastowo, aby ułatwić poruszanie się osobom z dysfunkcją wzroku. Meble i wyposażenie zostaną rozmieszczone w sposób ergonomiczny, zapewniający bezpieczeństwo oraz swobodę przemieszczania się. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o dostępnych usługach, harmonogramach spotkań oraz zasadach uczestnictwa będą publikowane w sposób zapewniający ich dostępność cyfrową zgodnie z wytycznymi WCAG 2.1. Strony internetowe Gminy Czersk oraz Centrum Usług Społecznych będą dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu — z możliwością powiększenia czcionki, zachowaniem kontrastu, zastosowaniem opisów alternatywnych dla grafik oraz możliwością odczytu treści przez czytniki ekranowe. Dokumenty informacyjne i formularze będą udostępniane w formatach przyjaznych osobom korzystającym z technologii wspomagających. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z uczestnikami projektu będzie prowadzona w sposób przystępny, z wykorzystaniem różnych form kontaktu — osobistego, telefonicznego, mailowego oraz przez komunikatory elektroniczne. W razie potrzeby zapewnione zostanie wsparcie tłumacza języka migowego, osoby asystującej lub innego specjalisty wspierającego komunikację. Spotkania i warsztaty będą prowadzone w tempie dostosowanym do wieku, poziomu kompetencji i stanu zdrowia uczestników. Przekaz informacji będzie formułowany w języku prostym, a materiały dydaktyczne i promocyjne będą zawierały elementy wizualne (piktogramy, symbole, zdjęcia), ułatwiające ich zrozumienie.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G10. Uruchomienie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności
Podmiot realizujący	Centrum Usług Społecznych (CUS)

Zakres realizowanych zadań	Zadanie polega na uruchomieniu Centrum Aktywności Międzypokoleniowej w wyremontowanej części Dworca PKP oraz siedzibie OPR przy ul. Batorego i w Centrum Reaktywacja na Dworcu PKP. Całość projektu ukierunkowana jest na najróżniejsze formy wsparcia zarówno dla młodszych, jak i starszych. Działania w CAM: Warsztaty „Zamieńmy się rolami" – np. młodzież uczy seniorów obsługi smartfonów, seniorzy uczą dzieci i młodzież gotowania, szycia, rzemiosła, rękodzieła. Międzypokoleniowe kluby gier planszowych, szachowych i literackich – wspólna rozrywka i nauka logicznego myślenia. Kronika Wspomnień i Historii Miejscowych – seniorzy opowiadają lokalne historie, które dzieci i młodzież dokumentują (piszą, rysują, filmują), np. na potrzeby szkolnych lekcji regionalnych. Sztafeta pokoleń – wspólne przygotowania do lokalnych wydarzeń: świąt, festynów, dożynek itp. Debaty obywatelskie i projekty partycypacyjne – z udziałem mieszkańców w różnym wieku, Kultura bez barier – wspólne wyjazdy do teatru, kina, muzeum. Wsparcie dla osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu w ramach zapewnienia dostępności do treści spektakli, projekcji kinowych oraz obiektów muzealnych będzie realizowane poprzez wprowadzenie rozwiązań umożliwiających pełny odbiór wydarzeń kulturalnych i korzystanie z zasobów instytucji kultury. Osobom z niepełnosprawnością wzroku zapewniona zostanie audiodeskrypcja w trakcie spektakli, projekcji i wystaw, pozwalająca na odbiór treści poprzez opis słowny. W przestrzeniach muzealnych stosowane będą kontrastowe oznakowania, odpowiednie oświetlenie oraz ścieżki dotykowe ułatwiające poruszanie się, a opisy eksponatów zostaną udostępnione w alfabecie Braille'a i w powiększonym druku. Dodatkowo w wybranych miejscach pojawią się makiety i eksponaty dotykowe umożliwiające poznawanie obiektów za pomocą zmysłu dotyku. Osobom z niepełnosprawnością słuchu zostanie zapewniony dostęp do wydarzeń poprzez wprowadzenie tłumaczenia na Polski Język Migowy oraz napisów dla osób niesłyszących i niedosłyszących. Sale kinowe i teatralne będą wyposażone w systemy wspomagania słuchu, takie jak pętle indukcyjne, a materiały promocyjne i edukacyjne publikowane online będą zawierały tłumaczenia na PJM lub napisy. Pracownicy instytucji kultury zostaną przeszkoleni w zakresie komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami sensorycznymi, co pozwoli na zapewnienie im pełnego i komfortowego udziału w wydarzeniach artystycznych oraz lepsze korzystanie z oferty kulturalnej gminy. W ramach Centrum Aktywności Międzypokoleniowej planuje się stworzenie Klubu Młodzieżowego Lokomotywa. Zatrudniona zostanie wykwalifikowana kadra m.in. psychologa, socjoterapeuty, streetworkera, terapeuty uzależnień, psychotraumatologa, animatora, W ramach projektu odbywać się będą pikniki, promujący ideę wolontariatu, zawarte zostaną umowy/porozumienia. Wolontariusze zostaną przeszkoleni, sukcesywnie będą się odbywały szkolenia z zakresu m.in. pierwszej pomocy przedmedycznej, opieki nad osobami starszymi. Wolontariusze zostaną wyposażeni w koszulki, identyfikatory, torby promujące ideę wolontariatu. Będą się też odbywały zajęcia integrująco – aktywizujące – stworzy się grupa wsparcia, gdzie będą odbywały się zajęcia tematyczne, spotkanie z doradcą, promujące zawody czy profesje pomocowe.
Miejsce realizacji	Osiedle nr 1 „Centrum"

Szacowany koszt [zł]	1 000 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Priorytet FEPM.05 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+) Działanie FEPM.05.12 Aktywne włączenie społeczne – programy rewitalizacji Działanie FEPM.05.19. Usługi społeczne i zdrowotne – programy rewitalizacji
Termin realizacji	2027-2029
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Zmniejszenie samotności i wykluczenia społecznego (szczególnie seniorów i dzieci z ubogich rodzin), Wzrost zaufania międzypokoleniowego, Rozwój kompetencji społecznych i obywatelskich u młodzieży, Promocja wolontariatu i solidarności międzyludzkiej, Budowanie tożsamości lokalnej i dumy z przynależności do wspólnoty.. **Wskaźniki:** Liczba utworzonych Centrów Aktywności Międzypokoleniowej – 1 szt. Liczba osób objętych wsparciem – 40 osób **FEPM.05.12** WLWK-PLHILCR01 - Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu – 40 osób **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Centrum Aktywności Międzypokoleniowej zostanie uruchomione w obiektach spełniających wymogi dostępności architektonicznej. Wnętrza zostaną zaprojektowane zgodnie z zasadą projektowania uniwersalnego — zapewniając odpowiednie oświetlenie, kontrastowe oznaczenia i bezpieczne ciągi komunikacyjne. Meble i wyposażenie będą ergonomiczne i rozmieszczone tak, by umożliwić swobodne poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o działalności Centrum, harmonogramach zajęć, naborach wolontariuszy i wydarzeniach międzypokoleniowych będą publikowane w sposób zapewniający dostępność cyfrową zgodnie z wytycznymi WCAG 2.1. Treści na stronach internetowych Gminy Czersk i Centrum Usług Społecznych będą dostępne dla osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu – z możliwością odczytu przez czytniki ekranowe, zachowaniem wysokiego kontrastu, możliwością powiększenia czcionki i zastosowaniem opisów alternatywnych dla grafik. Formularze zgłoszeniowe, regulaminy i materiały promocyjne będą udostępniane w formatach przyjaznych osobom starszym i z niepełnosprawnościami sensorycznymi. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z uczestnikami, wolontariuszami i partnerami projektu będzie prowadzona w sposób przystępny i wielokanałowy – poprzez kontakt osobisty, telefoniczny, mailowy oraz media społecznościowe. Informacje o

	wydarzeniach i zajęciach będą przekazywane w języku prostym, a w materiałach informacyjnych zostaną wykorzystane piktogramy i plansze graficzne ułatwiające zrozumienie treści. Spotkania i warsztaty będą prowadzone w tempie dostosowanym do wieku, możliwości poznawczych i stanu zdrowia uczestników, tak aby każda osoba — niezależnie od wieku czy rodzaju niepełnosprawności — mogła w pełni uczestniczyć w życiu Centrum.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G11. Organizacja warsztatów z rysunku i wykonywania murali artystycznych**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Stworzenie środowiska sprzyjającego integracji i aktywizacji społecznej ludności
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne; Gminne Centrum Kultury w Czersku (GCK); Organizacje pozarządowe
Zakres realizowanych zadań	Zadanie skierowane jest do dzieci i młodzieży z terenu rewitalizacji – zajęcia będą prowadzone przez osoby od lat znane w środowisku muralowym. Zajęcia pozwolą na uporządkowanie artystycznych umiejętności ich w formę legalnych obrazów naściennych, ograniczając tym samym wybuchy artystyczne w formie dewastacji mienia. Podczas warsztatów dzieci i młodzież poznają podstawowe techniki oraz główne style rysowania występujące w środowisku komiksowym oraz graffiti.
Miejsce realizacji	Gutowiec; Łąg; Odry; Złotowo; Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	50 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2027-2028
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Ożywienie społeczne mieszkańców, Spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży, Rozwój umiejętności, pasji i uczestnictwa w życiu społecznym dzieci i młodzieży. **Wskaźniki:** Liczba dzieci biorących udział w projekcie – 25 dzieci **Sposób oceny:**

	Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Warsztaty będą organizowane w obiektach zapewniających dostępność architektoniczną dla osób z niepełnosprawnościami. Przestrzenie warsztatowe zostaną zorganizowane w sposób umożliwiający bezpieczne i swobodne uczestnictwo dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności. W przypadku działań plenerowych (np. malowania murali) wybrane lokalizacje będą dostosowane do możliwości fizycznych uczestników, z zapewnieniem stabilnego podłoża, odpowiedniego oświetlenia i zabezpieczenia przestrzeni pracy. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o naborze uczestników, harmonogramach warsztatów i prezentacjach efektów pracy artystycznej będą publikowane w sposób zgodny z zasadami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1) na stronach internetowych Gminy Czersk, Gminnego Centrum Kultury oraz organizacji partnerskich. Materiały promocyjne i dokumentacyjne (np. zdjęcia, relacje, filmy) będą uzupełniane o napisy i opisy alternatywne, umożliwiające ich odbiór przez osoby z niepełnosprawnością wzroku i słuchu. Formularze zgłoszeniowe oraz materiały edukacyjne zostaną przygotowane w wersjach przyjaznych osobom korzystającym z technologii wspomagających. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z uczestnikami i rodzicami będzie prowadzona w sposób przystępny, prostym językiem, z wykorzystaniem form kontaktu osobistego, telefonicznego i elektronicznego. W razie potrzeby zapewnione zostanie wsparcie tłumacza Polskiego Języka Migowego lub osoby asystującej. Informacje o warsztatach i ich przebiegu będą przekazywane również w formie wizualnej, z użyciem piktogramów i materiałów graficznych ułatwiających zrozumienie przekazu. Kadra instruktorska zostanie przeszkolona w zakresie komunikacji i współpracy z osobami ze szczególnymi potrzebami, co pozwoli na pełną integrację i aktywne uczestnictwo wszystkich dzieci i młodzieży w procesie twórczym.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G12. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych dla osób chcących pracować jako opiekun osób starszych**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach, Organizacje pozarządowe, Instytucja kultury
Zakres realizowanych zadań	Szkolenia dla osób chcących pełnić funkcję opiekunów osób starszych oraz asystentów osób z niepełnosprawnościami.

	Wsparciem planuje się objąć ok. 25 osób z terenu rewitalizacji rocznie.
Miejsce realizacji	Gutowiec; Łąg; Odry; Złotowo; Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	250 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Priorytet FEPM.05 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+) Działanie FEPM.05.12 Aktywne włączenie społeczne – programy rewitalizacji
Termin realizacji	2027-2031
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Zwiększenie poziomu aktywności i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji, Wzrost kompetencji mieszkańców, Zmniejszenie problemu bezrobocia. **Wskaźniki:** Liczba osób biorących udział w projekcie **FEPM.05.12:** Wskaźniki produktu: WLWK-EECO02 - Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie – 25 osób/rocznie WLWK-EECO04 - Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie – 25 osób/rocznie Wskaźniki rezultatu: WLWK-EECR01 - Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 25 osób/rocznie **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Szkolenia będą organizowane w obiektach pozbawionych barier architektonicznych, zapewniających swobodny dostęp osobom z niepełnosprawnościami. Miejsca realizacji zostaną wyposażone w bezprogowe wejścia, czy szerokie korytarze. Sale szkoleniowe będą odpowiednio oświetlone, oznakowane kontrastowo i zapewnią wystarczającą przestrzeń manewrową dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Organizatorzy zadbają o ergonomiczne rozmieszczenie wyposażenia i umożliwią uczestnictwo w zajęciach zdalnych osobom, które nie będą mogły wziąć udziału w szkoleniu stacjonarnie. **Dostępność cyfrowa:** Materiały szkoleniowe i edukacyjne zostaną przygotowane w formie dostępnej cyfrowo, zgodnie z zasadami WCAG 2.1, co umożliwi ich odczyt przez czytniki ekranowe. Uczestnicy otrzymają materiały w wersjach elektronicznych i drukowanych, w tym w formatach przyjaznych osobom z

	niepełnosprawnością wzroku – z możliwością powiększenia czcionki i zachowaniem wysokiego kontrastu. W przypadku prowadzenia zajęć online zostaną wykorzystane platformy e-learningowe przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami słuchu i wzroku, oferujące napisy do materiałów wideo oraz możliwość tłumaczenia na Polski Język Migowy. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z uczestnikami szkoleń będzie odbywać się w sposób przystępny i zrozumiały, zarówno osobiście, jak i telefonicznie oraz mailowo. W razie potrzeby zapewnione zostanie wsparcie tłumacza języka migowego lub osoby asystującej. Informacje o naborze, harmonogramie i przebiegu szkoleń będą przekazywane w języku prostym, dostosowanym do możliwości poznawczych odbiorców. Uczestnicy będą mieli możliwość indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym lub psychologiem w formie dostosowanej do swoich potrzeb.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G13. Zatrudnienie organizatora społeczności lokalnej**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach, Organizacje pozarządowe, Instytucja kultury
Zakres realizowanych zadań	Zadanie polega na przeszkoleniu i zatrudnieniu animatora aktywności lokalnej, którego zadaniem będzie m.in. organizacja lokalnej społeczności i animacji społecznej w ramach prowadzonych działań miękkich. W ramach poszukiwania zatrudnienia CUS przeprowadzi nabór w ramach pracowników własnych bądź zapewni wsparcie i szkolenie dla osoby bezrobotnej.
Miejsce realizacji	Gutowiec; Łąg; Odry; Złotowo; Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	500 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Priorytet FEPM.05 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+) Działanie FEPM.05.12 Aktywne włączenie społeczne – programy rewitalizacji
Termin realizacji	2027-2031

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost kompetencji mieszkańców, Zmniejszenie problemu bezrobocia. **Wskaźniki:** Liczba przeszkolonych i zatrudnionych osób na stanowisku animatora aktywności lokalnej – 1 osoba **FEPM.05.12:** Wskaźniki produktu: WLWK-EECO02 - Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie – 1 osoba Wskaźniki rezultatu: WLWK-EECR03 - Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 1 osoba **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Proces rekrutacji oraz szkolenia dla organizatora społeczności lokalnej będą realizowane w obiektach pozbawionych barier architektonicznych, zapewniających swobodny dostęp osobom z niepełnosprawnościami. Budynki, w których odbywać się będą szkolenia i spotkania, zostaną wyposażone w szerokie wejścia. Pomieszczenia będą odpowiednio oświetlone i oznakowane kontrastowo, z zachowaniem przestrzeni manewrowej umożliwiającej poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o naborze, wymaganiach i przebiegu rekrutacji będą publikowane w formie dostępnej cyfrowo zgodnie z zasadami WCAG 2.1 – z zachowaniem wysokiego kontrastu, możliwością odczytu przez czytniki ekranowe oraz zastosowaniem opisów alternatywnych dla grafik. Dokumenty aplikacyjne będzie można składać w różnych formach – pisemnie, elektronicznie (e-mail, formularz online) lub osobiście. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z kandydatami i uczestnikami szkoleń będzie prowadzona w sposób przystępny, z wykorzystaniem języka prostego oraz różnych kanałów kontaktu – telefonicznego, mailowego i osobistego. Tempo i sposób prowadzenia szkoleń będą dostosowane do indywidualnych możliwości poznawczych uczestników, a prowadzący zostaną przygotowani do pracy z osobami o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych i komunikacyjnych. Dzięki temu cały proces rekrutacji, szkolenia i zatrudnienia będzie w pełni dostępny i włączający.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G14. Kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo **Kierunek działania:** Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne; Centrum Usług Społecznych; Organizacje pozarządowe
Zakres realizowanych zadań	Przeprowadzenie kursu dla osób chętnych w celu podniesienia kompetencji przydatnych w życiu i pracy dla asystentów osób starszych lub osób będących rodziną osób starszych lub osób z niepełnosprawnościami oraz dla pracowników jednostek organizacyjnych gminy. Wsparciem planuje się objąć ok. 25 osób z terenu rewitalizacji rocznie
Miejsce realizacji	Gutowiec; Łąg; Odry; Złotowo; Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	120 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2027-2029
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Ożywienie społeczne mieszkańców, Spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży, Rozwój umiejętności i uczestnictwa w życiu społecznym. **Wskaźniki:** Liczba osób, które wzięły udział w kursie – 25 osób/rok **Sposób oceny:** Listy obecności, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Kursy będą organizowane w budynkach wolnych od barier architektonicznych. **Dostępność cyfrowa:** Materiały szkoleniowe udostępnione w wersjach cyfrowych i drukowanych z dużą czcionką oraz w formie tekstu łatwego do czytania. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Elastyczne podejście do tempa nauczania – prowadzący zostaną przygotowani do pracy z osobami z różnymi możliwościami poznawczymi i fizycznymi.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją	Konflikty między mieszkańcami.

przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	

Nazwa	**G15. Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Boisko zostanie wybudowane na terenie obecnego boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu. Wybudowany obiekt sportowy zachęcać będzie mieszkańców do aktywności fizycznej, co przełoży się na poprawę zdrowia i kondycji fizycznej społeczeństwa oraz stanie się miejscem spotkań dla mieszkańców sprzyjając tym samym budowaniu relacji społecznych i integracji. Dostęp do nowoczesnego obiektu sportowego umożliwia również młodym osobom rozwijanie swoich umiejętności sportowych, a także stanowi dobrą alternatywę spędzania czasu wolnego oraz odwraca uwagę młodzieży od negatywnych zachowań. Dzięki planowanemu do przeprowadzenia działaniu zwiększy się atrakcyjność gminy, nastąpi także znacząca poprawa bezpieczeństwa w miejscach publicznych. Przeprowadzona zostanie odnowa przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców całej gminy. W wyniku realizacji przedsięwzięcia nastąpi integracja społeczeństwa (w tym integracja międzypokoleniowa, włącznie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym). Działania te znacząco wpłyną na aktywizacją rodzin z dziećmi, młodzieży i seniorów.
Miejsce realizacji	Gutowiec
Szacowany koszt [zł]	2 500 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2029-2030
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji, Zwiększenie oferty rekreacyjnej. **Wskaźniki:** Liczba wybudowanych boisk – 1 szt. **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Projekt boiska zostanie zrealizowany zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, gwarantując pełną dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych. W jego otoczeniu zostaną zastosowane kontrastowe oznaczenia ułatwiające orientację osobom z dysfunkcją wzroku. W razie potrzeby przewiduje się montaż elementów wspomagających dostępność, takich jak balustrady oraz odpowiednie oświetlenie zapewniające bezpieczeństwo użytkowania po zmroku.

	Dostępność cyfrowa: Informacje o realizacji inwestycji, zasadach korzystania z obiektu i organizowanych na nim wydarzeniach będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk w sposób zgodny z zasadami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1). Materiały informacyjne będą posiadały wersje tekstowe, opisy alternatywne dla grafik oraz możliwość odczytu przez czytniki ekranowe. W komunikatach online zostaną uwzględnione treści w języku prostym, a w materiałach audiowizualnych – napisy lub tłumaczenie na Polski Język Migowy. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja dotycząca inwestycji oraz zasad użytkowania boiska będzie prowadzona w sposób przystępny i wielokanałowy – osobiście, telefonicznie, mailowo oraz poprzez ogłoszenia w przestrzeni publicznej. Informacje o wydarzeniach i zasadach korzystania z obiektu zostaną przedstawione w języku prostym, z użyciem piktogramów i plansz informacyjnych ułatwiających zrozumienie treści przez osoby z różnymi potrzebami komunikacyjnymi. Zastosowanie powyższych rozwiązań zapewni wszystkim mieszkańcom, niezależnie od wieku czy stopnia sprawności, równy dostęp do nowo powstałej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G16. Doposażenie i remont placu zabaw w Gutowcu**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Doposażenie placu zabaw o m.in zjeżdżalnię, tyrolkę, małpi gaj oraz remont i wymianę urządzeń obecnie funkcjonujących. Zagospodarowana przestrzeń przeznaczona będzie pod rekreację, wypoczynek oraz spędzanie czasu wolnego dla mieszkańców gminy Czersk w każdym wieku. W wyniku realizacji przedsięwzięcia nastąpi integracja społeczeństwa (w tym integracja międzypokoleniowa, włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym) Działania te znacząco wpłyną na aktywizację rodzin z dziećmi.
Miejsce realizacji	Gutowiec
Szacowany koszt [zł]	200 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2026-2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców,

	Ożywienie obszaru rewitalizacji, Zwiększenie oferty rekreacyjnej. **Wskaźniki:** Liczba wybudowanych placów zabaw – 1 szt. Liczba ludności korzystającej ze zmodernizowanego placu zabaw – 20 osób/dzień **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Plac zabaw zostanie zaprojektowany i wykonany zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, co zapewni pełną dostępność dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz osób z niepełnosprawnościami. Dojścia i nawierzchnie zostaną utwardzone, równe i antypoślizgowe. Urządzenia zabawowe zostaną dobrane w sposób umożliwiający korzystanie z nich osobom o różnych poziomach sprawności – w tym z ograniczoną mobilnością lub sensoryką. Na placu pojawią się m.in. huśtawki integracyjne, stoliki i piaskownice dostępne z poziomu wózka, a elementy infrastruktury będą rozmieszczone w sposób ergonomiczny i bezpieczny. Przestrzeń zostanie uzupełniona o elementy małej architektury – tablice informacyjne i oznakowanie kontrastowe ułatwiające orientację osobom z dysfunkcją wzroku. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o inwestycji, zasadach korzystania z placu zabaw oraz wydarzeniach organizowanych na jego terenie będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk zgodnie z zasadami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1). Treści będą dostępne w wersji tekstowej, z możliwością odczytu przez czytniki ekranowe i z zapewnieniem opisów alternatywnych dla grafik. W materiałach informacyjnych i promocyjnych zastosowany zostanie kontrastowy układ graficzny, czytelne czcionki oraz język prosty, przyjazny użytkownikom w różnym wieku. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Informacje dotyczące inwestycji oraz korzystania z placu zabaw będą przekazywane w sposób zrozumiały, z wykorzystaniem piktogramów, tablic informacyjnych i oznaczeń wizualnych ułatwiających komunikację.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G17. Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gutowcu**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk, Gminne Centrum Kultury w Czersku
Zakres realizowanych zadań	Termomodernizacja budynku spotkań społeczności lokalnej. W ramach zadania planuje się wymianę stolarki okiennej, modernizację systemu

	c.w.u. i c.o., wymianę źródła ciepła na OZE oraz montaż paneli fotowoltaicznych.
Miejsce realizacji	Gutowiec
Szacowany koszt [zł]	400 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Krajowy Plan Odbudowy - „Wzmocnienie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej”
Termin realizacji	2025-2026
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost dostępności obiektów publicznych, Poprawa jakości użytkowania z budynków użyteczności publicznej, Wzrost efektywności energetycznej budynku. **Wskaźniki:** Liczba budynków poddanych termomodernizacji – 1 szt. Liczba osób korzystających z budynku po modernizacji: 100 średnio-miesięcznie **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** W ramach termomodernizacji budynku świetlicy wiejskiej zostaną zastosowane rozwiązania zgodne z zasadą uniwersalnego projektowania, tak aby obiekt był dostępny dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Modernizacja obejmie nie tylko poprawę efektywności energetycznej, ale także zwiększenie funkcjonalności i dostępności przestrzeni. Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej zostanie przeprowadzona z uwzględnieniem wymogów dostępności — drzwi wejściowe będą miały odpowiednią szerokość, niskie progi lub ich brak, a klamki i uchwyty zostaną zamontowane na wysokości umożliwiającej ich wygodne użytkowanie przez osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich. **Dostępność cyfrowa:** Informacje dotyczące realizacji inwestycji, jej zakresu oraz efektów zostaną udostępnione na stronie internetowej Gminy Czersk i Gminnego Centrum Kultury w sposób zgodny z zasadami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1). Publikowane materiały będą zawierały tekst alternatywny dla grafik i fotografii, czytelny kontrast oraz możliwość odczytu przez czytniki ekranowe. Dokumentacja fotograficzna i opisowa modernizacji będzie przygotowana w formie dostępnej dla osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu, tak aby każdy mógł zapoznać się z zakresem i rezultatami przedsięwzięcia. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Informacje dotyczące postępu i zakończenia prac termomodernizacyjnych będą przekazywane mieszkańcom w sposób przystępny, za pośrednictwem strony internetowej, tablic ogłoszeń oraz spotkań informacyjnych. Komunikaty będą formułowane w języku prostym i uzupełnione o elementy graficzne ułatwiające ich odbiór. W przypadku zapytań lub konsultacji mieszkańców zapewniona zostanie możliwość kontaktu osobistego, telefonicznego i mailowego.

Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G18. Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Instytucje Kultury
Zakres realizowanych zadań	W ramach zadania wykonana zostanie termomodernizacja budynku, który jest miejscem spotkań społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji. W ramach przewidzianych prac wykonana zostanie termomodernizacja budynku, w tym ocieplenie, modernizacja instalacji c.o. i c.w.u. Wymienione zostanie źródło ciepła na OZE.
Miejsce realizacji	Łąg
Szacowany koszt [zł]	1 100 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Krajowy Plan Odbudowy - „Wzmocnienie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej”
Termin realizacji	2025-2026
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost dostępności obiektów publicznych, Poprawa jakości użytkowania z budynków użyteczności publicznej, Wzrost efektywności energetycznej budynku. **Wskaźniki:** Liczba budynków poddanych termomodernizacji – 1 szt. Liczba osób korzystających z obiektu po modernizacji – 200 osób/msc. **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** W ramach termomodernizacji Domu Kultury w Łęgu zastosowane zostaną rozwiązania zgodne z zasadą uniwersalnego projektowania. Przewiduje się modernizację systemu ogrzewania w sposób zapewniający komfort cieplny w całym budynku, co zwiększy wygodę jego użytkowania. **Dostępność cyfrowa:** Informacje dotyczące przebiegu inwestycji, jej celów i efektów będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk oraz Gminnego Centrum Kultury w formie dostępnej cyfrowo, zgodnej z zasadami WCAG 2.1. Treści zostaną przygotowane z zachowaniem wysokiego kontrastu, możliwości powiększania czcionki i odczytu przez czytniki ekranowe. Zdjęcia i grafiki ilustrujące przebieg termomodernizacji będą uzupełnione o opisy alternatywne, a materiały informacyjne o modernizacji zostaną

	opracowane w języku prostym, przyjaznym dla odbiorców o różnych potrzebach poznawczych. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja dotycząca realizacji przedsięwzięcia będzie prowadzona w sposób przystępny, z wykorzystaniem różnych form kontaktu – osobistego, telefonicznego, mailowego oraz poprzez stronę internetową i media społecznościowe. Informacje o pracach i ich postępach będą publikowane w języku prostym. Po zakończeniu inwestycji w budynku zostaną umieszczone czytelne tablice informacyjne i oznaczenia wizualne ułatwiające orientację osobom z niepełnosprawnością wzroku. Działania te zapewnią, że Dom Kultury w Łęgu będzie nie tylko obiektem energooszczędnym, ale również w pełni dostępnym i przyjaznym wszystkim mieszkańcom.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G19. Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Kluby sportowe
Zakres realizowanych zadań	Wykonanie zadania w postaci stworzenia profesjonalnego boiska sportowego pozwoli na zwiększenie potencjału lokalnego klubu sportowego. Jego rozwój to szansa dla dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, ale także promocja kultury fizycznej dla wszystkich mieszkańców terenu. Sport to też nauka odpowiedzialności za drugiego człowieka, miejsca rozładowania emocji i odpoczynku psychicznego. Element ten może być ważny w rozwiązywaniu problemów społecznych obszaru.
Miejsce realizacji	Łąg
Szacowany koszt [zł]	4 000 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2026-2028
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji, Zwiększenie oferty rekreacyjnej. **Wskaźniki:** Liczba obiektów poddanych odnowie – 1 szt. Liczba ludności objętej zadaniem – 1 000 os. **Sposób oceny:** Protokół odbioru,

	Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Projekt modernizacji boiska sportowego zostanie wykonany zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, zapewniając pełną dostępność dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Dla osób z niepełnosprawnością ruchową zapewnione zostaną miejsca postojowe, ciągi komunikacyjne o odpowiedniej szerokości, dostosowane trybuny oraz ławki z oparciami i podłokietnikami. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku wprowadzone zostaną kontrastowe oznaczenia krawędzi boiska, barier i schodów oraz elementy fakturowe nawierzchni prowadzące i ostrzegawcze, ułatwiające poruszanie się po terenie obiektu. W przestrzeni przewidziano również odpowiednie oświetlenie oraz tablice informacyjne umieszczone na wysokości dostosowanej do potrzeb użytkowników poruszających się na wózkach inwalidzkich. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o realizacji inwestycji, zasadach korzystania z boiska oraz wydarzeniach sportowych będą publikowane w sposób zgodny z zasadami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1) na stronie internetowej Gminy Czersk i jednostek organizacyjnych. Komunikaty będą możliwe do odczytu przez czytniki ekranowe, z zapewnieniem opisów alternatywnych dla grafik i zachowaniem wysokiego kontrastu. W materiałach audiowizualnych dotyczących obiektu przewidziane zostanie dodanie napisów dla osób niesłyszących oraz możliwość wykorzystania tłumaczenia na Polski Język Migowy. Publikowane treści będą formułowane w języku prostym i zrozumiałym, dostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Informacje o zasadach korzystania z boiska, planowanych wydarzeniach i regulaminach będą przekazywane w sposób przystępny i czytelny, z wykorzystaniem piktogramów, symboli oraz tablic informacyjnych o dużej czcionce i kontrastowej kolorystyce. Komunikacja z mieszkańcami będzie prowadzona wielokanałowo – osobiście, telefonicznie, mailowo oraz w formie wizualnej.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G20. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Zadanie polega na kompleksowej termomodernizacji budynku Szkoły podstawowej – wymieniona zostanie stolarka okienna i drzwiowa, budynek zostanie ocieplony, a system grzewczy zmodernizowany.
Miejsce realizacji	Łąg
Szacowany koszt [zł]	4 000 000,00 zł

Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Priorytet FEPM.02 Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza Działanie FEPM.02.01 Efektywność energetyczna
Termin realizacji	2026-2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost dostępności obiektów publicznych, Poprawa jakości użytkowania z budynków użyteczności publicznej, Wzrost efektywności energetycznej budynku. **Wskaźniki:** Liczba budynków poddanych termomodernizacji – 1 szt. Liczba osób korzystających po modernizacji: 230 osób **FEPM.02.01:** Wskaźniki produktu: WLWK-PLRO023 - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt. Wskaźniki rezultatu: WLWK-RCR029 - Szacowana emisja gazów cieplarnianych - bd **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** W ramach termomodernizacji budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu wprowadzone zostaną rozwiązania zgodne z zasadą uniwersalnego projektowania, które zapewnią pełną dostępność obiektu dla wszystkich użytkowników – uczniów, nauczycieli, rodziców i gości, w tym osób z niepełnosprawnościami. Wymiana stolarki drzwiowej i okiennej zostanie przeprowadzona z uwzględnieniem potrzeb osób z ograniczoną mobilnością – drzwi wejściowe będą miały odpowiednią szerokość, niskie progi lub ich brak, a klamki zostaną zamontowane na wysokości umożliwiającej wygodne korzystanie osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich. Ocieplenie budynku i modernizacja instalacji grzewczej wpłyną na poprawę komfortu termicznego użytkowników, w tym osób starszych i dzieci. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o realizacji inwestycji oraz o zmianach w funkcjonowaniu szkoły podczas prac będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk oraz placówki w sposób zgodny z zasadami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1). Treści będą udostępnione w formacie możliwym do odczytu przez czytniki ekranowe, z zachowaniem odpowiedniego kontrastu i opisami alternatywnymi dla zdjęć i grafik. Materiały edukacyjne oraz komunikaty dla uczniów i rodziców będą przygotowywane w formatach dostępnych, umożliwiających powiększanie czcionki i łatwe odczytanie informacji. W przypadku publikacji audiowizualnych (np. filmów promujących ekologiczne efekty inwestycji) zapewnione zostaną napisy oraz możliwość tłumaczenia na Polski Język Migowy. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja dotycząca inwestycji oraz bieżącego funkcjonowania szkoły będzie prowadzona w sposób przystępny i zrozumiały, z wykorzystaniem prostego języka i różnych kanałów przekazu – spotkań informacyjnych, komunikacji elektronicznej, ogłoszeń na tablicach oraz w mediach

	społecznościowych. Tablice informacyjne w budynku zostaną oznakowane w sposób kontrastowy i czytelny, a piktogramy pomogą w orientacji osobom z trudnościami poznawczymi. Działania te pozwolą na pełne, bezpieczne i komfortowe korzystanie z budynku szkoły przez wszystkich użytkowników po zakończeniu termomodernizacji.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G21. Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Termomodernizacja budynku, który jest miejscem spotkań społeczności lokalnej. W ramach prac przewiduje się kompleksową termomodernizacje, w tym: ocieplenie budynku, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, modernizację c.o., wymianę źródła ciepła na OZE oraz montaż paneli fotowoltaicznych.
Miejsce realizacji	Odry
Szacowany koszt [zł]	1 500 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Priorytet FEPM.02 Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza Działanie FEPM.02.01 Efektywność energetyczna
Termin realizacji	2025-2026
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost dostępności obiektów publicznych, Poprawa jakości użytkowania z budynków użyteczności publicznej, Wzrost efektywności energetycznej budynku. **Wskaźniki:** Liczba budynków poddanych termomodernizacji – 1 szt. Liczba osób korzystających po modernizacji: 20 średnio-miesięcznie **FEPM.02.01:** Wskaźniki produktu: WLWK-PLRO023 - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt. Wskaźniki rezultatu: WLWK-RCR029 - Szacowana emisja gazów cieplarnianych - bd **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk

Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** W ramach termomodernizacji budynku remizy OSP w Odrach zastosowane zostaną rozwiązania zgodne z zasadą uniwersalnego projektowania, gwarantujące dostępność dla wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami. Modernizacja obejmie wymianę stolarki drzwiowej i okiennej z uwzględnieniem wymogów dostępności — drzwi wejściowe będą miały odpowiednią szerokość, niskie progi lub ich brak, a klamki zostaną zamontowane na ergonomicznej wysokości. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o przebiegu i efektach termomodernizacji będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk oraz jednostek organizacyjnych w sposób zgodny z zasadami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1). Treści będą możliwe do odczytu przez czytniki ekranowe, z zapewnieniem opisów alternatywnych dla grafik i zachowaniem wysokiego kontrastu. Komunikaty o charakterze informacyjnym lub edukacyjnym (np. dotyczące wykorzystania odnawialnych źródeł energii) zostaną przygotowane w formie prostego tekstu, a w materiałach audiowizualnych pojawią się napisy lub tłumaczenie na Polski Język Migowy. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja dotycząca inwestycji oraz funkcjonowania obiektu po modernizacji będzie prowadzona w sposób przystępny, z wykorzystaniem różnych form przekazu — ogłoszeń w przestrzeni publicznej, komunikatów elektronicznych, mediów społecznościowych oraz kontaktu osobistego. Treści będą opracowywane w języku prostym.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G22. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Realizacja zadania polega na budowie boiska przy Szkole Podstawowej w Odrach.
Miejsce realizacji	Odry
Szacowany koszt [zł]	2 000 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2028-2029
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji,

	Zwiększenie oferty rekreacyjnej **Wskaźniki:** Liczba wybudowanych boisk – 1 szt. Liczba osób korzystających: 10 osób/dzień **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Boisko zostanie zaprojektowane zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, tak aby każdy – niezależnie od wieku i sprawności – mógł z niego bezpiecznie korzystać. Dla osób z niepełnosprawnością ruchową przewidziane są utwardzone, równe i antypoślizgowe dojścia, łagodne podjazdy o odpowiednim nachyleniu, a także bezprogowe wejścia na teren obiektu. W pobliżu boiska znajdą się miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami, wyposażone w bezpieczne dojście do wejścia. Trybuny, jeśli zostaną przewidziane, będą posiadały wydzielone miejsca dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku zastosowane zostaną kontrastowe oznaczenia krawędzi boiska, schodów i barier, a dojścia będą wyposażone w fakturowe pasy prowadzące i nawierzchnie ostrzegawcze, które ułatwią orientację w przestrzeni. Zapewnione zostanie także równomierne i bezodblaskowe oświetlenie terenu. Dla osób z niepełnosprawnością słuchu planowane jest umieszczenie tablic informacyjnych w formie graficznej i piktogramów, które zastąpią komunikaty dźwiękowe. Dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przewiduje się proste, logiczne rozmieszczenie przestrzeni oraz czytelne oznakowanie poszczególnych stref (np. wejścia, boisko, toalety, trybuny). **Dostępność cyfrowa:** Informacje o zasadach korzystania z obiektu, wydarzeniach sportowych i regulaminach będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk w sposób zgodny z zasadami WCAG 2.1. Treści będą przygotowane w języku prostym, możliwe do odczytu przez czytniki ekranowe oraz uzupełnione o opisy alternatywne dla zdjęć i grafik. Materiały audiowizualne (np. filmy promujące inwestycję lub relacje z wydarzeń) będą zawierały napisy dla osób niesłyszących lub tłumaczenie na Polski Język Migowy. Osoby z niepełnosprawnością wzroku będą mogły korzystać z wersji dźwiękowej najważniejszych informacji (np. ogłoszeń o zajęciach, wydarzeniach). **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja dotycząca inwestycji oraz zasad korzystania z boiska będzie prowadzona w sposób przystępny, z wykorzystaniem różnych kanałów – osobiście, telefonicznie, mailowo oraz poprzez stronę internetową i tablice ogłoszeń w przestrzeni publicznej.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	G23. Odnowienie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Odrach
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Zadanie polega na budowie placu zabaw w pełni funkcjonalnego nowoczesnego zgodnie z zapotrzebowaniem społeczności lokalnej.
Miejsce realizacji	Odry
Szacowany koszt [zł]	250 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby odnowionych ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Poprawa walorów estetycznych obszaru rewitalizacji. **Wskaźniki:** Liczba odnowionych placów zabaw – 1 szt. Liczba osób korzystających: 50 osób/tydzień **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Nowy plac zabaw zostanie zaprojektowany zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, tak aby był przyjazny i bezpieczny dla wszystkich użytkowników – dzieci, opiekunów i osób starszych, w tym osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Dla osób z niepełnosprawnością ruchową przewidziane są utwardzone, równe i antypoślizgowe nawierzchnie, bezprogowe wejścia oraz ścieżki o odpowiedniej szerokości umożliwiające poruszanie się wózkami inwalidzkimi i wózkami dziecięcymi. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku przewiduje się zastosowanie kontrastowych kolorów nawierzchni, krawędzi i urządzeń, a także wyraźnych faktur nawierzchni prowadzących, które pomogą w orientacji w przestrzeni. Odpowiednie oświetlenie umożliwi bezpieczne korzystanie z placu także w godzinach popołudniowych. Dla osób z niepełnosprawnością słuchu kluczowe będzie zastosowanie komunikacji wizualnej – tablic i piktogramów informujących o zasadach korzystania z urządzeń oraz strefach zabawy. Dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przestrzeń zostanie zorganizowana w sposób czytelny i uporządkowany, z wyraźnym podziałem na strefy tematyczne, co ułatwi orientację i korzystanie z placu. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o inwestycji, zasadach korzystania z placu zabaw oraz wydarzeniach organizowanych na jego terenie będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk w formie zgodnej z zasadami dostępności cyfrowej (WCAG 2.1). Treści będą proste i zrozumiałe, a materiały graficzne uzupełnione o opisy alternatywne. W komunikatach online zastosowany zostanie kontrastowy układ graficzny i możliwość

	powiększenia czcionki. W przypadku publikacji audiowizualnych (np. filmów promujących inwestycję) zapewnione zostaną napisy dla osób niesłyszących lub tłumaczenie na Polski Język Migowy. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Informacje dotyczące inwestycji i zasad użytkowania placu zabaw będą przekazywane w formie wizualnej i tekstowej – z użyciem piktogramów, plansz informacyjnych i tablic o dużej, czytelnej czcionce. Komunikaty będą przygotowane w języku prostym, tak aby były zrozumiałe również dla dzieci i osób z niepełnosprawnością intelektualną. Zapewniona zostanie możliwość kontaktu z administratorem obiektu w różny sposób – osobiście, telefonicznie i mailowo.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G24. Budowa świetlicy wiejskiej w Złotowie**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Sołectwo Złotowo stanowi trzecie pod względem liczby ludności sołectwo w Gminie Czersk. Ze względu na położenie, integracja społeczności lokalnej jest bardzo utrudniona. Zadanie to wzmocni poczucie świadomości lokalnej, więzi sąsiedzkie, poczucie bezpieczeństwa. Budowa świetlicy będzie początkiem realizacji wielu projektów społecznych wpływających pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych obszaru rewitalizacji, do którego należy sołectwo Złotowo. Nowa przestrzeń publiczna stanowić będzie miejsce, gdzie mieszkańcy będą mogli się spotykać, wymieniać doświadczeniami i budować relacje społeczne. To będzie sprzyjać integracji różnych grup wiekowych, kulturowych i społecznych. Nowa świetlica stanowić będzie bazę dla różnorodnych inicjatyw społecznych, takich jak: grupy wolontariackie, organizacje non-profit czy lokalne projekty społeczne. To przyczyni się do aktywizacji społeczności. Organizacja spotkań mieszkańców da im możliwość wspólnego dyskutowania nad lokalnymi problemami, planowaniem działań społecznych i współpracy nad inicjatywami.
Miejsce realizacji	Złotowo
Szacowany koszt [zł]	2 500 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2029-2031
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji, Zwiększenie oferty rekreacyjnej.

	Wskaźniki: Liczba wybudowanych budynków – 1 szt. Liczba osób korzystających miesięcznie: 100 osób/msc. **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Nowa świetlica wiejska w Złotowie zostanie zaprojektowana zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, gwarantującą dostępność dla wszystkich mieszkańców – niezależnie od wieku, poziomu sprawności czy rodzaju niepełnosprawności. Budynek będzie pozbawiony barier architektonicznych – przewidziane zostaną utwardzone i równe dojścia, bezprogowe wejścia oraz podjazdy o odpowiednim nachyleniu. Wewnątrz zaplanowane zostaną szerokie ciągi komunikacyjne oraz antypoślizgowe nawierzchnie. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku przewiduje się zastosowanie kontrastowych kolorów posadzek, drzwi i ścian, ułatwiających orientację przestrzenną. W korytarzach i przy wejściach umieszczone zostaną pasy prowadzące i pola uwagi o fakturowanej powierzchni, a oznaczenia pomieszczeń i przyciski zostaną opisane również alfabetem Braille'a. Dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przestrzeń będzie logicznie zorganizowana, z prostym układem funkcjonalnym i czytelnym oznaczeniem pomieszczeń, co ułatwi samodzielne poruszanie się. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o działalności świetlicy, harmonogramach wydarzeń, rekrutacjach i inicjatywach lokalnych będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk w sposób zgodny z zasadami WCAG 2.1. Treści będą pisane językiem prostym, z możliwością odczytu przez czytniki ekranowe, a grafiki i zdjęcia będą posiadały opisy alternatywne. W przypadku publikacji materiałów audiowizualnych (np. filmów promujących wydarzenia w świetlicy) zapewnione zostaną napisy dla osób niesłyszących lub tłumaczenie na Polski Język Migowy. Użytkownicy będą mogli pobierać materiały w wersjach tekstowych, ułatwiających powiększanie i druk. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z mieszkańcami i użytkownikami świetlicy będzie prowadzona wielokanałowo – osobiście, telefonicznie, mailowo oraz przez stronę internetową. Informacje będą przekazywane w języku prostym i uzupełniane piktogramami oraz infografikami, ułatwiającymi zrozumienie przekazu osobom z trudnościami poznawczymi lub słabszą znajomością języka polskiego. Na terenie obiektu znajdą się czytelne tablice informacyjne z kontrastową czcionką oraz system wizualnego kierowania ruchem.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G25. Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie obejmuje przebudowę budynku Dworca PKP i wykorzystanie na cele społeczne. Planowane prace budowlane będą zgodne z uzgodnieniem z Pomorskim Konserwatorem Zabytków. Planowane prace: przebudowa budynku, dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, zmiana układu pomieszczeń, wymiana konstrukcji i poszycia dachowego. Nowa instalacja c.o., c.w.u., elektryczna, internetowa, kompleksowe prace wykończeniowe oraz zakup wyposażenia. Po realizacji inwestycji budynek ma zostać przeznaczony na społeczne zagospodarowanie dla młodzieży. W budynku Dworca będzie realizowany projektu uruchomienia Centrum Aktywności Międzypokoleniowej.
Miejsce realizacji	Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	2 000 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Działanie FEPM.07.01 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich Działanie FEPM 02.04. Efektywność energetyczna – programy rewitalizacji Działanie FEPM 06.05. Infrastruktura społeczna – program rewitalizacji
Termin realizacji	2027-2029
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji, Zwiększenie oferty rekreacyjnej. **Wskaźniki:** Liczba osób korzystających z infrastruktury – 20 osób/dzień **FEPM.07.01:** Wskaźniki produktu: WLWK-PLRO148 - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Wskaźniki rezultatu: WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 1 905 osoby. **FEPM.02.04:** WLWK-PLRO023 - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 budynek WLWK-RCR029 - Szacowana emisja gazów cieplarnianych - bd **FEPM.06.05:** WLWK-PLRO205 - Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne – 1 obiekt WLWK-PLRR105 - Roczna liczba użytkowników obiektów świadczących usługi społeczne – 7 300 osób

	Sposób oceny: Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Przebudowa budynku Dworca PKP zostanie wykonana zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, tak aby nowa przestrzeń społeczna była przyjazna i w pełni dostępna dla wszystkich użytkowników. Dla osób z niepełnosprawnością ruchową przewiduje się wykonanie utwardzonych, bezprogowych dojść, podjazdów o odpowiednim nachyleniu, szerokich drzwi wejściowych. Wewnątrz budynku zaplanowane zostaną szerokie korytarze dostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku zastosowane zostaną kontrastowe oznaczenia drzwi, krawędzi i schodów, a także systemy naprowadzania w postaci fakturowych pasów prowadzących i pól uwagi. Pomieszczenia zostaną oznaczone tabliczkami z nazwami zapisanymi również alfabetem Braille'a. Oświetlenie obiektu będzie równomierne, eliminujące olśnienia i strefy cienia. Dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przestrzeń zostanie zaprojektowana w sposób prosty, logiczny i intuicyjny, z wyraźnym podziałem na strefy oraz czytelnym oznaczeniem pomieszczeń. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o działalności Centrum Aktywności Międzypokoleniowej mieszczącego się w budynku dworca będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk oraz w mediach społecznościowych w sposób zgodny z wytycznymi WCAG 2.1. Strona będzie przystosowana do obsługi przez czytniki ekranowe, z odpowiednim kontrastem i możliwością powiększenia czcionki. Materiały audiowizualne (np. zapowiedzi wydarzeń czy relacje z zajęć) będą opatrzone napisami dla osób niesłyszących oraz – w miarę możliwości – tłumaczeniem na Polski Język Migowy. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku przygotowane zostaną opisy alternatywne grafik i zdjęć oraz możliwość odsłuchu wybranych treści w formie audio. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Informacje o funkcjonowaniu obiektu i oferowanych usługach społecznych będą przekazywane w różnych formach – ustnej, pisemnej i elektronicznej. Treści informacyjne będą opracowane językiem prostym, a na miejscu zostaną zamontowane czytelne tablice z piktogramami i napisami o wysokim kontraście. W przypadku wydarzeń społecznych i spotkań w Centrum zapewnione zostanie dostosowanie sposobu komunikacji do potrzeb uczestników – np. poprzez użycie mikrofonów, materiałów w dużym druku lub prostych prezentacji graficznych.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G26. Przebudowa i przeznaczenie na funkcje społeczne budynków znajdujących się w otoczeniu Dworca PKP**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna

	Kierunek działania: Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Przebudowa budynków znajdujących się w bliskim sąsiedztwie i przeznaczenie ich na cele społeczne. Wszystkie prace zostaną przeprowadzone po uzgodnieniu z Pomorskim Konserwatorem Zabytków. Realizacja zadania uzależniona jest od rozmów ze spółkami Kolejowymi. Planuje się, że w ramach zadania nowe funkcje uzyskają dwa budynki: „rowerownia" i wieża ciśnień. Nowa przestrzeń publiczna stanowić będzie miejsce, gdzie mieszkańcy będą mogli spotykać się i wymieniać doświadczeniami oraz budować relacje społeczne. Będzie to sprzyjać integracji różnych grup wiekowych, kulturowych i społecznych.
Miejsce realizacji	Osiedle nr 1 „Centrum"
Szacowany koszt [zł]	7 000 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2028-2031
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji, Zwiększenie oferty rekreacyjnej, Wzrost dostępności obiektów publicznych dla osób z niepełnosprawnościami. **Wskaźniki:** Liczba osób uzyskujących wsparcie w zakresie aktywności zawodowej – 4 os. **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna**: Przebudowa budynków w otoczeniu Dworca PKP zostanie przeprowadzona z zachowaniem zasad uniwersalnego projektowania, tak aby nowe przestrzenie o funkcjach społecznych były dostępne i komfortowe dla wszystkich użytkowników. Wnętrza zostaną wyposażone w przestrzenie manewrowe oraz toalety przystosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku przewidziane zostanie zastosowanie kontrastowych kolorów nawierzchni i elementów wyposażenia (np. drzwi, poręczy, schodów), a także montaż pasów prowadzących i pól uwagi z fakturowanej nawierzchni, ułatwiających orientację przestrzenną. Tabliczki z oznaczeniem pomieszczeń będą zawierały napisy w alfabecie Braille'a, a w wybranych strefach zastosowane zostanie odpowiednie oświetlenie eliminujące olśnienia. Dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przestrzeń zostanie zaprojektowana w sposób uporządkowany i logiczny, z prostym układem funkcjonalnym oraz z wyraźnym oznaczeniem stref i pomieszczeń. **Dostępność cyfrowa:**

	Wszelkie informacje o działalności obiektów, organizowanych wydarzeniach i dostępnych usługach społecznych będą publikowane w sposób zgodny z zasadami WCAG 2.1. Strony internetowe Gminy Czersk i jednostek zaangażowanych w projekt będą przystosowane do obsługi przez czytniki ekranowe, z możliwością zmiany wielkości czcionki i kontrastu. Dla materiałów audiowizualnych przewiduje się opracowanie napisów dla osób niesłyszących oraz – w miarę możliwości – tłumaczeń na Polski Język Migowy. Osoby niewidome będą mogły skorzystać z wersji audio lub opisów alternatywnych publikowanych materiałów graficznych. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Informacje o funkcjonowaniu budynków, zasadach korzystania z pomieszczeń i prowadzonych inicjatywach będą przekazywane w sposób przystępny i zrozumiały. Komunikaty będą opracowywane w języku prostym, a w przestrzeni obiektów znajdą się czytelne tablice informacyjne z piktogramami oraz oznaczenia w kontrastowych barwach. W pomieszczeniach przeznaczonych na działalność społeczną i kulturalną przewiduje się dostosowanie sposobu komunikacji do odbiorców – np. poprzez wykorzystanie prostych grafik, plansz i materiałów w dużym druku.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G27. Przebudowa centrum Czerska**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Zadanie dotyczy przebudowy ulic leżących w centralnej części miasta Czerska. Zadanie polegać będzie na budowie i przebudowie ul. dr Zielińskiego, części ul. Królowej Jadwigi, części ul. Rynkowej, ul. Hallera, Placu Kalinowskich oraz Placu Harcmistrza Józefa Piekarka. Zadanie poprzedzone zostanie konsultacjami społecznymi dotyczącymi wyboru najlepszych rozwiązań komunikacyjnych. Realizacja zadania pozwoli na dostęp do najważniejszych miejsc administracji publicznej, w tym do Szkoły Podstawowej nr 1, rolkowiska/lodowiska, Urzędu Miejskiego w Czersku. Wskazane wyżej drogi, które zostaną objęte zadaniem stanowią najważniejszy ciąg komunikacyjny na Osiedlu nr 1 „Centrum”.
Miejsce realizacji	Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	12 000 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy RPIS Polski Ład, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Termin realizacji	2025-2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Nadanie funkcji „starego miasta”,

	Poprawa warunków przestrzeni publicznej w tym likwidacja barier architektonicznych, Wzrost ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji. **Wskaźniki:** Powierzchnia poddana przebudowie – 0,2 ha Liczba ludności dziennie przejeżdżającej przez centrum Czerska – kilka tys. osób **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Przebudowa centrum Czerska zostanie zaplanowana i zrealizowana w sposób zapewniający pełną dostępność przestrzeni publicznej dla wszystkich użytkowników – pieszych, rowerzystów, osób starszych, opiekunów z dziećmi oraz osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Dla osób z niepełnosprawnością ruchową przewidziano odpowiednio szerokie chodniki, dostępne rampy o właściwym nachyleniu oraz miejsca odpoczynku wyposażone w ławki z oparciem i podłokietnikami. Miejsca parkingowe w pobliżu urzędów i obiektów użyteczności publicznej zostaną oznaczone i dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku wprowadzony zostanie system nawierzchni fakturowych – pasy prowadzące i pola uwagi z wyczuwalną strukturą, ułatwiające orientację przestrzenną. Istotne elementy infrastruktury, takie jak schody, przejścia i krawędzie chodników, będą oznaczone w kontrastowych kolorach. Dla osób z niepełnosprawnością słuchu przewiduje się montaż wizualnych sygnalizacji świetlnych na przejściach dla pieszych oraz tablic informacyjnych w przestrzeni publicznej, ułatwiających samodzielne poruszanie się po centrum. Z kolei dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przestrzeń zostanie zaprojektowana w sposób prosty i intuicyjny – z logicznym układem komunikacyjnym, ograniczoną liczbą bodźców wizualnych i spójnym oznakowaniem kierunkowym. **Dostępność cyfrowa:** Wszystkie informacje dotyczące projektu przebudowy centrum, konsultacji społecznych oraz etapów realizacji inwestycji będą udostępniane w formie dostępnej cyfrowo – zgodnej z zasadami WCAG 2.1. Strona internetowa Gminy Czersk oraz media społecznościowe będą dostosowane do obsługi przez czytniki ekranowe, z możliwością powiększania tekstu i zachowaniem odpowiedniego kontrastu. Wizualizacje projektowe zostaną opatrzone opisami alternatywnymi dla osób niewidomych. W przypadku nagrań wideo lub prezentacji multimedialnych przewiduje się dodanie napisów dla osób niesłyszących oraz – w miarę możliwości – tłumaczenie na Polski Język Migowy. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Proces konsultacji społecznych oraz bieżąca komunikacja dotycząca projektu zostaną prowadzone w sposób zapewniający zrozumiałość i równość dostępu do informacji. Materiały informacyjne i ogłoszenia będą opracowywane językiem prostym, a w przestrzeni centrum rozmieszczone zostaną czytelne tablice z piktogramami i planami sytuacyjnymi ułatwiającymi orientację.

Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G28. Przebudowa ul. Dworcowej w Czersku**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	W ramach projektu przewidziano wymianę nawierzchni dróg, budowę kanalizacji deszczowej, oświetlenia, ciągów pieszych i rowerowych. Realizacja inwestycji pozwoli na dojazd do Szkoły Podstawowej nr 1 w Czersku, do Dworca PKP czyli centrum realizacji społecznych działań rewitalizacyjnych.
Miejsce realizacji	Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	8 000 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
Termin realizacji	2027-2030
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Nadanie funkcji „starego miasta”. Poprawa warunków przestrzeni publicznej, w tym likwidacja barier architektonicznych. **Wskaźniki:** Liczba ludności dziennie korzystającej z przebudowanej ulicy – kilka tys. osób **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Przebudowa ul. Dworcowej zostanie zaplanowana z zachowaniem zasad uniwersalnego projektowania, tak aby przestrzeń była bezpieczna i dostępna dla wszystkich użytkowników – w tym osób z niepełnosprawnościami, seniorów, rodziców z wózkami oraz dzieci. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku zaplanowano montaż nawierzchni fakturowych – pasów prowadzących i pól uwagi o zróżnicowanej strukturze, a także zastosowanie kontrastowych kolorów nawierzchni i krawędzi schodów. Dla osób z niepełnosprawnością słuchu przewidziane są tablice informacyjne w przestrzeni publicznej, natomiast dla osób z niepełnosprawnością ruchową zapewnione zostaną odpowiednio szerokie chodniki, dostępne miejsca parkingowe oraz bezpieczne strefy dojścia do przystanków i obiektów publicznych.

	Projekt uwzględnia także potrzeby osób z niepełnosprawnością intelektualną, dzięki prostemu, czytelnemu układowi przestrzennemu, ograniczeniu nadmiaru elementów wizualnych oraz zastosowaniu jasnych oznaczeń kierunkowych. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o realizacji inwestycji, organizacji ruchu i postępach prac będą udostępniane na stronie internetowej Gminy Czersk oraz w mediach społecznościowych w sposób zgodny ze standardami WCAG 2.1. Materiały informacyjne (mapy, wizualizacje, komunikaty) zostaną przygotowane w wersjach dostępnych cyfrowo – z możliwością odczytu przez czytniki ekranowe, z odpowiednim kontrastem, możliwością powiększenia tekstu oraz z opisami alternatywnymi dla grafik i zdjęć. W przypadku filmowych komunikatów lub relacji przewidziane zostaną napisy dla osób niesłyszących oraz – w miarę możliwości – tłumaczenie na Polski Język Migowy. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Proces konsultacji społecznych oraz bieżąca komunikacja z mieszkańcami dotycząca przebudowy ul. Dworcowej będą prowadzone w sposób zapewniający pełną dostępność informacyjną. Ogłoszenia, zaproszenia i komunikaty zostaną opracowane językiem prostym i uzupełnione piktogramami, a na tablicach informacyjnych w terenie pojawią się czytelne mapy i kierunkowskazy.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G29. Dostosowanie rolkowiska na potrzeby lodowiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czersku wraz z budową zaplecza, w tym toalety publiczne**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Szkoła Podstawowa nr 1 w Czersku
Zakres realizowanych zadań	W ramach zadania przewiduje się wykonanie posadzki i systemu mrożenia, budowę pomieszczenia na rolki i toalety, zakup kontenera szatniowego. W ramach działań społecznych na lodowisku i rolkowisku prowadzone będą zajęcia dla dzieci i rodzin z obszaru rewitalizacji. Realizacja projektu obejmuje także stworzenie toalety publicznej, która będzie dostępna dla osób z niepełnosprawnością. Przebudowana przestrzeń przeznaczona będzie pod rekreację, wypoczynek dla mieszkańców gminy Czersk w każdym wieku. W wyniku realizacji przedsięwzięcia nastąpi integracja społeczeństwa (w tym integracja międzypokoleniowa, włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym). Działania te znacząco wpłyną na aktywizację rodzin z dziećmi, młodzieży i seniorów.
Miejsce realizacji	Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	2 000 000,00 zł

Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2024-2026
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji, Zwiększenie oferty rekreacyjnej. **Wskaźniki:** Liczba przebudowanych obiektów rekreacyjnych – 1 szt. Liczba użytkowników w sezonie zimowym: 100 osób/dzień **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Projekt dostosowania rolkowiska na potrzeby lodowiska wraz z budową zaplecza zostanie opracowany zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, tak aby infrastruktura była w pełni dostępna dla wszystkich użytkowników – w tym osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, seniorów oraz rodzin z dziećmi. Dla osób z niepełnosprawnością ruchową zapewnione zostaną szerokie wejścia do strefy szatniowej, miejsce do siedzenia i odpoczynku oraz dostęp do strefy rekreacyjnej bez barier. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku zastosowane zostaną kontrastowe kolory nawierzchni i elementów wyposażenia, a dojścia do obiektu zostaną oznaczone pasmami fakturowymi i polami uwagi ułatwiającymi orientację w przestrzeni. Dla osób z niepełnosprawnością słuchu przewidziane są wizualne komunikaty alarmowe i informacyjne oraz czytelne oznaczenia w obrębie zaplecza. Przestrzeń zostanie zaprojektowana w sposób logiczny i prosty, co ułatwi korzystanie także osobom z niepełnosprawnością intelektualną. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o funkcjonowaniu obiektu, harmonogramie zajęć, zasadach korzystania z lodowiska i wydarzeniach sportowych będą udostępniane na stronie internetowej Gminy Czersk oraz Szkoły Podstawowej nr 1 w Czersku w formie zgodnej z WCAG 2.1. Komunikaty będą przygotowywane w formie tekstowej, graficznej i audiowizualnej, z opisami alternatywnymi do zdjęć i grafik oraz z napisami dla osób niesłyszących. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku przewidziane będzie udostępnianie wybranych treści w formie audio lub łatwej do czytania (ETR). **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z użytkownikami obiektu będzie prowadzona w sposób dostępny i zrozumiały. Informacje o wydarzeniach, godzinach otwarcia i zasadach bezpieczeństwa będą opracowywane językiem prostym, a w przestrzeni obiektu znajdą się czytelne tablice informacyjne z piktogramami i kontrastową czcionką.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją	Konflikty między mieszkańcami.

przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	

Nazwa	**G30. Modernizacja ulicy im. Józefa Ostrowskiego (Placu Ostrowskiego)**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Realizacja zadania obejmuje stworzenie nowoczesnej przestrzeni publicznej na Placu Ostrowskiego z wykorzystaniem zieleni i roślinności. Zgodnie z wymaganiami konserwatorskimi zostanie opracowany jeden program zagospodarowania terenu dla ul. J. Ostrowskiego. Ponadto planuje się uporządkowanie, stworzenie ogródków gastronomicznych. Zadanie pozwoli na uporządkowanie terenu będącego wizytówką miasta. W ramach działań rewitalizacyjnych prowadzone zajęcia mające na celu zwiększenie liczby nasadzeń. Przewiduje się przeprowadzenie zajęć dla młodzieży z obszaru rewitalizacji ze studentami Politechniki Bydgoskiej z projektowania architektury, w tym uwzględnienie zagadnień uniwersalnego projektowania.
Miejsce realizacji	Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	8 000 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2027-2031
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Poprawa walorów estetycznych obszaru rewitalizacji, Wzrost poziomu bezpieczeństwa. **Wskaźniki:** Teren objęty rewitalizacją i przywróceniem dawnej świetności: 0,4 ha **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Modernizacja Placu Ostrowskiego zostanie przeprowadzona z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania, tak aby nowa przestrzeń miejska była bezpieczna, estetyczna i w pełni dostępna dla wszystkich mieszkańców – w tym osób z niepełnosprawnościami, seniorów oraz rodzin z dziećmi. Dla osób z niepełnosprawnością ruchową przewidziane zostaną utwardzone ciągi piesze o odpowiedniej szerokości, miejsca odpoczynku z ławkami wyposażonymi w oparcia i podłokietniki. Elementy małej architektury oraz krawędzie schodów zostaną oznaczone kontrastowo kolorystycznie, a oświetlenie placu zaplanowane w sposób eliminujący olśnienia.

	Dla osób z niepełnosprawnością słuchu przewidziane są wizualne systemy informacji publicznej – tablice z czytelnymi komunikatami o wydarzeniach. Dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przestrzeń będzie zaprojektowana w sposób przejrzysty, z prostym układem komunikacyjnym, ograniczoną liczbą bodźców wizualnych i czytelnym systemem oznaczeń kierunkowych. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o przebiegu inwestycji, konsultacjach społecznych oraz działaniach edukacyjnych związanych z projektowaniem przestrzeni dostępnej (we współpracy ze studentami Politechniki Bydgoskiej) będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk w sposób zgodny z zasadami WCAG 2.1. Treści będą dostępne dla czytników ekranowych, z możliwością zmiany rozmiaru czcionki i kontrastu. W materiałach graficznych i wizualizacjach zostaną zastosowane opisy alternatywne, a publikowane filmy lub prezentacje będą opatrzone napisami dla osób niesłyszących i – w miarę możliwości – tłumaczeniem na Polski Język Migowy. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z mieszkańcami w trakcie realizacji inwestycji i po jej zakończeniu będzie prowadzona w sposób otwarty i zrozumiały. Materiały informacyjne, zaproszenia na konsultacje i ogłoszenia o wydarzeniach będą opracowywane językiem prostym, a na placu zostaną rozmieszczone tablice informacyjne z piktogramami i planem sytuacyjnym w kontrastowych kolorach.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G31. Termomodernizacja budynku gminnego będącego w Mieszkaniowym Zasobie Gminy**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Realizacja zadania obejmuje termomodernizację budynku mieszkalnego (wymiana okien, drzwi zewnętrznych oraz ocieplenie ścian, dachu, instalacja co, instalacja cwu) zgodnie z audytem energetycznym – ul. Dworcowa 15
Miejsce realizacji	Osiedle nr 1 „Centrum”
Szacowany koszt [zł]	500 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne (KPO, BGK)
Termin realizacji	2026-2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost efektywności energetycznej budynku.

	Poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców terenu rewitalizacji. **Wskaźniki:** Liczba budynków poddanych termomodernizacji – 1 szt. **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Termomodernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dworcowej 15 zostanie zrealizowana zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami, seniorów oraz rodzin z małymi dziećmi. W procesie modernizacji stolarki zwrócona zostanie szczególna uwaga na wysokość klamek, progów i okien, tak by umożliwić ich wygodne użytkowanie także osobom poruszającym się na wózkach. **Dostępność cyfrowa:** Informacje dotyczące realizacji projektu i zasad ubiegania się o wsparcie w ramach programów modernizacyjnych (np. KPO, BGK) będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk w sposób zgodny ze standardem WCAG 2.1. Komunikaty będą miały formę tekstową i graficzną, z możliwością odczytu przez czytniki ekranowe. Materiały informacyjne (np. o zmianach w budynku, terminach prac, zasadach bezpieczeństwa) zostaną opracowane w wersjach łatwych do czytania (ETR), a dokumenty urzędowe dostępne będą w formie edytowalnych plików tekstowych. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna**: Komunikacja z mieszkańcami budynku i społecznością lokalną w trakcie realizacji inwestycji będzie prowadzona w sposób zrozumiały i przystępny. Informacje o planowanych pracach remontowych, ewentualnych utrudnieniach i terminach zostaną przekazywane językiem prostym, zarówno pisemnie (na tablicach informacyjnych i ogłoszeniach w budynku), jak i w formie elektronicznej.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G32. Remont budynku przedszkola w Łęgu w celu utworzenia mieszkań komunalnych**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Do wykonania generalny remont budynku, modernizacja instalacji, prace remontowe, częściowa wymiana stolarki.
Miejsce realizacji	Łąg
Szacowany koszt [zł]	600 000,00 zł
Planowane źródło finansowania	Budżet Gminy Bank Gospodarstwa Krajowego

realizacji przedsięwzięcia	
Termin realizacji	2026-2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Poprawa warunków mieszkaniowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; Zwiększenie dostępności zasobu mieszkaniowego gminy. **Wskaźniki:** Liczba utworzonych mieszkań – 4 szt. **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Podczas remontu dawnego budynku przedszkola w Łęgu, w którym planuje się utworzenie mieszkań komunalnych, zastosowane zostaną rozwiązania zgodne z zasadą uniwersalnego projektowania, umożliwiające bezpieczne i wygodne użytkowanie przestrzeni przez wszystkich mieszkańców, w tym osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze. **Dostępność cyfrowa:** Informacje dotyczące realizacji projektu, zasad przydziału lokali komunalnych oraz wsparcia dla mieszkańców będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk w sposób zgodny ze standardami WCAG 2.1. Treści będą dostępne dla czytników ekranowych, z możliwością zmiany rozmiaru czcionki, kontrastu oraz pobrania materiałów w formatach tekstowych (PDF, DOCX). Komunikaty będą opracowywane językiem prostym, a grafiki i wizualizacje obiektu zostaną opatrzone opisami alternatywnymi. W przypadku publikacji materiałów audiowizualnych (np. prezentacji informacyjnych) zostaną one uzupełnione o napisy dla osób niesłyszących i – jeśli to możliwe – tłumaczenie na Polski Język Migowy. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** W trakcie realizacji inwestycji oraz po oddaniu budynku do użytku informacje dla mieszkańców będą przekazywane w sposób zrozumiały i dostępny. Ogłoszenia dotyczące naboru na lokale komunalne, zasad użytkowania budynku czy zgłaszania usterek będą opracowywane językiem prostym, a w budynku umieszczone zostaną czytelne tablice informacyjne z piktogramami.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G33. Termomodernizacja Ośrodka Zdrowia w Łęgu**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne

Zakres realizowanych zadań	Przeprowadzenie kompleksowej termomodernizacji, w tym wymiana okien, drzwi zewnętrznych, ocieplenie budynku oraz modernizacja instalacji c.o. i c.w.u
Miejsce realizacji	Łąg
Szacowany koszt [zł]	1 000 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2028-2029
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost efektywności energetycznej budynku. **Wskaźniki:** Liczba budynków poddanych termomodernizacji – 1 szt. Liczba osób korzystających z ośrodka: 50 osób/msc. **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** W ramach termomodernizacji Ośrodka Zdrowia w Łęgu zostaną wdrożone rozwiązania zgodne z zasadą uniwersalnego projektowania, które zapewnią pełną dostępność budynku wszystkim pacjentom – niezależnie od ich wieku, stanu zdrowia czy rodzaju niepełnosprawności. Dla osób z niepełnosprawnością ruchową przewidziano zapewnienie odpowiednich wysokości klamek drzwi i okien. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o działalności Ośrodka Zdrowia, godzinach przyjęć oraz terminach wizyt będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk oraz jednostki organizacyjnej w formie zgodnej z WCAG 2.1. Komunikaty będą opracowane w sposób zrozumiały, z możliwością powiększenia czcionki, zmiany kontrastu i odczytu przez czytniki ekranowe. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku przewidziane zostaną opisy alternatywne do zdjęć i grafik, a materiały audiowizualne (np. komunikaty o programach zdrowotnych) będą opatrzone napisami dla osób niesłyszących lub tłumaczeniem na Polski Język Migowy. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Komunikacja z pacjentami i mieszkańcami będzie prowadzona w sposób zrozumiały i przyjazny. W rejestracji zostanie zapewniona możliwość obsługi osób z różnymi potrzebami komunikacyjnymi – językiem prostym, za pomocą pisma, gestów lub piktogramów. W budynku pojawią się czytelne tablice informacyjne z kontrastową czcionką i symbolami, ułatwiające samodzielne poruszanie się po obiekcie.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	G34. Modernizacja Alei Lipowej w Gutowcu
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Modernizacja polegać będzie na zamontowaniu ławeczek, tablic informacyjnych itp. Utworzenie nowego miejsca wypoczynku w tej części gminy. Aleja będzie też elementem promocyjnym gminy i wzmacniającym tożsamość lokalną.
Miejsce realizacji	Gutowiec działka 237/7, 251
Szacowany koszt [zł]	50 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2028-2029
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Miejsce odpoczynku dla osób starszych; Miejsce integracji młodzieży. **Wskaźniki:** Liczba osób korzystających z przestrzeni: 150 osób **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Modernizacja Alei Lipowej w Gutowcu zostanie przeprowadzona zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, tak aby powstała przestrzeń była bezpieczna, komfortowa i dostępna dla wszystkich użytkowników – w tym osób starszych, rodzin z dziećmi oraz osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Alejka spacerowa zostanie wyposażona w utwardzoną nawierzchnię o antypoślizgowej strukturze, bez krawężników i progów utrudniających poruszanie się osobom z ograniczoną mobilnością. Dla osób z niepełnosprawnością ruchową przewidziane są łagodne spadki terenu, miejsca odpoczynku z ławeczkami na odpowiedniej wysokości oraz powierzchnie manewrowe przy punktach informacyjnych i siedziskach. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku zastosowane zostaną kontrastowe kolory elementów małej architektury, czytelne oznaczenia na tablicach informacyjnych i kierunkowych, a także prowadnice w nawierzchni ułatwiające orientację w terenie. Dla osób z niepełnosprawnością słuchu w przestrzeni zostaną umieszczone czytelne tablice informacyjne i piktogramy ułatwiające samodzielne korzystanie z alei. W przypadku osób starszych i z ograniczeniami poznawczymi teren będzie zagospodarowany w sposób prosty, bez nadmiaru bodźców i z intuicyjnym układem ciągów pieszych. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o modernizacji Alei Lipowej, jej funkcjach rekreacyjnych i zasadach korzystania z przestrzeni będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk w sposób zgodny z WCAG 2.1. Opisy i materiały graficzne (np. wizualizacje lub mapy dojścia) zostaną uzupełnione o teksty alternatywne z myślą o osobach korzystających z

	czytników ekranowych. Treści informacyjne będą opracowane językiem prostym, a komunikaty o postępach inwestycji dostępne również w formacie przyjaznym dla osób słabowidzących (zwiększony kontrast i możliwość powiększenia czcionki). **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Na terenie Alei Lipowej zostaną zamontowane tablice informacyjne o funkcji edukacyjnej i promocyjnej, przygotowane w sposób dostępny dla różnych odbiorców. Zostaną one wyposażone w piktogramy, dużą czcionkę i kontrastowe kolory, ułatwiające odczyt osobom z ograniczoną percepcją wzrokową.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G35. Rozbudowa placu zabaw w Złotowie**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Rozbudowa o zjazd linowy, zjeżdżalnie oraz 2 bramki piłkarskie zlokalizowane obok placu sołeckiego. Będzie to doskonałe uzupełnieniem terenu rekreacyjnego zapewniając aktywny wypoczynek na świeżym powietrzu. Dodanie 3 nowych urządzeń ma na celu zwiększenie atrakcyjności placu zabaw oraz integracji większej liczby dzieci jak i rodziców.
Miejsce realizacji	Złotowo
Szacowany koszt [zł]	30 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2026-2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji, Zwiększenie oferty rekreacyjnej. **Wskaźniki:** Liczba rozbudowanych placów zabaw – 1 szt. Liczba ludności korzystającej ze zmodernizowanego placu zabaw – 20 osób/dzień **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk

Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Projekt rozbudowy placu zabaw w Złotowie zostanie zrealizowany zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, tak aby przestrzeń rekreacyjna była przyjazna i bezpieczna dla wszystkich użytkowników, niezależnie od wieku czy stopnia sprawności. Nowe elementy zostaną rozmieszczone w sposób zapewniający swobodny dostęp do urządzeń oraz bezpieczne poruszanie się po terenie. Przewiduje się wykonanie utwardzonych ścieżek o łagodnym nachyleniu, nawierzchni amortyzującej upadki oraz wydzielenie stref odpoczynku z ławeczkami i zacienieniem. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o modernizacji placu zabaw oraz zasadach jego użytkowania będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk w sposób zgodny ze standardem WCAG 2.1. Materiały graficzne i wizualizacje zostaną uzupełnione o opisy alternatywne dostępne dla osób korzystających z czytników ekranowych. Komunikaty będą opracowane językiem prostym, a informacje o lokalizacji placu i jego wyposażeniu będą dostępne w wersji umożliwiającej zwiększenie kontrastu i rozmiaru czcionki. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Na placu zabaw zostaną umieszczone czytelne tablice informacyjne z zasadami korzystania z urządzeń, opracowane w formie tekstowo-graficznej z użyciem piktogramów, co ułatwi ich zrozumienie dzieciom, osobom starszym oraz osobom z trudnościami poznawczymi.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G36. Rozbudowa placu zabaw przy przedszkolu w miejscowości Łąg**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Rozbudowa o nowe urządzenia placu zabaw przy przedszkolu w Łęgu oraz udostępnienie placu zabaw do użytku ogólnodostępnego po godzinach pracy przedszkola.
Miejsce realizacji	Łąg
Szacowany koszt [zł]	100 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Termin realizacji	2026
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji, Zwiększenie oferty rekreacyjnej. **Wskaźniki:**

	Liczba rozbudowanych placów zabaw – 1 szt. Liczba ludności korzystającej ze zmodernizowanego placu zabaw – 20 osób/dzień **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Rozbudowa placu zabaw przy przedszkolu w Łęgu zostanie przeprowadzona zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, tak aby obiekt był dostępny i przyjazny dla wszystkich użytkowników – w tym dzieci z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów. W ramach inwestycji przewiduje się zastosowanie utwardzonych, antypoślizgowych i bezprogowych dojść, umożliwiających poruszanie się wózkami dziecięcymi i inwalidzkimi, a także nawierzchni bezpiecznej amortyzującej upadki. Urządzenia zostaną dobrane w sposób sprzyjający integracyjnej zabawie dzieci o różnych możliwościach ruchowych, np. huśtawki kubełkowe, karuzele i piaskownice z obniżonym dostępem. Przestrzeń zostanie wyposażona w ławeczki i strefy odpoczynku z zacienieniem, przystosowane wysokością do potrzeb osób starszych i osób z ograniczoną mobilnością. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku przewiduje się zróżnicowanie faktur nawierzchni, kontrastowe kolory urządzeń i krawędzi, a także czytelne oznaczenia stref wejścia i wyjścia. Dla osób z niepełnosprawnością słuchu zaplanowane zostaną czytelne tablice informacyjne z piktogramami i prostymi symbolami, ułatwiające komunikację. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o nowym wyposażeniu placu zabaw, zasadach korzystania oraz godzinach jego otwarcia będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk i jednostek oświatowych w formie zgodnej z WCAG 2.1. Strona zapewni możliwość powiększania czcionki, zmiany kontrastu, a zdjęcia i grafiki zostaną opatrzone opisami alternatywnymi. Informacje o inwestycji i zasadach dostępności będą formułowane językiem prostym, przystępnym dla wszystkich odbiorców. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** Na terenie placu zostaną umieszczone czytelne tablice informacyjne zawierające zasady bezpiecznego korzystania z urządzeń, opracowane w formie graficzno-tekstowej z użyciem piktogramów, co ułatwi ich zrozumienie dzieciom i osobom z trudnościami poznawczymi.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G37. Remont pomieszczenia przy ul. Batorego 4 na potrzeby CAM**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne

Zakres realizowanych zadań	Pomieszczenie zostanie przystosowane, odnowione, wymienione wyposażanie. Elementy te będą dostosowane do pełnienia zadań związanych z zadaniem utworzenia Centrum Aktywności Międzypokoleniowej.
Miejsce realizacji	Osiedle nr 1 Centrum
Szacowany koszt [zł]	200 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Priorytet FEPM.07 Fundusze europejskie dla Pomorza bliższego obywatelom Działanie FEPM.07.01 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich Działanie FEPM.06.05. Infrastruktura społeczna – programy rewitalizacji
Termin realizacji	2027
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji, Zwiększenie oferty rekreacyjnej. **Wskaźniki:** Liczba wyremontowanych pomieszczeń – 1 szt. **FEPM.07.01:** Wskaźniki produktu: WLWK-PLRO148 - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Wskaźniki rezultatu: WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 1 905 osoby. **FEPM.06.05:** WLWK-PLRO205 - Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne – 1 obiekt **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Remont pomieszczenia przy ul. Batorego 4 zostanie przeprowadzony w oparciu o zasadę uniwersalnego projektowania, z myślą o stworzeniu przestrzeni przyjaznej, bezpiecznej i dostępnej dla wszystkich użytkowników Centrum Aktywności Międzypokoleniowej (CAM), w tym osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Stanowiska pracy lub strefy spotkań zostaną dostosowane wysokością do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku zastosowane zostaną kontrastowe kolory ścian, podłóg i drzwi, czytelne oznakowanie pomieszczeń oraz oznaczenia dotykowe (np. tabliczki w alfabecie Braille'a). Dla osób z niepełnosprawnością słuchu w strefach wspólnych będzie akustyka sprzyjająca rozmowie i redukująca pogłos.

	Dla osób starszych i z niepełnosprawnością intelektualną przestrzeń zostanie zaprojektowana w sposób prosty i intuicyjny, z ograniczoną liczbą bodźców wizualnych. **Dostępność cyfrowa:** Wszelkie informacje dotyczące funkcjonowania CAM przy ul. Batorego 4 będą publikowane na stronie internetowej Gminy Czersk oraz w mediach społecznościowych w sposób zgodny z wytycznymi WCAG 2.1. Komunikaty zostaną opracowane językiem prostym, z możliwością odczytu przez czytniki ekranowe oraz powiększania czcionki. Materiały promocyjne (np. plakaty, ogłoszenia o warsztatach czy spotkaniach) będą dostępne również w formacie PDF dostępnych cyfrowo. W miarę możliwości zapewnione zostaną także nagrania w formie audio lub wideo z napisami, tak aby osoby z dysfunkcjami wzroku lub słuchu mogły uzyskać pełen dostęp do informacji o działalności centrum. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** W budynku zostanie wdrożony system oznakowania wizualnego — czytelne tablice informacyjne z dużą czcionką, kontrastową kolorystyką i piktogramami, ułatwiające odnalezienie pomieszczeń i punktów obsługi. Dla osób z niepełnosprawnością wzroku lub poznawczą możliwe będzie zastosowanie tablic z mapą dotykową lub oznaczeniem Braille'a. W komunikacji z mieszkańcami i uczestnikami zajęć zapewnione zostaną różne formy kontaktu z personelem: osobista, telefoniczna, mailowa oraz online, z możliwością wykorzystania komunikacji pisemnej dla osób niesłyszących. W razie potrzeby Gmina zapewni również tłumacza języka migowego lub asystenta osoby z niepełnosprawnością. Materiały promujące działalność CAM będą opracowane w formie dostępnej dla wszystkich – z wykorzystaniem prostego języka, grafiki i symboli, a treści zostaną przekazane w sposób przyjazny poznawczo.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Nazwa	**G38. Poprawa funkcjonowania węzła przesiadkowego przy Dworcu PKP wraz z budową infrastruktury towarzyszącej**
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa stanu infrastruktury technicznej
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Zakres realizowanych zadań	Przebudowa części ul. Kolejowej. Budowa dróg dla rowerów i dróg dla pieszych i rowerów w promieniu 3 km od Dworca PKP. W ramach zadania przewiduje się także renowacja przystanków autobusowych. W ramach działań społecznych Dworzec będzie największym skupiskiem projektów. Realizacja zadania pozwoli na ukazanie rewitalizacji jako zintegrowanego podejścia do przywracania dawnej, ważnej roli otoczenia budynku Dworca. Przedsięwzięcie polegać będzie na przebudowie układu komunikacyjnego w rejonie Dworca P&R i B+R, kanalizacji deszczowej, oświetlenia oraz ciągów pieszych i rowerowych przy ul. Dworcowej w Czersku. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej, tj.

	poprawy bezpieczeństwa na drogach. Nowa nawierzchnia oraz odpowiednio oznakowana droga znacznie poprawia widoczność, przyczepność i kontrolę nad pojazdem. Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej przyczynia się także do zwiększenia płynności ruchu, co stanowi ważny krok w kierunku poprawy bezpieczeństwa na drogach i jakości życia mieszkańców gminy. Projekt będzie realizowany w partnerstwie z Gminą Brusy.
Miejsce realizacji	Osiedle nr 1 Centrum
Szacowany koszt [zł]	30 000 000,00 zł
Planowane źródło finansowania realizacji przedsięwzięcia	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Działanie FEPM.03.01 Mobilność miejska
Termin realizacji	2025-2029
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost liczby ogólnodostępnych miejsc spotkań dla mieszkańców, Ożywienie obszaru rewitalizacji, Zwiększenie oferty rekreacyjnej. **Wskaźniki:** Liczba przebudowanych węzłów przesiadkowych – 1 szt. **FEPM.03.01:** WLWK-PLRO097 - Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych – 1 szt. WLWK-RCO058 - Wspierana infrastruktura rowerowa - bd **Sposób oceny:** Protokół odbioru, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	**Dostępność architektoniczna:** Przebudowa węzła przesiadkowego przy Dworcu PKP zostanie zrealizowana z pełnym uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w szczególności osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, wzroku i słuchu. Projekt przewiduje likwidację barier architektonicznych poprzez wykonanie bezprogowych dojść i zjazdów, antypoślizgowych nawierzchni, a także pochylni o łagodnym nachyleniu umożliwiających poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich, z wózkami dziecięcymi czy o kulach. Na przystankach autobusowych i w obrębie peronów kolejowych zostaną zastosowane pasy prowadzące i pola uwagi z wypukłą fakturą, ułatwiające osobom niewidomym i słabowidzącym orientację w przestrzeni. Elementy infrastruktury, takie jak ławki, barierki i tablice informacyjne, zostaną wykonane w kontrastowych kolorach i na odpowiednich wysokościach dla osób poruszających się na wózkach. **Dostępność cyfrowa:** Informacje o funkcjonowaniu węzła przesiadkowego, rozkładach jazdy, dostępnych udogodnieniach i zasadach korzystania z infrastruktury będą publikowane w sposób zgodny z wymogami WCAG 2.1 na stronie internetowej Gminy Czersk oraz na portalach komunikacyjnych. System informacji pasażerskiej zostanie wyposażony w tablice elektroniczne z dużym kontrastem i możliwością odczytu głosowego, a dane o połączeniach będą dostępne również w aplikacjach mobilnych z obsługą czytników ekranowych. Wersje cyfrowe rozkładów i map zostaną

	opracowane w formatach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi, m.in. poprzez dodanie opisów alternatywnych, tekstu prostego i możliwości powiększenia zawartości. **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:** W przestrzeni węzła przesiadkowego zostanie wdrożony czytelny system informacji wizualnej z wykorzystaniem piktogramów, map sytuacyjnych i oznaczeń kontrastowych, zapewniający łatwą orientację w terenie osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
Ewentualne zagrożenia spowodowane realizacją przedsięwzięcia dla procesu rewitalizacji	Konflikty między mieszkańcami.

Źródło: Opracowanie własne

5.2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031, poza podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, planowane jest także inne działanie, których realizacja wzmocni efekty procesu rewitalizacji:

- **D1**. Uruchomienie programu dofinansowania do odnowienia elewacji i płotów w Centrum Czerska.
- **D2**. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę i kanalizację.

Tabela 103. Planowane pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Nazwa	**D1. Uruchomienie programu dofinansowania do odnowienia elewacji i płotów w Centrum Czerska**
Miejsce realizacji	Osiedle nr 1 „Centrum”
Termin realizacji	2029-2031
Szacowany koszt	500 000,00 zł
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Opis działań	W ramach programu będzie można pozyskać dofinansowanie, które można będzie przeznaczyć na kompleksowe prace odnowienia elewacji i płotów na ul. Ostrowskiego oraz Rynkowej. Realizacja zadania pozwoli na wzmocnienie pozycji rewitalizacji w postrzeganiu mieszkańców Osiedla 1 „Centrum”. Zadanie posiada wartość społeczną i wiąże się z zaangażowaniem właścicieli prywatnych budynków w rewitalizację miasta.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Poprawa walorów estetycznych na obszarze rewitalizacji. **Wskaźniki:** Liczba budynków objętych programem – 10 budynków **Sposób oceny:** Protokół odbioru
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa dostępności obiektów publicznych, miejsc kulturalnych oraz społecznych

Nazwa	**D2. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę i kanalizację**
Miejsce realizacji	Złotowo
Termin realizacji	2026-2031
Szacowany koszt	5 000 000,00 zł
Podmiot realizujący	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne
Opis działań	Przedsięwzięcie polegać będzie na rozbudowie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Sołectwa Złotowo. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery technicznej tj. niedostatecznego stopnia skanalizowania i zwodociągowania budynków mieszkalnych.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	**Rezultaty:** Wzrost dostępu do nowoczesnej infrastruktury technicznej, Poprawa jakości życia mieszkańców **Wskaźniki:** Długość wybudowanej sieci wodociągowej – b.d. Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej – b.d. **Sposób oceny:** Protokół odbioru
Powiązanie z celami i kierunkami działania GPR	**Cel rewitalizacji:** Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna **Kierunek działania:** Poprawa stanu infrastruktury technicznej

Źródło: Opracowanie własne

6. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zaplanowane tak, by realizować cele oraz kierunki działań rewitalizacji i przyczynić się do osiągnięcia założonej wizji.

Przedsięwzięcia zawarte w niniejszym Programie zaplanowane zostały z uwzględnieniem wzajemnych powiązań. Większość głównych przedsięwzięć realizowana będzie na obszarze rewitalizacji i dotyczyć będzie przede wszystkim mieszkańców tych terenów. Należy przy tym zaznaczyć, iż realizacja zaplanowanych zadań zapewni efektywne oddziaływanie na cały obszar dotknięty kryzysem, nie tylko w pojedynczych miejscach.

W tabeli poniżej przedstawiono przedsięwzięcia rewitalizacyjne w podziale na cele i kierunki działań, które będą w sposób bezpośredni realizować.

Tabela 104. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zintegrowanie projektów		**Wzajemny wpływ projektów**
Projekt społeczny	**Projekt infrastrukturalny**	
G1. Utworzenie drużyny piłkarskiej	**G15.** Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działanie z zakresu utworzenia drużyny piłkarskiej dla dzieci i młodzieży

Zintegrowanie projektów		Wzajemny wpływ projektów
Projekt społeczny	**Projekt infrastrukturalny**	
dla dzieci i młodzieży		realizowane będzie m.in. na terenie boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu, które jest przedmiotem inwestycji G15. Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu. Realizacja wskazanego przedsięwzięcia infrastrukturalnego jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich tj. z zakresu utworzenia drużyny piłkarskiej dla dzieci i młodzieży, ponieważ dzięki niemu utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.
G2. Organizacja zajęć aerobiku i samoobrony w Domu Kultury w Łęgu	**G18.** Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu, **G19.** Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu, **G20.** Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działania z zakresu organizacji zajęć aerobiku i samoobrony realizowane będą m.in. w Domu kultury w Łęgu oraz przestrzeni publicznej, w tym w szczególności obiektach sportowych i rekreacyjnych. Realizacja wskazanych przedsięwzięć infrastrukturalnych jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich tj. z zakresu organizacji zajęć aerobiku i samoobrony, ponieważ dzięki nim utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.
G3. Utworzenie dziennego miejsca pobytu dla seniorów w Łęgu	**G18.** Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu, **G19.** Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu, **G20.** Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu **G33.** Termomodernizacja Ośrodka Zdrowia w Łęgu	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Utworzone dzienne miejsce pobytu dla seniora będzie głównie działało w obiekcie do tego przeznaczonym, tj. w budynku Ośrodka Zdrowia. Jednakże seniorzy będą mogli spotykać się m.in. w modernizowanych budynkach użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej, w tym w szczególności obiektach sportowych i rekreacyjnych. Realizacja wskazanych przedsięwzięć infrastrukturalnych jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich tj. aktywizujących seniorów, ponieważ dzięki nim utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.
G4. Organizacja zajęć aktywizujących, takich jak: fitness, zumba, aerobik	**G21**. Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry, **G22**. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach, **G23**. Odnowienie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Odrach	Zaplanowane przedsięwzięcia są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Zaplanowane działania aktywizujące, takie jak: fitness, zumba czy aerobik odbywać się będą w odnowionych przestrzeniach w miejscowości Odry. Realizacja wskazanych przedsięwzięć infrastrukturalnych jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich, tj. aktywizujących mieszkańców miejscowości Odry, ponieważ dzięki ni, utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.
G5. Zajęcia ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży	**G21.** Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry, **G22**. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach,	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działania ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzież, dorosłych oraz seniorów realizowane będą m.in. w modernizowanych budowanych budynku użyteczności publicznej oraz

Zintegrowanie projektów		Wzajemny wpływ projektów
Projekt społeczny	**Projekt infrastrukturalny**	
	G23. Odnowienie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Odrach	przestrzeni publicznej, w tym w szczególności obiektach sportowych i rekreacyjnych. Realizacja wskazanych przedsięwzięć infrastrukturalnych jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich tj. aktywizujących i integrujących dzieci i młodzież, dorosłych oraz seniorów, ponieważ dzięki nim utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.
G6. Utworzenie drużyny piłkarskiej dla dzieci i młodzieży w Odrach	**G22.** Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działanie z zakresu utworzenia drużyny piłkarskiej dla dzieci i młodzieży realizowane będzie m.in. na terenie nowopowstałego boiska w Odrach, które jest przedmiotem inwestycji G22. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach. Realizacja wskazanego przedsięwzięcia infrastrukturalnego jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich tj. z zakresu utworzenia drużyny piłkarskiej dla dzieci i młodzieży, ponieważ dzięki niemu utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.
G7. Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży	**G15.** Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G16**. Doposażenie i remont placu zabaw w Gutowcu, **G17**. Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gutowcu **G18.** Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu, **G19.** Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu, **G20**. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu, **G25**. Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV **G34.** Modernizacja Alei Lipowej w Gutowca **G35.** Rozbudowa placu zabaw w Złotowie **G36.** Rozbudowa placu zabaw przy przedszkolu w miejscowości Łąg	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działania edukacyjne, aktywizujące i integrujące społeczność gminy Czersk realizowane będą m.in. w remontowanych i budowanych obiektach użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej, w tym w szczególności obiektach sportowych i rekreacyjnych. Realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich, ponieważ dzięki nim utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.
G8. Od Juniora do Seniora	**G15**. Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G16.** Doposażenie i remont placu zabaw w Gutowcu, **G17.** Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G18**. Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu, **G19**. Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu,	Zaplanowane przedsięwzięcia są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działania w ramach zaplanowanego projektu społecznego mają na celu integracji międzypokoleniowej, tj. osób starszych z młodzieżą. Działania będą realizowane w oparciu o obiekty objęte działaniami w ramach projektów infrastrukturalnych. Realizacja zadania przyczyni się do ograniczenia problemów ze sfery społecznej, tj. wpłynie na wzrost aktywizacji osób wykluczonych społecznie, w tym w szczególności

Zintegrowanie projektów		Wzajemny wpływ projektów
Projekt społeczny	**Projekt infrastrukturalny**	
	G20. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu, **G21.** Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry, **G22**. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach, **G23.** Odnowienie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Odrach, **G24.** Budowa świetlicy wiejskiej w Złotowie, **G25.** Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV **G26.** Przebudowa i przeznaczenie na funkcje społeczne budynków znajdujących się w otoczeniu Dworca PKP, **G27.** Przebudowa centrum Czerska, **G29**. Dostosowanie rolkowiska na potrzeby lodowiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czersku wraz z budową zaplecza, w tym toalety publiczne **G33.** Termomodernizacja Ośrodka Zdrowia w Łęgu	osób starszych, bezrobotnych, niepełnosprawnych i ubogich. Dodatkowo działanie skierowane jest do osób z rodzin objętych wsparciem rodzin objętych wsparciem pomocą społeczną oraz dzieci i młodzieży.
G9. Wdrażanie działań „Jesteśmy do usług”	**G15**. Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G16.** Doposażenie i remont placu zabaw w Gutowcu, **G17.** Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G18**. Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu, **G19**. Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu, **G20**. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu, **G21.** Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry, **G22**. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach, **G23.** Odnowienie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Odrach, **G24.** Budowa świetlicy wiejskiej w Złotowie, **G25.** Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV **G26.** Przebudowa i przeznaczenie na funkcje społeczne budynków znajdujących się w otoczeniu Dworca PKP, **G27.** Przebudowa centrum Czerska, **G29**. Dostosowanie rolkowiska na potrzeby lodowiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czersku wraz	Zaplanowane przedsięwzięcia są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. W ramach zadania uruchomiony zostanie Klub rodzinno-młodzieżowy, którego działalność będzie okazją do spotkań dwóch grup : dzieci/młodzieży oraz ich rodziców/opiekunów prawnych. Działania powstałego Klubu będą realizowane w obiektach, które zostaną wybudowane, zmodernizowane, odnowione itp. w ramach projektów infrastrukturalnych. Dzięki tym zadaniom utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.

Zintegrowanie projektów		Wzajemny wpływ projektów
Projekt społeczny	**Projekt infrastrukturalny**	
	z budową zaplecza, w tym toalety publicznej **G32.** Remont budynku przedszkola w Łęgu w celu utworzenia mieszkań komunalnych **G33.** Termomodernizacja Ośrodka Zdrowia w Łęgu **G34.** Modernizacja Alei Lipowej w Gutowca **G35.** Rozbudowa placu zabaw w Złotowie **G36.** Rozbudowa placu zabaw przy przedszkolu w miejscowości Łąg	
G10. Uruchomienie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej	**G25**. Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV, **G26**. Przebudowa i przeznaczenie na funkcje społeczne budynków znajdujących się w otoczeniu Dworca PKP, **G38.** Poprawa funkcjonowania węzła przesiadkowego przy Dworcu PKP wraz z budową infrastruktury towarzyszącej	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działania z zakresu Centrum Aktywności Międzypokoleniowej realizowane będą m.in. w wyremontowanej części budynku Dworca PKP. Realizacja wskazanych przedsięwzięć infrastrukturalnych jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich tj. z zakresu uruchomienia klubu rodzinno-młodzieżowego, ponieważ dzięki nim utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.
G11. Organizacja warsztatów z rysunku i wykonywania murali artystycznych	**G15**. Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G16.** Doposażenie i remont placu zabaw w Gutowcu, **G17.** Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G18**. Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu, **G19**. Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu, **G20**. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu, **G21.** Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry, **G22**. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach, **G23.** Odnowienie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Odrach, **G24.** Budowa świetlicy wiejskiej w Złotowie, **G25.** Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV **G26.** Przebudowa i przeznaczenie na funkcje społeczne budynków znajdujących się w otoczeniu Dworca PKP, **G27.** Przebudowa centrum Czerska, **G29**. Dostosowanie rolkowiska na potrzeby lodowiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czersku wraz	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Warsztaty z rysunku i wykonywania murali artystycznych realizowane będą m.in. w remontowanych i budowanych obiektach użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej, w tym w szczególności obiektach sportowych i rekreacyjnych. Realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich, ponieważ dzięki nim utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.

Zintegrowanie projektów		Wzajemny wpływ projektów
Projekt społeczny	**Projekt infrastrukturalny**	
	z budową zaplecza, w tym toalety publiczne	
G12. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	**G15**. Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G16.** Doposażenie i remont placu zabaw w Gutowcu, **G17.** Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G18**. Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu, **G19**. Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu, **G20**. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu, **G21.** Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry, **G22**. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach, **G23.** Odnowienie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Odrach, **G24.** Budowa świetlicy wiejskiej w Złotowie, **G25.** Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV **G26.** Przebudowa i przeznaczenie na funkcje społeczne budynków znajdujących się w otoczeniu Dworca PKP, **G27.** Przebudowa centrum Czerska, **G29**. Dostosowanie rolkowiska na potrzeby lodowiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czersku wraz z budową zaplecza, w tym toalety publiczne	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działania w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym będą realizowane m.in. w remontowanych i budowanych obiektach użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej, w tym w szczególności obiektach sportowych i rekreacyjnych. Realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich, ponieważ dzięki nim utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.
G13. Zatrudnienie organizatora społeczności lokalnej	**G15**. Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G16.** Doposażenie i remont placu zabaw w Gutowcu, **G17.** Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G18**. Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu, **G19**. Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu, **G20**. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu, **G21.** Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry, **G22**. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach, **G23.** Odnowienie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Odrach,	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Działania aktywizujące i integrujące przy zaangażowaniu animatora aktywności lokalnej realizowane będą m.in. w remontowanych i budowanych budynku użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej, w tym w szczególności obiektach sportowych i rekreacyjnych. Realizacja przedsięwzięcia infrastrukturalnego jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich, ponieważ dzięki niej utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.

Zintegrowanie projektów		Wzajemny wpływ projektów
Projekt społeczny	**Projekt infrastrukturalny**	
	G24. Budowa świetlicy wiejskiej w Złotowie, **G25.** Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV **G26.** Przebudowa i przeznaczenie na funkcje społeczne budynków znajdujących się w otoczeniu Dworca PKP, **G27.** Przebudowa centrum Czerska, **G29**. Dostosowanie rolkowiska na potrzeby lodowiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czersku wraz z budową zaplecza, w tym toalety publiczne	
G14. Kurs kwalifikowalnej pierwszej pomocy	**G15**. Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G16.** Doposażenie i remont placu zabaw w Gutowcu, **G17.** Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gutowcu, **G18**. Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu, **G19**. Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu, **G20**. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu, **G21.** Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry, **G22**. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach, **G23.** Odnowienie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Odrach, **G24.** Budowa świetlicy wiejskiej w Złotowie, **G25.** Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV **G26.** Przebudowa i przeznaczenie na funkcje społeczne budynków znajdujących się w otoczeniu Dworca PKP, **G27.** Przebudowa centrum Czerska, **G29**. Dostosowanie rolkowiska na potrzeby lodowiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czersku wraz z budową zaplecza, w tym toalety publiczne **G33.** Termomodernizacja Ośrodka Zdrowia w Łęgu	Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne pod względem przestrzennym. Kurs kwalifikowalnej pierwszej pomocy może być realizowany m.in. w remontowanych i budowanych budynku użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej, w tym w szczególności obiektach sportowych i rekreacyjnych. Realizacja przedsięwzięcia infrastrukturalnego jest niezbędna do zorganizowania tzw. działań miękkich, ponieważ dzięki niej utworzona zostanie nowoczesna i przyjazna przestrzeń służąca realizacji działań i projektów społecznych.

Źródło: Opracowanie własne

Poszczególne projekty rewitalizacyjne dopełniają się przestrzennie. Projekty infrastrukturalne będą realizowane na obszarze rewitalizacji, natomiast zaplanowane działania społeczne, będą realizowane w obiektach i na obszarach, które zostały zmodernizowane lub odnowione

w ramach projektów infrastrukturalnych. Na obszarze rewitalizacji zaplanowano poprawę dostępności obiektów publicznych. Atrakcyjne miejsca kulturalno-społeczne, będą nie tylko miejscem spotkań mieszkańców z terenów rewitalizowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale powstała infrastruktura w wyniku realizacji projektów będzie dostępna również dla mieszkańców tych obszarów gminy, które nie zostały wyznaczone do rewitalizacji. Dzięki temu nastąpi rzeczywista integracja lokalnej społeczności.

Każde z przedsięwzięć wpłynie na realizację innego celu, ale należy podkreślić, że pośrednie efekty wpłyną na osiągnięcie więcej niż jednego celu. Przedsięwzięcia infrastrukturalne realizowane w ramach celu „Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna" są niezbędne do zorganizowania działań z zakresu aktywizacji i integracji społecznej, w tym wsparcia rodzin dysfunkcyjnych, a także stworzenia zróżnicowanej oferty społecznej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, zatem wpłyną na realizację celu „Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo".

Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą komplementarne przede wszystkim pod względem przestrzennym i problemowym. Wszystkie planowane działania będą realizowane w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Część z planowanych przedsięwzięć będzie wpływała na rozwiązanie kilku zdiagnozowanych problemów. Ponadto bez realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych nie będzie możliwe zrealizowanie tzw. działań miękkich. Przykładem jest m.in. termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu czy budowa świetlicy wiejskiej w Złotowie, które są niezbędne do zorganizowania działań aktywizujących i integrujących społeczność obszarów rewitalizacji. Ponadto działania wzajemnie się uzupełniają, np. poprawa funkcjonowania węzła przesiadkowego zapewni bezpieczny dostęp do obiektów użyteczności publicznej, w których będą odbywały się warsztaty i zajęcia aktywizujące i integrujące mieszkańców.

Aby uczestnicy działań miękkich mogli korzystać z bezpiecznej infrastruktury i obiektów niezbędne jest ich dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także zwiększyć ich atrakcyjność. Ponadto należy zadbać również o komfort mieszkańców w zakresie zaopatrzenia w ciepło budynków użyteczności publicznej, w tym osób biorących udział w organizowanych działaniach miękkich, konieczne będzie przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych.

Należy również podkreślić, że planowane działania nie spowodują przeniesienia problemów na inne obszary. Nie wiążą się też z wykluczeniem pozostałych mieszkańców Gminy Czersk czy osób odwiedzających. Z efektów realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będą mogli korzystać wszyscy zainteresowani, w tym mieszkańcy spoza obszaru rewitalizacji i turyści. Zakładanym efektem przeprowadzonego procesu rewitalizacji będzie ożywienie społeczno-gospodarcze przede wszystkim obszaru rewitalizacji, przy czym wpłynie ono pozytywnie na

całą Gminę Czersk. Działania społeczne będą organizowane z myślą o mieszkańcach dotkniętych problemami społecznymi, w tym wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem m.in. ze względu na wiek, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę czy uzależnienia. Z kolei infrastruktura, która zostanie zmodernizowana lub która powstanie w wyniku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, będzie służyła ogółu społeczeństwa przez cały okres realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, jak i po jej zakończeniu. Ponadto będzie mogła być wykorzystywana przez władze lokalne i jednostki organizacyjne Gminy Czersk, instytucje kultury, podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe, umożliwiając tym samym zwiększenie atrakcyjności ich oferty edukacyjnej, kulturalnej czy sportowo-rekreacyjnej.

Założeniem realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest także ich komplementarność proceduralno-instytucjonalna, źródeł finansowania i międzyokresowa. Za większość działań będzie odpowiadała Gmina Czersk, jednak zaplanowane zostały też zadania, do realizacji których wymagana będzie współpraca z pozostałymi interesariuszami, np. klubami sportowymi i organizacjami pozarządowymi działającymi na obszarze gminy. W związku z tym, że działania będą podejmowane przez różne podmioty, będą one zdywersyfikowane pod kątem źródeł finansowania. Najwyższy wkład w realizację procesu rewitalizacji wniesie Gmina Czersk, przy czym szacowane środki finansowe będą pochodziły nie tylko z budżetu własnego, ale i ze źródeł zewnętrznych, w tym środków krajowych i europejskich. Pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych również będą mogły ubiegać się o dofinansowanie zewnętrzne na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031.

Gmina Czersk w ramach realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie podejmowała zadania dotyczące rozbudowy, przebudowy lub remontu dotychczasowych obiektów i infrastruktury. Działania te są niezbędne do zwiększenia dostępności przestrzeni publicznej dla osób w różnym wieku i zmagających się z ograniczeniami ze względu na niepełnosprawność lub chorobę. Ponadto planowane przedsięwzięcia wpłyną na poprawę sytuacji mieszkańców obszaru rewitalizacji z zakresu rozwiązywania problemów społecznych oraz ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji.

Komplementarność przestrzenna

Zaplanowane do realizacji projekty wzajemnie się dopełniają pod względem przestrzennym, nie powodując przenoszenia problemów na inne tereny. Ponadto, w wyniku ciągłej analizy następstw podejmowania decyzji dla polityki przestrzennej gminy okresowego, realizacja założeń Programu nie prowadzi do niepożądanych efektów. Zaplanowane uzupełniające projekty rewitalizacyjne spowodują wzmocnienie efektów osiągniętych w wyniku realizacji

głównych projektów rewitalizacyjnych i tym samym spowodują tzw. efekt synergii. Należy zauważyć, że realizacja zaplanowanych zadań zapewni efektywne oddziaływanie na cały obszar dotknięty kryzysem, nie tylko w pojedynczych miejscach.

Komplementarność przestrzenna w niniejszym GPR polega na realizacji zarówno działań miękkich, jak i infrastrukturalnych na tych samych podobszarach – np. na terenach, na których zidentyfikowano problem bezrobocia, planowane są działania mające na celu modernizację budynków, które posłużą jako miejsca prowadzenia warsztatów w zakresie zdobywania odpowiednich kwalifikacji. Taka strategia pozwala na równoczesne wsparcie rozwoju umiejętności mieszkańców oraz poprawę infrastruktury, co przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności i funkcjonalności tych obszarów, a także do skuteczniejszego rozwiązywania problemów zarówno społecznych, jak i zidentyfikowanych na innych płaszczyznach.

Komplementarność problemowa

W Gminnym Programie Rewitalizacji zaplanowano realizację projektów dopełniających się wzajemnie tematycznie, które są odpowiedzią na zidentyfikowane w obszarze rewitalizacji problemy. Celują one w ograniczenie negatywnego rezultatu, ale także w przyczynę zjawisk kryzysowych, by zapobiegać ich powielaniu i utrwalaniu.

Komplementarność problemowa w niniejszym GPR opiera się na spójności tematycznej zarówno działań miękkich, jak i zadań infrastrukturalnych. Działania miękkie zostały zaplanowane w taki sposób, aby w jak największym stopniu zminimalizować występowanie problemów społecznych na obszarze rewitalizacji, koncentrując się na zapobieganiu wykluczeniu społecznemu z powodu wieku, niepełnosprawności czy bezrobocia. Wszystkie zaplanowane działania, zarówno miękkie, jak i infrastrukturalne, mają na celu wsparcie społeczności zmagającej się z tymi problemami. Wszystkie działania miękkie zaplanowane w ramach niniejszego GPR są uzupełnione przez konkretne zadania infrastrukturalne, co zapewnia kompleksowe podejście do rozwiązywania problemów społeczno-ekonomicznych i technicznych na danym obszarze.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Struktura i system zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji, pozwala na efektywne współdziałanie ze sobą różnych instytucji, co wpływa na skuteczniejsze rozwiązanie występujących na tym terenie negatywnych zjawisk i zagrożeń.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna opierać się będzie na:

- efektywnym systemie zarządzania rewitalizacją (w oparciu o system terytorialny),
- spójności działań proceduralnych (monitorowanie, czy proceduralność działań nie pływa na ich skuteczność),

— wypracowaniu trwałych standardów.

Osobami odpowiedzialnymi za monitorowanie oraz koordynowanie działań określonych w Gminnym Programie Rewitalizacji, a także za sprawozdawczość i ocenę, będą pracownicy Urzędu Miejskiego w Czersku oraz jednostki organizacyjne gminy, posiadające wiedzę i doświadczenie w zakresie zagadnień istotnych z punktu widzenia rewitalizacji. Poszczególne zadania będą wykonywane przez pracowników Urzędu Miejskiego zgodnie z ich kompetencjami i zakresem obowiązków. Ponadto utworzony zostanie Komitet Rewitalizacji pełniący funkcję opiniodawczo-doradczą w ramach prowadzenia procesu rewitalizacji na terenie gminy.

Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji części swoich działań jest uzupełnieniem przedsięwzięć realizowanych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020. W poprzedniej perspektywie obowiązywał Program Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2017-2023. W związku z tym, obecny Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031 nawiązuje do zachowania ciągłości programowej. Doświadczenie z poprzednich okresów finansowania wpłynęło na wsparcie planowanych projektów w ramach obecnej perspektywy finansowej.

Komplementarność międzyokresowa opierać się będzie na:

— analizie dotychczasowych działań gminy, ocenie skuteczności osiągnięć, efektywności,
— wykorzystaniu wniosków z dotychczasowych działań ewaluacyjnych.

Poprzedni Program rewitalizacji dotyczył obszaru rewitalizacji o odmiennych granicach. Był to obszar miasta, w którego skład wchodziły następujące ulice: Batorego (część), Dąbrowskiego, Dworcowa (część), gen. Hallera, gen. Maczka, gen. Sikorskiego, gen. Andersa, Kolejowa, Kosobudzka (część), Królowej Jadwigi (część), Lipowa (część), Matejki, Piłsudskiego, Przytorowa, Transportowców, Wojska Polskiego.

Obecnie w mieście jako podobszar rewitalizacji wyznaczono jednostkę Osiedle nr 1 „Centrum”. Do jednostki Osiedle nr 1 „Centrum” zaliczają się następujące ulice miasta Czersk: Batorego, Dąbrowskiego, Dr. Zielińskiego, Dworcowa, Gen. Józefa Hallera, Gen. Maczka, Gen. Sikorskiego, Generała Władysława Andersa, Józefa Ostrowskiego, Klonowa, Kolejowa, Kościuszki, Królowej Jadwigi, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Plac Kalinowskich, Pocztowa oraz Rynkowa.

Część ulic pokrywa się z ulicami wyznaczonymi jako obszar rewitalizacji w poprzednim Programie Rewitalizacji. Ponadto został on rozszerzony o podobszary na terenie wiejskim gminy, tj. Gutowiec, Łąg, Odry oraz Złotowo. Włączenie tych miejscowości do programu odzwierciedla zmianę podejścia do rewitalizacji – z koncentracji wyłącznie na przestrzeni

miejskiej w kierunku ujęcia całościowego, obejmującego również tereny wiejskie dotknięte procesami degradacji.

Z tego względu obecny Gminny Program Rewitalizacji ma częściowo charakter kontynuacji, obejmując część obszarów objętych wcześniej działaniami rewitalizacyjnymi, ale jednocześnie stanowi nowy etap procesu, uwzględniający aktualne uwarunkowania przestrzenne, społeczne i gospodarcze. Zmiana granic i sposobu delimitacji wynika z potrzeby prowadzenia działań w skali funkcjonalnych jednostek – zarówno miejskich, jak i wiejskich – co pozwala skuteczniej reagować na problemy lokalne i planować zintegrowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

W poniższej tabeli zostały wymienione niektóre z projektów, które realizowane w poprzednich latach na terenie gminy Czersk spełniających założenia Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2017-2023 .

Tabela 105. Projekty realizowane w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2017-2023

Nazwa projektu	Wartość projektu	Program
Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób niesamodzielnych, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin	1 875 864,00	RPO WP 2014-2020
Usługi społeczne w gminie Czersk	456 852,50	RPO WP 2014-2020
zatrudnijczerszczan.pl	893 316,93	RPO WP 2014-2020
Rewitalizacja części miasta Czersk[1]	6 116 032,98	RPO WP 2014-2020
Budowa budynku komunalnego, ul. Transportowców	7 200 000,00	Bank Gospodarstwa Krajowego
Budowa Centrum Kultury i Organizacji Pozarządowych	7 750 000,00	Rządowy program inwestycji strategicznych

Źródło: https://czersk.pl/, https://mapadotacji.gov.pl/

Reasumując, część przedsięwzięć realizowanych na terenie gminy Czersk ma swoją kontynuację tematyczną. Ponadto niektóre z projektów są komplementarne z zadaniami zaplanowanymi w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji pod względem:

- przedmiotowym – przyczyniają się do skuteczniejszej i efektywniejszej realizacji zadań własnych gminy i jej jednostek organizacyjnych,
- geograficznym – realizowane były, są i będą na terenie gminy,

[1] Obejmuje projekty z Programu Rewitalizacją pod nazwą: Przebudowa oraz remont części budynku dworca kolejowego na cele społeczne, Ogólnodostępne boisko wielofunkcyjne wraz z ogrodzeniem przy ul. Dworcowej, Remont części wspólnych budynków mieszkalnych oraz zagospodarowanie terenu wokół tych budynków, Zagospodarowanie przestrzeni wokół budynków, Remont infrastruktury drogowe

- funkcjonalnym – przyczyniają się do poprawy życia społecznego mieszkańców oraz jakości infrastruktury technicznej na terenie gminy, zwiększenia komfortu zamieszkania oraz poprawy skuteczności zarządzania gminy w zakresie wykorzystania środków pozabudżetowych.

Komplementarność źródeł finansowania

Źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki pochodzące z funduszy unijnych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne opierać się będą na uzupełnianiu i łączeniu wsparcia środków pochodzących z EFRR, EFS i FS. Ponadto projekty uzupełniane będą wkładem własnym – publicznym i prywatnym oraz innymi środkami zewnętrznymi. Dzięki zapewnieniu komplementarności z zakresu źródeł finansowania uzyskane zostaną korzystniejsze efekty dla obszarów podlegających rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania opierać się będzie na:

- uzupełnianiu i łączeniu form wsparcia (EFRR, EFS, FS, publicznych środków krajowych),
- tworzeniu warunków do włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji.

Za większość działań odpowiedzialna będzie Gmina Czersk, jednak zaplanowane zostały też zadania, do realizacji których wymagana będzie współpraca z pozostałymi interesariuszami, np. instytucjami kultury czy jednostkami organizacyjnymi Gminy. W związku z tym, że działania podejmowane będą przez różne podmioty, będą one zdywersyfikowane pod kątem źródeł finansowania. Najwyższy wkład w realizację procesu rewitalizacji wniesie Gmina Czersk, przy czym szacowane środki finansowe będą pochodziły nie tylko z budżetu własnego, ale i ze źródeł zewnętrznych, w tym środków krajowych i europejskich. Pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych również będą mogły ubiegać się o dofinansowanie zewnętrzne na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031.

7. Mechanizm włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Program Rewitalizacji, jako dokument strategiczny, wymaga aktywnego zaangażowania różnych grup interesariuszy, których współpraca jest kluczowa dla skutecznego wdrożenia planowanych działań.. Skutki programu wpływają bezpośrednio na podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym, dlatego też udział przedstawicieli tych grup jest niezbędny zarówno na etapie przygotowania, jak i wdrażania oraz zarządzania programem. Taka współpraca

zapewnia, że różne perspektywy i potrzeby zostaną uwzględnione, co zwiększa szansę na długofalowy rozwój obszarów kryzysowych.

Prace nad przygotowaniem Programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie programu opierają się na współpracy z różnymi grupami interesariuszy.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- pracownicy Urzędu Miejskiego w Czersku i jednostki podległe Gminie,
- obecni mieszkańcy gminy,
- mieszkańcy spoza obszaru gminy, którzy ją odwiedzają i planują się na jej terenie osiedlić,
- obecni przedsiębiorcy z terenu gminy,
- przedsiębiorcy spoza terenu gminy, którzy mogą rozpocząć swoją działalność na istniejących terenach inwestycyjnych,
- powiatowy urząd pracy,
- inne podmioty zainteresowane realizacją Programu Rewitalizacji.

Zaangażowanie tych grup w proces rewitalizacji pozwoli na lepsze dopasowanie działań do lokalnych potrzeb, a także na wzmocnienie poczucia odpowiedzialności społecznej za wdrażane zmiany. Kluczowe etapy tego procesu obejmowały:

1. **Poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy** – Gmina prowadziła konsultacje wśród różnych grup, aby zrozumieć, jakie działania będą odpowiadać ich potrzebom, i dąży do spójności między ich oczekiwaniami a planowanymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.
2. **Działania edukacyjne i informacyjne** – aby podnieść świadomość na temat procesu rewitalizacji, Gmina podczas konsultacji wyjaśniała zasady, cele i przebieg rewitalizacji. Miało to na celu lepsze zrozumienie istoty zmian przez interesariuszy i ich aktywny udział w procesie.
3. **Dialog i integracja interesariuszy** – inicjowane były konsultacje społeczne, spotkania konsultacyjne oraz inne formy wymiany informacji, m.in. dyżury telefoniczne specjalistów, sprzyjały dialogowi i współpracy między różnymi grupami interesariuszy. To pozwala na integrację społeczności wokół wspólnych celów rewitalizacyjnych.
4. **Udział interesariuszy w tworzeniu dokumentów rewitalizacyjnych** – interesariusze mieli możliwość uczestniczenia w pracach nad dokumentami związanymi z rewitalizacją, co zwiększyło ich wpływ na kształt GPR.
5. **Wsparcie inicjatyw partycypacyjnych** – Gmina wspiera inicjatywy, które dążyły do zwiększenia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji. Organizacje i stowarzyszenia pozarządowe, które działają na rzecz lokalnej społeczności, odgrywają kluczową rolę w aktywizacji społecznej i integracji.

6. **Możliwość wypowiedzi w procesie rewitalizacji** – w ramach prowadzenia, realizacji oraz oceny rewitalizacji, zapewniona została przestrzeń dla interesariuszy do wyrażania swoich opinii, co sprzyjało lepszemu dostosowaniu działań do realnych potrzeb społeczności.

Proces rewitalizacji jest bezpośrednio skierowany do społeczeństwa lokalnego, ponieważ mieszkańcy często doświadczają wykluczenia społecznego z powodu negatywnych zjawisk na danym obszarze. Dlatego ważnym celem działań rewitalizacyjnych jest aktywizacja lokalnej społeczności oraz zaangażowanie ich w tworzenie i realizację GPR, który uwzględnia kluczowe dla interesariuszy aspekty. Współpraca samorządu z różnymi grupami interesariuszy przy podejmowaniu decyzji zapewnia skuteczność realizowanych działań.

Na mocy ustawy z 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich (tzw. ustawa wdrożeniowa), gminny program rewitalizacji jest klasyfikowany jako Inny Instrument Terytorialny (IIT). Dzięki temu, po spełnieniu wymogów IIT, gmina może ubiegać się o środki z programów unijnych, takich jak Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027.

W toku analizy, za partnerów społecznych i podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie lub realizujących działania z zakresu włączania społecznego, aktywizacji społecznej, aktywizacji społecznej, ochrony środowiska, praw obywatelskich, praw osób z niepełnosprawnością, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne, uwzględniają:

- Pracowników Urzędu Miejskiego w Czersku,
- Radę Miejską w Czersku,
- podmioty reprezentujące Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Czersk,
- Centrum Usług Społecznych w Czersku,
- jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych,
- przedstawicieli sołectw,
- koła gospodyń wiejskich,
- Zakład Usług Komunalnych Czersk,
- Gminne Centrum Kultury,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Czersku.

Partnerzy ci, przyczynią się do ostatecznego kształtu przygotowywanych w sposób partycypacyjny dokumentu, jak i samej interwencji rewitalizacyjnej. Ich zaangażowanie na etapie wdrażania programu będzie przede wszystkim polegało na monitoringu realizacji wyznaczonych przedsięwzięć, pomagając w osiągnięciu określonych celów rewitalizacyjnych.

7.1. Proces przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Podmiotem odpowiedzialnym za proces przygotowania programu rewitalizacji jest Gmina Czersk.

Fundamentem działań na każdym etapie procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna. W celu prawidłowego przeprowadzenia rewitalizacji i odniesienia sukcesu w tym zakresie, konieczne jest podjęcie wspólnych wysiłków przez różne podmioty. Stąd istotne jest, aby wszyscy interesariusze brali czynny udział na etapie diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania procesu rewitalizacji.

Sposób włączenia interesariuszy na obszarze rewitalizacji w Gminie Czersk podczas wyznaczona obszaru zdegradowanego i rewitalizacji opierał się na przeprowadzaniu różnych form następujących konsultacji społecznych.

- zbierania uwag w postaci papierowej na udostępnionym formularzu. Uwagi na formularzu mogły być składane w Urzędzie Miejskim w Czersku, ul. Kościuszki 27, 89-650 Czersk, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu.
- zbierania uwag w postaci elektronicznej na udostępnionym formularzu. Uwagi na formularzu mogły być przesyłane na adres e-mail: urząd_miejski@czersk.pl
- zbierania uwag ustnych w Urzędzie Miejskim w Czersku, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu.
- telefonicznych dyżurów ekspertów w następujących dniach: 28.03.2023 r. w godz.: 10:00 – 12:00 oraz 11.04.2023 r. w godz.: 13:00 – 15:00.
- otwartego spotkania konsultacyjnego w dniu 11.04.2023 r. o godzinie 13.00 w Centrum Informacji turystycznej w Czersku.

Konsultacje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji trwały od 21.03.2023 r. do 19.04.2023 r. W ramach opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji wybrano wyżej wymienione techniki, ponieważ są one popularne, nieskomplikowane i dążą do bezpośredniego zaangażowania całej społeczności gminy w proces rewitalizacji.

Aby zapewnić jak największy udział mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych interesariuszy rewitalizacji, o każdej z form konsultacji zostali oni wcześniej powiadomieni poprzez ogłoszenie i obwieszczenie na stronie internetowej Gminy i Biuletynie Informacji Publicznej, a także w sposób zwyczajowo przyjęty.

Konsultacjom społecznym podlegał projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Czersk wraz z załącznikiem, tj. mapą przedstawiającą granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Czersk.

W trakcie konsultacji społecznych można było zapoznać się również z przygotowaną Diagnozą służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Czersk. Materiały zostały udostępnione na stronie internetowej Gminy Czersk i w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Czersku.

Podczas spotkania konsultacyjnego przedstawiono podstawę prawną i definicję rewitalizacji, projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z obszarem wskazanym na mapie oraz zdiagnozowane problemy w obszarze rewitalizacji. Ponadto przeprowadzona została dyskusja na temat potrzeb i przedsięwzięć rewitalizacyjnych do realizacji w obszarze rewitalizacji.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych ww. formach nie wpłynęły żadne wnioski z uwagami.

Po przyjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji na stronie BIP Gminy udostępniono obwieszczenie i ogłoszenie Burmistrza Czerska o możliwości zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Termin zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych: 12.09.2023 – 26.09.2023. Propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych mogły być zgłaszane na udostępnionym formularzu, który należało złożyć w Urzędzie Miejskim w Czersku, ul. Kościuszki 27, 89-650 Czersk, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu lub przesłać w formie elektronicznej na adres e-mail: urzad_miejski@czersk.pl. Działanie to miało na celu włączenie w proces rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy i poznanie potrzeb wszystkich zainteresowanych.

Następnie przeprowadzone zostały konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Miejskiej w Czersku w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Czersk. Odbyły się one w dniach 12.12.2023 r. – 16.01.2024 r. Konsultacje te prowadzone są w następujących formach:

- w postaci papierowej i elektronicznej na zamieszczonym w Biuletynie Informacji Publicznej formularzu. Uwagi na formularzu mogą być składane w Urzędzie Miejskim w Czersku, ul. Kościuszki 27, 89-650 Czersk, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu oraz mogą być przesyłane na adres: wz@czersk.pl,
- zbierania uwag ustnych w Urzędzie Miejskim w Czersku, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu,
- Spotkanie konsultacyjnego, które odbyło się w dniu 9.01.2024 r. o godz. 14.00 w Sali Konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Czersku przy ul. Kościuszki 27A.

Projekt uchwały Rady Miejskiej w Czersku w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Czersk dostępny był w Biuletynie Informacji Publicznej. Informacja o konsultacjach została udostępniona w prasie, na stronie internetowej Gminy, na stronie BIP Gminy, na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Czersku, w prasie oraz zwyczajowo w miejscowościach na terenie gminy.

W taki sam sposób przeprowadzono również pierwsze konsultacje Gminnego Programu Rewitalizacji, które odbywały się od 04.01.2024 r. – 07.02.2024 r.. Ponadto podczas trwania konsultacji odbyło się spotkanie konsultacyjne w dniu 25.01.2024 r. w Sali Konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Czersku przy ul. Kościuszki 27A, na którym przedstawiono główne założenia Programu, w tym cele i planowane do realizacji przedsięwzięcia.

Obecnie projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031 podlega ponownym konsultacjom w związku ze zmianą założeń dla planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Ponadto wszelkie dokumenty i informacje związane z prowadzonym w Gminie Czersk procesem rewitalizacji są publikowane na stronach internetowych gminy oraz w Urzędzie.

Podsumowując, Gminny Program Rewitalizacji był opracowany w procesie szerokiej partycypacji społecznej oraz w ścisłej współpracy z organizacjami społecznymi, instytucjami publicznymi oraz przedstawicielami środowiska gospodarczego gminy Czersk.

7.2. Sposób włączenia interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji na obszarze rewitalizacji

Uspołecznienie programu rewitalizacji musi charakteryzować się zastosowaniem różnorodnych form, należy o tym w szczególności pamiętać na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji. Klasyczna drabina partycypacji wyróżnia zasadniczo trzy główne poziomy:

I. informowanie (uczestnictwo bierne),

II. konsultowanie (aktywne uczestnictwo),

III. współdecydowanie (aktywne uczestnictwo).

Nieodzowną częścią realizacji procesu rewitalizacji jest informowanie o działaniach realizowanych w ramach Programu Rewitalizacji. Celem informowania interesariuszy jest przede wszystkim zapewnienie pełniejszego przepływu informacji, stworzenie uwarunkowań do zapoznania się interesariuszy z postępami procesu rewitalizacji oraz promocja działań, pozyskiwanie nowych przedsięwzięć, podmiotów i osób skłonnych do zaangażowania w proces rewitalizacji. Interesariusze będą informowani o postępach rewitalizacji przede wszystkim:

- podczas spotkań organizowanych na terenie gminy Czersk;
- za pomocą strony internetowej i Biuletynu Informacji Publicznej gminy Czersk, gdzie będą zamieszczane informacje o realizowanych bądź zakończonych projektach rewitalizacyjnych.

Poniżej przedstawiono sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w realizacji Programu Rewitalizacji:

- zbieranie uwag ustnych – interesariusze rewitalizacji na bieżąco będą mogli zgłaszać swoje problemy, uwagi i wnioski pracownikom Urzędu Miejskiego, pracownikom Centrum Usług Społecznych w Czersku oraz Burmistrzowi Czerska odnośnie koniecznych do podjęcia działań rewitalizacyjnych. Ponadto należy podkreślić, że bezpośrednimi przedstawicielami społeczności lokalnych są sołtysi i radni. Interesariusze rewitalizacji będą im mogli zgłaszać uwagi i wnioski, które następnie zostaną zaprezentowane na poszczególnych Komisjach Rady Miejskiego oraz Sesjach Rady,
- zbieranie uwag w wersji elektronicznej – Gminny Program Rewitalizacji będzie oceniany pod względem aktualności i stopnia realizacji przez Burmistrza co najmniej raz na 2 lata. Ocena sporządzona przez Burmistrza zostanie ogłoszona na stronie Gminy Czersk, dzięki czemu wszyscy interesariusze rewitalizacji będą mogli się z nią zapoznać i zgłosić ewentualne uwagi. W ramach niniejszej procedury mieszkańcy obszarów rewitalizacji będą mogli również proponować nowe zadania do ujęcia w Gminnym Programie Rewitalizacji, co będzie miało znaczący wpływ na przebieg rewitalizacji w kolejnych latach. Zgłoszone wnioski zostaną uwzględnione podczas aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji,
- wywiady – będą prowadzone przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Czersku (wywiady z osobami korzystającymi z pomocy społecznej odnośnie konieczności realizacji i zakres realizacji projektów „miękkich”) oraz pracowników Urzędu Miejskiego (wywiady z interesariuszami przychodzącymi do Urzędu, jak również podczas wywiadów terenowych odnośnie koniecznych do podjęcia projektów rewitalizacyjnych),
- wymianę stanowisk – będzie ona zapewniona na spotkaniach organizowanych na terenach rewitalizowanych, w których udział będą brać pracownicy Urzędu Miejskiego oraz pozostali interesariusze rewitalizacji. Możliwa wówczas będzie wymiana stanowisk np. na temat projektów rewitalizacyjnych, zakresu czy sposobu ich realizacji,
- spotkania – organizowane przez Urząd Miejski w celu bieżącego konsultowania sposobu realizacji i zasięgu poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Dzięki powyższym technikom, wszyscy interesariusze będą właściwie poinformowani o postępach rewitalizacji, a ponadto będą mieli możliwość aktywnego udziału we wdrażaniu i aktualizowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ważnym organem, który zapewnia udział interesariuszy na etapie wdrażania i oceny i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk będzie Komitet Rewitalizacyjny. Stanowi on forum współpracy i dialogu przedstawicieli gminy oraz interesariuszy procesu rewitalizacji. Komitet pełni rolę opiniodawczo-doradczą Burmistrza Czerska. Realizować będzie on funkcje wymienione w ustawie o rewitalizacji.

8. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych

Na realizację przedsięwzięć Gmina, jak i pozostałe podmioty odpowiedzialne za wdrożenie zadań będą ubiegały się o dofinansowania ze środków krajowych i zagranicznych, które będą podstawowym źródłem finansowania Gminnego Programu Rewitalizacji. W związku z tym, że dla większości zaplanowanych zadań podmiotem realizującym będzie Gmina Czersk, źródłem finansowania Gminnego Programu Rewitalizacji będzie także Budżet gminy, w tym dochody własne samorządu. Dodatkowo podmioty i instytucje zaangażowane w realizację działań będą również pokrywać koszty z własnych środków. W proces rewitalizacji będą mogli włączyć się także interesariusze prywatni.

Dla niektórych przedsięwzięć ze względu na brak możliwości oszacowania kosztów wszystkich robót w związku z różnym stopniem zaawansowania prac przygotowawczych, braku kosztorysów i dokumentacji projektowej, nie określono szczegółowych ram finansowych.

W poniższej tabeli zaprezentowano szacunkowe koszty i źródła finansowania planowanych zadań.

Tabela 106. Szacunkowe źródła finansowania planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa	Podmiot realizujący	Szacunkowe wartości poszczególnych projektów [zł]	Szacunkowe koszty i źródła finansowania
Główne przedsięwzięcia rewitalizacyjne			
Podobszar Gutowiec			
G1. Utworzenie drużyny piłkarskiej dla dzieci i młodzieży	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Kluby sportowe	10 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G15. Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	2 500 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G16. Doposażenie i remont placu zabaw w Gutowcu	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	200 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G17. Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gutowcu	Gmina Czersk, Gminne Centrum Kultury w Czersku	400 000,00	Budżet Gminy Krajowy Plan Odbudowy - „Wzmocnienie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej”
G34. Modernizacja Alei Lipowej w Gutowcu	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	50 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Podobszar Łąg			
G2. Organizacja zajęć aerobiku i samoobrony w Domu Kultury w Łęgu	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Kluby sportowe, Organizacje pozarządowe, Instytucje kultury	50 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G3. Utworzenie dziennego miejsca pobytu dla seniorów w Łęgu	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	500 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne (Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025,PFRON)

Nazwa	Podmiot realizujący	Szacunkowe wartości poszczególnych projektów [zł]	Szacunkowe koszty i źródła finansowania
G18. Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Instytucje Kultury	1 100 000,00	Budżet Gminy Krajowy Plan Odbudowy - „Wzmocnienie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej”
G19. Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Kluby sportowe	4 000 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G20. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	4 000 000,00	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Priorytet FEPM.02 Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza Działanie FEPM.02.01 Efektywność energetyczna
G32. Remont budynku przedszkola w Łęgu w celu utworzenia mieszkań komunalnych	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	600 000,00	Budżet Gminy Bank Gospodarstwa Krajowego
G33. Termomodernizacja Ośrodka Zdrowia w Łęgu	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	1 000 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G36. Rozbudowa placu zabaw przy przedszkolu w miejscowości Łąg	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	100 000,00	Budżet Gminy środki zewnętrzne
Podobszar Odry			

Nazwa	Podmiot realizujący	Szacunkowe wartości poszczególnych projektów [zł]	Szacunkowe koszty i źródła finansowania
G5. Zajęcia ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Gminne Centrum Kultury w Czersku, Kluby Sportowe	60 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G6. Utworzenie drużyny piłkarskiej dla dzieci i młodzieży w Odrach	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne Kluby sportowe	10 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G21. Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	1 500 000,00	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Priorytet FEPM.02 Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza Działanie FEPM.02.01 Efektywność energetyczna
G22. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	2 000 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G23. Odnowienie placu zabaw w Szkole Podstawowej w Odrach	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	250 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Podobszar Złotowo			
G24. Budowa świetlicy w Złotowie	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	2 500 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G35. Rozbudowa placu zabaw w Złotowie	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	30 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne

Nazwa	Podmiot realizujący	Szacunkowe wartości poszczególnych projektów [zł]	Szacunkowe koszty i źródła finansowania
D2. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę i kanalizację	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	5 000 000,00	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne
Podobszar Osiedle nr 1 „Centrum”			
G10. Uruchomienie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej	CUS	2 000 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Priorytet FEPM.05 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+) Działanie FEPM.05.12 Aktywne włączenie społeczne – programy rewitalizacji Działanie FEPM.05.19. Usługi społeczne i zdrowotne – programy rewitalizacji
G25. Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	2 000 000,00	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Działanie FEPM.07.01 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich FEPM. Działanie FEPM 02.04. Efektywność energetyczna – programy rewitalizacji Działanie FEPM 06.05. Infrastruktura społeczna – program rewitalizacji
G26. Przebudowa i przeznaczenie na funkcje społeczne budynków znajdujących się w otoczeniu Dworca PKP	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	7 000 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne

Nazwa	Podmiot realizujący	Szacunkowe wartości poszczególnych projektów [zł]	Szacunkowe koszty i źródła finansowania
G27. Przebudowa centrum Czerska	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	12 000 000,00	Budżet Gminy RPIS Polski Ład, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
G28. Przebudowa ul. Dworcowej w Czersku	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	8 000 000,00	Budżet Gminy Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
G29. Dostosowanie rolkowiska na potrzeby lodowiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czersku wraz z budową zaplecza, w tym toalety publiczne	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Szkoła Podstawowa nr 1 w Czersku	2 000 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G30. Modernizacja ulicy im. Józefa Ostrowskiego (Placu Ostrowskiego)	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	8 000 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G31. Termomodernizacja budynku będącego w Mieszkaniowym Zasobie Gminy	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	500 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne (KPO, BGK)
G37. Remont pomieszczenia przy ul. Batorego 4 na potrzeby CAM	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	200 000,00	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Działanie FEPM.07.01 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich Działanie 6.5. Infrastruktura społeczna – programy rewitalizacji
G38. Poprawa funkcjonowania węzła przesiadkowego przy Dworcu PKP wraz z budową infrastruktury towarzyszącej	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	30 000 000,00	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Działanie 3.1. Mobilność miejska

Nazwa	Podmiot realizujący	Szacunkowe wartości poszczególnych projektów [zł]	Szacunkowe koszty i źródła finansowania
D1. Uruchomienie programu dofinansowania do odnowienia elewacji i płotów w Centrum Czerska	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne	500 000,00	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne
Podobszary: Odry, Osiedle nr 1 „Centrum", Gutowiec, Łąg			
G4. Organizacja zajęć aktywizujących, takich jak: fitness, zumba, aerobik	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Gminne Centrum Kultury w Czersku	240 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Podobszary: Gutowiec, Łąg, Odry, Złotowo, Osiedle nr 1 „Centrum"			
G7. Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Organizacje pozarządowe, Instytucje kultury	100 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027: Działanie FERS.01.06 Edukacja włączająca
G8. Od Juniora do Seniora	Centrum Usług Społecznych (CUS), Gminne Centrum Kultury w Czersk (GCK)	600 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G9. Wdrażanie działań „Jesteśmy do usług"	CUS	1 300 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G11. Organizacja warsztatów z rysunku i wykonywania murali artystycznych	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, GCK	50 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
G12. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach, Organizacje pozarządowe,	250 000,00	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Priorytet FEPM.05 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+)

Nazwa	Podmiot realizujący	Szacunkowe wartości poszczególnych projektów [zł]	Szacunkowe koszty i źródła finansowania
	Instytucje kultury		Działanie FEPM.05.12 Aktywne włączenie społeczne – programy rewitalizacji
G13. Zatrudnienie organizatora społeczności lokalnej	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne, Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach, Organizacje pozarządowe, Instytucje kultury	500 000,00	Budżet Gminy Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027: Priorytet FEPM.05 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+) Działanie FEPM.05.12 Aktywne włączenie społeczne – programy rewitalizacji
G14. Kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy	Gmina Czersk i jej jednostki organizacyjne; Centrum Usług Społecznych; Organizacje pozarządowe	120 000,00	Budżet Gminy Środki zewnętrzne

Źródło: Opracowanie własne

9. Struktura zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, koszty i harmonogram realizacji programu

Za zarządzanie procesem rewitalizacji odpowiedzialny jest Burmistrz Czerska. Rewitalizacja jest procesem łączącym kompetencje wielu stanowisk w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Czersku, jak i struktury jednostek organizacyjnych, dlatego w wypełnieniu swoich obowiązków Burmistrz będzie delegował zadania pracownikom Urzędu oraz kierownikom i dyrektorom jednostek.

Jednostkami organizacyjnymi Gminy Czersk są następujące jednostki:

1. Gminne Centrum Kultury w Czersku,
2. Przedszkole Samorządowe Nr 1 w Czersku,
3. Przedszkole Samorządowe Nr 2 w Czersku,
4. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Janusza Korczaka w Czersku,
5. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Czersku,
6. Szkoła Podstawowa w Gotelpiu,
7. Zespół Szkół w Łęgu,
8. Zespół Szkół w Rytlu,
9. Administracja Zasobów Komunalnych w Czersku,
10. Centrum Usług Społecznych,
11. Zespół Obsługi Finansowej,
12. Środowiskowy Dom Samopomocy w Czersku,
13. Zespół Żłobków i Klubu Dziecięcego w Czersku.

Kierownicy i dyrektorzy jednostek organizacyjnych Gminy będą stanowili wsparcie merytoryczne dla Burmistrza Czerska w zakresie organizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zbierania danych niezbędnych do oceny stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. W realizację działań edukacyjnych i kulturowych zaangażowane zostaną także pozostałe jednostki organizacyjne Gminy Czersk, poprzez dostarczenie zasobów ludzkich lub rzeczowych niezbędnych do organizacji warsztatów lub zajęć. Ponadto Centrum Usług Społecznych w Czersku stanowi źródło danych do mierzenia efektów rewitalizacji.

W zarządzaniu realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji uwzględnione zostaną stanowiska wchodzące w struktury Urzędu Miejskiego w Czersku.

Za koordynowanie prac w ramach wdrażania procesu rewitalizacji odpowiedzialne będą władze Gminy. Rolą Skarbnika Gminy Czersk będzie zapewnienie obsługi finansowej wdrażanego Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym przedsięwzięć, których realizatorem będzie Gmina. Zadaniem na pozostałych stanowiskach będzie m.in. będzie poszukiwanie

źródeł finansowania przedsięwzięć spoza środków budżetowych, przygotowywanie dokumentacji aplikacyjnej w ramach ubiegania się o dofinansowanie z funduszy krajowych i zagranicznych, nadzorowanie realizowanych przez Gminę projektów, na które zostały złożone wnioski o dofinansowanie, a także przygotowanie dokumentacji przetargowej i udział w pracach komisji przetargowej w zakresie wyboru wykonawców przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które nie będą wykonywane w ramach własnych zasobów Gminy Czersk.

Ponadto na każdym etapie prac i wdrażania dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji będą uczestniczyć podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem GPR.

Prace na sporządzeniem Gminnego Programu Rewitalizacji rozpoczęły się w 2022 roku. Harmonogram realizacji Programu obejmuje okres od 2022 roku, kiedy rozpoczęto prace nad dokumentem, następnie w roku 2023 przeprowadzono konsultacje wyznaczonego obszaru rewitalizacji, a następnie zebrano propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych, do 2031 r., tj. planowanego zakończenia wdrażania poszczególnych projektów i ocenę osiągnięcia założonej wizji oraz celów.

Tabela 107. Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji									
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1.	Rozpoczęcie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji										
2.	Przeprowadzenie konsultacji dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji[2]										
3.	Przyjęcie uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji[3]										
4.	Zbieranie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych[4]										

[2] Termin konsultacji: 21.03.2023 – 19.04.2023
[3] UCHWAŁA Nr LVII/ 663 /23 RADY MIEJSKIEJ W CZERSKU z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Czersk, dostęp: https://czersk.sesjaradygminy.pl/LegalAct/Registry?type=0
[4] Termin zgłaszania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych: 12.09.2023 - 26.09.2023

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji									
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
5.	Przyjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji[5]										
6.	Przeprowadzenie konsultacji projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji[6]										
7.	Przeprowadzenie pierwszych konsultacji projektu Gminnego Programu Rewitalizacji[7]										
8.	Przeprowadzenie drugich konsultacji projektu Gminnego Programu Rewitalizacji[8]										
9.	Przyjęcie uchwałą Gminnego Programu Rewitalizacji										
10.	Powołanie i działalność Komitetu Rewitalizacji										
11.	Wprowadzenie i aktualizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Wieloletniej Prognozy Finansowej										
12.	Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych										
13.	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych										
14.	Monitorowanie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji										
15.	Podsumowanie działań realizowanych w ramach										

[5] UCHWAŁA LIX/676/23 RADY MIEJSKIEJ W CZERSKU z dnia 8 sierpnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024 – 2031, dostęp: https://czersk.sesjaradygminy.pl/LegalAct/Registry?type=0

[6] Termin konsultacji: 12.12.2023 – 16.01.2024

[7] Termin konsultacji: 04.01.2024 – 07.02.2024

[8] Termin konsultacji: 16.07.2025 – 31.08.2025

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji									
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	Gminnego Programu Rewitalizacji										

Źródło: Opracowanie własne

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie obejmować następujące główne czynności:

- poszukiwanie i ubieganie się o środki zewnętrzne na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- przygotowanie do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym określenie zasób ludzkich, rzeczowych i finansowych niezbędnych do prawidłowego przebiegu prac,
- monitorowanie postępów realizowanych działań,
- informowanie interesariuszy rewitalizacji o rozpoczęciu przedsięwzięć, etapach ich realizacji i zakończeniu wraz z określeniem uzyskanych efektów,
- promocję procesu rewitalizacji,
- okresową ocenę poziomu osiągnięcia celów i wizji stanu obszaru rewitalizacji,
- przygotowanie aktualizacji w zależności od zidentyfikowanych potrzeb.

Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

Zarządzanie realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji będzie generować koszty związane z koniecznością przygotowania szczegółowej dokumentacji technicznej dla poszczególnych przedsięwzięć infrastrukturalnych, opracowania ewentualnych analiz wykonalności lub przygotowania dokumentacji aplikacyjnej w celu ubiegania się o zewnętrze dofinansowanie ich realizacji. Dodatkowym kosztem związanym z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji będzie promocja w mediach i przygotowanie materiałów informacyjnych dla interesariuszy rewitalizacji (np. broszur informacyjnych, ulotek czy plakatów). W przypadku konieczności aktualizacji Programu należy również uwzględnić koszt jej wykonania przez zewnętrznych ekspertów.

Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Czersk będą mieściły się w ramach wydatków bieżących funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Czersk i określane będą w planie budżetu na dany rok.

Nieodzowną częścią realizacji procesu rewitalizacji jest informacja i promocja prowadzonych działań. Celem informowania interesariuszy jest zapoznanie ich z tematyką rewitalizacji, zdiagnozowanymi problemami i oczekiwanymi efektami na każdym etapie wdrażania Programu. Udostępnianie informacji i promowanie realizowanych działań ma również na celu osiągnięcie zakładanej wizji stanu obszaru rewitalizacji poprzez zwiększenie zaangażowania

uczestników projektów społecznych, jak również organizatorów w proces realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Głównym narzędziem informacji i promocji wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji jest strona internetowa Gminy Czersk oraz Biuletyn Informacji Publicznej. Informacje nt. procesu rewitalizacji, w tym organizowanych spotkań z interesariuszami będą publikowane również w mediach społecznościowych. Uzupełniająco informacje o postępie procesu rewitalizacji będą także rozpowszechniane w sposób zwyczajowo przyjęty oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego.

Interesariuszami rewitalizacji są m.in.:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- pozostali mieszkańcy gminy,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe,
- organy władzy – Burmistrz Czerska oraz Rada Miejska w Czersku,
- jednostki organizacyjne Gminy oraz ich kierownicy/ dyrektorzy.

Kluczową rolę w zakresie trwałego i systematycznego kontaktu różnych grup interesariuszy odgrywać będzie Komitet Rewitalizacji, stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełniący funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Czerska. Podjęcie uchwały zostanie poprzedzone konsultacjami społecznymi. Powołanie Komitetu Rewitalizacji nastąpi w drodze zarządzenia Burmistrza Czerska na podstawie wcześniej przeprowadzonego otwartego naboru członków Komitetu Rewitalizacji.

Osoby wchodzące w skład Komitetu Rewitalizacji będą odpowiedzialne przede wszystkim za wzmocnienie dialogu pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji oraz integrację środowisk interesariuszy i prowadzenie procesu edukacyjnego związanego z rewitalizacją. Ponadto będą dokonywać okresowego przeglądu postępów realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, określać zmiany w kierunkach realizacji Programu, o ile zaistnieje taka potrzeba, a także inicjować przeprowadzenia dodatkowych analiz mających na celu zwiększenie efektywności podejmowanych działań.

Komitet Rewitalizacji powinien składać się z członków będących przedstawicielami wszystkich grup interesariuszy wskazanych w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Istnieje jednak ryzyko, że w ramach przeprowadzonego naboru nie zgłoszą się pożądane osoby. W związku z powyższych istotne jest informowanie i edukowanie

interesariuszy rewitalizacji w zakresie istoty tego procesu, planowanych działań i oczekiwanych efektów wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji ze wskazaniem niezbędnych zasobów ludzkich do prawidłowej realizacji prac.

Poniżej przedstawiono jakościową analizę ryzyka realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Identyfikacja ryzyk:

- problemy z finansowaniem projektu,
- opóźnienia w dostawie materiałów budowlanych,
- błędy projektowe,
- problemy z zakresem prac,
- pogorszenie warunków pogodowych (np. niekorzystne warunki atmosferyczne),
- wzrost kosztów robocizny,
- problemy związane z przepisami i zgodnościami budowlanymi,
- skomplikowane relacje z interesariuszami (np. mieszkańcy, władze lokalne),
- brak akceptacji i zaangażowania społeczności lokalnej dla projektu społecznego.

Ocena prawdopodobieństwa wystąpienia:

- niskie prawdopodobieństwo: problemy z przepisami i zgodnościami budowlanymi,
- średnie prawdopodobieństwo: opóźnienia w dostawie materiałów budowlanych, błędy projektowe, problemy z zakresem prac, skomplikowane relacje z interesariuszami, brak akceptacji i zaangażowania społeczności lokalnej dla projektu społecznego,
- wysokie prawdopodobieństwo: problemy z finansowaniem projektu, pogorszenie warunków pogodowych, wzrost kosztów robocizny.

Ocena wpływu na przedmiotowy projekt:

- niski wpływ: problemy z przepisami i zgodnościami budowlanymi,
- średni wpływ: opóźnienia w dostawie materiałów budowlanych, skomplikowane relacje z interesariuszami,
- wysoki wpływ: problemy z finansowaniem projektu, błędy projektowe, problemy z zakresem prac, pogorszenie warunków pogodowych, wzrost kosztów robocizny, brak akceptacji i zaangażowania społeczności lokalnej dla projektu społecznego.

Wybranie priorytetowych ryzyk:

- Ryzyko nr 1: Problemy z finansowaniem projektu (wysokie prawdopodobieństwo, wysoki wpływ).
- Ryzyko nr 2: Błędy projektowe (średnie prawdopodobieństwo, wysoki wpływ).
- Ryzyko nr 3: Pogorszenie warunków pogodowych (wysokie prawdopodobieństwo, wysoki wpływ).

- Ryzyko nr 4: Wzrost kosztów robocizny (wysokie prawdopodobieństwo, wysoki wpływ).
- Ryzyko nr 5: Brak akceptacji i zaangażowania społeczności lokalnej dla projektu społecznego (średnie prawdopodobieństwo, wysoki wpływ).

Strategie zarządzania ryzykiem:

- Ryzyko nr 1 (problemy z finansowaniem projektu): szukanie alternatywnych źródeł finansowania, rezerwa finansowa.
- Ryzyko nr 2 (błędy projektowe): staranna weryfikacja projektu przed rozpoczęciem prac, nadzór nad wykonawcami.
- Ryzyko nr 3 (pogorszenie warunków pogodowych): wypracowanie planu awaryjnego, który uwzględnia zmienne warunki pogodowe.
- Ryzyko nr 4 (wzrost kosztów robocizny): negocjacje z wykonawcami, monitorowanie kosztów.
- Ryzyko nr 5 (brak akceptacji i zaangażowania społeczności lokalnej dla projektu społecznego): przeprowadzenie szerokiej konsultacji społecznych przed rozpoczęciem projektu, uwzględnienie opinii mieszkańców i dostosowanie planów do ich potrzeb, angażowanie społeczności w proces podejmowania decyzji i zapewnienie stałej komunikacji.

Monitorowanie i dostosowywanie: Regularne monitorowanie ryzyka w trakcie trwania projektu i dostosowywanie strategii zarządzania ryzykiem w razie potrzeby.

10. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji

Monitoring realizacji procesu rewitalizacji będzie realizowany w wymiarze całego Gminnego Programu Rewitalizacji, jak i w wymiarze poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Po pierwsze system monitorowania i oceny powinien zapewnić dostęp do danych statystycznych niezbędnych do analizy wskaźników, które służyły przeprowadzeniu diagnozy i wyznaczenia obszaru rewitalizacji, aby następnie móc ocenić czy zmiany w wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wpłynęły na poprawę sytuacji i realizację określonych celów. Dane ilościowe zostaną pozyskane z Urzędu Miejskiego w Czersku, Centrum Usług Społecznych w Czersku, Powiatowego Urzędu Pracy w Chojnicach i Komisariatu Policji w Czersku.

Wartości docelowe mierników uzyskane dla obszaru rewitalizacji nie powinny być gorsze niż średnia dla gminy Czersk uzyskana w 2021 r. Dla porównania w poniższej tabeli przedstawiono wartości bazowe dla poszczególnych jednostek wchodzących w obszar rewitalizacji, tj. jednostek Gutowiec, Łąg, Odry, Złotowo, Osiedle nr 1 „Centrum”, a także

wartość docelową, której mierniki nie powinny przekroczyć – w przypadku mierników, których wartość powinna ulec zmniejszeniu/ wartość docelową, którą mierniki powinny osiągnąć – w przypadku mierników, których wartość powinna ulec zwiększeniu.

Tabela 108. Mierniki osiągnięcia celów rewitalizacji

Cel	Mierniki osiągnięcia celu	Wartość bazowa dla jednostki Gutowiec	Wartość bazowa dla jednostki Łąg	Wartość bazowa dla jednostki Odry	Wartość bazowa dla jednostki Złotowo	Wartość bazowa dla jednostki Osiedle nr 1 „Centrum”	Oczekiwana zmiana wartości miernika	Źródła danych do mierników
Mieszkańcy aktywni społecznie i zawodowo	Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze	5,99%	8,80%	6,42%	8,36%	7,04%	**Spadek:** Łąg, Złotowo; **Spadek/ utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Gutowiec, Odry, Osiedle nr 1 „Centrum”;	Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze	0,23%	0,25%	0,69%	1,22%	0,79%	**Spadek:** Odry, Złotowo, Osiedle nr 1 „Centrum”; **Spadek/ utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Gutowiec, Łąg;	Centrum Usług Społecznych w Czersku
	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	62,50%	62,50%	56,52%	52,08%	40,00%	**Spadek:** Gutowiec, Łąg, Odry; **Spadek/ utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Złotowo, Osiedle nr 1 „Centrum”;	Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach
	Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze	0,23%	0,08%	0,17%	0,11%	0,21%	**Spadek:** Gutowiec, Odry, Osiedle nr 1 „Centrum”; **Spadek/ utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Łąg, Złotowo;	Centrum Usług Społecznych w Czersku
	Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze	0,45%	0,49%	0,52%	0,44%	0,47%	**Spadek:**	Komisariat Policji w Czersku

Cel	Mierniki osiągnięcia celu	Wartość bazowa dla jednostki Gutowiec	Wartość bazowa dla jednostki Łąg	Wartość bazowa dla jednostki Odry	Wartość bazowa dla jednostki Złotowo	Wartość bazowa dla jednostki Osiedle nr 1 „Centrum”	Oczekiwana zmiana wartości miernika	Źródła danych do mierników
							Gutowiec, Łąg, Odry, Złotowo, Osiedle nr 1 „Centrum”;	
	Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców	11,31	8,22	1,74	2,22	12,60	**Spadek:** Gutowiec, Łąg, Osiedle nr 1 „Centrum”; **Spadek/ utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Odry, Złotowo;	Komisariat Policji w Czersku
	Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze	0,6787	0,1643	0,0000	0,1112	0,0525	**Spadek:** Gutowiec, Łąg; **Spadek/ utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Złotowo, Osiedle nr 1 „Centrum”; **Utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Odry;	Komisariat Policji w Czersku
	Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze	2,0362	0,8217	0,1736	2,1135	1,1549	**Spadek:** Gutowiec, Łąg, Złotowo, Osiedle nr 1 „Centrum”; **Spadek/ utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Odry;	Komisariat Policji w Czersku
	Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców	2,26	4,93	3,47	0,00	5,25	**Wzrost:** Gutowiec, Złotowo; **Wzrost/ utrzymanie na niezmienionym poziomie:**	Urząd Miejski w Czersku

Cel	Mierniki osiągnięcia celu	Wartość bazowa dla jednostki Gutowiec	Wartość bazowa dla jednostki Łąg	Wartość bazowa dla jednostki Odry	Wartość bazowa dla jednostki Złotowo	Wartość bazowa dla jednostki Osiedle nr 1 „Centrum”	Oczekiwana zmiana wartości miernika	Źródła danych do mierników
							Łąg, Odry, Osiedle nr 1 „Centrum”;	
Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna	Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców	6,7873	17,2555	20,8333	20,0222	21,5223	**Wzrost:** Gutowiec, Łąg; **Wzrost/ utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Odry, Złotowo, Osiedle nr 1 „Centrum”;	Urząd Miejski w Czersku
	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w zasobie mieszkaniowym gminy	39,42%	82,67%	34,76%	50,00%	46,60%	**Spadek:** Łąg, Złotowo, Osiedle nr 1 „Centrum”; **Spadek/ utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Gutowiec, Odry;	Urząd Miejski w Czersku
	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	100,00%	**Wzrost:** Gutowiec, Odry, Złotowo; **Utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Łąg, Osiedle nr 1 „Centrum”;	Urząd Miejski w Czersku
	Udział budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	66,67%	**Wzrost:** Gutowiec, Odry, Złotowo; **Wzrost/ utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Osiedle nr 1 „Centrum”; **Utrzymanie na niezmienionym poziomie:**	Urząd Miejski w Czersku

Cel	Mierniki osiągnięcia celu	Wartość bazowa dla jednostki Gutowiec	Wartość bazowa dla jednostki Łąg	Wartość bazowa dla jednostki Odry	Wartość bazowa dla jednostki Złotowo	Wartość bazowa dla jednostki Osiedle nr 1 „Centrum”	Oczekiwana zmiana wartości miernika	Źródła danych do mierników
							Łąg;	
	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji	0,00%	66,67%	0,00%	100,00%	80,00%	**Spadek:** Łąg, Złotowo, Osiedle nr 1 „Centrum”; **Utrzymanie na niezmienionym poziomie:** Gutowiec, Odry;	Urząd Miejski w Czersku

Źródło: Opracowanie własne

Ponadto w ramach systemu monitorowania należy uwzględnić ocenę realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym m.in. kosztorys, harmonogram realizacji, wskaźniki produktu i rezultatu. Uzyskanie planowanych efektów pojedynczych projektów wpłynie na realizację celów rewitalizacji i przybliży Gminę do osiągnięcia stanu wyrażonego w wizji obszaru rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji przez Burmistrza Czerska co najmniej raz na 3 lata. Sporządzona przez Burmistrza ocena będzie podlegała następnie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie Gminy Czersk w Biuletynie Informacji Publicznej.

Ocena aktualności ma za zadanie poddać poszczególne składowe dokumentu pod kątem spójności z bieżącymi uwarunkowaniami oraz zidentyfikować przesłanki związane z potrzebą zmiany GPR.

Przesłankami do wprowadzenia zmian w GPR są m.in.:

- realizacja mniej niż 50% podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w okresie 5 lat obowiązywania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- trudności związane z pozyskiwaniem środków finansowych na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- trudności związane z prowadzeniem monitorowania (np. z powodu braku możliwości pomiaru zaplanowanych wskaźników).

Jeśli aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji okaże się konieczna, zgodnie z ustawą o rewitalizacji Burmistrz Czerska wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku zostanie załączona opinia Komitetu Rewitalizacji. Zmiana programu rewitalizacji nastąpi w trybie, w jakim został on uchwalony. Zmiana programu nie będzie wymagała opinii uprawnionych organów i przeprowadzenia konsultacji społecznych:

- jeśli zmiana nie dotyczy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji na podstawie art. 15 ust. 1 pkt. 5 lit. a ustawy o rewitalizacji,
- jeśli zmiana nie wymaga zmiany uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Czersk.

Po zakończeniu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, tj. po zakończeniu 2031 r. sporządzony zostanie raport z ewaluacji zawierający podsumowanie osiągniętych efektów w całym okresie jego wdrażania. Pozwoli to uzyskać pełny obraz i ocenę przeprowadzonego w obszarze rewitalizacji procesu. W raporcie przedstawione zostaną wnioski i rekomendacje, które pozwolą zaplanować działania na kolejne lata.

11. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Z uwagi na zakres planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nie jest wymagana zmiana w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, tj. w uchwale w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy ani w uchwale w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy.

12. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W wyznaczonym na terenie Gminy Czersk obszarze rewitalizacji nie planuje się utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

13. Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031 nie wymaga dokonywania zmian w dokumentach zagospodarowania przestrzennego Gminy ani uchwalenia bądź zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ponadto nie istnieje konieczność uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji. W wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji nie nastąpi zmiana funkcjonalno-przestrzenna obszaru rewitalizacji.

Załączniki

Załącznik 1. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – Arkusz: Czersk, Osiedle nr 1 „Centrum”

Załącznik 2. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – Arkusz: Łąg

Załącznik 3. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – Arkusz: Odry

Załącznik 4. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – Arkusz: Gutowiec

Załącznik 5. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – Arkusz: Złotowo

Załącznik 6. Lista projektów planowanych do objęcia wsparciem w ramach FEP 2021-2027 obejmująca wybrane przedsięwzięcia podstawowe zawarte w GPR

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Wykaz ulic i miejscowości wchodzących w skład jednostek analitycznych 4

Tabela 2. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie 7

Tabela 3. Zbiorcze zestawienie jednostek analitycznych i wskaźników syntetycznych 9

Tabela 4. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru zdegradowanego na tle gminy Czersk 13

Tabela 5. Wyznaczanie obszaru rewitalizacji z obszaru zdegradowanego na terenie gminy Czersk .. 16

Tabela 6. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru rewitalizacji na tle gminy Czersk 16

Tabela 7. Położenie gminy Czersk wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski 19

Tabela 8. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec 26

Tabela 9. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec 26

Tabela 10. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze – podobszar Gutowiec 27

Tabela 11. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec 28

Tabela 12. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Gutowiec 28

Tabela 13. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Gutowiec 29

Tabela 14. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec 30

Tabela 15. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec 31

Tabela 16. Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec 32

Tabela 17. Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Gutowiec 33

Tabela 18. Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Gutowiec 33

Tabela 19. Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Gutowiec 34

Tabela 20. Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Gutowiec 35

Tabela 21. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Gutowiec 36

Tabela 22. Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców – podobszar Gutowiec 37

Tabela 23. Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców – podobszar Gutowiec 37

Tabela 24. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg 40

Tabela 25. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg 41

Tabela 26. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze – podobszar Łąg 41

Tabela 27. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg 42

Tabela 28. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Łąg 43

Tabela 29. Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Łąg 43

Tabela 30. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Łąg 44

Tabela 31. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg 45

Tabela 32. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg 46

Tabela 33. Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg 47

Tabela 34. Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Łąg .. 47

Tabela 35. Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Łąg 48

Tabela 36. Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Łąg 49

Tabela 37. Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Łąg 49

Tabela 38. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Łąg 50

Tabela 39. Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców – podobszar Łąg 51

Tabela 40. Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców – podobszar Łąg 51

Tabela 41. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji – podobszar Łąg 53

Tabela 42. Zabytki zlokalizowane na terenie podobszaru Łąg wpisane do rejestru zabytków 55

Tabela 43. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry 56

Tabela 44. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry 56

Tabela 45. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze – podobszar Odry 57

Tabela 46. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry 58

Tabela 47. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Odry 58

Tabela 48. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Odry 59

Tabela 49. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry..... 60

Tabela 50. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry..... 61

Tabela 51. Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry 62

Tabela 52. Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Odry 63

Tabela 53. Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Odry 64

Tabela 54. Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Odry 65

Tabela 55. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Odry 66

Tabela 56. Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców – podobszar Odry 67

Tabela 57. Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców – podobszar Odry 67

Tabela 58. Zabytki zlokalizowane na terenie podobszaru Odry wpisane do rejestru zabytków 70

Tabela 59. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo 71

Tabela 60. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo 72

Tabela 61. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze – podobszar Złotowo..... 72

Tabela 62. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo..... 73

Tabela 63. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Złotowo..... 74

Tabela 64. Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Złotowo..... 74

Tabela 65. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Złotowo..... 75

Tabela 66. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo..... 76

Tabela 67. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo..... 77

Tabela 68. Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo..... 78

Tabela 69. Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Złotowo 79

Tabela 70. Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Złotowo 79

Tabela 71. Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Złotowo 80

Tabela 72. Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Złotowo 80

Tabela 73. Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców – podobszar Złotowo..... 82

Tabela 74. Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców – podobszar Złotowo 82

Tabela 75. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy – podobszar Złotowo 83

Tabela 76. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji – podobszar Złotowo..... 84

Tabela 77. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 86

Tabela 78. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 87

Tabela 79. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 87

Tabela 80. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 88

Tabela 81. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 89

Tabela 82. Udział bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 90

Tabela 83. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 90

Tabela 84. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 91

Tabela 85. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 92

Tabela 86. Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 93

Tabela 87. Udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 93

Tabela 88. Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 94

Tabela 89. Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 95

Tabela 90. Wskaźnik liczby kolizji drogowych na 100 mieszkańców na danym obszarze – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 95

Tabela 91. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na danym obszarze na 1 000 mieszkańców – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 96

Tabela 92. Liczba budynków przemysłowych na 1 000 mieszkańców – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 97

Tabela 93. Wskaźnik budynków mieszkalnych ogrzewanych piecem na węgiel w stosunku do liczby mieszkańców – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 97

Tabela 94. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w zasobie mieszkaniowym gminy – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 98

Tabela 95. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w zasobie mieszkaniowym gminy – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 99

Tabela 96. Udział budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 100

Tabela 97. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w mieszkaniowym zasobie gminy wymagających remontu/ termomodernizacji – podobszar Osiedle nr 1 „Centrum” 101

Tabela 98. Zabytki zlokalizowane na terenie podobszaru Osiedle nr 1 „Centrum wpisane do rejestru zabytków 103

Tabela 99. Cele określone w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 109

Tabela 100. Cele rewitalizacji 117

Tabela 101. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne 122

Tabela 102. Planowane pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne 179
Tabela 103. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych 180
Tabela 104. Projekty realizowane w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2017-2023 191
Tabela 105. Szacunkowe źródła finansowania planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 200
Tabela 106. Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji 208
Tabela 107. Mierniki osiągnięcia celów rewitalizacji 215

Rysunek 1. Podział gminy Czersk na jednostki analityczne 6
Rysunek 2. Wyznaczony obszar zdegradowany na terenie gminy Czersk 14
Rysunek 3. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie gminy Czersk 18
Rysunek 4. Położenie fizyczno-geograficzne gminy Czersk 20
Rysunek 5. Obszar zagrożenia powodzią – prawdopodobieństwo 0,2% 21
Rysunek 6. Obszar zagrożenia powodzią – prawdopodobieństwo 1% 22
Rysunek 7. Obszar zagrożenia powodzią – prawdopodobieństwo 10% 23
Rysunek 8. Infrastruktura techniczna na terenie gminy Czersk 24

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

Załącznik graficzny nr 1 do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031

Arkusz: Czersk, Osiedle nr 1 "Centrum"

Skala 1:1500

0 100 200 300 m

Legenda

- Granice jednostek
- Działki ewidencyjne
- Budynki
- G25. Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP - etap IV
- G26. Przebudowa i przeznaczenie na funkcje społeczne budynków znajdujących się w otoczeniu Dworca PKP
- G28. Przebudowa ul. Dworcowej w Czersku
- G29. Dostosowanie rolkowiska na potrzeby lodowiska przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czersku wraz z budową zaplecza, w tym toalety publiczne
- G30. Rewitalizacja ulicy im. Józefa Ostrowskiego (Placu Ostrowskiego)
- G32. Termomodernizacja budynku gminnego będącego w Mieszkaniowym Zasobie Gminnym
- G34. Poprawa funkcjonowania węzła przesiadkowego przy Dworcu PKP wraz z budową infrastruktury towarzyszącej
- G38. Remont pomieszczenia przy ul. Batorego 4 na potrzeby CAM

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

Załącznik graficzny nr 2 do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031

Arkusz: Łąg

Skala 1:1500

0 100 200 300 m

Legenda

- Granice jednostek
- Działki ewidencyjne
- Budynki
- G2. Organizacja zajęć aerobiku i samoobrony w Domu Kultury w Łęgu
- G3. Utworzenie dzienneego miejsca pobytu dla seniorów w Łęgu
- G18. Termomodernizacja Domu Kultury w Łęgu
- G19. Odnowa nawierzchni boiska sportowego wraz z instalacją odwodnienia i elementami towarzyszącymi w Łęgu
- G20. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu
- G32. Remont budynku przedszkola w Łęgu w celu utworzenia mieszkań komunalnych
- G33. Termomodernizacja Ośrodka Zdrowia w Łęgu
- G36. Rozbudowa placu zabaw przy przedszkolu w miejscowości Łąg

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

Załącznik graficzny nr 3 do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031

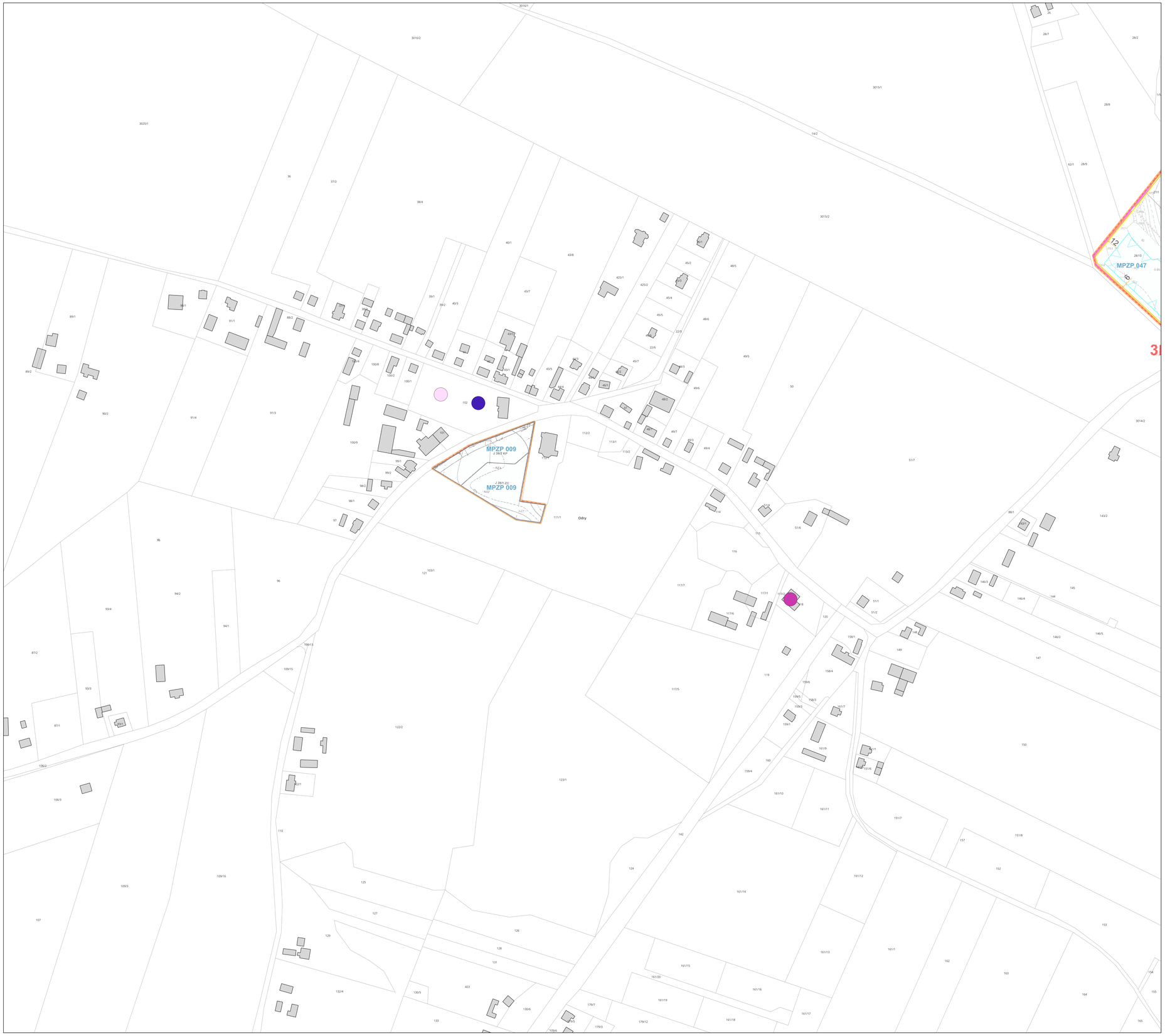
Arkusz: Odry

Skala 1:1500

0 100 200 300 m

Legenda
- Granice jednostek
- Działki ewidencyjne
- Budynki
- G21. Termomodernizacja budynku remizy OSP w miejscowości Odry
- G22. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią w Odrach
- G23. Odnowienie placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Odrach

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

Załącznik graficzny nr 4 do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031

Arkusz: Gutowiec

Skala 1:1500

0 100 200 300 m

Legenda
- Granice jednostek
- Działki ewidencyjne
- Budynki
- G15. Budowa boiska przy świetlicy wiejskiej w Gutowcu
- G16. Doposażenie i remont placu zabaw w Gutowcu
- G17. Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Gutowcu
- G34. Modernizacja Alei Lipowej w Gutowcu

F 1.18. MN

MPZP 90

F 19 UR/MN

MPZP 089

F 1.20. UR/UH/MN

P 005

K

F1.1/1bMN

MPZP 028

MPZP 134

3U

6RZM

5KR

6KR

4MW

10MW

10L

11L

9RZM

2MNW

7KR

Lm 605.23 P1

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

Załącznik graficzny nr 5 do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Czersk na lata 2024-2031

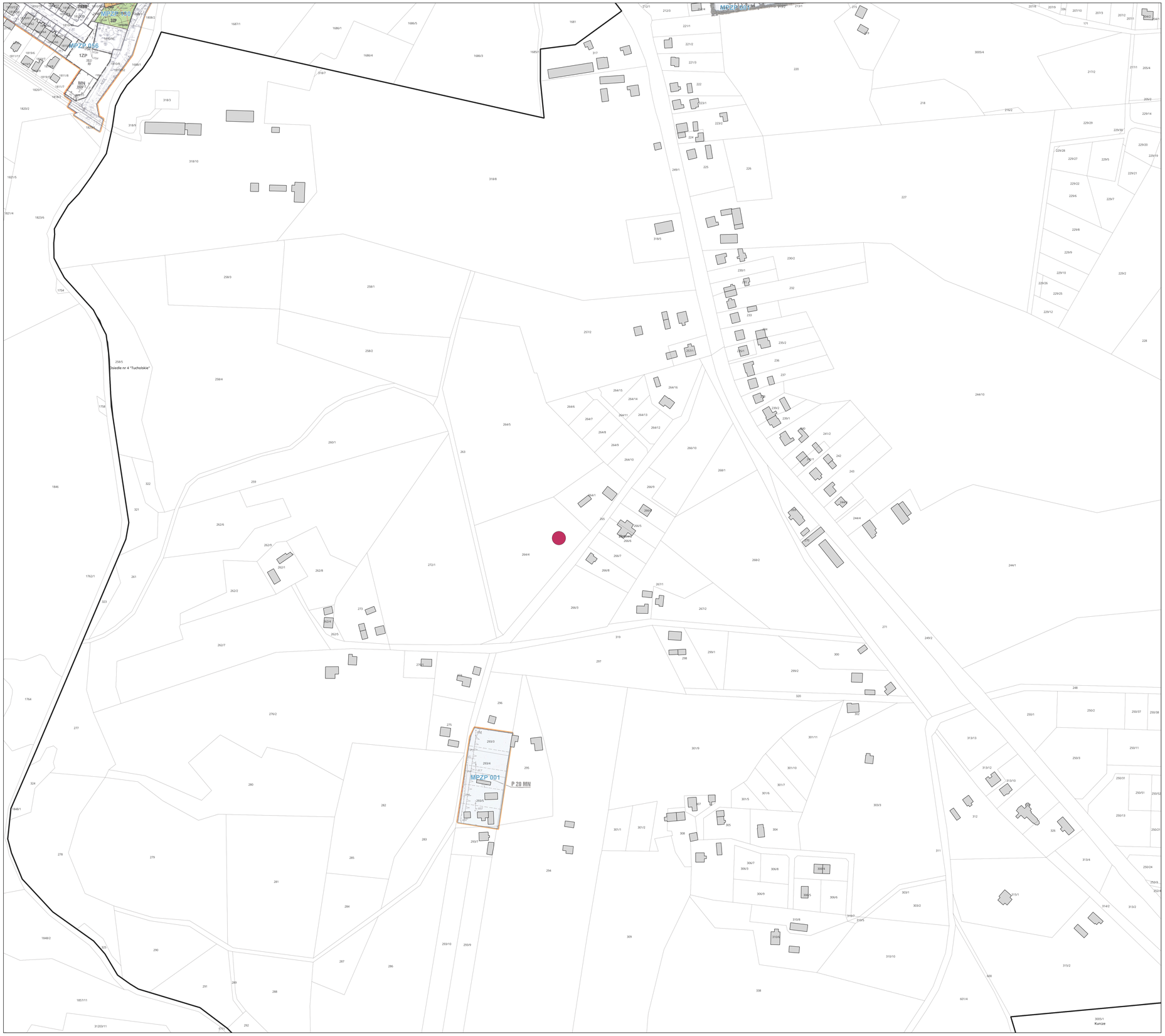
Arkusz: Złotowo

Skala 1:1500

0 100 200 300 m

Legenda
- Granice jednostek
- Działki ewidencyjne
- Budynki
- G35. Rozbudowa placu zabaw w Złotowie

Załącznik nr 6

Lista projektów planowanych do objęcia wsparciem w ramach FEP 2021-2027 obejmująca wybrane przedsięwzięcia podstawowe zawarte w GPR

I. Podstawowe informacje o projektach

1 PROJEKT – Działanie 7.1 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich	
Tytuł projektu: Rewitalizacja Centrum Czerska – etap II	Planowany rok rozpoczęcia realizacji: 2027
Nazwa Wnioskodawcy: Gmina Czersk	Planowany rok zakończenia realizacji: 2029
Numery i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt	Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:
G25 Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV **G11** Organizacja warsztatów z rysunku i wykonywania murali artystycznych	Projekt obejmuje 2 zadania. Celem projektu jest wzmocnienie integracji społecznej oraz podniesienie jakości życia mieszkańców Osiedla Centrum w Czersku poprzez nadanie nowych funkcji społecznych zdegradowanym obiektom publicznym. Efektem projektu będzie uruchomienie nowych miejsc przeznaczonych do aktywizacji mieszkańców obszaru zdegradowanego/obszaru rewitalizacji. Zadanie 1. Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP– przeznaczenie na cele społeczne II piętra lewego skrzydła Dworca. Zadanie 2. Organizacja warsztatów z rysunku i wykonywania murali artystycznych - zadanie skierowane jest do dzieci i młodzieży z terenu rewitalizacji. Podczas warsztatów dzieci i młodzież poznają podstawowe techniki oraz główne style rysowania występujące w środowisku komiksowym oraz graffiti. Zadanie zostanie zlecone organizacji pozarządowej na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

2 PROJEKT – Działanie 6.5 Infrastruktura społeczna – programy rewitalizacji*	
Tytuł projektu: Rewitalizacja Centrum Czerska - wyposażenie pomieszczeń do realizacji usług społecznych	Planowany rok rozpoczęcia realizacji: 2027
Nazwa Wnioskodawcy: Gmina Czersk	Planowany rok zakończenia realizacji: 2029

Numery i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt	Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:
G25 Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – etap IV	Projekt obejmuje 1 zadanie. Celem projektu jest wzmocnienie integracji społecznej oraz podniesienie jakości życia mieszkańców Osiedla Centrum w Czersku poprzez nadanie nowych funkcji społecznych zdegradowanym obiektom publicznym. Efektem projektu będzie uruchomienie nowych miejsc przeznaczonych do aktywizacji mieszkańców obszaru zdegradowanego/obszaru rewitalizacji. Zadanie 1. Nadanie nowych funkcji społecznych części Dworca PKP – wyposażenie pomieszczeń II piętra lewego skrzydła Dworca przeznaczonych na cele społeczne.

*jeśli dotyczy

4 PROJEKT – działanie 5.19 Usługi społeczne i zdrowotne – programy rewitalizacji*	
Tytuł projektu: Rewitalizacja Centrum Czerska – stworzenie Klubu Młodzieżowego „Lokomotywa”	Planowany rok rozpoczęcia realizacji:2027
Nazwa Wnioskodawcy: Gmina Czersk	Planowany rok zakończenia realizacji:2029

Numery i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt	Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:
G10 Uruchomienie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej	**Założenia projektu:** Projekt zakłada utworzenie i uruchomienie w wyremontowanej przestrzeni Dworca PKP Klubu Młodzieżowego „Lokomotywa” prowadzonego w formie placówki Wsparcia Dziennego – praca podwórkowa realizowana przez wychowawcę. Realizacja działań na rzecz mieszkańców Gminy Czersk z terenu Rewitalizacji (młodzież i dzieci, seniorzy) **Cele projektu:** - Podniesienie kompetencji dzieci i młodzieży oraz zwiększenie ich szans edukacyjnych poprzez rozwijanie uzdolnień i zainteresowań - Zmniejszenie samotności i wykluczenia społecznego - rozwój kompetencji społecznych, obywatelskich i życiowych młodzieży - wzrost zaufania i współpracy międzypokoleniowej - promocja wolontariatu i solidarności społecznej - budowanie tożsamości lokalnej i dumy ze wspólnoty **Zakres działań :** animacyjne i socjoterapeutyczne w szczególności warsztaty ,spotkania ,pikniki, wycieczki w tym międzypokoleniowe **Grupa docelowa** Dzieci i młodzież oraz ich rodziny, które przeżywają problem **Kadra**

	Zatrudnienie kadry posiadającej odpowiednio udokumentowane kwalifikacje w zależności od charakteru prowadzonych zajęć lub doświadczenie w pracy z dziećmi i młodzieżą. Na potrzeby zajęć zostanie zatrudniona wykwalifikowana kadra m.in. psycholog, socjoterapeutka, streetworker, wychowawca i inni wg potrzeb. **Miejsce realizacji** Osiedle Nr 1 „Centrum", Dworzec PKP w Czersku **Efekty i wskaźniki:** - Utworzenie Klubu Młodzieżowego „Lokomotywa" - 1 - Liczba uczestników objęta wsparciem - 15

*jeśli dotyczy

5 PROJEKT – działanie 2.4 Efektywność energetyczna – programy rewitalizacji*	
Tytuł projektu: Rewitalizacja Centrum Czerska – termomodernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dworcowej 15.	Planowany rok rozpoczęcia realizacji: 2027
Nazwa Wnioskodawcy: Gmina Czersk	Planowany rok zakończenia realizacji: 2029
Numery i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt	Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:
G31 Termomodernizacja budynku gminnego będącego w Mieszkaniowym Zasobie Gminy	Projekt obejmuje termomodernizację wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Dworcowej 15 (zgodnie z zakresem wynikającym z audytu energetycznego. Zadanie 1. Termomodernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dworcowej stanowiącego w 100% mienie komunalne. Celem projektu jest zmniejszenie zużycia energii cieplnej i elektrycznej budynku oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł ciepła. Efektem projektu będzie wzrost efektywności energetycznej budynku (osiągnięcie min. 30% oszczędności energii pierwotnej) i poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców terenu rewitalizacji.

II. Informacja na temat sposobu wyboru projektów[1]

Wyżej wskazane projekty zostały wybrane do realizacji na podstawie szczegółowej diagnozy zawartej w Gminnym Programie Rewitalizacji (GPR), w której zidentyfikowano kluczowe problemy społeczne, takie jak: wykluczenie społeczne, niski poziom aktywności mieszkańców, brak międzypokoleniowych przestrzeni integracji, bezrobocie oraz niewystarczające wsparcie dla grup defaworyzowanych, w tym osób starszych, młodzieży i osób bezrobotnych.

Kryteriami wyboru projektów były w szczególności:

- zgodność z celami i kierunkami działań określonymi w GPR, w tym przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzmacnianie kapitału społecznego oraz aktywizacja mieszkańców,
- bezpośrednie oddziaływanie na ograniczenie zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji,
- lokalizacja przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji i ich powiązanie z lokalnymi zasobami (np. wykorzystanie Dworca PKP jako miejsca integracji społecznej),
- realność, wykonalność i trwałość planowanych działań,
- odpowiadanie na potrzeby wyrażane przez mieszkańców i grupy interesariuszy w trakcie konsultacji.

Proces wyboru projektów odbywał się w sposób partycypacyjny, z udziałem szerokiego grona interesariuszy rewitalizacji. W prace zaangażowani byli partnerzy społeczno-gospodarczy, przedstawiciele instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, podmiotów działających na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, a także mieszkańcy. Opinie i potrzeby społeczności lokalnej były zbierane w trakcie konsultacji społecznych, warsztatów i spotkań partycypacyjnych organizowanych w ramach prac nad GPR. Ich wnioski miały kluczowe znaczenie dla określenia zadań odpowiadających na realne wyzwania obszaru rewitalizacji.
Diagnoza wykazała m.in. wysoki stopień starzenia się społeczeństwa, ograniczoną aktywność młodzieży i seniorów, brak przestrzeni do działań międzypokoleniowych oraz niewystarczające wsparcie dla osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dlatego do realizacji wybrano projekty, które wprost odpowiadają na te problemy tj. utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej i dostosowanie przestrzeni publicznych do nowych funkcji społecznych. Wdrożenie tych działań przyczyni się do wzmocnienia integracji społecznej, zwiększenia aktywności obywatelskiej oraz poprawy sytuacji osób defaworyzowanych, a tym samym do trwałej poprawy jakości życia na obszarze rewitalizacji. Dodatkowo, w ramach działań rewitalizacyjnych przewidziano termomodernizację budynku mieszkalnego przy ul. Dworcowej, stanowiącego w 100% mienie komunalne. Konieczność realizacji tego przedsięwzięcia wynika z złego stan technicznego tego zasobu komunalnego, niską efektywność energetyczną budynków oraz wysokie koszty utrzymania lokali mieszkalnych, szczególnie dotkliwe dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Budynek przy ul. Dworcowej zamieszkują głównie osoby starsze, rodziny o niskich dochodach oraz osoby zagrożone ubóstwem energetycznym, co czyni inwestycję kluczową z punktu widzenia ograniczania wykluczenia społecznego i poprawy warunków życia mieszkańców. Przeprowadzenie termomodernizacji pozwoli na znaczną redukcję kosztów ogrzewania, poprawę komfortu cieplnego oraz estetyki budynku, a także przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery, wspierając tym samym realizację celów środowiskowych gminy.

[1] Jak dokonano wyboru projektów w celu ujęcia ich w przedmiotowym programie rewitalizacji, w tym wskazanie kryteriów wyboru. Należy opisać, w jaki sposób w proces wyboru projektów zaangażowani byli interesariusze rewitalizacji, partnerzy społeczno-gospodarczy oraz właściwe podmioty.

III. Powiązania między projektami wraz z opisem

	1 PROJEKT	**2 PROJEKT**	**4 PROJEKT**	**5 PROJEKT**
1 PROJEKT – Działanie 7.1		Zadania wykonanie wspólnie pozwolą na uruchomienie nowych miejsc przeznaczonych do aktywizacji mieszkańców obszaru zdegradowanego/obszaru rewitalizacji	Działania społeczne będą realizowane w infrastrukturze zaadaptowanej na cele społeczne.	Mieszkańcy budynku objętego termomodernizacją (teren rewitalizacji) są jednocześnie potencjalnymi uczestnikami działań społecznych i kulturalnych realizowanych w Dworcu PKP (np. warsztatów artystycznych). Włączenie mieszkańców w działania kulturalne i artystyczne zwiększa ich identyfikację z lokalną społecznością i przeciwdziała wykluczeniu. Termomodernizacja poprawia podstawowe warunki życia, co jest fundamentem dla aktywności społecznej – ludzie w lepszych warunkach mieszkaniowych chętniej angażują się w działania społeczne.
2 PROJEKT – Działanie 6.5	Zadania wykonanie wspólnie pozwolą na uruchomienie nowych miejsc przeznaczonych do aktywizacji mieszkańców obszaru zdegradowanego/obszaru rewitalizacji		Działania społeczne będą realizowane w infrastrukturze zaadaptowanej na cele społeczne.	Mieszkańcy z budynku objętego termomodernizacją są bezpośrednią grupą docelową tych usług. Poprawa warunków mieszkaniowych sprzyja trwałości efektów usług społecznych, bo eliminuje bariery środowiskowe (np. zimno, wilgoć, ubóstwo energetyczne), które utrudniają wychodzenie z trudnej sytuacji życiowej.
4 PROJEKT – Działanie 5.19	Działania społeczne będą realizowane w infrastrukturze zaadaptowanej na cele społeczne.	Działania społeczne będą realizowane w infrastrukturze zaadaptowanej na cele społeczne.		Działania klubu (warsztaty, spotkania, praca socjoterapeutyczna) wspierają rodzinne i społeczne aspekty życia mieszkańców budynku. Termomodernizacja poprawia sytuację bytową, co ułatwia korzystanie z oferty Klubu.
5 PROJEKT – Działanie 2.4	Mieszkańcy budynku objętego termomodernizacją (teren rewitalizacji) są jednocześnie potencjalnymi uczestnikami działań społecznych i kulturalnych	Mieszkańcy z budynku objętego termomodernizacją są bezpośrednią grupą docelową tych usług.	Działania klubu (warsztaty, spotkania, praca socjoterapeutyczna) wspierają rodzinne i	

	realizowanych w Dworcu PKP (np. warsztatów artystycznych). Włączenie mieszkańców w działania kulturalne i artystyczne zwiększa ich identyfikację z lokalną społecznością i przeciwdziała wykluczeniu. Termomodernizacja poprawia podstawowe warunki życia, co jest fundamentem dla aktywności społecznej – ludzie w lepszych warunkach mieszkaniowych chętniej angażują się w działania społeczne.	Poprawa warunków mieszkaniowych sprzyja trwałości efektów usług społecznych, bo eliminuje bariery środowiskowe (np. zimno, wilgoć, ubóstwo energetyczne), które utrudniają wychodzenie z trudnej sytuacji życiowej.	społeczne aspekty życia mieszkańców budynku. Termomodernizacja poprawia sytuację bytową, co ułatwia korzystanie z oferty Klubu.	